

TYSTNADENS RÖST MED KOMMENTARER

Av Annie Besant och C.W. Leadbeater

FÖRSTA FRAGMENTET

TYSTNADENS RÖST

FÖRSTA KAPITLET

FÖRETALET

C.W.L. – Även ur den ytliga och alltigenom fysiska synvinkeln betraktad, är *Tystnadens röst* en av de märkligaste böckerna i vår teosofiska litteratur, vare sig vi begrundar dess innehåll, stil eller sättet för dess tillkomst. När vi sedan skådar litet djupare och kallar den klärvoajanta undersökningen till vår hjälp, minskas ingalunda vår beundran. Vi begår likväl icke misstaget att hålla den för en helig skrift, vars varje ord måste godtagas utan invändning. Så är ingalunda fallet, ty som vi snart skall se, har olika slags mindre fel och missförstånd insmugit sig däri, men den som fördenskull betraktar boken som otillförlitlig eller slarvigt sammanställd, begår ett ännu mindre ursäktligt misstag åt det andra hållet.

Madame Blavatsky var alltid mycket väl beredd att medge och rent av att framhålla att felaktigheter förekom i alla hennes verk. När vi i de tidigare skedena påträffade något särskilt osannolikt uttalande av henne, lade vi det därför med all aktning åt sidan såsom måhända någon av dessa felaktigheter. Det överraskade oss att erfara i hur många dylika fall ett djupare studium visade oss att madame Blavatsky, när allt kom omkring, hade rätt, så att vi snart nog blev mycket försiktigare i denna sak och lärde oss lita på hennes utomordentligt breda och ingående kunskap i allsköns ovanliga ämnen. Ändock finns ingen anledning att ana en dold mening i ett uppenbart feltryck, vilket somliga alltför lättrogna studerande gjort, och vi behöver ej draga oss för att medge att vår stora grundarinnas djupa kunskap i esoteriska ting icke hindrade henne från att ibland felstava ett tibetanskt ord eller rent av göra orätt bruk av ett engelskt.

I sitt företal lämnar hon om bokens ursprung några uppgifter, som i förstone tycktes medföra allvarliga svårigheter men som i ljuset av nyligen gjorda undersökningar blivit mycket begripligare. Mycket av det hon skrev har uppfattats i en vidare bemärkelse än den hon avsåg. Därmed har det kommit att synas som om hon gjorde överdrivna utsagor. Men när fakta i målet väl framställts, står det klart att en dylik anklagelse saknar grund.

Hon säger: ”De följande sidorna är hämtade ur *De gyllene föreskrifternas bok*, ett av de verk som i Österlandet läggs i deras händer som studerar mystiken. Att känna dem är obligatoriskt i den skola, vars läror godtagits av många teosofer. Eftersom jag kan många av dessa föreskrifter utantill, har det varit mig en förhållandevis lätt uppgift att översätta dem.” Och vidare: ”Det arbete, ur vilket jag här översätter, utgör del av samma serie som den, ur vilken sångerna i *Dzyans bok* hämtades och på vilken *Den Hemliga Läran* är grundad.” Hon säger även: ”*De gyllene föreskrifternas bok* ... innehåller omkring nittio skilda smärre avhandlingar.”

I ett tidigt skede läste vi in i detta mer än hon menade och antog att detta verk lades i händerna på *alla* som i Österlandet studerade mystiken och att den skola, där det var obligatoriskt att känna dem, betydde det Stora Vita Brödraskapets egen skola. När vi sedan träffade framstående esoteriker, som visade sig aldrig ha hört talas om *De gyllene föreskrifternas bok*, blev vi därför mycket förvånade och en smula hågade att se snett på dem och allvarligt tvivla på om de hade vandrat den alldeles rätta vägen. Men sedan dess har vi lärt mycket och däribland skaffat oss mer av perspektiv än vi till en början hade.

Med tiden erhöll vi också ytterligare besked om Dzyans sånger. Ju mer vi fick veta om dessa

och deras enastående ställning, desto klarare stod det för oss att varken *Tystnadens röst* eller någon annan bok kunde i någon verklig mening ha samma ursprung som de.

Originalen till *Dzyans bok* har planethierarkins upphöjda överhuvud om hand, och det har icke skådats av någon. Ingen vet hur gammalt det är, men det ryktas att dess förra del (bestående av de första sex sångerna) har ett ursprung alltigenom äldre än denna värld och även att den inte är en historia utan en rad anvisningar – snarare en formel för skapelsen än en berättelse om den. En kopia av den bevaras i Brödraskapets museum, och det är denna kopia (själv förmodligen den äldsta bok som framställts på denna planet), som madame Blavatsky och flera av hennes lärjungar sett – och som hon beskriver så åskådligt i *Den Hemliga Lära*n. Boken har emellertid flera egenheter, som hon där inte nämner. Den synes vara i mycket hög grad magnetiserad, ty så snart en människa tar ett blad därav i handen, ser hon inför sina ögon en syn om de skeenden det avses skildra, alltmedan hon tycker sig höra ett slags rytmisk beskrivning av dessa på sitt eget språk, såvitt detta språk förmedlar de ifrågavarande tankarna. På denna boks sidor finns inga som helst ord skrivna, endast symboler.

Sedan vi fått full vetskap om detta, var det något förbluffande att finna en annan bok hävda samma ursprung som de heliga sångerna. Vi antog då först att något egendomligt misstag måste ha gjorts. Faktiskt var det denna uppseendeväckande motsägelse, som först ledde oss till att utreda frågan om vem eller vilka, som egentligen författat *De gyllene föreskrifternas bok*. Sedan detta gjorts, visade sig förklaringen vara ytterst enkel.

Vi läser i de olika biografier, som skrivits om madame Blavatsky, att hon en gång tillbragte ungefär tre år i Tibet och även att hon vid ett annat tillfälle sökt tränga in i detta förbjudna land, dock utan framgång. Vid det ena eller andra av dessa båda besök synes hon ha uppehållit sig ganska länge i ett visst kloster, som är beläget i Himalaya och vid denna tid förestods av en lärjunge till Mästaren Morya. Orten ifråga synes mig ligga i Nepal och ej i Tibet, men det är svårt att nå visshet därom. Där studerade hon mycket träget och nådde även en avsevärd utveckling av sina psykiska förmågor. Det var också i detta skede av sitt levnadslopp, som hon lärde sig utantill de olika avhandlingar hon nämner i *Företalen*. Inlärandet av dem åläggs dem som studerar vid detta särskilda kloster, och den bok, varur de är hämtade, anses där vara ytterst värdefull och helig.

Klostret är mycket gammalt. Det grundades i något av den kristna erans första århundraden av den buddhismens store förkunnare och reformator som gemenligen är känd såsom Āryasāṅga. Det har visst hävdats att byggnaden stått där redan två eller tre århundraden före hans tid. Vare därmed hur som helst, dess historia vad oss angår begynner med hans tillfälliga vistelse däri. Han var en man, som ägde stor förmåga och lärdom och redan var långt framskriden på helighetens väg. I ett tidigare liv hade han såsom Dharmajyoti varit en av Herren Buddhas närmaste anhängare och därefter, under namnet Kleinias, varit en av de ledande lärjungarna till vår Mästare Kūthūmī i hans liv såsom Pytagoras. Efter Pytagoras' död grundade Kleinias i Athen en skola för studiet av hans filosofi, ett tillfälle som flera av dem som nu är medlemmar av Teosofiska samfundet då grep. Några århundraden senare föddes han i det som nu är Peshawar men då hette Purushapura, och han bar då namnet Vasubandhu Kaushika. När han upptogs i munkorden, antog han namnet Asāṅga – ”mannen utan bundenhet” – vilket i hans senare år hans beundrande anhängare förlängde till Āryasāṅga. Det är under detta senare namn han är mest känd såsom författare och förkunnare. Han sägs ha levat till en mycket hög ålder – närmare ett hundra femtio år, om traditionen talar sant – och ha avlidit i Rājagriha.

Han var en mycket produktiv författare. Det förnämsta verk av hans penna vi känner är *Yogāchāra-bhūmishāstra* (”Grundläggande undervisning om yogans utövande”). Han grundade buddhismens yogāchāraskola, vilken tycks ha börjat med ett försök att sammanfoga buddhismen med yogafilosofins system eller kanske snarare att från det senare upptaga det som kunde brukas och tolkas buddhistiskt. Han reste mycket och var en mäktig kraft i reformerandet av buddhismen. Hans ryktbarhet nådde faktiskt så högt att han ställdes i jämnbredd med Nāgārjuna och Āryadeva.

Dessa tre män har nämligen kallats buddhismens tre solar tack vare att de verkat så starkt för att sprida dess ljus och härlighet över världen. Āryasangas livstid anges obestämt till tusen år efter Herren Buddhas. Europeiska lärde synes ovissa om när han levde, men ingen förlägger honom till något århundrade senare än det sjunde efter Kristus. För oss i Teosofiska samfundet är han i sitt nuvarande liv känd såsom en särskilt vänlig, tålmodig och hjälpsam lärare, mästaren Dhwāl Khul – en som för oss innehar en enastående ställning i det att han, när några av oss hade äran att känna honom för omkring fyrtio år sedan, ännu inte tagit det steg som är målet för den mänskliga evolutionen – asekha-initiationen. Därför är han bland våra mästare den ende vi kände i hans nuvarande inkarnation, innan han blev adept och när han alltjämt var Mästaren Kūthūmīs främste lärjunge. Att han såsom Āryasanga förde buddhismen till Tibet kan vara grunden till att han inför sitt nuvarande liv valde att antaga en tibetansk kropp. Det kan ha funnits karmiska förbindelser eller sammanhang, vilka han önskade ställa till rätta, innan han genomgick den slutliga initiation som gjorde honom till adept.

Under en av sina stora missionsresor i sitt liv såsom Āryasanga kom han till detta kloster i Himalaya och tog sin boning däri. Han stannade där nästan ett år, undervisade munkarna, organiserade religionen allmänt i en stor del av landet, gjorde detta kloster till ett slags högkvarter för den reformerade tron och efterlämnade på denna ort ett intryck och en tradition, som bestått ända in i nutiden. Bland andra relikier av honom finns bevarad en bok, som hålls i den högsta vördnad, och denna är den skrift madame Blavatsky omtalar såsom *De gyllene föreskrifternas bok*. Āryasanga synes ha inlett den såsom ett slags bok med allmänna visdomsord, en bok bestående av utdrag, i vilken han skrivit ner allt möjligt han tänkt kunna vara till nytta för sina lärjungar. Han inledde den med *Dzyans sånger* – icke i symbolisk form såsom i originalet, utan i skrivna ord. Många andra utdrag gjorde han – somliga ur Nāgārjunas arbeten, såsom Blavatsky nämner. Efter hans avfärd lade hans lärjungar till boken ett antal referat (eller kanske snarare sammandrag) av hans föreläsningar eller predikningar för dem, och dessa är de ”smärre avhandlingar” madame Blavatsky åsyftar.

Det var Alcyone, som i sitt senaste liv ordnade referaten av Āryasangas föredrag och lade dem till *De gyllene föreskrifternas bok*. Tre av dem utgör vårt föreliggande studium. Vi har alltså hans omsorger att tacka för denna ovärderliga lilla skrift, liksom vi är honom tack skyldiga för det beledsagande verket *Vid Mästarens fötter*. Detta liv började Alcyone år 624 och tillbragte det i norra Indien. Därunder inträdde han i unga år i Buddhas munkorden och blev Āryasanga djupt tillgiven. Denne tog honom med sig till klostret i Nepal och lämnade honom där att hjälpa och i dess studier leda det samfund han omorganiserat – en tjänst Alcyone utförde med lysande framgång i omkring två år.

Det är i denna mening, och i denna mening enbart, som man för *Tystnadens röst* kan hävda samma ursprung som Dzyans sånger – nämligen att de båda finns avskrivna i samma bok. Vi får heller inte glömma att vi förvisso har mycket av Āryasangas undervisning i dessa avhandlingar men att framställningen likväl måste vara i avsevärd grad färgad av de uppfattningar referenterna hyste. Sannolikt missförstod de honom åtminstone på några ställen och förmådde där inte återge vad han egentligen menat. När vi granskar verket mer ingående, kommer vi att här och var finna verser, som uttrycker åsikter Āryasanga knappast kan ha hyst och röjer en okunnighet som icke kan ha varit hans egen.

Det skall noteras att madame Blavatsky talar om översättning av föreskrifterna – en anmärkning, som föranleder några intressanta frågor, eftersom vi vet att hon var obekant med österländska språk förutom arabiskan. Boken är författad med skrivtecken jag inte känner igen, och jag vet inte heller vilket språk som använts. Detta kan vara sanskrit, pāli eller någon prakritdialekt eller möjligen nepalesiska eller tibetanska, men skriften är inte någon sådan som nu vanligen brukas att skriva dessa språk med. Det är hur som helst tämligen säkert att i fysiska världen varken skriftsystemet eller språket kan ha varit känt av madame Blavatsky.

För den som kan fungera fritt i mentalkroppen, finns flera sätt att uppfatta innebörden av en

bok utöver det vanliga förfarandet: att läsa den. Det enklaste är att läsa ur någons medvetande som studerat den. Mot detta kan dock invändas att det man då får inte är bokens egentliga innebörd utan en läsares uppfattning om denna, och dessa två är ju knappast desamma. Ett andra sätt är att undersöka bokens aura – något som nog tar en förklaring för dem som inte har praktisk erfarenhet av tingens dolda sida. Med en gammal handskrift förhåller det sig i detta avseende något annorlunda än med en nutida tryckt bok. Om handskriften icke är själve författarens originalverk, har den åtminstone avskrivits ord för ord av någon som ägde en viss bildning och förståelse, som kände bokens ämne och hade sin egen åsikt om detta. Det måste ihågkommas att avskrivning, som vanligen gjordes med en stylus, utföres nästan lika långsamt som graving, varför avskrivaren ofrånkomligen lämnar ett starkt intryck av sin tanke på sitt hantverk.

Varje handskrift eller manuskript, även ett nyligen avfattat sådant, omges således alltid av ett slags tankeaura, som förmedlar dess allmänna innebörd eller snarare en människas uppfattning om dess innebörd och uppskattning av dess värde. Varje gång boken läses av någon, göres ett tillägg till denna tankeaura, och om boken studerats noga, är tillägget naturligen stort och värdefullt. En bok, som varit i mångas händer, har en aura som vanligen är bättre balanserad, avrundad och fullständigad med de olika åsikter dess många läsare bidragit med. Följaktligen ger den psykometriska avläsningen av en dylik bok vanligen en tämligen fullständig uppfattning av dess innehåll ehuru med ett betydande utrymme för åsikter, som *icke* finns uttryckta i boken men har hysts av dennas skilda läsare.

Med en tryckt bok är det i mångt och mycket detsamma, förutom att någon ursprunglig avskrivare ej finns, varför den i början av sin karriär vanligen inte bär med sig annat än osammanhängande brottstycken av tankar, som förekommit hos dem som arbetat med att trycka, binda och sälja boken. Även tycks få av dagens läsare studera lika eftertänksamt och grundligt som man gjorde i äldre tider, varför de tankeformer, som sammanhänger med en nutida bok, sällan är så exakta och skarpskurna som de som omger handskrifter från det förflutna.

En tredje plan, som förutsätter något högre slags förmågor, består i att gå alldeles bortom boken eller handskriften och söka författarens medvetenhet. Om boken är skriven på något främmande språk, dess ämne fullständigt okänt och den ej omges av någon aura, som kan hjälpa med något uppslag, återstår för forskaren endast att följa dess historia bakåt för att se varifrån den avskrevs (eller sattes för tryckning, om detta var fallet) och sålunda spåra dess härkomst, tills han finner dess upphovsman. Om arbetets ämne är känt, är det en mindre tröttsam metod att psykometriskt avläsa detta, följa dess allmänna tankegång, så finna den ifrågavarande författaren och till sist utröna hans tanke. Man kan på sätt och vis säga att alla till ett visst ämne knutna tankar kan lokaliseras – är samlade kring en viss punkt i rummet, så att man genom att mentalt besöka denna punkt kan komma i beröring med alla sammanflödande strömmar av tänkande i detta ämne, även om dessa naturligtvis förbinds med alla andra slags ämnen med miljontals trådar.

Om madame Blavatskys förmåga av klärvoajans vid denna tid varit tillräcklig, kunde hon ha tillämpat någon av dessa metoder att utröna innebörden av de avhandlingar *De gyllene föreskrifternas bok* innehåller. Det vore dock en smula vilseledande att beteckna någon av hennes skrifter såsom översättning utan att närmare precisera en dylik uppgift. De enda återstående möjligheterna är något långsökta. I detta kloster i Himalaya finns för närvarande ingen som talar något europeiskt språk, men eftersom det nog gått åtminstone fyrtio år sedan madame Blavatsky vistades där, måste mycket ha förändrats. Det uppges att indiska studerande ibland, om än mycket sällan, kommit för att dricka ur denna källa av uråldrig lärdom. Vi kan måhända antaga att en dylik studerande besökte klostret samtidigt som hon och att han kunde både engelska och handskriftens språk eller åtminstone något språk, som andra klosterinvånare talade, vilka kunde själva läsa handskriften och därmed kunde översätta det åt henne.

Egendomligt nog är även det möjligt att hon undervisats på sitt eget modersmål. I europeiska delen av Ryssland, på Volgas stränder, finns en ganska stor bosättning av buddhistiska stammar,

troligen av tatarisk härkomst. Det förefaller som om dessa människor, ehuru de i fysiska världen lever så långt från Tibet, alltjämt betraktade detta som sitt heliga land och emellanåt företog pilgrimsfärder dithän. Dylika pilgrimer stannar ibland årtal som lärjungar i tibetanska eller nepalesiska kloster. Eftersom somliga av dem talar både ryska och sin egen mongoliska dialekt, är det tydligt att vi här har ännu en metod, varmed madame Blavatsky kan ha meddelat sig med sina vänner.

I alla händelser är det uppenbart att vi inte får vänta oss en exakt, ordagrann återgivning av vad Äryasanga ursprungligen sade sina lärjungar. Icke ens i den uråldriga boken själv finner vi hans egna ord, utan vad hans lärjungar mindes av dem, och av dessa minnesanteckningar har vi nu framför oss antingen en översättning av en översättning eller en uppteckning av ett allmänt mentalt intryck av innebörden. Det vore naturligtvis mycket lätt för någon av våra Mästare eller författaren själv att göra en direkt och riktig översättning till engelska. Men eftersom madame Blavatsky uttryckligen hävdar att översättningsarbetet är hennes eget, var den plan man antog tydligen en annan.

Den redogörelse, vi har av ett ögonvittne rörande hur snabbt det skrevs ned, ger förvisso anledning till tanken att hon fick något slags hjälp, även om detta kan ha skett henne ovetande. Dr Besant skriver härom:

Hon skrev det i Fontainebleau, och den större delen utfördes, när jag satt hos henne, och jag satt i rummet, medan hon skrev det. Jag vet att hon inte skrev det med stöd av någon bok, utan skrev ner det oavbrutet, timme efter timme, alldeles som om hon skrev antingen ur minnet eller efter en förlaga, där ingen förlaga fanns. Hon åstadkom på kvällen detta manuskript, som jag såg henne skriva, medan jag satt hos henne, och bad mig och andra att rätta dess engelska, ty hon sade att hon skrivit det så snabbt att det säkerligen var dåligt. Vi ändrade inte mer än några få ord, och det förblir ett prov på ett underbart vackert litterärt arbete.

En annan möjlighet är att hon gjort översättningen tidigare, medan hon vistades i klostret och att hon i Fontainebleau faktiskt läst det på avstånd, liksom vår president säger att hon synes ha gjort. Jag har vid andra tillfällen ofta sett henne göra just detta.

De sex skolor av hinduisk filosofi, hon hänvisar till på första sidan av sitt företal, är nyāya, vaisheshika, sāṅkhya, yoga, mīmāṃsā och vedānta. Hon uppger att varje indisk lärare har sitt eget system för elevernas skolning, vilket han vanligen håller mycket hemligt. Det är naturligt att han håller det hemligt, ty han vill inte bära ansvaret för de resultat som skulle erhållas, om detta system prövades (vilket säkerligen skulle ske, om det bleve känt) av allsköns olämpliga, obalanserade människor. Ingen verklig lärare i Indien åtar sig en lärjunge med mindre han kan hålla denne under uppsikt, så att han, sedan han förelagt lärjungen en viss övning, kan vaka över dess inverkan och hejda mannen genast, om han märker att något håller på att gå på tok. Detta har sedan urminnes tider varit seden i dessa esoteriska ting, och tvivelsutan är det enda sättet att göra verkligt framsteg både snabbt och tryggt. Lärjungens första och svåraste uppgift är att minska det kaos som råder inom honom själv – att utmönstra otalet mindre intressen och styra de flackande tankarna. Detta måste han uppnå genom att stadigt öva sin vilja gentemot alla sina höljen under många års tid.

Vår författarinna säger oss att de undervisningssätt, som brukas i de esoteriska skolorna, är olika söder om Himalaya men alla desamma norr om bergskedjan. Vi måste här framhålla ordet ”esoterisk”, ty vi vet att i den exoteriska religionen urartningarna och de onda magiska bruken är värre norr om bergen än söder därom. Vi kan måhända rentav fatta uttrycket ”bortom Himalaya” mer i en symbolisk än i en strängt geografisk mening, och många antar att det är i de skolor, som är våra Mästare trogna, som undervisningen är densamma. Detta är alldeles sant i ett visst avseende – det viktigaste – men kan vilseleda läsaren, om det inte noga förklaras. Det avseende, i vilket de alla är desamma, är att de alla erkänner det dygdiga livet såsom den enda vägen till utveckling i esoterisk mening och övervinnandet av begäret såsom människans enda sätt att befria sig från det. Det finns skolor för esoterisk kunskap, vilka anser det dygdiga livet ålägga människan

onödiga begränsningar. De lär vissa metoder för psykisk utveckling men bryr sig inte om vilket bruk lärjungarna efteråt gör av den kunskap de mottagit. Det finns andra skolor, som anser att människan bör hänge sig åt alla slags begär för att genom mättnad göra sig likgiltig för dessa. Men ingen skola, som hyser någondera av dessa båda åsikter, står under Stora Vita Brödraskapets ledning. I varje inrättning, som ens är avlägset förbunden med Brödraskapet, är renhet i livet och ädelhet i avsikten oundgängliga förutsättningar.

Företalets nästa stycke råkar innehålla två av de obetydliga felaktigheter jag tidigare hänvisade till. Vår författarinna talar om ”det stora mystiska arbete som heter *Paramārtha* och som antages ha överlämnats till Nāgārjuna av nāgaerna”. Nāgārjunas stora verk heter inte *Paramārtha* utan *Prajñā pāramitā* – titeln betyder ”den visdom som leder bortom”. Det är dock alldeles riktigt att det ämne boken avhandlar är *paramārtha satya*, den medvetenhet hos den vise som besegrar illusionen. Såsom redan sagts, var Nāgārjuna en av de tre stora buddhistiska lärare som verkade i den kristna erans tidiga århundraden; han antas ha avlidit år 180. I sin nuvarande inkarnation är han känd för teosofier under namnet Mästaren Kūthūmī. Exoteriska skribenter betecknar ibland Āryasanga såsom hans medtävlare, men med kännedom om deras mycket nära förhållande i tidigare liv i Grekland och återigen i nuvarande liv inser vi genast att detta icke kan vara fallet. Det är fullt möjligt att lärjungarna efter deras död sökt hävda den ena läran emot den andra, såsom lärjungar i urskillningslöst nit ofta gör. Att lärarna själva dock var fullkomligt ense med varandra framgår av att Āryasanga satte stort värde på mycket av Nāgārjunas verk och skrev av det i sin bok av utdrag för sina lärjungars bruk.

Det är emellertid icke säkert att *Prajñā pāramitā* var Nāgārjunas verk, ty legenden synes berätta att boken överlämnades till honom av nāgaerna eller ormarna. Madame Blavatsky tolkar ”nāgaer” såsom en beteckning på forntidens invigda, och detta kan mycket väl vara riktigt. Det finns dock en annan, mycket intressant möjlighet. Jag har funnit att ”nāgaer” eller ”ormar” var ett namn arierna gav en av de stora stammarna eller klanerna av den toltekiska underrasen av atlantiderna. Stammen hade fått detta namn, eftersom den, när den tågade ut i strid, framför sig bar ett standar med en bild av en orm ringlande runt en stav. Detta kan mycket väl ha varit något slags totem eller stamsymbol eller kanske blott en stor släkts vapen. Denna stam eller släkt måste ha spelat en framträdande roll i den ursprungliga atlantidiska koloniseringen av Indien och de länder som då låg sydost därom. Vi finner nāgaerna nämnda såsom tillhörande Ceylons urinvånare, som Bijaya och hans följeslagare påträffade, när de landsteg där. En möjlig tolkning av denna legend är alltså Nāgārjuna mottog denna bok från en tidigare ras – med andra ord att den är en atlantidisk skrift. Och om, såsom man anat, vissa av Upanishaderna härrörde ur samma källa, finnes ingen större anledning att undra om identiteten av den lära, till vilken madame Blavatsky på samma sida hänvisar.

Jñāneshvarī är inte ett sanskritverk utan skrevs på marathi på tolvhundratalet.

Därefter finner vi en hänvisning till yogāchāraskolan inom mahāyāna. Jag har redan nämnt det försök Āryasanga gjorde, men kanske borde några ord sägas även i den omtvistade frågan om yānaerna. Den buddhistiska kyrkan företer i dag två stora grenar, den norra och den södra. Den norra omfattar Kina, Japan och Tibet, den södra härskar på Ceylon, i Siam, Burma och Kambodja. Vanligen sägs nordkyrkan ha antagit mahāyāna och sydkyrkan hīnayāna, men huruvida även så mycket kan sägas beror på vilken innebörd vi knyter till ett mycket omstritt ord: yāna. Detta ord betyder åkdon eller fartyg, och det är vedertaget att det skall tillämpas på dhamma eller lagen såsom det fartyg som för oss över livets hav till nirvāna. Det finns dock åtminstone fem teorier rörande den exakta betydelse, vari detta skall fattas:

1. Att det blott och bart hänför sig till det språk, på vilket lagen är skriven. Enligt denna hypotes är det större åkdonet sanskrit och det mindre pāli – en teori som synes mig ohållbar.

2. Hīna kan tydligen fattas i betydelsen ringare eller lättare likaväl som mindre. Enligt en tolkning betraktas hīnayāna därmed såsom den ringare eller lättare vägen till frigörelse – det mått av kunskap och vandel som anges såsom oundgängligt minimum för dennas erhållande –

medan mahāyāna är den fullständigare och mer filosofiska läran, vilken innehåller mycken tillkommande kunskap om naturens högre riken. Det behöver knappast sägas att denna tolkning härrör ur en mahāyānakälla.

3. I sin osvikliga hövlighet mot andra religioner godtar buddhismen dem alla såsom vägar till frigörelse, ehuru den betraktar den metod dess grundare lärde såsom anvisande den kortaste och tryggaste vägen. Enligt detta sätt att se på saken är buddhismen mahāyāna och hīnayāna brahmanismen, zoroastrismen, jainismen och alla andra religioner, som fanns vid den tid då definitionen gjordes.

4. Att de två lärorna blott och bart är två stadier av en och samma lära, varvid hīnayāna är avsedd för shrāvakaerna eller ”hörarna” och mahāyāna för de mer framskridna lärjungarna, ”görarna”.

5. Att ordet yāna skall fattas icke i sin huvudsakliga betydelse av ”farkost” utan i stället i sin bibetydelse av ”bana”. Enligt denna tolkning förelägger mahāyāna människan den större bana, på vilken hon blir en bodhisattva och ägnar sig åt alla varelsers bästa, medan hīnayāna visar henne den mindre bana hon skall följa för att uppnå nirvāna för egen del.

Nordkyrkan och sydkyrkan inom buddhismen förhåller sig inbördes ungefär såsom katolicismen och protestantismen inom kristendomen. Nordkyrkan liknar katolska kyrkan. Den har gjort tillägg till Herren Buddhas lära. Till exempel har den upptagit mycket av den dyrkan och de riter de nordliga ländernas invånare före buddhismens ankomst ägnade naturväsen eller såsom gudar betraktade naturkrafter. När kristna började göra missionsresor till de nordliga buddhisterna, fann de riter som så starkt liknade deras egna att de påstod dem vara plagiat och som sådana ett verk av djävulen. Sedan det slutgiltigt bevisats att de buddhistiska riterna tagits i bruk före den kristna eran, hävdade man att ”plagieringen” ifråga ”föregripit” de kristna ”originalen”!

I de buddhistiska skrifterna liksom i alla andra religioners skrifter förekommer varandra motsägande utsagor. Sydkyrkan grundar sig på vissa texter. Angelägen om att skona sig från överflödiga utväxter, lämnar den de övriga texterna utan beaktande eller kallar dem senare tillägg och inskott. Detta har gjort sydkyrkan smalare i sin spännvidd än nordkyrkan. Låt oss taga ett exempel. Herren Buddha predikade ständigt mot tanken om personlighetens fortlevnad, en föreställning som tydligen var vida utbredd på hans tid. Denna uppfattning är vanlig också hos de kristna – att vår personlighet lever vidare i all evighet. Men alltmedan han lärde att intet av allt detta, som människor vanligen identifierar sig med, varar i all evighet, gjorde han synnerligen otvetydiga uttalanden om att människor lever många liv i följd. Han gav exempel på tidigare liv, och när någon kung frågade honom hur det vore att återfå minnet av tidigare liv, svarade han att det vore liksom att minnas vad man gjort föregående dag och dagarna dessförinnan, såsom att man besökt den eller den byn. Likväl lär numera sydkyrkan att karma är det enda som lever vidare, icke något jag, som om en människa under ett liv åstadkom en viss mängd karma och sedan dog, varefter ingenting av henne återstod förutom hennes karma, som dock en annan, senare född människa måste bära utan att ha vållat den.

Alltmedan de sydliga buddhisterna lär att endast karma överlever, talar de likväl om att uppnå nirvāna. Om man frågar en munk varför han bär den gula klädnaden, svarar han: ”För att uppnå nirvāna”. Och om man då frågar: ”I detta liv?”, svarar han genast: ”Nej då, det kräver många liv.” Likaså avslutar munken varje predikan med en välsignelse till församlingen: ”Må ni uppnå nirvāna.” Återigen: om man frågar honom om huruvida de kan nå detta mål i nuvarande livet, svarar han: ”Nej, de behöver många liv.” I praktiken tror man alltså på individens fortlevnad trots den formella undervisningen om motsatsen.

Madame Blavatsky ägnar några sidor åt frågan om de olika skriftsystem som brukas i klostren i Himalaya. I Europa och Amerika är det latinska alfabetet så vitt utbrett och används nästan överallt att våra västerländska läsare kanhända behöver få upplysningen att förhållandena i Österlandet skiljer sig mycket från dem i Västerlandet. Vart och ett av de många orientaliska

språken – tamil, telugu, singalesiska, malayalam, hindi, gujarati, kanaresiska, bengali, burmesiska, nepali, tibetanska, thai och många andra – har sitt eget alfabet och skriftsystem. En skribent, som brukar något av dessa språk och därvid citerar något på ett annat språk, uttrycker detta citat med det egna språkets skrivtecken, liksom en skribent på engelska återger en på ryska skriven mening icke med kyrilliska utan latinska bokstäver. När vi har med orientaliska handskrifter att göra, har vi således alltid två ting att beakta – språket och skriften – och dessa två är ingalunda alltid desamma.

En palmbok på Ceylon är nästan säkert skriven med den sköna singalesiska skriften, men därav följer inte att den är skriven på singalesiska *språket*. Den kan lika gärna vara skriven på pāli, sanskrit eller elu. Motsvarande gäller de andra skriftsystemen. När madame Blavatsky säger att föreskrifterna ibland är avfattade på tibetanska, kan hon alltså mycket väl mena att de är skrivna med tibetanska bokstäver men inte nödvändigtvis på tibetanska språket. Jag har inte sett några exempel på de egendomliga kryptogram hon beskriver och om vilka hon säger att färger och bilder av djur motsvarar bokstäver. I samma stycke talar hon om det tibetanska alfabetets trettio enkla bokstäver. Dessa är allmänt kända, men det är inte klart vad hon menar, när hon litet senare talar om trettiotre enkla bokstäver, eftersom de enkla bokstäverna utan något av de fyra vokaltecknen är blott trettio, medan de tillsammans med vokaltecknen blir trettiofyra, icke trettiotre. De sammansatta bokstävernans antal anges olika. En grammatik, jag har framför mig, ger fler än ett hundra, men madame Blavatsky avser förmodligen bara dem som är i allmänt bruk.

Jag erinrar mig ett intressant exempel på hennes utsaga rörande ett av de kinesiska skriftsystemen. När jag befann mig på Ceylon, gästades vi en dag av två buddhistmunkar från Kinas inre. Dessa män kunde inte tala något språk någon av oss var förtrogen med. Lyckligtvis hade vi då några unga japanska studerande hos oss. De var på besök enligt överste Olcotts utmärkta plan att nordkyrkan och sydkyrkan skulle var och en skicka några av sina neofyter för att låta dessa bekanta sig med den andra kyrkans läror och verksamhet. Dessa unga män kunde inte förstå ett ord av vad de kinesiska munkarna sade, men de kunde utbyta tankar med varandra med skriftens hjälp. De använde samma skrivtecken men uttalade dem alldeles olika, liksom en fransman och en engelsman båda fullkomligt förstår sifferföljden 1, 2, 3, ehuru den ene uttalar den ”un, deux, trois” och den andre ”one, two, three”. Motsvarande gäller musikens notsystem. Jag förde ett mycket märkligt och intressant samtal med dessa munkar. Det gick så till att varje fråga jag ställde dem först översattes till singalesiska av en av våra medlemmar, så att en av japanerna kunde förstå den. Därpå skrev denne ner frågan med hårpensel med det slags skrift kineser och japaner har gemensam. Den kinesiske munken läste den och skrev med samma slags tecken sitt svar, vilket japanen sedan översatte till singalesiska och vår medlem till engelska. Under dessa omständigheter var vårt tankeutbyte långsamt och en smula osäkert, men det var en intressant upplevelse.

ANDRA KAPITLET

DE HÖGRE OCH DE LÄGRE FÖRMÅGORNA

Dessa anvisningar är avsedda för dem som är okunniga om de faror som är förbundna med de lägre iddhierna.

C.W.L. – Till denna mening, som inleder Första fragmentet, har madame Blavatsky fogat en anmärkning av följande lydelse:

Pāliordet iddhi är motsvarigheten till sanskritordet siddhi eller psykiska förmågor, de onormala krafterna hos människan. Det finns två slag av siddhier – den ena gruppen omfattar de lägre, grova psykiska och mentala energierna, medan den andra fordrar den högsta skolning av andliga krafter. Krishna säger i *Shrimad*

Bhagavat:

”Den som är sysselsatt med att utöva yoga, som har kuvat sina sinnen och samlat sin tanke på mig [Krishna], en dylik yogi är alla siddhierna redo att tjäna.”

Det råder åtskilligt missförstånd i detta ämne, om psykiska förmågor, och den studerande sparar sig mycket besvär, om han till att börja med söker skaffa sig en förnuftig uppfattning om detta. Låt honom för det första icke knyta en felaktig tolkning till ordet ”onormal”. Dessa förmågor är onormala endast i den mening att de för närvarande är ovanliga – icke alls i den mening att de på något sätt skulle vara onaturliga. De är fullkomligt naturliga för varje människa – ja, de är rentav potentiella hos varje människa här och nu. Ett fåtal har utvecklat dem från potentialitet till aktualitet, men majoriteten har hittills ingen ansträngning gjort i den riktningen, varför dessa förmågor alltjämt ligger slumrande hos dem.

Lättast att fatta den allmänna idén om detta är att minnas att människan är en själ och att hon manifesterar sig i olika världar genom för dessa världar lämpade kroppar. Om hon vill handla, se eller höra i denna fysiska värld, kan hon göra detta endast genom en kropp bestående av fysisk materia. Likaså, om hon vill manifesteras i emotionalvärlden, måste hon ha ett emotionalhölje, ty den fysiska kroppen är där obrukbar och även osynlig, liksom emotionalkroppen är osynlig för våra fysiska ögon. På samma sätt måste en människa, som vill leva i mentalvärlden, använda sin mentalkropp.

Att utveckla psykisk förmåga betyder att lära sig använda dessa olika kroppars sinnen. Om en människa kan använda blott och bart sina fysiska sinnen, kan hon se och höra endast sådana ting som hör till denna fysiska värld. Om hon lär sig att bruka sin emotionalkroppens sinnen, kan hon se och höra även sådana ting som hör till emotionalvärlden. Det är endast en fråga om att lära sig gensvara på tillkommande vibrationer. Om man betraktar en vibrationstabell i en fysikbok, ser man att de flesta slags vibrationer inte väcker något gensvar hos oss. Vibrationer inom ett visst frekvensområde uppfångas av våra öron, så att vi hör dem såsom ljudvågor. Vibrationer inom ett annat område gör intryck på våra ögon, så att vi kallar dem ljusstrålar. Men mellan dessa två områden och både över och under dem i frekvens eller svängningshastighet finns tusentals andra frekvensområden, som inte gör något intryck alls på våra fysiska sinnen. Det är möjligt för människan att så utveckla sig att hon blir känslig för alla dessa vågrörelser i etern och i materia ännu finare än etern. En människa som gjort detta kallar vi klärvoajant eller klärådient, emedan hon kan se och höra mer än den outvecklade människan kan.

Det är avsevärda fördelar med en dylik utveckling av den inre synen. Den människa som äger denna finner sig vara fri med avseende på en annan och långt vidsträcktare värld. Eller för att uttrycka oss exaktare säger vi att hon finner den värld, vari hon alltid levat, ha allsköns utvidgade och tillkommande möjligheter, varom hon tidigare icke visste något. Hon kanske genom studier redan upplyst sig om att hon överallt omges av ett oerhört stort och mycket sammansatt icke-fysiskt liv – riken av devaer och naturväsen, den väldiga härskara av medmänniskor, som lagt av sin grovfysiska kropp i sömnen eller döden, många slags krafter och inflytanden, som kan åkallas och brukas av dem som förstår dessa. Men att själv se alla dessa ting i stället för att blott tro på dem, att kunna kontakta dem och experimentera med dem – allt detta gör livet långt mer fullödigt och intressant. Den som sålunda i högre världar följer resultaten av sin tanke och handling, blir därmed en mer effektiv och mer användbar människa. Vinsterna av en dylik medvetenhetsutveckling är uppenbara. Men vad skall man säga om den fränsida saken också har? Madame Blavatsky skriver om farorna med denna utveckling och om två slag av dylika faror: ett lägre och ett högre. Låt oss först dryfta det högre slaget.

All information, som når människan utifrån, kommer till henne genom vibrationer. Luftvibrationer förmedlar ljud till hennes öron, medan ljusvibrationer låter hennes ögon se. Om hon ser ting och väsenden i emotionalvärlden och mentalvärlden, kan det ske endast genom att vibrationer i emotional- respektive mentalmateria träffar de motsvarande kropparna och dessa är i stånd att gensvara på dem. Ty människan kan se emotionalvärlden endast genom

emotional kroppens sinnen och mentalvärlden genom mentalkroppens.

I var och en av dessa världar finns liksom i fysiska världen materia av grövre och finare slag. I det hela taget är den strålning, de finare slagen avger, önskvärd, medan strålningen av de grövre slagen avgjort är icke önskvärd. En människa har materia av båda slagen i sin emotional kropp. Hon är således förmögen att gensvara på både högre och lägre slags vibrationer; alltså gäller det för henne att välja vilket slag hon skall uppmärksamma. Om hon beslutsamt utestänger alla lägre inflytanden och godtar bara de högre, kan hon få stor hjälp av dessa även i det emotionala och det mentala. Men madame Blavatsky godtar ingenting dylikt – icke ens såsom tillfälliga hjälpmedel. Hon hänför dem alla till samma grupp såsom ”lägre, grova, psykiska och mentala energier” och uppmanar oss att sträva vidare till högre världar, som ligger bortom personlighetens illusioner. Hon anser tydligen farorna med vanlig psykisk utveckling uppväga fördelarna, men emedan lärjungen under sitt framåtskridande säkerligen får erfara ett visst mått av dylik utveckling, varnar hon för några sådana ting, vari yttersta försiktighet är av nöden påkallad.

I vår egen erfarenhet under de fyrtio år, som förflutit sedan madame Blavatsky skrev detta, har vi sett några av dessa faror drabba flera studerande. Högmodet är den första, och den framträder mycket starkt. Att äga en förmåga, som visserligen är hela människosläktets arvedel men likväl alltjämt framträder endast mycket sällan, får ofta den okunnige (eller snarare okunniga, ty kvinnor utgör här flertalet) klärvoajanten att känna sig stå långt över sina medmänniskor, utvald av den Allsmäktige till något uppdrag av världsvid betydelse, begåvad med en urskillning som aldrig kan slå fel, under änglars ledning korad att grunda en ny religionsordning och så vidare. Det bör ihågkommas att det på andra sidan slöjan alltid finns gott om lekfulla och okynniga väsen, som är redo och även ivriga att nära alla dylika villfarelser, att avspegla och göra sig till uttryck för alla dylika tankar och att spela rollen av ärkeängel, andlig vägledare eller vad helst annat som kan inges dem. Tyvärr är det förödande enkelt att övertyga genomsnittsmänniskan om att hon egentligen är mycket högt- och framstående och fullkomligt värd att utses till mottagare av en alldeles särskild uppenbarelse och att endast blindhet eller fördomar ännu så länge hindrat hennes vänner och bekanta att skänka henne det erkännande hon så väl förtjänat.

En annan fara och kanske den allvarligaste, emedan den är alla de andras moder, är okunnigheten. Om klärvoajanten alls vet något om sitt föremåls historia, om han alls förstår de villkor som råder i denna andra värld, vari han med sitt skådande inträngt, kan han svårligen antaga sig själv vara den enda människa som någonsin så utmärkt gynnats eller i självbelåtenhet vara så viss om att omöjligt fara vilse. Men när han i likhet med så många andra svävar i den djupaste okunnighet rörande historien, villkoren och allt annat, riskerar han för det första att på allt sätt misstaga sig om vad det är han ser och för det andra att bli ett lättfångat byte för allsköns slugt beräknande och svekfulla varelser i emotionalvärlden. Han har ingen grund, på vilken han bedömer vad han ser eller tror sig se, intet sätt att pröva det han skådar eller mottar, varför han saknar sinnet för proportioner eller för hur tingen inbördes hänger samman och växelverkar. Han förstorar banala sentenser till pärlor av gudomlig vishet, plattheter av vardagligaste slag till budskap från änglarna. Åter igen är det hans brist på vanlig kunskap i vetenskapliga ämnen, som låter honom i grund missförstå det som hans förmågor sätter honom i stånd att förnimma och till följd därav högtidligt förkunna de fetaste absurditeter.

Den tredje faran är orenheten. Den människa, som är ren i liv och tanke, ren till avsikten och fri från själviskhetens fläck, är just därigenom skyddad för att påverkas av icke önskvärda väsen från andra världar. Det finns hos honom ingenting som de kan påverka. Han lämpar sig inte att bli deras verktyg. Däremot omger naturligt alla goda inflytanden en dylik människa och skyndar att använda henne såsom en kanal, genom vilken de kan handla. Därmed reses ytterligare en mur omkring henne mot allt tarvligt, lågt och ont. Den som tvärtom är oren i sitt liv eller sina motiv drar till sig det värsta i den osynliga värld som så nära omger oss. En dylik människa svarar lätt på detta, medan det knappast är möjligt för det godas krafter att göra något intryck

på henne.

Men en klärvoajant, som ger akt på alla dessa faror och strävar efter att undvika dem, som gör sig besväret att studera klärvoajansens historia och förnuftsgrund, som vinnlägger sig om att vara ödmjuk i sitt hjärta och ren i sina motiv – en dylik människa kan förvisso lära mycket av dessa förmågor hon finner sig äga och kan därav ha det största gagn i det arbete hon har att utföra.

Siddhierna beskrivs utförligt i tredje boken av Patañjalis *Yogasūtraer*. Han talar där om att de förvärfvas på fem sätt – de är antingen medfödda eller erhålls genom droger, mantraer, tapas eller samādhi.

Vi har fötts med ett visst slags kropp såsom resultat av våra handlingar i tidigare inkarnationer. Om vi finner att vi har psykiska förmågor medfödda, kan vi utgå ifrån att vi i det förflutna arbetat på något sätt för att erhålla dessa. Många av dagens klärvoajanter, som fått förmågan lätt uppväckt men kanske inte når höjder i andlighet, har haft ställningen av vestaliska jungfrur i Rom, varit mindre betydande yogier i Indien eller rent av medicinmän i allsköns halvvilda stammar eller också ”kloka gummor” på medeltiden. Av dessa företeelser har det alltid funnits många vitt skilda kategorier.

Vad som sker med sådana människor, hur deras andliga liv gestaltas, beror i hög grad på dem de är karmiskt bestämda att komma i beröring med. Om denna karma är god nog att leda dem in i teosofin, får de tillfälle att lära något om dessa gryende förmögenheter och att i dess esoteriska skola undervisas om de grundläggande karaktärsegenskaper och den renhet i det fysiska och magnetiska livet som föreskrivs av alla sanna esoteriker, så att de litet senare kan i trygghet utveckla sina psykiska förmågor och bli mänskligheten till stort gagn.

Om de däremot kommer i kontakt med den spiritualistiska tankeskolan, är det ganska sannolikt att de slår in på en bana, som ofta leder till passiv mediumism, själva motsatsen till det vi strävar efter att uppnå.

Det finns sådana som ägnar sig åt kvasiöckultism för att erhålla magiska krafter i själviska syften. Den vägen är kantad med de allvarligaste faror. Dylika människor sitter ibland i ett passivt tillstånd, vari de inbjuder okända väsen i emotionalvärlden att arbeta med deras aura och organism och anpassa dessa till sina syften. Ibland utövar de olika former av hatha-yoga, som huvudsakligen består av egendomliga förfaranden med andningen, vilka olyckligtvis lärts ut vida och brett i Västvärlden under de senaste omkring trettio åren. Till följd av dylika förehavanden uppstår ofta allvarliga psykiska och kroppsliga rubbningar, medan den kontakt som uppnås med högre världar i bästa fall sällan sträcker sig över emotionalvärldens lägre regioner, varifrån ingenting för mänskligheten höjande kan komma.

Vad gäller den andra metoden – bruket av droger – gör Vyāsa i sin kommentar till *Yoga-sūtraerna* en anmärkning om att dylika medel används i ”asuraernas boningar” för siddhiernas uppväckande. Asuraerna är suraernas motsats. Ordet ”asura” kan ungefärligen översättas med ”ogudlig”, så att suraerna är de varelser som står på Guds sida, de som arbetar enligt Hans plan för livets evolution eller uppåtstigande.

Patañjali anbefaller inte denna metod. Han blott räknar upp de sätt, på vilka siddhierna kan förvärfvas. Ett studium av *sūtraerna* klargör att han förordar endast den sista av de fem metoder han anger – den som avser samādhi eller kontemplerationen.

Vi kan i viss mån förstå hur droger inverkar på kroppen, när de används såsom medel att väcka psykiska krafter, om vi minns att i fjärde rotrasen klärvoajans genom autonoma nervsystemet var ganska vanlig. På den tiden var emotionalhöljet ännu icke organiserat till en kropp eller bärare av medvetenhet och gensvarade därför allmänt och obestämt på de intryck den mottog av föremål i emotionalvärlden. Dessa intryck avspeglades därefter i organismens centra hörande till autonoma nervsystemet, så att medvetenheten i denna kropp mottog emotionala och fysiska intryck tillsammans och ofta knappt skilde dessa åt. I fjärde rotrasens tidiga skeden och i den föregående lemuriska rotrasen var faktiskt autonoma nervsystemet långt aktivare än centrala nervsystemet,

varför emotionala upplevelser var mera framträdande än fysiska. Men sedan dess har centrala nervsystemet blivit den dominerande mekanismen för medvetenheten i organismen och har människan därför ägnat allt större uppmärksamhet åt upplevelser i fysiska världen, alltmedan dylika blivit starkare och mer påträngande. Därför har autonoma nervsystemets funktion att förmedla intryck gradvis upphört, så att dess uppgift numera består i att utom viljans kontroll ombesörja många kroppsfunktioner, som människan inte behöver uppmärksamma, eftersom hennes liv är emotionalt, mentalt och högre snarare än fysiskt.

Invändningen mot bruket av droger är därför icke blott och bart den att dessa bringar oreda i organismens ändamålsenliga funktioner och återger autonoma nervsystemet en funktion det inte längre skall ha utan även den att de därmed erhållna psykiska förmågorna blott och bart återuppväcker detta system och i fysiska medvetenheten återinför urskillningslösa intryck från emotionalvärlden. Dessa härrör allmänt sett från denna världs lägre regioner, där all den emotionalmateria och elementalessens är koncentrerade som har med väckandet av lägre lidelser och impulser att göra. Ibland härrör de från något högre regioner av sinnlig njutning, sådana som beskrivs i grevens av Monte Cristo visioner i Dumas' berömda roman eller i De Quinceys *En engelsk opieätares bekännelser*, men detta sistnämnda slags intryck är knappast bättre än det förstnämnda slagets.

Allt detta går fullständigt emot den för mänsklighetens evolution uppgjorda planen. Det är meningen att vi alla skall utveckla klärvoajans och andra därmed besläktade förmågor, men inte på det sättet. Först skall emotional- och mentalkropparna utvecklas, så att de kan bli bestämda bärare av medvetenhet var och en i sin värld. Sedan kan eterhöljets centra uppväckas, varigenom den värdefulla kunskap, som erhålls genom dessa högre kroppar, kan föras ned i fysiska medvetenheten. Men allt detta skall göras först när och såsom Mästaren anvisar. Minns att i boken *Vid Mästarens fötter* Läraren sade: "Hys intet begär efter psykiska krafter."

Den tredje omnämnda metoden är användandet av mantraer. Termen "mantra" brukas om vissa maktord, som används i meditation eller i riter och då ofta upprepas gång på gång. Dylika maktord återfinns i kristna riter likaväl som i österländska, såsom förklarats i boken *The Science of the Sacraments* (Vetenskapen om sakramenten). I många religioner används sålunda ljus och då i förening med bilder, symboler, tecken, åtbörder och ibland danser.

Termen *tapas*, vilken används såsom beteckning på den fjärde metoden, förknippas ofta med begrepp om ytterlig stränghet i livsföringen och rentav självplågeri, såsom att hålla en arm utsträckt tills den förtvinar eller att ligga på en spikmatta. Dylika övningar utvecklar förvisso viljan, men det finns andra och bättre sätt att göra detta. Dessa hathayoga-övningar har den allvarliga nackdelen att göra organismen obrukbar för det tjänande av mänskligheten som framför allt annat är viktigt för Mästarens arbete. Viljan kan vi utveckla lika effektivt genom att gripa oss an de livets svårigheter som möter oss av naturen och genom karma. Vi behöver ej skaffa oss besvär.

I *Bhagavad-gītā* uttalar sig Shrī Krishna starkt emot denna vidskepelse. Han säger, "De människor som, hemfallna åt lust och lidelse, övar våldsamma, av skrifterna ej föreskrivna spåkningar, därtill drivna av fåfänga och jagiskhet, oförnuftiga plågare av kroppens alla element och även mig, som har min boning innerst däri – må du veta att dessa är *asuriska* i sina företag." *Bhagavad-gītā*, XVII, 5-6 Dylika tilltag kan ej vara verkligt *tapas*. Ordet "tapas" betyder egentligen "hetta", och den närmaste tolkningen vad gäller mänskligt uppförande är "ansträngning". Undervisningens verkliga innebörd med avseende på detta synes vara: "Gör för kroppen vad du vet gagna den och avstå från blotta bekvämligheten. Låt ej lättja, själviskhet eller likgiltighet hindra dig från att göra din personlighet så frisk och duglig du kan i och för det arbete den skall utföra i världen." (*Rāja Yoga* av Ernest Wood) Shrī Krishna säger vidare i *Gītā*: "Vörndnad för gudarna, de äldre, lärarna och de vise, renhet, rättrådighet, avhållsamhet och harmlöshet är kroppens *tapas*; sant, vänligt och hjälpsamt tal samt studium av de heliga orden är talets *tapas*; upphöjd ro, jämnmod, förtegenhet, självbehärskning och renhjärtenhet är

sinnets *tapas*. Dessa beskrivningar, gjorda av den som de flesta hinduer vördar såsom Gudomens högsta inkarnation, anvisar sannerligen icke något av de gräsliga förfaranden vi ibland ser sorgliga exempel på.

Det femte medlet, *samādhi*, är det som *De gyllene föreskrifternas bok* förespråkar. Liksom *Yogasūtraerna* och andra standardverk framställer den *samādhi* såsom föregången av *dhāraṇā* och *dhyāni*. Vanligen översätts termen *samādhi* med kontemplation, *dhāraṇā* med koncentration och *dhyāna* med meditation. Detta är översättningar med ett enda ord, ursprungligen latinskt, för vart och ett av dessa sanskritord, vilka använts under långa tidsåldrar, varunder de fått sin innebörd berikad med en underbar komplexitet och många fina nyanser, varav intet återges i något nutida engelskt uttryck. Det enda sättet att verkligen förstå dessa termer är att studera dem i de sammanhang, vari de brukas i de gamla böckerna.

Siddhierna kan indelas i två klasser, icke endast i högre och lägre utan även i förmågor och krafter. Världen verkar på oss genom sinnena, genom våra förmågor av syn, hörsel, känsel och så vidare, men också vi gör verkan på världen. Denna dualitet gäller också vad vi kan göra i det överfysiska. Vi mottar intryck genom vårt emotionelhöljes och vårt mentelhöljes nyligen utvecklade förmågor, men vi kan också handla genom dessa höljen. De hinduiska böckerna talar vanligen om åtta siddhier: (1) *animan*, förmågan att intaga en atoms ställning, att göra sig så liten att man kan handskas med detta lilla ting; (2) *mahiman*, förmågan att antaga en vidunderlig storlek, så att man kan umgås med mycket stora ting utan hinder eller nackdel; (3) *laghiman*, förmågan att bli lätt liksom ett fjun som föres med vinden; (4) *gariman*, förmågan att bli så tät och tung som något alls kan vara; (5) *prāpti*, förmågan att sträcka ut sig ända till månen; (6) *prākāmya*, den viljekraft som låter förverkliga alla önskningar; (7) *iśhatva*, förmågan att styra och skapa; och (8) *vāśitva*, förmågan att råda över alla ting. Dessa krafter kallas ”de stora”, men även andra finns nämnda, såsom kroppens stadga och lyskraft, sinnenas och begärens behärskande, skönhet, behag och så vidare.

Vi, dessa senare tiders studerande, betraktar alla dessa problem från en synpunkt, som fullständigt skiljer sig från den indiska författare för tusentals år sedan anlade, varför det ibland är svårt för oss att förstå dem. Vi är barn av vår tid, och den kvasivetenskapliga utbildning vi alla genomgår nödgar oss mentalt att söka lägga allt vi får veta i sitt särskilda fack. Var och en av oss bygger in sitt vetande i ett slags system, hur grovt tillyxat detta än må vara, och när han ställs inför något nytt faktum, söker han finna dess rätta fack eller nisch i systemet. Om detta faktum ledigt passar in, godtar han det. Om han inte kan placera in det, avvisar han det nog, även om det stöds med tungt vägande bevis. Somliga människor synes vara i stånd att glatt hysa inbördes motsägande åsikter, medan andra inte kan göra detta. För dessa senare är det ofta plågsamt att behöva bygga om det egna tankesystemet för att infoga ett nytt faktum däri – så plågsamt att de icke sällan avstår därifrån och bekvämt glömmer eller förnekar detta faktum. Våra gamla indiska bröder synes mig ha katalogiserat sina iakttagelser och lämnat dessa i det skicket – att icke ha gjort något särskilt försök att sätta dem i samband med varandra eller ordna dem efter de världar vari de förekommit eller det slags förmåga de förutsatt.

Vi har ingen svårighet med att i denna förteckning över siddhierna igenkänna den första och den andra kraften. De är exempel på hur medvetenhetens fokus kan ändras. Vi kallar dem ibland förmågan att förstora respektive förminska. Detta betyder att medvetenheten anpassas till de föremål den har med att göra – en bedrift som ej utgör någon svårighet för den skolade esoterikern, ehuru det icke är lätt att i fysiska världen förklara exakt hur det går till. Rörande de tredje och fjärde krafterna nämnes förmågan att med vilja göra sig lätt eller tung. Detta åstadkoms med förståelse och bruk av repulsionskraften, som är gravitationskraftens motsats. Jag är inte så säker på den femte. Den kan avse blotta förmågan att resa i emotionalkroppen, eftersom gränsen för emotionellt vandrande anges med omnämmandet av månen. Jag anar dock snarare att den innebär förmågan att med en viljeanssträngning erhålla ett bestämt resultat på avstånd. Den sjätte och den åttonde är bara utvecklingar av viljekraften, om än mycket anmärkningsvärda dylika. Den sjunde

är detsamma med tillägget av den särskilda kunskap som dematerialisation och rematerialisation av föremål förutsätter. I den här anförda förteckningen synes icke finnas någon direkt hänvisning till klärvoajansen över huvud taget, vare sig den i rummet eller den i tiden.

Det bör anmärkas att *Tystnadens röst* inte säger att de lägre *iddhierna*, de som hör till emotional- och mentalkropparna, skall försummas helt och hållet. Den bara påpekar att deras bruk är förenat med allvarliga faror. Vi kommer att behöva avhandla dem litet senare i framställningen, ty den som skall klättra uppför stegen, måste kliva på varje spole.

Den som vill höra Nādas röst, det "ljudlösa ljudet", och förstå det, måste lära dhāranās natur.

Till detta finns två fotnoter, såsom följer:

Den "ljudlösa rösten" eller "Tystnadens röst". Bokstavligen kanske detta skulle läsas "Det andliga ljusets röst, emedan Nāda är sanskrits motsvarighet till senzars term.

Dhāranā är tankens intensiva och fullkomliga koncentration på något inre föremål, beledsagad av fullständigt bortdragande från allt som hör till det yttre världsalltet eller sinnevärlden.

Det ord, som här översätts med "koncentration", kommer av roten *dhṛ*, vars grundbetydelse är "att hålla". Ordet *dhāraṇa* med kort slutvokal betyder "hållande" eller "stöd" i en allmän innebörd, men här har vi ett särskilt feminint substantiv med lång slutvokal såsom en fackterm med innebörden "koncentration" eller "tankens fasthållande".

Koncentrationen beskrivs såsom ett slags begrundande av eller dröjande vid en given tanke eller ett givet föremål. I de indiska böckerna sägs att meditation och kontemplation icke blir framgångsrika utan föregående övning i koncentration. Uppenbart är att tanken, så länge den svarar på lockropen från det fysiska, emotionala och lägre mentala, knappast hör det budskap som det högre jaget försöker överföra till personligheten från sina egna högre världar.

Koncentration fordras, om uppmärksamheten skall riktas på det valda föremålet och icke på de lägre höljenas rastlösa aktivitet. Det är brukligt att börja koncentrationsövningen med enkla saker. Vid ett visst tillfälle besöktes madame Blavatsky av några personer, som frågade henne vad de skulle meditera på. Hon kastade en tändsticksask på bordet och sade: "Meditera på den!" Det överraskade dem en smula, eftersom de väntat sig att hon skulle råda dem att meditera på Parabrahman eller det Absoluta. Det är mycket viktigt att man utför denna koncentration utan att anstränga kroppen. Dr Besant har berättat för oss om den första undervisning i meditation hon fick av madame Blavatsky. Hon började mycket intensivt, men madame Blavatsky avbröt henne med orden: "Kära vän, du behöver inte meditera med dina blodkärl!"

Det som fordras är att hålla tanken stilla, så att man betraktar tankens föremål med fullkomligt lugn, såsom man skulle betrakta sin klocka för att se vilken tid den visar men med den skillnaden att man fortsätter betraktandet så länge som läraren föreskrivit eller man själv bestämt för koncentrationsövningen ifråga. Människor klagar ofta på huvudvärk och andra smärtor såsom resultat av meditation. Dylika besvär bör aldrig uppstå. Om de ser till att hålla fysiska kroppen lugn och fri från varje slags spänning, även spänning i ögonen, finner de nog att koncentrationen går mycket lättare, lyckas bättre och blir fri från fysiska besvär och faror. Åtskilliga böcker har skrivits i ämnet, och de förslag somliga av dem framlägger är utomordentligt farliga. Den som önskar ytterligare upplysning i detta ämne, borde läsa professor Woods bok *Koncentration*. Om denna skrev dr Besant: "Det finns i denna bok ingenting, som när det övas kan vålla den som strävar efter koncentration den minsta fysiska, mentala eller moraliska skada."

I sin fotnot förknippar H.P.B. *dhāranā* med högre mentalvärlden, ty hon säger att tanken måste fästas på ett inre föremål och medan den är bortdragen från sinnevärlden, det vill säga från fysiska, emotionala och lägre mentala världarna. Detta är en föreskrift för den kandidat

som redan befinner sig på vägen och riktar in sig på den nirvāniska eller ātmiska världens samādhi. Men de tre termerna koncentration, meditation och kontemplation brukas även i en allmän betydelse. Att fästa sin tanke på några ord ur en skrift – detta är koncentration. Att betrakta dessa ord ur varje möjlig synvinkel och försöka tränga in till deras innebörd, att nå en ny och djup tanke eller mottaga något ljus från intuitionen att sprida över dem – detta är meditation. Att fästa uppmärksamheten stadigt för en stund på det ljus man mottagit – detta är kontemplation. Kontemplation har definierats såsom koncentration övad vid den högre änden av ens tankegång eller meditation. Österlänningen börjar vanligen sin övning med något enkelt yttre föremål och leder därifrån sin tanke inåt eller uppåt till högre ting.

TREDJE KAPITLET

DET VERKLIGAS DRÅPARE

Sedan lärjungen blivit likgiltig för sinnenas föremål, måste han söka efter sinnenas rājā, tankens frambringare, honom som väcker illusionen.

Det mentala är det verkligas stora dråpare.

Må lärjungen dräpa dråparen.

Detta hänför sig till det som utträttats under koncentrationens övande. I de indiska böckerna i ämnet förklaras att den övande lärjungen före själva koncentrationen måste draga sin uppmärksamhet tillbaka från sinnesorganen, måste lära sig att icke beakta några som helst syn- eller hörselintryck, som kan uppstå inom hans förnimmelses räckvidd. Han får icke låta sig dragas till någon eller något som kommer inom hans synfält eller påverkar hans känsel. Om han förmår detta, blir han redo att iakttaga de tankar och känslor som uppstår i själva det mentala och att taga itu med dessa.

Såsom jag redan förklarat, är hos de flesta människor mental- och emotionalkropparna i ett tillstånd av ständig aktivitet, fulla av virvlar, vilka individen måste avlägsna, innan han kan göra verkliga framsteg. Dessa virvlar alstrar den stora mängd illusioner som belastar den vanliga människan och gör det oerhört svårt för henne att bilda sig en riktig uppfattning om i stort sett allt. Ett axiom i Shankaras lära är att det mentala kan förstå tingen klart, först när det är stilla, liksom det fysiska ögat kan se tingen ordentligt, när det är stadigt men inte när det flackar hit och dit. Men om det mentala är fullt av virvlar, förvränger dessa säkerligen synen och alstrar så illusioner.

Det mentala kallas sinnenas rājā eller konung. Ibland omtalas det såsom ett av dem, liksom här i *Gītā* XV, 7:

En del av mitt eget jag, förvandlad i livets värld till en odödlig ande, omger sig med sinnena, varav det mentala är det sjätte, höljt i materia.

Att det mentala faktiskt verkar såsom ett slags sinne är uppenbart, eftersom det rättar de fem sinnenas vittnesbörd och även anger förhandenvaron av föremål, som är bortom deras räckvidd, såsom till exempel när en skugga faller över tröskeln och man drar slutsatsen att någon står framför denna.

Vad är då detta mentala, som aspiranten måste gå så strängt till rätta med? Patañjali talar därom, när han definierar yogans utövande såsom *chitta-vritti-nirodha*, vilket betyder hejdandet (*nirodha*) av det mentalas (*chitta*) virvel (*vritti*). Bland vedāntisterna eller i Shankaras skola brukas termen *antahkarana* ej så allmänt som vi gör, men den anger det mentala i dess fullaste innebörd. Den betyder hos dem egentligen hela det inre organ eller redskap som verkar mellan det innersta jaget och yttrevärlden och beskrivs alltid såsom bestående av fyra delar: ”jaggöraren (*ahamkāra*); insikten, intuitionen eller det rena förnuftet (*buddhi*); tanken (*manas*) och urskillningen rörande föremålen (*chitta*). De två sistnämnda kallar västerlänningen vanligen sitt intellekt med dettas förmåga av abstrakt och konkret tänkande. När han tänker på de andra

processerna, föreställer han sig dem såsom något som är högre än intellektet.

Teosoferna borde i vedantisternas fyrfaldiga indelning igenkänna sina egna ātma, buddhi, manas och lägre mentala. Madame Blavatsky kallade det sistnämnda kāma-manas, emedan det är den del av manas som verkar med begäret och därför är intresserad av materiella föremål. Kāma skall förstås icke endast såsom förbundet med låga begär och lidelser utan även såsom varje slags begär eller intresse i yttrevärlden för dennas egen skull. Hela det trefaldiga högre jaget är från denna synpunkt betraktat intet annat än *antahkarana* (eller det inre organet) mellan monaden och det lägre jaget. Det har blivit en fyrfald, eftersom manas är tvåfaldigt under inkarnationen.

Det högre jagets tre delar betraktas såsom tre aspekter av en stor medvetenhet. Alla är de medel för kunskapsförvärv. Ātma är inte jaget, utan är denna medvetenhet som känner jaget. Buddhi är denna medvetenhet, som av sin egen omedelbara förnimmelse känner livet i formerna. Manas är samma medvetenhet såsom skådande ut över föremåls värld, och kāma-manas är en del av denna medvetenhet såsom nedsänkt i denna värld och påverkad av denna. Det sanna jaget är monaden, vars liv är större än medvetenheten, vilken är detta fullständiga förnufts, det högre jagets liv. Därför är Patañjali och Shankara fullständigt överens. Det är chitta, kāma-manas, det lägre mentala, som är det verkligas dråpare och måste dräpas.

Mycket av det som teosoferna numera kallar astralt eller emotionalt måste innefattas i den indiska uppfattningen om kāma-manas eller chitta. Också madame Blavatsky talar om det mentals fyra delar. Först har vi manas-taijasī, det lysande eller inlysta manas, som egentligen är buddhi eller åtminstone detta tillstånd, som är rådande hos människan, när hennes manas uppgått i buddhi och inte har någon avskild, egen vilja. Sedan har vi det egentliga manas, det högre manas, det abstrakta tänkande intellektet. Därefter kommer antahkarana; termen antahkarana använder madame Blavatsky blott för att ange den förbindelse, kanal eller bro som förenar högre manas och kāma-manas under inkarnationen. Slutligen har vi kāma-manas, vilket enligt denna teori är personligheten.

Ibland kallar hon manas deva-jaget eller det gudomliga jaget såsom skilt från det personliga jaget. Högre manas är gudomligt, eftersom det äger en bestämmande tankeförmåga, kriyā-shakti, förmågan att uträtta ting. Egentligen sker allt vi gör genom tankekraft: bildhuggarens hand utför inte ensam verket, den tankekraft som riktar handen utför det i högre grad. Det högre manas är gudomligt, emedan det är den bestämda tänkaren, som använder sitt eget livs egenskap, vilken lyser fram inifrån det. Detta är vad som menas med gudomligt, på latin divinus och engelska divine, av roten *dīv*, ”att lysa”. Men det lägre mentala är blott en spegel. Liksom allt annat materiellt har det intet eget ljus. Det är något varigenom ljuset kommer eller varigenom ljudet kommer – endast *persona*, en mask.

Antahkarana anses i teosofiska arbeten vanligen såsom den förbindande länken mellan det högre jaget eller gudomliga jaget och det lägre jaget eller personliga jaget. *Chitta* i detta lägre jag prisger sig åt tingen, så att vårt liv här nere kan liknas vid den upplevelse en människa har som kämpar med att simma i en malström. Men efter detta följer förr eller senare efter döden ett skede, vari människan får vistas i den himmelska världen. Människan har kastats omkring i virvlar, hon har sett många ting men har dock inte betraktat dessa med ett lugnt, stadigt förnuft utan med kāma-manas, varför hon inte förstått deras betydelse för själen. Men i den himmelska världen kan det högre jaget vidga antahkarana, eftersom allt nu är stilla, inga ytterligare erfarenheter skall insamlas. De gamla kan i stillhet bearbetas och begrundas och deras väsentliga innehåll liksom upptagas i devajaget såsom intressant för detta. Därför begynner det högre jaget sin egen livscykel egentligen med inträdet i den himmelska världen och skänker personligheten minsta möjliga uppmärksamhet under den tid den samlar in material.

I detta fall är den sida av det mentala, som (enligt madame Blavatskys klassificering) kallas antahkarana, blott i ringa grad verksam före vistelsen i den himmelska världen. Men om en individ skall bli expert på emotional- och mentalvärldarna, medan han lever i fysiska kroppen,

måste han föra ner det högre jagets bestämmande krafter genom denna kanal. Detta gör han genom att öva dhāraṇā eller koncentration och sålunda göra sig fullständigt till herre över sin personlighet. Med andra ord måste han rensa ut de emotionala och mentala virvlarna. En människa, som är ett geni på något område, kan finna det enkelt att tillämpa en oerhörd koncentration på detta särskilda slags arbete, men när hon låter koncentrationen slappna, kan hennes vanliga liv alltjämt vara fullt av dessa virvlar. Detta är inte något vi vill ha. Vi siktar på ingenting mindre än att fullständigt förstöra virvlarna, så att detta virrvarr i det lägre mentala reds ut och det mentala självt lugnas, så att det kan göras till det högre jagets ständigt lydiga tjänare.

Dessa virvlar kan kristallisera till bestående fördomar och gör det ständigt. Därvid blir de verkliga stockningar av materia liknande vårtor i mentalkroppen. En människa, som försöker blicka ut genom en dylik del av denna kropp, kan inte se klart. Allt förvrängs, ty på detta ställe är mentalmaterien inte längre levande och flödande utan stillastående och fördärvad. Sättet att bota detta är att förvärva mer kunskap, att få materien åter i rörelse, varefter fördomarna spolas bort och upplöses, den ena efter den andra.

Det är på detta sätt som det mentala är det verkligas stora dråpare, ty det är genom det mentala, som vi icke ser tinget sådant det verkligen är. Vi ser endast de bilder vi kan göra oss av det, och allt blir nödvändigtvis färgat för oss genom dessa tankeformer, som är våra egna skapelser. Märk hur det går till, när två människor med förutfattade åsikter deltagit vid samma skeende och är överens om att de varit åsyna vittnen till det men likväl lämnar två fullständigt olika redogörelser för det. Just detta pågår hela tiden hos varje vanlig människa, och vi inser inte till vilken grad av absurditet vi förvränger saker och ting. Lärjungen måste övervinna detta, måste "dräpa dråparen". Han får naturligtvis inte förstöra sin mentalmedvetenhet, ty utan denna klarar han sig inte, men han måste behärska den. Den är *hans*, men den är inte *han*, även om den söker förmå honom att tro det. Det bästa sättet att övervinna dess flackande är att bruka viljan. Dess ansträngningar liknar ju emotionalkroppens, vilken alltid söker övertala oss att dess begär är våra egna. Man måste gå till rätta med dem båda på exakt samma sätt.

Även sedan de virvlar, som fyller det mentala med förutfattade meningar och villfarelser, upplösts, består mycken illusion alltjämt. "Okunnighet" är den allmänt vedertagna översättningen av sanskritordet *avidyā*, men den är nog inte särskilt lyckad. I sanskrit har ett ords mening ofta så fina nyanser att det är svårt att återge den på engelska. I detta fall är det som åsyftas kanske inte okunnigheten så mycket som ovisheten. En människa må besitta en stor mängd kunskap men likväl vara ovis, ty kunskapen avser föremålen och dessas förhållanden i tid och rum, medan visdomen befattar sig med den själ eller medvetenhet som innebor i dessa ting. Den vise politikern förstår hur människor tänker, den visa modern förstår hur hennes barn tänker. Hur mycket man än vet om materiella ting och då bara har materiesynen och inte livssynen, så har man egentligen bara ovisheten eller *avidyā*. "Det är på vishetens bekostnad, som intellektet allmänt sett lever", sade madame Blavatsky. Sedan springer ur denna ovishet eller okunnighet fyra andra allvarliga hinder för det andliga framåtskridandet. De blir därmed fem inalles, vilka kallas *kleshaerna*.

Om *avidyā* anges såsom det första hindret, är det andra *asmitā*, föreställningen "jag är detta" eller det som en mästare en gång kallade "självpersonligheten". Personligheten utvecklas genom livet till något alldeles bestämt med en egen fysisk, emotional och mental form, egna sysslor och vanor, och häremot finns inget att invända, om det är en god personlighet. Men om det inneboende livet kan övertalas till tron att det är denna personlighet, börjar det att tjäna dennas intressen i stället för att blott använda den såsom ett redskap för sina andliga avsikter.

Till följd av detta andra fel söker människor omåttlig rikedom, makt och berömmelse. När en människa betraktar sina hus på landet och i staden, sina segelbåtar och bilar, lantgårdar och fabriker, sväller hon av stolthet, tycker sig stor, eftersom hon kallas ägare av dessa ting eller hennes namn är på allas läppar och erfar att tusentals andra tänker på henne med uppskattning (eller rentav med fördömande, ty att vara okänd behagar ofta sådana som inte kan nå beröm-

melse) och anser sig vara en sannerligen mycket betydande person. Detta är "självpersonligheten", en av de största vidskepelserna i världen och en allvarlig källa till besvär för alla och envar. Den andliga människan däremot skattar sig lycklig, om hon kan åstadkomma något med egen hand och förmåga. Hon vill ha bilderna av tusentals andra i sin egen tanke, så att hon kan hjälpa dem hellre än att glädjas åt att hennes bild finns i dessa tusentals andras tanke och förstoras däri. Därför är självpersonligheten det största hindret för det högre jagets bruk av personligheten och således för det andliga framåtskridandet.

De tredje och fjärde hindren kan beskrivas tillsammans. De är *rāga* och *dvesha*, åtrå och avsky eller attraktion och repulsion. Också dessa två springer ur samma självpersonlighet. Att denna skall visa sina tycken för och emot är olämpligt. Det vore som om en bil hade en egen röst och höjde den i stort missnöje, när dess ägare körde på en gropig och illa underhållen väg, eller spunne förtjust, när han körde den på en väg i gott skick. Vägen kan vara dålig för bilen, men ur förarens synvinkel är det gott att det alls finns en väg, ty han vill med sin körning nå ett bestämt mål, och det vore svårt utan en väg. Det är angenämt att ha fåtöljer och öppna spisar, elektriskt ljus och centralvärme, men den som vill skrida framåt, måste vara beredd att färdas över ny, okänd mark, ibland i materiell mening, och alltid i tanke och känsla. Människor vill helst ha sådant som passar ihop med deras redan bildade vanor och ställda krav på bekvämlighet. Allt som rubbar detta anser de "dåligt" och allt som stämmer överens med och förstärker det anser de "gott". En dylik syn på livet låter ej förena sig med andligt framåtskridande. Vi avvisar icke bekvämligheten som sådan, när den bjuds, men vi måste lära oss att vara likgiltiga för den och taga tingen sådana de är. Detta individens betonande av vad han tycker om och inte tycker om måste upphöra. I dess ställe måste han sätta det högre jagets lugna avgörande av vad som är gott och vad som är dåligt.

Det femte hindret är *abhinivesha*, resultatet av de båda sistnämnda, tillståndet av att vara fast och stadgad i, bunden vid ett levnadssätt eller personligheten. Ur detta uppstår fruktan för ålderdom och död – skeenden som aldrig kan träffa människan själv men i sinom tid måste drabba personligheten. En sannskyldig död i livet kan vållas av detta femte hinder: människor som slösar bort sin ungdom i förberedelse för bekvämlighet och trygghet på ålderns höst och därefter ödslar sin ålderdom i jakt på sin förlorade ungdom eller räds för att bruka sin kropp för att inte slita ut den. De är liksom den man som köper en dyr och vacker bil och sedan blir sittande i sitt garage, där han njuter av sin nya ägodel, men inte kan förmå sig att köra ut den på vägen och därmed riskera att förstöra den. Vår uppgift består i att göra vad det högre jaget vill och vara ytterligt villiga att dö i dess tjänst, om så erfordras.

Alla virvlarna uppstår av dessa fem hinder. Koncentration och meditation är medlen för deras fullständiga upplösning. När *kāma-manas* inte längre dras nedåt, kan manas riktas uppåt, till att bli *manas-taijasī*.

Ytterligare ett sanskritord, som sammanhänger med denna självpersonlighet, är *māna*, ibland översatt med "högmot" men kanske bättre återgivet med "inbilskhets". Ordets rot framträder även i ordet *nirmānakāya*, vilket betyder en varelse som är bortom illusionen – *nirmāna*. Madame Blavatsky sade att det finns tre slag av inkarnation eller sätt att inkarnera. Det första slaget är avatärernas, vilka stiger ner från högre världar de nått i en evolutionscykel före vår. Det andra sättet att inkarnera är det vanliga, vilket människan använder, när hon passerar genom mental- och emotionalvärldarna och sedan antar en ny kropp. Det tredje sättet är *nirmānakāya*ernas, vilka reinkarnerar utan att däremellan uppehålla sig i emotional- och mentalvärldarna, ibland redan efter några dagar. I *Den Hemliga Lära*n nämner hon kardinal de Cusa såsom ett exempel på detta. Han återföddes snabbt såsom Copernicus, och hon säger att en dylik hastig återfödelse inte är något ovanligt. Hon talar om dylika människor såsom adepter, varvid hon brukar ordet "adept" icke alldeles såsom vi nu använder det utan menar att de är adepter eller experter i emotionalvärlden eller mentalvärldens lägre regioner. Hon säger att de ibland verkar såsom andar vid seanser och att de särskilt motarbetas av skuggans bröder,

förmodligen på grund av det framåtskridande de bereder sig själva och mänskligheten i allmänhet. Hon förklarar att det finns *nirmānakāya*er av två slag: de som försakat den himmelska världen, såsom förklarades ovan, och de som på ett senare och högre stadium försakar det hon kallar absolut *nirvāna* för att förbli hos oss och hjälpa mänskligheten framåt. I den nutida teosofiska litteraturen begränsas termen ”*nirmānakāya*” till den sistnämnda kategorin, men det vi här befattar oss med är den förstnämnda och lägre kategorin.

Den människa som dräpt dråparen har till stor del förstört de fem hindren och blivit det högre jagets tjänare. Hos sig själv behåller hon därvid endast det som gagnar det högres ändamål. Hon har vidgat sitt *antahkarana*, så att hon under livet i fysiska kroppen står i full förbindelse med det högre jaget och detta jag hela tiden tar vad det behöver. Biet kan vittja blomman, när det vill, ty ingen storm rasar. Och när fysiska kroppen är död, kan personlighetens högre delar brukas på nytt i nästa inkarnation, ty de är inte fulla av virvlar, som motsvarar rotade begär, stela åsikter och själviska känslö- och tankevanor.

FJÄRDE KAPITLET

DET VERKLIGA OCH DET OVERKLIGA

Ty när formen synes honom själv överklig, såsom alla former han ser i drömmen gör när han vaknat, kan han, när han slutat att höra de många, urskilja det Enda – det inre ljud som dödar det yttre.

C.W.L. – Liknelsen vid dröm och uppvaknande används i österländsk filosofi. Den har sitt bruk, men vi måste noga ge akt, så att den inte leder oss till någon missuppfattning. När vi vaknar ur en vanlig dröm, inser vi att våra sinnen har bedragits, att det vi för stunden trodde vara en verklig upplevelse i sanning icke var någon dylik. Men detta är inte exakt vad som sker, när vi vaknar till en uppfattning om andlig verklighet. Vi vaknar då till ett högre och mer vidsträckt liv, vi inser för första gången inom vilka tryckande, likväl fullständigt oanade begränsningar vi hittills levat. Men detta betyder inte att vårt liv dessförinnan varit blott ett meningslöst bedrägeri. Uppvaknandet till högre ting får vårt tidigare medvetenhetstillstånd att synas oförnuftigt, men när allt kommer omkring var det oförnuftigt endast i jämförelse med detta nya. Vi handlade då i enlighet med det ljus vi hade, det vetande vi ägde. Nu har vi så mycket mera att allt vårt tänkande och handlande fullständigt ändrats.

Icke ens vedāntisten förnekar att denna vår dröm i fysiska världen har sitt värde för upplysningens ernående. En människa kanske drömmer att en orm hotar henne och skräms därigenom väldeliga. Till slut hugger ormen henne, och den chock detta medför väcker henne, varefter hon till sin djupa lättnad inser att hela upplevelsen var en illusion. Likväl var det den illusoriska ormens hugg och chocken därav, som väckte henne till ett verkligare liv. Likaledes i *Gītā* säger Shri Krishna sin lärjunge att visheten är bättre än världens goda, eftersom, säger han, ”Alla handlingar i sin helhet når sin fulländning i visheten.” (IV, 33) Denne store lärare avvisar inte ett verksamt liv utan uppmuntrar det till det yttersta. Likväl säger han att man icke skall vara bunden vid verksamheterna och de ting de avser utan söka endast den vishet som kan erhållas av dem. Det är i visheten individen har sitt eget sanna vara, emedan han är en del av Logos. Om han lyssnar till vishetens röst, blir han i ökande grad herre över sig själv och sitt liv. Det inre ljudet tystar sålunda detta oväsen i det yttre som styr vanliga människors hetsiga verksamheter.

Mycket sant är att en människa bör sluta att skänka det myckna, som omger och verkar på henne, sin uppmärksamhet och bör rikta denna inåt på det enda vittnet till allt detta. Hon har dock inte sin fulla frihet att göra detta, förrän hon fyllt sin dharma i yttrevärlden. Varje människa, vilka hennes plikter än må vara, kan rikta sin kärlek mot högre ting i stället för mot jordiska. Men det kan vara att hon inte har friheten att ägna hela sitt liv åt det högre arbetet, förrän hon tillgodosett de krav som uppstått av den karma hon orsakat i föregående liv eller i

sitt nuvarande livs tidiga skeden. Hon kan förvisso känna vairāgya, men så länge några plikter i det fysiska alltjämt återstår för henne, måste hon behålla tillräckligt intresse för dessa plikter för att göra dem så fulländat de kan göras.

Om hennes vilja till frigörelse är stark nog och såvida hennes karma ej lägger oöverstigliga hinder i vägen, finner hon nog att vägen till frihet snart öppnas för henne. Jag har själv haft en erfarenhet av detta slag. Jag fick från min egen Mästare ett budskap med ett erbjudande om vissa möjligheter, vilka jag mycket tacksamt antog. Men om detta vänliga erbjudande givits något tidigare, hade jag inte kunnat antaga det, eftersom jag då inte hade varit fri. Det åvilade mig då en klar plikt, som jag omöjligen kunnat försumma.

Vairāgya består av två delar: *apara* eller lägre vairāgya och *para* eller högre vairāgya.

Övergivandet av bundenheten till yttre ting genomgår tre stadier. På det första stadiet tröttnar människan på sådana ting som brukade skänka henne nöje men sörjer likväl att hon tröttnat på dem. Hon åstundar alltjämt att njuta av dem men förmår inte. Sedan, på grund av denna mättnad, söker hon tillfredsställelse på annat håll. Slutligen, när hon fått en klar glimt av de högre tingen, vaknar hennes andliga önskan, så att dessa ting kommer att öva en sådan dragningskraft på henne att hon inte längre tänker på de andra. Eller är det så att hon fått veta om att detta högre finns och beslutat följa det, varpå hon på det andra stadiet antingen föresätter sig att iakttaga det lägres fel och brister för att så framkalla ett slags konstlad avsmak för det eller i fast beslutsamhet stint riktar sin vilja på att avvisa det lägres dragningskraft och svälta ut begäret efter detta. Liksom i det tidigare anförda fallet ser människan slutligen, kanske först efter många kast fram och åter, det högre, hör det inre ljud som dödar det yttre. Då äger hon det högre vairāgya.

På kampens mellersta stadium händer ofta att människan fattar en bestämd avsky för tidigare njutningar. Detta är vanligen ett tecken på att hon först nyligen flytt slaveriet under dessa och alltjämt fruktar deras dragningskraft. Hon känner att hon är benägen att solkas av deras närhet, varför hon ryser och undviker dem eller angriper och söker förstöra dem med besinningslöst våld. Alla dessa olika yttringar av det andra stadiet är former av det lägre vairāgya.

Först då, icke dessförinnan, skall han övergiva asats, det osannas område för att anlända till sats, det sannas rike.

Låt oss vara försiktiga här, så att vi inte missförstår. Många har antagit att detta stycke av texten innebär att de lägre världarna är blott illusion, men detta är ingalunda den avsedda meningen. Jag har på ett annat ställe skrivit om det verkliga och det överkliga och förklarat att varje värld är verklig för det slags medvetenhet som fungerar i den. Sant är att en människa icke har något verkligt grepp om den sanning, som ligger bakom hela den manifestation som omger oss med all sin invecklade beskaffenhet, förrän hon kan höra den inre rösten och betrakta livet från de högre världarnas standpunkt.

Innan själen kan se, måste den inre harmonin uppnås, och de köttliga ögonen göras blinda för all illusion.

Innan själen kan höra, måste avbilden (människan) bli lika döv för vrål som för viskningar, för råmande elefanter rop som för den gyllene eldflugans silverrena surrande.

Innan själen kan förstå och få minnas, måste hon med den tyste talaren förenas, liksom den gestalt, leran fås att antaga, först är förenad med krukmakarens tanke.

Den inre harmonin är den som bör råda mellan det högre jaget och dess höljen och givetvis även mellan dessa höljen inbördes. Hos genomsnittsmänniskan pågår en ständig strid mellan emotionalkroppen och mentalkroppen, mellan begären och intellektet, och är ingen av dessa båda kroppar i den minsta samklang med det högre jaget eller beredd att verka såsom dess hölje. Personligheten måste renas och kanalen mellan denna och det högre jaget måste öppnas och vidgas. Förrän detta gjorts, ser personligheten allt och alla ur sin egen mycket inskränkta synvinkel. Det högre jaget kan inte se vad som egentligen pågår. Det uppfattar bara den

förvrängda bilden i personligheten, vilken är liksom en kamera med en bristfällig lins, som förvrider ljusstrålarna, och en dålig film som gör resultatet suddigt, oklart och ojämnt.

Detta är grunden till att det högre jaget hos de flesta människor inte kan känna sig tillfredsställt med personligheten, förrän denna befinner sig i den himmelska världen. Det högre jaget urskiljer sant och osant, igenkänner sanningen när det ser denna och förkastar osanningen. Men i allmänhet, när det högre jaget riktar sin blick nedåt i personligheten, finner det ett sådant galet virrvarr av osammanhängande tankeformer att det inte kan urskilja något bestämt. Då vänder det sig bort i förtvivlan och beslutar att avvakta den himmelska världens stillhet, innan det skall försöka att ur detta otillständiga kaos plocka ut brottstyckena av sanning. I detta mer fridfulla tillstånd, vari känslor och tankar från det nyligen avslutade fysiska livet framträder en i sänder och avtecknar sig i denna världs starka ljus, undersöks de med klar syn, förkastas det obrukbara och behålls skatterna. Lärjungen måste söka åstadkomma detta tillstånd, medan han alltjämt lever i fysiska kroppen, genom att rena personligheten och bringa den i samklang med själen.

Personlighetens möjligheter att begå misstag är nästan obegränsade. Antag att en larv, en fågel, en apa och en resande människa samtidigt betraktar ett träd. Larven uppfattar detta som föda, fågeln som en boplats, apan som ett gymnastikredskap och människan som ett slags regnskydd. Bilderna skiljer sig alla åt och även från trädets uppfattning om sig självt.

Synen avser det utåtriktade skådandet, medan hörseln avser det som kommer inifrån. Människan måste bli alldeles stilla, om hon skall höra ljudet av en sakta susning. Det är dhāraṇā eller koncentrationen, som åstadkommer denna stillhet. Om själen skall höra den inre rösten säkert och riktigt, måste den inre människan stå orubbad av allt yttre – dånet av livets stora bränningar som slår mot henne likaväl som det milda bruset av mjukare vågor. Hon måste lära sig att bli mycket stilla, icke hysa någon önskan eller olust.

Intuitionen kan knappast någonsin åkallas utom i det fall människan är fullständigt villig att mottaga dess bud såsom den bästa och mest välkomna ledningen och utan att göra sina egna önskemål gällande. Det vore av ringa gagn att fråga intuitionen till råds i ett problem om uppförande, om människan samtidigt önskade ett visst svar. Utom vid sällsynta tillfällen, då den är ovanligt stark, är det endast när personlig önskan och motvilja upphört, yttervärldens röst icke längre kan befalla henne, som människan kan höra den inre röst som borde vara hennes osvikliga ledare.

Innan själen kan fullt förstå meningen med all den undervisning som kommer den till del utifrån och den intuition som kommer inifrån, måste en ytterligare harmoniseringsprocess ske, vari manas gradvis bringas i samklang med viljan, som ger livet *styrning*.

Det finns tre stadier i medvetenhetens utveckling. På provlärjungaskapets väg verkar människans högsta medvetenhet i den högre mentalvärlden. Efter första initiationen och till fjärde klättrar den stadigt genom buddhivärlden och inträder vid slutet av detta andra stadium i den ätmiska eller andliga världen. Individen har då förenats med viljan, styraren, ödeslänkaren. Så länge han befann sig på det mellersta stadiet, kunde han ha sagt: "Ske Din vilja, icke min", men nu säger han: "Din vilja och min äro ett." Liksom formen av den kruka som skall drejas först måste bildas i krukmakarens tanke och liksom mönstret för en människoras finns i Manus tanke, sedan Han mottagit det ovanifrån, så är målet för envar av oss redan utmärkt av monaden och sedan nedlagt i den medvetna människans liv och utveckling av den andliga princip hon bär inom sig.

Det finns således en grund för användandet av ordet själ i dessa tre verser. Det är själen som vandrar vägen framåt, icke personligheten. På vägens första halva förenar den sig allt fullare med buddhi och bildar därmed den andliga själen, manas-taijasī. Men hela verket utför den ledd av ātma, tystnadens röst.

FEMTE KAPITLET

DEN VARNANDE RÖSTEN

Ty då skall Själen höra och minnas.

Och tala då skall till det inre örat

TYSTNADENS RÖST

och säga:

Om din Själ ler, medan den badar i ditt livs solljus, om din Själ sjunger inom sin puppa av kött och materia, om din Själ gråter inom sin illusions borg, om din Själ kämpar att slita den silvertråd som binder henne vid Mästaren, vet, o lärjunge, din Själ är av jorden.

C.W.L. – I esoteriska böcker hänvisas ofta till tystnadens röst, och vi finner icke sällan att det som sägs på ett ställe ej synes överensstämma med det som sägs på andra. I Samfundets tidiga dagar brukade vi grubbla över uttryckets exakta innebörd och försökte därvid alltid få det att betyda något ett och samma. Först efter mycket studium upptäckte vi att det är en allmän beteckning. Tystnadens röst för envar är det som kommer från den del av honom som ligger högre än hans medvetenhet kan nå, och detta ändras naturligtvis allt eftersom hans evolution fortskrider. För dem som arbetar med personligheten, är det högre jagets röst tystnadens röst, men när man bemästrat personligheten helt och hållet och gjort den till ett med det högre jaget, så att detta kan fullkomligt verka genom den, är det åtnas röst – den trefaldiga andens i den nirvåniska världen. När denna nås, finns det alltså en tystnadens röst – monadens i den närmast högre världen. När människan identifierar sig med det högre jaget och monaden och når adeptskapet, finner hon en tystnadens röst komma ner till sig ovanifrån, men då är det kanske någon av gudomens tjänare, en av Planetlogoi, som dessa kallas. Kanske blir det för honom i sin tur själve Sollogos' röst. Och om det även för Sollogos finns något dylikt, måste det vara en högre logos' röst. Men vem kan yttra sig om detta?

”Ditt livs solljus” avser de skeden i vår personliga tillvaro, då lyckan ler mot oss och allt synes ljust och vackert. Den som badar i denna njutning och misstar den för det högre jagets verkliga lycka, har ännu icke nått det högre vairāgya, som dödar de yttre ljuden. I sin bok *Den uråldriga visdomen* har vår president förklarat att den människa, som känner att intet på jorden kan tillfredsställa henne, icke endast de ting som skänker vanliga dödliga den största glädje, genom en stark men lugn viljeanssträngning kan höja sig till och förena sig med den högre medvetenheten och finna sig befriad från kroppen. Men detta gäller endast dem som lyder det första villkoret, dem som inte kan tillfredsställas av något mindre än denna förening.

De tre kropparna – fysiska, emotionala och mentala – som med sina vanor utgör personligheten, är liksom en puppa, i vilken en fjäril gradvis bildas. På vårt nuvarande larvstadium måste själen vara i kroppen och världen, behöver likväl icke vara av dem. Den behöver ej godtaga detta liv såsom sitt eget utan måste inse att den är oberoende av sina höljen. Här måste vi återigen vara aktsamma för att inte missförstå. Det är sannerligen gott, ja rent av nödvändigt att själen gläds på sin väg uppåt, att den ler, att den sjunger inom sin puppa. Det är intet ont med det – tvärtom mycket gott med det. Vad den *icke* får göra är att sjunga på grund av puppan eller något som händer detta yttre skal. Det vore felaktigt, alldeles orätt, om själen grät inom sin villfarelses borg, ty nedslagenhet och sorg är alltid orätt. Men även om detta är sant, är det inte vad som här avses. Vad Āryasanga försöker säga oss på sitt behagfulla poetiska språk är att själen ej får vare sig glädjas eller sörja på grund av något som har samband med puppan eller borgen eller någon annan yttre form. Den måste vara likgiltig för denna form, oberörd av det som sker med den. Om den *icke* är oberörd, hör den alltså jorden till, är alltså intrasslad i denna lägre värld och alltså ännu ej redo för fullkomlig frihet.

Överallt omkring sker ständig förändring, men själen måste tränga framåt på sin väg utan att röna motstånd, oförskräckt av förändring, ty att påverkas av dessa yttre ting röjer svaghet. Minns vad Shakespeare skriver i sin 44:e sonett om hur "Tidens grymma hand" vanställer, förstör och rycker bort allt, också den vi älskar.

Men tiden är egentligen aspirantens vän, ty det är just de finare, högre, inre tingen som minst av alla är underkastade dess härjningar. Denna sanning lär esoterikern känna genom viss erfarenhet och kunskap, så att förändringarna i det yttre till sist inte plågar honom alls.

Silver är den tråd – såsom höves renhetens kännetecken – som binder själen vid det högsta jaget. Varje beröring, själen har med kroppens, känslans eller tankens orenhet, är ett angrepp mot denna silvertråd, avsett att slita den, en frestelse att ej beakta den stilla, låga rösten.

Madame Blavatsky tillägger följande fotnoter:

Den "store Mästaren" är det uttryck cheläerna använder att ange det högre jaget. Det är likvärdigt med Avalokiteshvara och detsamma som Ädi-Buddha hos de buddhistiska ockultisterna, ātma hos brahmanerna och Christos hos de gamla gnostikerna.

Själ används här om det mänskliga jaget eller manas, det som i vår ockulta sjufaldiga indelning betecknas såsom den mänskliga själen i motsats till de andliga och animala själarna.

Madame Blavatsky använder här ordet Mästare i en ovanlig betydelse och uppger att det så brukas av cheläerna eller lärjungarna. I den senare teosofiska litteraturen har denna titel förbehållits det begränsade antal medlemmar av det stora vita brödrskapet som antar lärjungar bland dem som alltjämt lever i världen. Detta antal är litet. Det vill förefalla som om en enda adept på var och en av strålarna vore utsedd att sköta detta arbete och alla de som skrede fram i evolutionen på hans särskilda stråle, gjorde det genom hans åtgärder. Ingen under adepts rang får åtaga sig fullt ansvar för en lärjunge, ehuru de som varit lärjungar ett antal år ofta används som ställföreträdare och har privilegiet att hjälpa och råda lovande unga aspiranter. Dessa äldre lärjungar skolas gradvis för sitt framtida arbete, när de i sin tur skall bli adepter, och de lär sig att avlasta sina mästare från rutinarbete, så att dessa kan frigöras för högre sysslor, som bara de kan åtaga sig. Det första urvalet av kandidater till lärjungaskap är numera till stor del överlämnat till dessa äldre lärjungar, och kandidaterna står tillfälligt i förbindelse med dylika lärjungar i stället för direkt med de stora adepter. Men lärjungarna och mästaren är på ett så underbart sätt ett att detta kanske är en skillnad utan större betydelse.

De termer, madame Blavatsky brukar i dessa fotnoter, förstår vi bättre, om vi något studerar de olika trefalder, som finns i universum och människan. Var och en av oss har erfarit att det finns en tvåfald, som består av den som vet och det som vetes, av den som ser och det som ses, av subjekt och objekt. Detta är den gamla indelningen av erfarenhetens värld i två delar: ande och materia, såsom orden "ande" och "materia" vanligen brukas eller enligt sunda förnuftet. Ande eller medvetenhet och materia är ett motsatspar – anden är en aktiv princip, materien en passiv. Anden har ett centrum men ingen omkrets, materien har en omkrets men intet centrum. Anden är självrörlig, materien röres utifrån. I dessa båda har vi också verklighetens indelning i gudomligt och materiellt, det fria och det ofria, det som lyser av eget ljus och det som lyser med lånat eller speglat ljus.

När man ser ännu närmare efter, finner man att dessa båda så att säga uppträder på scenen i ens närvaro, att de inte är principerna nummer ett och nummer två, som många tror, ty den som nu bevittnar deras växelspel, är nummer ett. Nummer två är den gud som ses, men nummer ett är den gud, som är det verkliga jaget, som är orsaken till växelspelet mellan nummer två och nummer tre.

I kristet språkbruk är Kristus den gud som ses. ”Ingen har någonsin sett Gud.”¹ Likväl sade Kristus: ”Jag och Fadern äro ett.”²

Detta för oss till termen avalokiteshvara. Detta ord är sammansatt av *avalokita* (sedd) och *ishvara* (gud, herren). Det betyder alltså det högre jaget i dualiteten mellan ande och materia i världsalltet. ”Ty tre äro som vittna i himmelen, Fadren, Ordet och den Helge Ande, och de tre äro ett.”³ Ordet, Logos, Avalokiteshvara, är den andre. Han är Christos, den gud som ses. Detta är den universella anden eller purusha till skillnad från materien eller prakriti. Människan är medvetenheten, som betraktar materien, och denne gud är den förhärlicade eller universella människan, det högsta subjektet. Analysera själv, och du skall finna dennas avspeglning – den inre guden – inom dig själv. Likväl är det så att denne gud som ses vittnar endast om den verkliga guden – i människan om jaget, det jag som innefattar både subjektet och objektet.

Detta jag är icke ett nytt subjekt, som bevitnar det gamla subjektet och objektet sammanlagda och nu gjorda till ett enda nytt sammansatt objekt. Det är jaget – det är allt som kan sägas. Varje tänkande människa kan betrakta sin egen kropp och i vissa fall även sin emotionalkropp och mentalkropp och kalla denna kropp eller dessa kroppar ”den”, det vill säga kan se på den såsom ett objekt, ett föremål. Hon kan också ha en uppfattning om medvetenheten eller subjektet hos en medmänniska och sluta sig till att den är av samma natur som den medvetenhet (känsla och tanke) hon finner hos sig själv. *Men det är här hon nu gör ett stort misstag*, nämligen i det hon ger ett och samma två olika namn – hon kallar det ”du”, när hon är det varse hos medmänniskan, och ”jag”, bara när hon känner det hos sig själv! Låt henne betrakta medvetenheten eller (hela) subjektet inom sig själv, liksom hon gör det ifråga om andra, och kalla det ”du”, se på det såsom endast ett i den väldiga ocean av otaliga ”du” som utgör Logos, liksom vattendropparna utgör oceanen, och hon skall vara redo att stiga upp för medvetenhetsskalan och nå det verkliga ”jaget” eller den gud som icke ses. Medvetenheten, ”du”, är en del av avalokiteshvara, den gud som ses, Christos, det ljus som upplyser varje människa, som kommer i världen, liksom kropparna är delar av den kosmiska materiens ocean, och ingendera är jaget. Ingen har någonsin sett den högste guden – icke ens sonen.

Denna treenighet har betraktats på olika sätt:

Avalokiteshvara har av swāmī T. Subba Rao beskrivits såsom följer: ”Parabrahman kan icke av sig självt ses sådant det är. Det ses av logos med en slöja kastad över sig, och denna slöja är den kosmiska materien i sin oerhörda vidd.” Och åter: ”Parabrahman, efter att ha framträtt såsom dels jaget, dels mūlaprakriti, verkar genom Logos såsom den enda energin.” Faran med alla dylika beskrivningar är oerhörd. Redan bruket av ordet ”det” i detta sammanhang kan förstöra alltihop. Det är *inom en själv* befrielsen, sanningen, måste sökas – endast jag såsom jag kan lösa detta mysterium, som är så enkelt men som människor inte ser. Man bör också starkt invända mot bruket av ordet ”gud” om parabrahman – ty att tänka på gud är att tänka på det som ses, det vill säga avalokiteshvara, och denne gud är, när allt kommer omkring, ett ”du”, egentligen alla ”du”.

Uppfattningen om ett subjekt eller ”du” medför en begränsning i tiden, uppfattningen om ett objekt eller ”det” medför en begränsning i rummet. Somliga av de gamle hävdade att ingenting egentligen kunde röra sig ”ty det kan icke röra sig i det rum där det befinner sig, och det kan förvisso icke röra sig i det rum där det icke befinner sig”. Men subjekten kan röra sig i tiden och objekten i rummet, ty alla rör sig i parabrahman. Både tid och rum är underordnade rörelsen, rätt uppfattad.

”Och dessa tre äro ett.” Mūlaprakriti, manifestationens rot, grundmaterien, det yttre varat, är ej något annat än parabrahman, utan är detsamma, sett genom medvetenheten, begränsad i tiden.

¹Första Johannesbrevet 4:12.

²Evangelium enligt Johannes 10:30.

³Första Johannesbrevet 5:7.

Parabrahman är bortom denna tidens begränsning och förefaller därför vara stilla, och ur detta uppstår skenet av rum, kännetecknet av mūlaprakriti – vilket i verkligheten är ett rum, som innefattar allt som någonsin existerat och kommer att existera i alla tre tiderna – det förflutna, det närvarande och framtiden. Det universella medvetandet, den stora människan, som kallas även daivīprakriti (den gudomliga manifestationen), är i motsats till mūlaprakriti (den materiella manifestationen) Avalokiteshvara, Īshvara, härskaren eller den Gud som ses, att hållas isär från Parabrahman, treenighetens första medlem, som inte ses direkt ens av honom själv.

I den högre treenigheten av människans medvetenhet har vi en avspeglings av denna stora treenighet. Därför säger madame Blavatsky att det högre jaget, varmed hon menade buddhi eller den intuitionella kärleken, är likvärdigt med Avalokiteshvara. Varje sammanblandning i tanken mellan den universella verkligheten å ena sidan och ātma, buddhi och manas – de tre medvetenhetesslagen hos människan – å den andra, torde medföra en allvarlig villfarelse, men det finns dock en analogi mellan de båda. Den stora treenigheten avspeglas hos människan på olika sätt och framträder i en gestalt i dessa hennes tre slag av medvetenhet. Således återspeglar ātma, buddhi och manas på sitt mindre område den universella treenighetens kännetecken. Ātma är jagets medvetenhet och även viljan, vilket ger jagstyrning. Manas vid den andra änden är medvetenheten om världen, och dess tankekraft utför allt vårt arbete, också det vi gör med våra händer. Buddhi, som ligger mellan dessa två, är medvetenhetens, subjektivitetens själva essens. Sålunda återges den större treenigheten i det högre jagets medvetenhet.

Bortom denna det högre jagets trefald finns hos människan monaden, som är hennes motsvarighet till parabrahman, hennes tillstånd av verkligt och absolut nirvāna, bortom medvetenheten. Ātma är hennes tillstånd av falskt och relativt nirvāna i den nirvāniska världen, hennes sista illusion, som består mellan fjärde och femte initiationerna. Såsom monaden ligger ovanför medvetenhetens treenighet, så ligger personlighetens kroppar utanför eller nedanför denna – de är kända endast genom sin avspeglings i manas. På första halvan av vägen (från första till fjärde initiationen) är individen ivrigt sysselsatt med att skaka sig loss från dessa personliga begränsningar, från illusionen om ”det”. På den andra halvan ägnar han sig åt att frigöra sig från illusionen om ”du”.

Det finns i madame Blavatskys anmärkningar ytterligare några ställen, som är värda att begrunda. Hennes hänvisning till Ādi-Buddha och ātma kräver en kommentar, ehuru den till gnostikernas Christos är fullständigt klar efter det som sagts ovan. ”Ātma hos brahmanerna” är snarare vad buddhisterna ansåg brahmanerna mena med denna term (och vad kanske många av de brahmaner trodde som inte förmått fatta sin filosofis verkliga innebörd). Det är denna andliga själ hos människan, som Buddha förklarade vara icke alldeles beständig. Ja, till och med Christos (det högre jaget) hos människan är till sist dödlig. Skönt och underbart och långt bortom vanliga människors uppfattning är förvisso detta högre jag, men det måste likväl slutligen ge upp sitt liv för att bli ett med Fadern. Det är ”du” förklätt till ”jag” hos andliga människor – liksom långt tidigare i evolutionen den absurda personligheten, ”det”, låtsades vara ”jag”. Men när den rätttrogne buddhisten säger att deras tro på ātma är felaktig, har han inte förstått djupet i den verkliga brahmanens tanke, och på denna punkt i synnerhet Shri Shankarāchāryas lära. Denne var egentligen ense med Buddha i läran om anātma, eftersom han med ātma menade monaden, den obeskrivliga parabrahmiska aspekten av människan. Buddha märkte att folk sade ”du” om ātma, jaget, och sökte taga dem ur denna villfarelse med upplysningen att vad de kallade ”jag” var dödligt.

I fotnoten säger madame Blavatsky att Avalokiteshvara är densamme som Ādi-Buddha. Hon utvecklar sitt uttalande i ämnet i *Den Hemliga Läran* såsom följer:

Enligt den esoteriska och även den exoteriska nordbuddhismen utsänder Ādi-Buddha ... den okända Enheten, som saknar begynnelse och slut och är identisk med Parabrahman ... en klar stråle ur sitt mörker. Detta är den förste Logos eller Vajradhara, den högste Buddha (även kallad *Dorjechang*). Såsom varande alla mysteriers herre kan han ej manifestera sig, utan utsänder i

manifestationens världar sitt hjärta, "diamanthjärtat", Vajrasattva (eller Dorjesempa). Detta är den andre Logos i skapelsen.

I detta utdrag visar hon tydligt att den förste Logos är Ādi-Buddha och den andre Logos är Avalokiteshvara, ty den senare är densamme som Vajrasattva. När hon talar om dem såsom ett, kan det vara endast i den mening kristna talar om Kristus såsom ett med Fadern. Härom skrev jag i *Det inre livet*, första delen:

Man har diskuterat mycket om vad Ādi-Buddha och Avalokiteshvara exakt betyder. Jag har inte gjort något specialstudium av dessa ting från filosofisk synpunkt, men så långt jag kunnat inhämta uppslag från samtal i ämnet med levande företrädare för religionen, synes mig Ādi-Buddha vara högsta steget på en av de stora vägarna för utvecklingen utöver människan – det som skulle kunna kallas alla Buddhaernas abstrakta princip. Termen "Avalokiteshvara" hör till den nordliga kyrkan och synes vara buddhisternas beteckning på sitt begrepp om Logos. Europeiska lärde har översatt det: "Herren, som skådar ner från höjden", men detta synes innebära en viss oriktighet, ty det är klart att det alltid avser den manifesterade Logos; ibland ett solsystems Logos och ibland en högre, men alltid manifesterad. Vi får ej glömma att de stora religionernas grundare visserligen ser de ting de talar om och känner dem, men att deras anhängare vanligen inte ser utan bara har namnen och jonglerar med dessa som vore de intellektuella bollar och bygger upp mycket som är inkorrekt och inkonsekvent.

Vi har redan sett att madame Blavatsky med högre jaget menar buddhi hos människan, den mellersta medlemmen av hennes odödliga medvetenhets trefald. Buddhi är visdomen hos människan. Men den är en avspegling av den universella visdomen, utan vilken det inte kan finnas mänsklig visdom. Likaså kunde ingen människa bli buddha utan Dhyāni-Buddha Avalokiteshvara, den yttersta visdomens "energicentrum", Ādi-Buddha. Den vise Gautamas upplysning var således inte i grund och botten en människas förvandling till en gud, utan en fullkomlig människas förening med Logos' visdom.

Den andra av de fotnoter vi nu studerar talar icke endast om manas såsom den mänskliga själen, utan hänvisar också till människans animala själ. Denna är det lägre manas, kāma-manas. I dess värld finns djurens gruppsjälar, medan växtrikets finns i närmast lägre värld och mineralriket i den ännu lägre världen. Till dessa betydelser av termerna "själ", "högre jag" etc. håller sig madame Blavatsky med fullkomlig konsekvens genom hela boken.

SJÄTTE KAPITLET

JAGET OCH ALLJAGET

När till världens oro din knoppande Själ lånar sitt öra, när på den stora illusionens dånande stämma din själ svarar; när skrämnd vid åsynen av smärtans heta tårar, när dövad av nödens rop, din Själ drar sig liksom en skygg sköldpadda inom jagiskhetens skal, inse då, o lärjunge, att din Själ är en ovärdig helgedom åt hennes tigande Gud.

När din Själ växer sig starkare, träder hon fram ur sin trygga fristad, bryter sig loss ur den skyddande helgedomen, sträcker ut sin silvertråd och rusar framåt; när hon ser sin bild på rymdens vågor och viskar, "Detta är jag" – uttala, o lärjunge, att din Själ är fången i villfarelsens snaror.

C.W.L. – I början av detta textavsnitt, i uttrycket "knoppande Själ", finner vi evolutionens idé antydd. Under många hundra år hade människor i Europa ingen tanke på evolutionen. De ägde föreställningen att världen och alla de varelser som bor däri hade skapats alldeles plötsligt, och de antog inte att de mer sammansatta formerna hade utvecklats ur enklare och lägre stående och skulle utvecklas vidare till något mer fulländat. Sedan kom idén i slutet av 1700-talet att levande varelsers materiella former genomgick evolution, utveckling. Denna trodde somliga bero på någon drivkraft hos det i formen inneboende livet, medan andra förklarade den endast med den naturliga miljön såsom urvalsfaktor.

Men för länge sedan fanns en teori om själens evolution, som hela tiden varit en central lära i de hinduiska och buddhistiska traditionerna. Under de senaste femtio åren har teosofier gjort denna teori tillsammans med läran om reinkarnation mycket utbredd i västerlandet. Den framläggs som den mest logiska och etiska teorin om människans öde, sedan det väl fastställts, på vetenskapliga eller religiösa grunder, att människans själ överlever kroppens död. Själens inkarnerar många gånger för att skaffa sig erfarenhet, och envar av oss blir därigenom till sist icke blott ett geni på något område för mänskligt tänkande eller arbete utan en fullkomlig människa, redo för full och medveten gudomlighet.

Det finns två huvudsakliga stadier på själens utvecklingsväg – det första kallas pravritti marga, utgåendets väg, och det andra nivritti marga, återvändandets väg. På det första stadiet utvecklas personligheten, varvid mycket karma samlas medan själen fullföljer sin rastlösa bana att söka tillfredsställa sina mångahanda begär i yttrevärlden. På det andra stadiet vänder sig själen så småningom bort från världen, och med siktet inställt på det gudomliga, sitt ursprung och mål, ägnar den sig åt uppgiften att fullända sig för att avsluta människostadiet av sin evolution.

Det är detta andra stadium, nivritti-marga, som indelas i provlärjungaskapets väg och initiationernas väg. Dessa har utförligt beskrivits i böckerna *The Path of Discipleship*, *Initiation*, *The Perfecting of Man* och *The Masters and the Path*. Denna marga (eller väg) innebär en frivillig evolution, vari kandidaten avsiktligt skolar sig i de högre karaktärsegenskaperna. Lägre varelsers och människors evolution på pravritti-marga är ofrivillig. De söker upplevelser och gensvarar på dessa och lär utan klar insikt om vad det är som sker med dem.

I en fotnot till ordet "illusion" skriver madame Blavatsky om mahā-māyā, den stora illusionen, det objektiva universum. Vad ordet "illusion" betyder, när det används om yttrevärlden, har redan dryftats. Det är inte samma begrepp som det som i texten avses med uttrycket "villfarelsens snaror", vilket enligt en annan fotnot syftar på "sakkāyaditthi" villfarelsen om personligheten".

När Herren Buddha för människorna uppenbarade den ädla åttafaldiga vägen, vägen till frihet, det praktiska sättet att upphäva lidandet, undervisade han dem om de tio fjättrar, som kandidaten måste i tur och ordning avlägga. Den första av dessa heter sakkāyaditthi, villfarelsen om personligheten. Låt oss se hur denna villfarelse uppstår. Ett barn föds på grund karma – resultat av individens gärningar i förflutna liv. Barnet har ett visst slags kropp, och det får uppleva varjehanda. Allt medan tiden går, får barnet höra vad folk säger om det, och det upptäcker vad det kan göra och vad det inte kan göra. Det ser sig självt i allt detta liksom i en spegel – en spegel liknande dem som finns upphängda i nöjesparker för att roa folk med sina groteskt ihoptryckta eller utdragna bilder. Det får på så sätt åsikter om sig självt – att det är klokt eller dumt, vackert eller fult, svagt eller starkt. Barnet uppfostras, går i skolan och blir en vuxen, som förvärvar en samhällsställning och bildar en karaktär, antar kroppsliga och själsliga vanor och känner sig som läkare, advokat, husmor – eller vad de nu må vara – och har därmed skaffat sig en fast *personlighet*. När individen, barn eller vuxen, tänker sig vara denna personlighet, har han det som kallas "jagpersonlighet" – just denna villfarelse som behärskar de olyckliga patienter på sinnessjukhus som inbillar sig vara en tekanna, nordpolen, drottning Elisabet eller Napoleon.

En bestämd och väl skolad uppsättning kroppar och personlighet med nyttiga vanor är naturligtvis en god sak liksom goda arbetsredskap eller en väl fungerande bil. Vi vill inte ha en svag eller intetsägande personlighet. Men hur god vår personlighet än må vara, bör vi ej anse den vara vi själva, och vi bör kunna bruka all vår egen viljekraft, kärlekskraft och tankekraft, medan vi använder den för våra syften för vårt andliga liv i fysiska världen. Dessa personligheter bör ej framträda som kandidater till odödlighet och söka undfly de härjningar bruket och tiden låter övergå allt materiellt. En medelålders herre sade en gång till sin son, som erbjöd sig att avbörda honom något av hans arbete: "Nej, nej, min gosse, gör först slut på de gamla!" Personligheterna måste vilja förbrukas, anpassas till stundens andliga ändamål, slitas ut – och måste såsom enda belöning nöja sig med en lång och härlig vistelse i devachan, som följer på den yttre kroppens

död för alla dem som sålunda tjänat det gudomliga inneboende jaget, utom naturligtvis mästarnas tjänare, som avstår från denna belöning och snabbt återföds för att arbeta för världen.

Denna jord, lärjunge, är sorgens sal, där längs förfärliga prövningars väg fallor är gillrade för att fånga ditt högre jag med den villfarelse som kallas "det stora kätteriet".

Att fysiska världen är en sorgernas ort är en utbredd tanke i buddhismen och hinduismen. Olämpligt och hårt arbete, som ofta vanställer eller försvagar organismen, förtryck, sjukdom och fruktan är de flesta människors lott. De som genom förmögenhet fått en behaglig ställning i samhället, må säga att de finner mycket nöje i detta liv, men Patanjali säger: "För de insiktsfulla är *allt* lidande." Det finns mycket som inte stör de förhållandevis ringa utvecklade – såsom lukten av alkohol, kött eller lök, fabriksvisslors tjut, bullrig musik, ohyfsade seder, hiskligt fula kläder och byggnader och tusen andra ting, som plågar de känsligare. Utöver detta finns begäret efter att få det vi önskar och fruktan för att förlora det, sedan vi väl fått det, och lidande för alla i vår närhet, om inte för oss själva. Sannerligen är människorna galna, om de håller fast vid fjättrar som dessa. Sannerligen är världen en sorgens sal. Tänk på hur torftig den ter sig för dem som känner de högre världarna.

Men så är det huvudsakligen därför att människan gjort den sådan. Tänk på det väldiga hav av liv som fyller mineral-, växt- och djurrikerna och hur allt detta skälver av behag. Till och med skaldens hemiska bild av "naturen, röd där tand har huggit och klo har slitit" förlorar det mesta av sin kusliga färg, när vi inser att djuren ej "tänker före och efter", som människor gör, med plågad längtan och fruktan. Medan djurens strider pågår och blodet och sårn pinar den människa som ser på, är spänningen i djurets medvetande på sin höjdpunkt och förnimms av djuret självt ofta som det största nöje. Jorden är en sorgens sal endast för människan, som med sin girighet och vrede, alstrade av en stark fantasi, som när det heta begärets lågor, har med oräkneliga fasor förgiftat både sitt eget liv och sin samvaro med andra.

Likväl fordras blott att *själviskheten* besegras för att var och en av dessa fasor skall avlägsnas och hela mänskligheten få del av denna världens glädjeämnen – det behag som fås av djup frihet och skönhet, av upptäckt, av skapande arbete, av samhälleligt och kroppsligt välbefinnande.

Madame Blavatskys fotnot talar sedan om:

Attāvāda, det kätteriet som består i tron på själen eller snarare på själens eller jagets åtskillnad från det enda universella, oändliga jaget.

Attā är motsvarigheten på päli till sanskritordet ātma, och vāda betyder lära. Läran om ātma, som vi redan behandlat, är den stora anledningen till meningsskiljaktighet mellan hinduer och buddhister, men i själva verket ligger skillnaden blott i ordbruket, ty när hindun säger att jaget eller ātma hos människan är ett med det universella jaget, menar han med ordet "jag" inte detsamma som människor vanligen menar, när de tänker på eller talar om sig själva utan något betydligt djupare, som bara den framskridne yogīn någonsin kan föreställa sig. Det finns i skriften *Shrī vākya sudhā* ett ställe, där aspiranten får det varnande rådet att, när han upprepar den stora religiösa formeln "jag är detta", tänka noga efter vad han menar med "jag". På stället ifråga förklaras att den enskilde individen bör fattas såsom en trefald och att det är föreningen av endast den högsta av dessa tre med Brahman, som avses med "Du är detta" och liknande yttranden. Såsom redan förklarats, är personligheten icke "jag", och icke ens "duet" i mig är "jag" utan jaget är något som ej kan skiljas från det universella jaget, vari de många och den Enda är ett. Buddhas lära förnekar att detta "du", som människorna kallar "jag", är bestående.

Det är olyckligt att två stora religioner som hinduismen och buddhismen skall skilja sig åt genom ett så litet missförstånd och att på grund därav också den nutida teosofiska rörelsen spridits mycket långsamt bland buddhister. Vi har utgivit en omfattande teosofisk litteratur, där orden "ātma" och "jaget" används mycket, och detta har stött bort många buddhister, vilka inte gjort sig mödan att undanröja detta hinder, bestående av ord, som vi utan att märka det ställt i

deras väg.

Okunnige lärjunge, denna jord är blott den dystra ingången till det dunkel som föregår det sanna ljusets dal – det ljus som ingen vind kan blåsa ut, det ljus som brinner utan veke eller bränsle.

I denna och i några senare verser får vi poetiska namn på de olika världarna i naturen. Såsom förut sagts, var det bruk hos österländska esoteriker att behandla emotionalvärlden och lägre mentalvärlden såsom en enda. Madame Blavatsky gjorde ofta detsamma i sin undervisning. Detta sammanförande av de två anges i denna bild av ”ett dunkel som föregår det sanna ljusets dal”. Denna beskrivning av det sanna ljusets dal visar att det rör sig om själens och det högre jagets regioner, de världar där buddhi och högre manas har sitt hemvist.

Om vi låter en linje dela mentalvärlden i en högre och en lägre del, finner vi att det är en avgörande skillnad mellan de världar som ligger nedanför och dem som ligger ovanför denna linje. I de lägre världarna härskar materien, det är det första man lägger märke till, och har medvetenheten svårt att lysa igenom formerna. Men i de högre världarna är livet det mest framträdande och finns formerna bara för livets ändamål. Svårigheten i de lägre världarna är att låta livet komma till uttryck i formerna, men i de högre råder raka motsatsen – där har formen svårt att hålla floden av liv. Det är först ovanför skiljelinjen, som medvetenhetens ljus ej påverkas av någon vind och skiner av egen kraft. Den andliga eldens symbol är mycket lämplig för medvetenheten i dessa världar till skillnad från den i de lägre världarna, där symbolen av eld som brinner med bränsle är mer träffande.

Den stora lagen säger: ”För att bli kännare av alljaget måste du först bli kännare av jaget.” För att nå kunskapen om detta jag måste du uppge jaget för icke-jaget, varat för icke-varat.

I en fotnot gör madame Blavatsky åtskillnad mellan ātmajnānī, som nämns här, och tattvajnānī. I den hinduiska litteraturen är skillnaden i allmänhet ringa och lämnas vanligen utan avseende, men hon säger: ”Tattvajnānī är den som känner eller urskiljer principerna i naturen och hos människan, och ātmajnānī är den som känner ātma eller det universella enda jaget.” Jnānī betyder kännare och tattva betyder sanningen eller tingens verkliga natur.

Det har i teosofin alltid varit en lära att vi för att kunna gå framåt måste tillämpa den gamla grekiska formeln ”Känn dig själv”. Till följd därav handlar en mycket stor del av den nutida teosofiska litteraturen om människans konstitution, historia och öde. Det är genom att studera människans olika principer och kroppar, som vi kan gradvis urskilja vad hon är och hur vi i tanken kan skilja henne från de höljen hon använder, tills vi slutligen når fram till det verkliga jaget. Sedan skall vi genom detta verkliga jag hos oss förverkliga det universella jaget. Egentligen är de båda ett.

Men för att känna det verkliga jaget hos en själv måste man sätta det lägre jaget åt sidan, så att det blir liksom intet. Som vi redan sett, är den fullständiga upplösningen av ”jagpersonlighet” den invigdes allra första uppgift på den egentliga vägen, eftersom sakkāyaditthi, villfarelsen om det personliga jaget, är den första boja som måste avläggas.

Och sedan kan du icke vila mellan den stora fågelns vingar. Ja, ljuv är vilan mellan vingarna av den som varken uppstår eller dör utan är Aum genom eviga tider.

Om den stora fågeln, som har en framträdande plats i Österlandets religiösa symbolism, har madame Blavatsky tillfogat följande fotnot:

Kāla Hamsa, fågeln eller svanen. Det står i Nadavindupanishat (Rig Veda), översatt av Teosofiska samfundet i Kumbakonam – ”Stavelsen A anses vara fågeln Hamsas högra vinge, U dess vänstra, M dess stjärt och Ardhamātra (det halva måttet) sägs vara dess huvud.”

Ordet Aum, vanligen uttalat Om, används vid begynnandet av varje gott arbete eller god tanke, ty det är ett maktord, som symboliserar den gudomliga skapelsen. I oräkneliga sanskritböcker upprepas yttrandet att hörsel, känsel, syn, smak och lukt sammanhänger med i tur och ordning materielagen *ākāsha* (eter eller himmel), *vāyu* (luft), *tejas* eller *agni* (eld), *apas* eller *jala* (vatten) och *prithivī* (jord), vilka är de för oss kända fem världar, vari människan manifesterar sig, alltså ātma, buddhi, mentala, emotionala och fysiska. Dessa världar skapades i uppräknad ordning, begynnande med ātma, där ljudet användes som skaparkraft. Naturligtvis kan det inte vara detsamma som vårt fysiska ljud, som är en vibration i luften eller något annat fysiskt ämne. Det var av samma beskaffenhet som tystnadens röst, ātmas vilja. Likväl är ljudet även i vår fysiska värld en betydande formbyggande kraft, ett faktum bekant för envar, som studerat elementär naturvetenskap och framställt Chladnis klangfigurer eller utfört liknande experiment. Det finns i de hinduiska skrifterna åtskillig symbolism förbunden med denna tanke att världen skapats genom ljud.

Ordet Aum sägs vara av särskilt värde såsom mantra, emedan det är det mest fullständiga mänskliga ordet. Det börjar med vokalen A i munhållans bakre del, fortsätter med vokalen U, som ljuder i munhållans mitt och avslutas med konsonanten M, varmed läpparna slutes. Det löper således genom det mänskliga talets hela register och representerar därmed hos människan hela skapelseordet. Dess tre delar fattas även som symboler för treenighetens manifestation på en mängd olika sätt, och redogörelsen för alla dessa skulle nog kunna fylla en hel bok. Sålunda har vi parabrahman, daivīprakriti och mūlaprakriti; Shiva, Vishnu och Brahmā; vilja, visdom och verksamhet; ānanda, chit och sat eller sällhet, medvetenhet och vara; ātma, buddhi och manas; sattva, rajas och tamas och många andra. Aum är således en ständigt återkommande påminnelse om denna trefald, som går igen i allt. Det är alltså en nyckel till lösningen av många mysterier liksom ett maktord. Fågeln huvud fattas då såsom det omanifesterade uttrycket för det trefaldiga ordet.

Kāla, ett ord som betyder ”tid”, är ett av Vishnus eller Avalokiteshvaras namn. Hamsa betyder svan, varför Kāla-hamsa är tidens svan. Såsom symbol har fågeln bibetydelsen av tid, eftersom den färdas genom rummet. Det kännetecknar medvetenheten att den framskrider eller utvecklas och således existerar i tiden. Logos’ medvetenhet är tid, den varken börjar eller slutar i tiden och därför varken föds eller dör.

Fågeln är således en symbol för Andra Logos, som också är den stora visheten. Det finns en välkänd hinduisk fabel, som förknippar hamsa eller svanen också med denna tanke om visheten, ty den berättar om denna fågel att den, när den bjuds en blandning av mjölk och vatten, förmår skilja mjölken från vattnet. Så verkar visheten också i människolivet i det den ur vår blandade erfarenhet väljer ut det som är väsentlig näring för själen. Visheten blir kvar i människans andliga själ, när erfarenheterna förklingat, eftersom ”alla handlingar når sin fullbordan i visheten”, som *Bhagavad-gītā* säger.

En människa, som vandrar vägen och genomgått den tredje initiationen, kallas också en hamsa eller svan. Hon är ivrigt i färd med att befria sig från rāga och dvesha, de tredje och fjärde bojorna, som är begär och avsky, och övar därför särskilt visheten. Människor i världen är fulla av tyckanden för och emot och lider därför svårt under sina egna åsikter om saker och ting. Genom att lägga av dessa två bojar blir hamsan liksom den vise, som beskrivs i *Gītā* såsom den som är nöjd med vishet och kunskap, för vilken en jordkoka, en sten och en guldklump är detsamma, som med oväld betraktar vänner och fiender, rättfärdiga och orättfärdiga. Det är inte så att denna människa inte sätter värde på guld och vänner. Det gör hon, men hon sätter värde också på lera och fiender. Den vise kan draga nytta av varje slags erfarenheter, de är alla till gagn för själen. Epiktetos hävdade detta, när han förklarade: ”Det finns bara ett, för vilket gud har sänt mig till världen – att fullända min egen karaktär i dygden, och det finns ingenting i världen som jag inte kan bruka för detta ändamål.”

Vidare är uttrycket Hamsa också en form av yttrandet ”Aham Sah” eller ”Jag är Denna” eller,

som det ofta brukas, "So'ham", vilket består av samma ord i omvänd ordning. När aspiranten upprepar detta yttrande, minns han också att sättet att grensla Hamsa eller livets fågel är att inse att han är jaget. Det sägs att den hängivne yogin yttrar denna formel med varje andedrag, vilka uppgår till 21 600 per dygn, varvid luften dras in med ljudet "sah" och stöts ut med ljudet "ha".

Så länge fågeln flyger, ljuder skapelseordet, finns tiden. Ehuru tiden har varken början eller slut, är den likafullt en mätbar period – vilket är ett stort mysterium. Här gör madame Blavatsky följande anmärkning:

Evigheten har hos österlänningarna en alldeles annan innebörd än den har hos oss. Den betyder i allmänhet de 100 år som utgör Brahmas ålder, varaktigheten av en mahā-kalpa eller en tidrymd av 311 040 000 000 000 år.

Denna del av ämnets behandling avslutas med orden:

Grensla livets fågel, om du vill veta. Giv upp ditt liv, om du vill leva.

Till dessa läggs följande anmärkningar:

Samma Nadavindu säger, "En yogī, som grenslar Hamsa [således kontemplerar Aum], drabbas ej av karmiska inflytanden av krorer av synder."

Giv upp den fysiska personlighetens liv, om du vill leva i anden.

En krór är tio miljoner. Man får emellertid ej antaga att det är yogīn tillåtet att begå dessa synder. Om han det gjorde, vore han ingen yogī. Detta uttryck är blott det österländska sättet att ange att han är ytterligt fri från den materiella världens fördärv. Den människa, som tänker och verkar utan personligt begär, med yttersta osjälviskhet, lider inga karmiska följder. Frukten av alla hennes ansträngningar går till den stora behållaren av andlig kraft för hjälp åt världen, såsom redan förklarats.

SJUNDE KAPITLET

DE TRE SALARNA

Tre salar, trötte pilgrim, leder till mödornas ände. Tre salar, Måras betvingare, för dig genom tre tillstånd till det fjärde och därifrån in i de sju världarna, den eviga vilans världar.

Om du vill lära deras namn, lyssna då och minns.

Den första salens namn är Okunnigheten – Avidyā.

Det är den sal, vari du såg ljuset, vari du lever och skall dö.

Den andra salens namn är Lärandets sal. I denna skall din Själ finna livets blomster, under varje blomma en orm ligga ringlad.

Den tredje salens namn är Visheten, bortom vilken sträcker sig Aksharas ändlösa vatten, allvetenhetens oförstörbara källa.

C.W.L. – De tre salarna kan tolkas på två sätt: såsom objektiva världar eller såsom subjektiva tillstånd hos människan.

I det förra fallet är okunnighetens sal fysiska världen och lärandets sal, i fotnoten betecknad såsom "den sal, vari den på prov antagne lärjungen gör lärdomar", är det som kan kallas emotional-mentala världen (emotionalvärlden och lägre mentalvärlden betraktade såsom en enhet). När jag för sexton år sedan skrev *The Inner Life*, syntes det mig sannolikt att madame Blavatsky med termen "lärandets sal" menade emotionalvärlden och med "vishetens sal" lägre mentalvärlden. Men sedan jag många gånger sedan dess tänkt på och diskuterat saken, lutar jag numera åt åsikten att vi riktigare återger hennes tanke, om vi låter lärandets sal innefatta icke endast emotionalvärlden utan även lägre mentalvärlden och höjer vishetens sal till att innefatta såväl högre mentalvärlden som buddhi.

Att Äryasanga inte tänkte på enbart emotionalvärlden såsom lärandets sal och lägre

mentalvärlden såsom vishetens sal framgår litet längre framme, när han talar om den senare salen såsom den, ”vari alla skuggor är okända och där sanningens ljus skiner med ovanskelig härlighet”. Lägre mentalvärlden motsvarar icke denna beskrivning. Låt vara att den är långt härligare och finare än emotionalvärlden; den är likväl en materiell värld och hemvist för människornas personligheter. Vidare säger läraren även att det oskapade dväljes i vishetens sal, och det högre jaget är det oskapade, icke personligheten. Och i lägre mentalvärlden likaväl som i emotionalvärlden ligger en orm ringlad under varje blomma, ty om lidelser och dåraktiga begär hemsöker den ena världen, bor högmodet och fördomarna i den andra. I högre mentalvärlden kan visserligen finnas mycket, som det högre jaget inte vet, men vad det vet, vet det rätt. Lägre mentalvärlden däremot är personlighetens och villfarelsens område.

Den omfattning, vari de lägre världarna är illusionens världar, framgår också av det sätt, på vilket våra sinnen och andra förmågor verkar i dem. Tag synen till exempel – vi ser eftersom vår syn hindras. Om man kunde se fullkomligt genom väggen, skulle man inte se väggen. Det är detsamma med att gå. Vi har en viss frihet att vandra omkring, eftersom jorden bjuder motstånd mot våra fötters fria rörelse. I de högre världarna lever man i ljuset.

Det är i österländska esoteriska skolor ej ovanligt att man sammanför emotionalvärlden och mentalvärlden till en enda. Vedāntas anhängare talar om en enda kropp (som de kallar *manomayakosha*, det hölje som består av *manas*), när vår teosofiska litteratur vanligen urskiljer två – emotionala och mentala – och denna kropp tillägger de sådana erfarenheter som hör till båda dessa världar. Yogakandidaten i *rājayogaskolorna* utbildades alltid i att arbeta från det mentala ner till det emotionala. Detta mycket försiktiga tillvägagångssätt framträder också hos Patanjali, som låter sina två första steg handla om den rätta vandeln och fordrar att yogin gör bestämda framsteg på dessa två, innan de får börja utföra de övningar som leder till förvärv av *siddhierna* eller de särskilda yogaförmågorna. I sin bok *Rāja Yoga: The Occult Training of the Hindus* har professor Wood kallat dessa första steg ”de tio buden” och översatt dem såsom de fem behärskningarna: ”Du skall icke skada, ljuga, stjäla, vara liderlig, vara girig” och de fem iakttagelserna. ”Du skall vara ren, förnöjsam, självbehärskad, flitig i studierna och hängiven.” Dessa metoder var i full kraft långt före *Āryasangas* tid. Pandit N. Bhāshyāchārya och några ytterligare sanskritlärda hävdar att Patanjali, som själv inte var systemets upphovsman, gav världen sina berömda *Sūtraer* så långt tillbaka som på 800-talet före vår tideräkning.

I *Mästarna och vägen* har jag förklarat att det vid de gamla initiationerna ofta förekom att mycken tid ägnades åt att undervisa kandidaten i arbete i emotionalvärlden, eftersom lärjungens väckande till arbete i denna värld förlades till ett senare stadium än vad vanligt är för nutidens teosofier, som ofta redan gjort mycket dylikt arbete och därmed skaffat sig en ingående kunskap om emotionalvärlden långt före initiation.

Om vi betraktar de tre salarna såsom subjektiva, såsom stadier i det mänskliga medvetandets utveckling, får vi följande välkända indelning: (1) Den människa som lever okunnigt i världen, dras till och stöts bort av sådant som omger henne, drivs till handling av sina egna obehärskade lidelser och begär – detta är okunnighetens stadium. (2) Den människa som lär att naturen äger bestämda lagar och inser att hon genom att tillämpa dessa kan vinna mycket större makt än hon hade i sin okunnighets dagar – detta är lärandets sal. (3) Den människa som insett att det finns andliga lagar och lär sig att lyda dessa. Hon vet om reinkarnation och karma och om de lagar rörande rätt och orätt som styr hennes eget och andras framåtskridande. Hon har insett att de yttre tingen finns till endast för den i utveckling stadda själens ändamål och lever i enlighet med denna insikt. Hon befinner sig i vishetens sal.

Madame Blavatsky beskriver medvetenhetens fyra tillstånd:

Medvetenhetens tre tillstånd är jägrat, vakenheten, svapna, drömmen, och sushupti, drömlösa sömnen. Dessa tre tillstånd hos yogin leder till det fjärde – turīya, tillståndet bortom det drömlösa, bortom dem alla, ett tillstånd av hög andlig medvetenhet.

Dessa medvetenhetstillstånd är icke fast bestämda utan kan sättas i samband med de världar eller objektiva salar som nämndes ovan vad gäller den kandidat som förbereds för arhat-initiationen. I detta fall kan vakenhetstillståndet vara det fysiska, drömtillståndet det emotional-mentala, drömlösa tillståndet det högre mentala och buddhitillståndet och turīya det ätmiska.

De ganska egendomliga termerna vakenhet, dröm och drömlös sömn synes ha valts ut enligt fysiska världens ståndpunkt att beteckna de höjder i medvetenhet som kandidaten når vid olika tillfällen. När människan skötte sina göromål i fysiska världen med alla sina förmågor vakna i denna värld, befann hon sig i första tillståndet. För att förstå det andra tillståndet måste vi minnas att det finns två slags drömmar – de vanligtvis meningslösa alstren av hjärnan (grovfysiska och eteriska) och de verkliga upplevelser den människa har som lämnat sin fysiska kropp och arbetar och lär i de emotional-mentala regionerna. Det är till detta senare, som denna term, ”drömtillståndet”, hänför sig. Den kandidat, som sover eller nästan somnar i en dagdröm, torde efteråt minnas några dylika upplevelser och då tillägga dem ”drömtillståndets medvetenhet”. Men antag att aspiranten, väl utanför kroppen, vid något tillfälle övergår till det som kan kallas en andra sömn och höjer sig till nästa värld, för att en stund vara medveten på denna högre nivå. När han sedan vaknar i det fysiska, har han troligen intet minne av vad som skett med honom, medan han var utanför kroppen, eftersom hans hjärna icke är inställd på att registrera erfarenheter av andra världar högre än den, vari han har sitt ”drömtillstånd”. Det skulle därmed förefalla honom att han sovit en djup, drömlös sömn, och vanligen blir en känsla av djup tillfredsställelse och välbefinnande hans enda upplevelse därav. ”Drömlösa sömnens” tillstånd är således medvetenhet i denna ännu högre värld.

Det fjärde tillståndet kallas ibland *trans*, och av det skäl som i det följande skall anges. Det har ofta förklarats att en aspirant, när han är utanför kroppen, kan höja sig ett steg högre än det han befinner sig i, när han är i kroppen. Det är för lärjungen möjligt att även i djup meditation höja sig i *trans* till det högre tillståndet och därefter taga med sig upplevelsen till vakenhetstillståndets minne. Alltså kan arhaten nå buddhivärlden, medan han är i fysiska kroppen och ätmiska eller nirvāniska världen, när han är utanför den eller befinner sig i djup meditation eller *trans*. Termen ”akshara”, som här används om detta fjärde tillstånd, betyder helt enkelt det som inte smälter bort, det oförgängliga.

Samma uppsättning termer kan brukas såsom en relativ serie för i esoteriken icke så långt framskridna. En sådan kan ha dagsmedvetenheten i fysiska världen, drömtillståndet i emotionalvärlden och drömlösa tillståndet i mentalvärlden. En annan, som förmår använda sina emotionala förmågor i fysiska dagsmedvetenheten, har drömtillståndet i det lägre mentala och drömlösa sömntillståndet i det högre mentala och så vidare. Turīya är ett högre tillstånd, som i varje fall nås med en särskild viljeanstängning och meditation, som är ett medel att till sist höja hela uppsättningen om tre tillstånd ett steg högre än förut. Medan övergången pågår och innan denna höjning är genomförd, finns alltid detta fjärde tillstånd.

Detta erfar man i meditation. Kandidaten sitter och riktar sin dagsmedvetenhet på ett visst föremål – säg, en katt. Sedan höjer han sig till ”drömtillståndet” och söker för sig framställa djurets emotionala sida. Därefter stiger han till ”sömntillståndet” och riktar uppmärksamheten på djurets mentala väsen. Det fjärde steget torde vara samādhi – eller kontemplation – ett försök att inse dess betydelse och verklighet för det högre jaget, att gå bortom kattens tre former till dess subjektiva innebörd. Uppmärksamhetens fästande på katten i första fallet är koncentration, medvetenhetens höjande är meditation, den slutliga koncentrationen i ett högre slags synfält, bortom det som tidigare nåddes, är kontemplation (eller samādhi). Den senaste ansträngningen kan likna genomträngandet av ett moln eller en dimma, varur den nya synen gradvis bildas eller varur den kan komma liksom en blix. I vilketdera fallet måste utövaren förhålla sig mycket stilla för att behålla intrycket så länge som möjligt. En enda tanke på det egna jaget, på den gamla personliga relativiteten, kan göra hela övningen om intet, så att icke ens minnet av den blir kvar.

De tre salarna för, som sagt, till *mödornas* ände – icke till *arbetets* ände, måste man märka. I dessa lägre världar har vi en uppfattning om arbete som förvisso alldeles skiljer sig från den som råder i högre världar. För oss här nere är ordet arbete nästan synonymt med möda och ofta med slit och släp, men ur en högre synvinkel är det faktiskt lek. Slit och släp är blott handling, det förvandlar inte den människa som gör det. Men det minsta arbete, som utföres esoteriskt, med hjärtat, ”såsom för Gud och icke för människor”, utföres bättre än någonsin förut, är gott för hans utveckling som gör det. När man till exempel skriver ett brev, lägger man sig vinn om att göra det prydligt, rent av vackert, och att uttrycka sig kortfattat, klart och behagfullt; man har utvecklat handen, ögat och hjärnan, tankekraft, kärlekskraft och viljekraft. Verkligt arbete, såsom det konstnären utför, är fullt av skaparkraft och glädje. Men även i dylika ting finner vi att någon möda finns nedlagd, och detta på grund av de hinder som möter i de lägre världarna. Likväl finns icke ens här nere en klar skiljelinje mellan möda och lek. Om man till exempel ger sig ut på en lång ridtur, är den första delen av färden full av glädje för både människa och häst, men detta går omärkligt över, medan tröttheten tilltar, och med ens erfar människan att den ritt, som i början var lek, nu blivit arbete eller rättare sagt möda. I andra fall kan det finnas en uppgift, icke långvarig, men en något för stor för vår förmåga, och då finns en känsla av möda. Men allt arbete är i verkligheten lek, när det råder fri vilja och ingen trötthet eller överansträngning.

I detta avseende har vi mycket att lära av djuren och även av växterna. ”Väx såsom blomman växer”, säger *Ljus på vägen*, ”öppna ditt hjärta för solen.” Kristus säger: ”Beskåden liljorna på marken, huru de växa: de arbeta icke, ej heller spinna de; och likväl säger jag eder, att icke ens Salomo i all sin härlighet var så klädd som en av dem.”⁴ Det är djupaste fruktan för morgondagen, som gör människors arbete till möda, som får dem att svettas i bitterhet. Men Lagen säger: ”Gör det visa och rätta i dag och lämna resultatet åt sig självt.” Detta är icke en lära för lättjan, utan för arbetet som är lek och inte möda.

Detta kan belysas även med de olika sätt, på vilka människor gör en längre resa. En man stiger på tåget i Chicago och förblir i ett tillstånd av upphetsning och otålighet under de tre-fyra dagar resan till San Francisco, hans destination, varar. Han har riktat in sig på något visst han vill göra där, och under tiden är hans resa en möda och ett elände. En annan finner tusen intressanta ting att se på vägen – landskapet, människorna, tåget självt, så att för honom resan blir en angenäm avkoppling. Och till sist har han fått mer utträttat än den förste. Den indiske bybon lever mycket nära naturen, och nog växer han såsom blomman växer. En man ger sig av från sin by för att hämta posten på postkontoret eller avsända några brev därifrån, och postkontoret ligger kanske på tjugofem eller trettio kilometers avstånd. Han lunkar inte slö och plågad eller retar sina nerver med de behaglösa rörelser som springer ur ett missnöjt och otåligt sinne. Tanken på försändelserna är ej en mani, som utestänger alla andra intressen eller får honom att förbanna vägens längd. Nej, där finns insekter, fåglar, blommor, träd, bäckar, moln på himlen, åkrar, hus, människor och djur och först som sist själva den välsignade jorden att lägga sig på att vila en stund liksom på sammet i det gudomligas famn. Hur litet vet icke den vite mannen om livet, hur mycket vet han icke av mödan!

Hinduerna har sedan länge ansett att gudomen leker. Shrī Krishnas *līlā* eller lek, som den kallas, är evolutionens stora verk, som synes oss så mödosamt att vi ryser inför de långa tidsåldrar av arbete som står före. Tänk på de 311 040 000 miljoner år som vår *mahākalpa* omfattar. Vilken illusion! När vi når *mödornas* ände, är livet idel lek, idel lycka.

Mödorna upphör men icke fördenskull arbetet, när kandidaten inträder på den fjärde vägen, som leder till den nirvāniska världen. Han har slutfört det mödosamma arbetet med att avlägga de fem första fjättrarna – jagpersonligheten, tvivlet, vidskepelsen, tyckandet för och emot – allt detta som bevisade hans bundenhet vid materiella ting, varigenom hans liv var en enda lång

⁴Evangelium enligt Matteus 6:28.

kamp i en uppförsbacke. Men nu är hans fem återstående fjättrar sådana han bär inom sig. Dessa måste han sannerligen besegra, men hans vapen blir ostörd klarhet, stillhet, lugn – bruket av viljan, som är det stillsammaste i världen. Dessa fjättrar är: begäret efter livet, såväl det i formen bundna som det formlösa, högmodet, upprördheten och okunnigheten. Det vore av ringa gagn att här analysera dem ingående. Det må räcka att understryka deras inre beskaffenhet och säga att människan för att utplåna dem måste stilla sig själv och sina höljen ovanför den gränslinje som skiljer personligheten från det högre jaget.

På tidigare stadier, före mödornas ände, gör den studerande klokt i att noga ordna sitt liv, så att hans arbete för mästaren kan så långt som möjligt göras till en lek. Det borde vara ren glädje, ogrumlad lycka – en dylik sinnesförfattning torde vara gynnsammast för ett snabbt framåtskridande. Mödan är ingen förtjänst, ej heller särdeles gagnande, ehuru ibland nödvändig. Hur ofta är det ej, som den studerande utför sin meditation med känslan av att den är ett förtret men en nödvändig plikt, om än med besvär och obehag. Gör det lyckligt och glatt, liksom en lek, eller åtminstone se fram mot den tid, då ni kan göra detta. Somliga sjunker njutningslystna i det närvarandes famn och säger: ”Vi skall roa oss nu och låta framtiden taga hand om sig själv.” Andra håller sig utanför i stolt styrka och säger, ”Vi vägrar att röras av det som kunde fälla vårt mod.” Men lärjungen måste blotta ryggen för tidens slag, glädjas åt den långa framtid som står före, i den lek, vari varje rörelse kan bli till ett dansande skaldestycke av glädje.

På tal om de sju världarna säger madame Blavatsky:

Somliga österländska mystiker förlägger varats sju världar, de sju andliga lokerna eller världarna inom Kāla Hamsas, svanens kropp bortom rum och tid, förvandlad till svanen i tiden, när den blir Brahmā i stället för Brahman.

Alla manifestationer av sjutalet i naturen, såsom människans sju principer eller de sju världarna i solsystemet, härrör från en sjuindelning, som uppstått ur parabrahman. Tre av de sju principerna manifesteras i den universella medvetenheten och ytterligare tre i mūlaprakriti. En förbliver i sin källa och innefattar alla de andra, ty de mångas närvaro upphäver icke enheten av det som i sanning är ett. För denna lägre värld gäller alltså att den individ, som övervinner sitt mellersta tretal av principer (ātma, buddhi, manas) och stiger upp i det första (monaden), visserligen frigöres från världarna men likväl finner dem alla där i detta nya tillstånd av verkligt nirvāna, som ligger lika långt bortom medvetenhetens tillstånd som detta ligger bortom materiens tillstånd. Vi talar således om detta, i tredje person, bara såsom en eftergift åt okunnigheten och måste påpeka att det sagda bör översättas med ord som ”du” för medvetenheten och ”jag” för det sanna livet i det övermedvetna nirvāna, om man skall förstå det. Det är dock icke arhaten som inträder i dessa ”världar” utan den fullkomlige adepten.

Det finns flera andra sätt, på vilka arhaten kan tänkas inträda i den eviga vilans sju världar:

I en mening är dessa världar den ätmiska världens underavdelningar, genom vilka arhaten börjar klättra. Det betecknande för den individ, som dväljes i dessa, är en oföränderlig, ostörd klarhet, ty där skådas allt som det är i det enda jaget, och där detta förverkligas, kan ingen fruktan och ängslan finnas. Såsom *Gītā* säger: ”För den vise, befastad i yoga, sägs den ostörda klarheten vara medlet.”⁵ Det är icke så att det i dessa regioner saknas verksamhet – där råder en enda, ofantlig våg av ständigt rörligt liv – men det finns inga hinder för det Endas vilja. I buddhivärlden har vi alltjämt dualitet i viss bemärkelse, eftersom man där ser andra, ehuru samma jag uppfattas såsom inneboende i dem liksom i oss själva. Men buddhi måste överträffas, ty kärleken innefattar en dualitet.

Den avklarnade ro, arhaten i allt ökande mån förvärvar, låter de lägre världar, vari vi lever, framträda i ett nytt ljus. Han åtnjuter i dessa en frihet, som andra inte känner, han har funnit att arbete är lek. Efter att ha besökt sällhetens dal, har han upptäckt att livet inte bara där utan i alla världar är ren glädje. Han inte bara ser och älskar det liv som skrider framåt i de förgängliga

⁵Bhagavad-gītā 6:3.

formerna, utan även känner och gläds åt den gudomliga vilja som står bakom det föränderliga livet. Den eviga vila han åtnjuter är icke överksamhet, utan den yttersta inre frid den äger som vet att allt är gott, att den gudomliga viljan är närvarande även i det som för andra må förefalla såsom hinder för framåtskridandet, liksom i det synbarliga framåtskridandet självt. En filosof erhöll en gång en glimt av denna idé, när han sade: ”Var i upphöjd ro, ty om ni misslyckas utan egen förskyllan, så är misslyckandet en framgång större än ni vetat, eftersom den gudomliga viljan verkat.” Arhaten vet något om den frid som övergår allt förstånd, eftersom han börjar leva i det eviga. Madame Blavatsky säger att detta är ”Området för den fulla andliga medvetenheten, bortom vilken ingen fara längre finns för den som nått den.”

Om du vill vandra tryggt genom den första salen, låt då icke din tanke misstaga de begärets eldar, som brinner däri, för livets solljus.

Om du vill vandra tryggt genom den andra, stanna då icke för att inandas dess bedövande blommors väldoft. Om du vill frigöras från de karmiska kedjorna, sök ej din guru på dessa mājās områden.

De vise dröjer icke i sinnenas lustgårdar.

De vise aktar illusionens förledande stämmor för intet.

Sök honom som skall låta dig födas i vishetens sal, den sal som ligger bortom, vari alla skuggor är okända och där sanningens ljus skiner med ovansklig härlighet.

Den guru, som här omtalas, är mästaren, läraren. Såsom madame Blavatsky uttrycker det:

Den invigde, som leder lärjungen, genom den kunskap han meddelar, till dennes andliga eller andra födelse, kallas fadern, gurun eller mästaren.

En framställning om guruernas eller mästarnas liv och verk har gjorts i boken *The Masters and the Path*. En glimt av deras underbara, höga förmågor får vi där i den redogörelse som lämnas om en meditation av mästaren Kūthūmī. Allt medan han sitter i sin trädgård eller i sitt rum, synes han meditera, men skänker egentligen några miljoner människor sin uppmärksamhet, i det han ägnar sig åt envar av dem liksom en vanlig människa kunde, om hon ägnade sig helt och fullt åt denna enda.

Varje högre jag får hjälp av någon av mästarna, varför den människa, som kan väcka liv i den förbindelse hon har mellan det lägre jaget och det högre, kan mottaga denna hjälp i sitt personliga liv. De guruer, som man kan möta i fysiska världen, är i allmänhet invigda, framskridna lärjungar till de fullständiga adepterna, såsom tidigare sagts.

Det oskapade dväljes inom dig, lärjunge, liksom det dväljes i denna sal. Om du vill nå det och förena de två, måste du avkläda dig dina illusionens mörka klädnader. Kväv köttets röst, låt ingen sinnenas bild uppstå mellan dess ljus och ditt, för att de två skall få förenas till ett. Och sedan du lärt, låt ditt eget ajnāna fly ur lärandets sal. Denna sal är farlig i sin förrådiska skönhet, behövs blott för din prövning. Tag dig i akt, lanoo, att din själ ej må bländas av dess förföriska strålgans, dröja och fångas i dess bedrägliga ljus.

Detta ljus skiner från den store snärjarens (Māras) ädelsten. Den förhäxar sinnen, bländar tanken och lämnar den oaktsamme liksom ett övergivet vrak.

Med ”det oskapade” menas den högre triaden, ātma–buddhi–manas, till skillnad från personligheten och dess kroppar. Uttalandet att lärandets sal behövs blott för prövningen gäller även okunnighetens sal. Uppsättningen materievärldar – fysiska, emotionala, lägre mentala – är blott byggnaderna och utrustningen till en skola för människan, en skola i vilken hon får lära medelst leksaker. Det finns ingen erfarenhet, som ej påverkar själen och ger den något mått av visdom. Men den som är vaken för att avsikten med allt detta är att vi skall lära och är ivrig att lära och att ur den erfarenhet som livet i materiekropparna skänker draga läxor av evighetsvärde, han finner inte leksakerna lockande i sig. Han är liksom biet, som suger nektarn ur blomman och flyger ifrån den utan att låta sig rusas av dess doft och färg.

Māra är personifieringen av de yttre tingens dragningskraft. Madame Blavatsky beskriver honom sålunda:

Māra är i exoteriska religioner en demon, en asura, men i den esoteriska filosofin personifieringen av frestelsen genom människans laster. Namnet Māra betyder ordagrant översatt "den som dödar" själen. Den framställs såsom en kung (över mārarna) med en krona, vari skiner en ädelsten av en sådan glans att den bländar den som ser på den. Med denna glans menas naturligtvis den fängslande verkan lasten utövar på somliga naturer.

I *Asiens ljus* har sir Edwin Arnold givit oss en levande bild av denne mörkrets furste, när han framträdde i spetsen för de tio främsta synderna, hans onskans änglar, mot herren Buddha, när denne satt under bodhiträdet strax före sitt uppvaknande.

Den mal, som dras till din nattlampas bländande låga, är dömd att förgås i den klubbiga oljan. Den oförsiktiga själ, som ej förmår övervinna illusionens hänfulla demon, skall vända åter till jorden såsom Māras träl.

Skåda själarnas härskaror. Betrakta hur de svävar ovan människolivets stormiga hav och hur de, utmattade, blödande, vingbrutna, faller, den ena efter den andra, på de svällande vågorna. Kastade av de häftiga vindarna, jagade av stormen, drivs de ner i strömmarna och försvinner inom den första stora virveln.

Frågan om de "förlorade själarna" är mycket invecklad. Somliga av dessa är liksom de barn i en skolklass som ej är redo att följa med de flesta av kamraterna, när dessa flyttas upp en klass vid skolårets slut, antingen emedan de är för unga eller emedan de latat sig. Sedan finns sådana fall, där personligheten under livet i kroppen blivit så intrasslad i materien att den icke har något att överlämna till det högre jaget och då kan avskiljas. För det tredje finns de fruktansvärda resultaten av den svarta magin. Det skulle föra alltför långt att dryfta saken här. Jag har behandlat detta ämne någotsånär utförligt i uppsatsen *Förlorade själar* i första bandet av *Det inre livet*.

Några av de uttryck, som brukas i dessa stycken, äger den österländska fantasins fulla styrka. Vi får dock ej tänka alltför bokstavligt på övergivna vrak och brutna vingar. Den som faller av från vägen på grund av materiella begär, låter förvisso sina andliga utsikter gå i kvav tills vidare, men också i detta fall har han lärt något som senare blir till gagn för själen. Hur som helst är det bäst för en människa att lära med klok eftertanke. Först när denna försummas, intar den bittra erfarenheten nödvändigtvis dess plats.

Det är ingalunda erforderligt att en människa genomgår varje slags erfarenhet. Ju mer framskriden och klokare en människa blir, desto mer ser hon i allt och lär mycket av små ting, som går andra förbi såsom obetydliga. Det sägs att en dåre inte kan lära ens av en vis, men att en vis kan lära av allt och alla, också av en dåre. För att veta att elden bränner, behöver man inte sticka handen i den. Det kan en dåre göra, men den kloke vet på annat sätt att elden bränner. Likväl är det en stor välsignelse i att de som icke vill tänka och därmed villigt lära, i erfarenhetens stränga skola får den undervisning utan vilken de icke skulle lära något alls och ej gå framåt.

Karmas lag, som låter människorna uppleva det som de låtit andra smaka, är således en välgörare och till sist en befriare, icke ett hämnens eller straffets redskap. Antag till exempel att en stigman lurpassade på en herre, slog ner honom, kanske dräpte honom och rånade honom på hans pengar. Enligt lagen måste han få uppleva något liknande smärtsamt själv, förr eller senare. Rövaren var i stånd att begå en dylik gärning, eftersom han själv var en primitiv varelse, i avsaknad av känslighet och fantasi. Annars skulle han ha tänkt på offrets känslor, hans hustru och barn, och en dylik tanke skulle ha avhållit honom från brottet. Eftersom stigmannen är primitiv, grov, krass och fantasilös, behöver han det slags våldsamma upplevelse han givit

andra. Intet annat berör honom. När han senare genom karmisk vedergällning fått känna på ett visst lidande, minns han det, när han är färdig att slå en annan, och hejdar sig med orden. ”Detta är inte rätt mot den stackars mannen.” Han börjar då bättra sig, tack vare lagen, som alltid uppfostrar, aldrig straffar.

ÅTTONDE KAPITLET

VÄRLDENS MODER

Om du, lärjunge, vill genom visdomens sal nå fram till sällhetens dal, slut då dina ögon mot åtskillnadens stora, förfärliga kätteri, som förmår dig att överge de andra.

C.W.L. – Herbert Spencer kom mycket nära en uppenbarelse av den andliga sanningen om evolutionen, när han beskrev denna såsom en progressiv (framåtskridande) förändring från ett tillstånd av inkoherent (osammanhängande) homogenitet till koherent (sammanhängande) heterogenitet av struktur och funktion. För honom betydde evolution att sådana ting, som i begynnelsen var lika och åtskilda, senare blev olika men förenade. Denna specialisering framträder i människokroppen, vilken har olika organ, som alla arbetar för det hela. Sålunda smälter matsmältningssystemet föda för hela kroppen, händerna griper, fötterna går, ögonen ser inte för sig själva utan för hela kroppen. På liknande sätt blir samhället mer organiserat allteftersom tiden går. Människorna blir mer differentierade från varandra, allteftersom yrkena går framåt i kunskap och förmåga. Läkaren behandlar alla, läraren undervisar alla, ingenjören bygger broar åt alla. En människa arbetar till mångas fromma, och frukten av mångas arbete kommer i gengäld henne själv till del.

När människorna får den organiska förmimmelsen och känslan för sina likar, upphör de att vara en skock icke sammanhållande likartade och blir olikartade men sammanhållande. En människa med den andan gör sitt bästa för sitt samhälle, sin nation eller mänskligheten. Därvid överlämnar hon till enhetens lag att ge henne det hon behöver från andra organ i den stora kroppen. Materiens eller samhällets inkoherenta homogena element kan inte själva organisera sig. Det är i stället den inre principen, som drar dem samman och möjliggör för dem att snabbt skrida framåt genom ömsesidig hjälp. Enheten är kärlek, den kraft som står bakom evolutionen, livets *energi*, den är buddhi, den största visheten. Det råder en djupgående skillnad mellan samarbete och broderskap – det förra uppstår ur en intelligent uppskattning av människornas inbördes förhållanden, den senare ur känslans insikt om att samma liv innebor i alla.

Under en individs evolution är det vanligen samarbetsandan, som utvecklas först. Världens angelägenheter för människor samman, sedan tänds genom kontakten buddhis gudomliga eld. Till exempel ger sig två män ut tillsammans för att prospektera malm och stöder varandra i detta arbete. Sann vänskap uppstår dem emellan. Men om det skulle ske, som det ibland gör, att broderskapet kommer först, utvecklas detta inte till fullkomligt och nyttigt samarbete, såvida ej också intelligensen väcks och tillämpas på arbetet i livet. Ett exempel på detta var den vackra kärleken mellan David Copperfield och hans opraktiska hustru Dora, som romanförfattaren var tvungen att döda för att bereda plats åt den mera praktiska Agnes och därmed ge berättelsen en lyckligare avslutning.

I det esoteriska livet finner ofta de kandidater, som utvecklat den högre intelligens som låter dem ha en fin uppskattning av samarbetets princip och andliga lagar, att de är tröga och tydligen oförmögna till snabbt framåtskridande. De väntar på att den sanna kärleken, buddhi, skall vakna hos dem. Detta är den energi som brinner hos den inre människan. På detta, den verkliga andliga utvecklingens andra stadium blir det likväl ofta mycken oro och motgång. Den gudomliga energin väller fram oregelbundet och icke alltid på visaste sätt, vilket vållar dess bärare mycken sorg – tills det tredje andliga stadiet har nåtts, den stilla klarhetens plats. Eftersom målet är den ostörda klarhet, vartill tystnadens röst leder kandidaten, tillsägs honom att vandra *genom* visdomens sal till sällhetens dal. Också i buddhivärlden råder en viss dualitet eller åtskillnad.

Vi kan inte älska oss själva. Kärleken behöver ett föremål, även om det icke är ett materiellt sådant, utan det gudomliga livet, manifesterat i många andliga själar. Buddhi är den första slöjan, det högre jagets Avalokiteshvara, icke parabrahman. "Åtskillnadens förfärliga kätter" måste överges i varje värld i tur och ordning, fysiska, emotionala, mentala och även i buddhivärlden.

Låt icke ditt "himlafödda", sänkt i mājās hav, slita sig lös från den universella Föräldern (Själen), utan låt eldkraften draga sig in i den innersta kammaren, hjärtats kammare och världens Moders boning.

Då skall ur hjärtat denna kraft stiga upp i det sjätte, det mellersta området, stället mellan dina ögon, när den blir den Enda själens anda, den röst som fyller allt, din mästares röst.

Det "himlafödda" är chitta, det lägre mentala. Det föds av själen därovan, då manas blir tvåfaldigt i inkarnationen. Ātmas, buddhis och manas' världar symboliseras med "himlen", personlighetens världar med "jorden". Vi har redan iakttagit den olikhet i karaktären som delar de fem världarna för människans manifestation i två grupper. Monadiska världen och gudomliga världen, som ligger bortom dessa fem, utgör tillsammans en tredje grupp. De sju världarna kan alltså föras till tre grupper. Den lägsta skiljelinjen går i sattvas eller lagens region. Här finner vi allt reglerat, men människan har någon frihet, eftersom det "himlafödda" finns hos henne – så mycket av lagstiftarens energi verkar genom henne. Det är emedan människan har denna frihet och makt att gå sin egen väg, som hennes liv vanligen är mer oordnat, mindre reglerat än de lägre naturrikenas.

Den mellersta gruppen världar omfattar den andliga energins världar, de världar som äger det inneboende liv, utan vilket de lägre världarna vore döda och orörliga. Detta är världarna för det gudomliga, den lysande, Avalokitas eller den "sedde" guden – det liv som ses av visdomen, icke den form som ses av kunskapen.

Den högsta gruppen världar är de världar som hör till monaden, det jag som är sällhet och frihet. I dessa världar finns verkligheterna bakom varje mänskligt ideal och den extas bortom medvetenheten som är den vunna kvintessensen av skönhet, godhet, sanning, harmoni, förståelse, enhet och frihet.

Det som här kallas eldkraften är den kraft som på sanskrit kallas kundalinī. Denna kan beskrivas såsom en potentiell eld, en orm som sover hopringlad vid ryggradsslutet utom hos det fåtal, hos vilka den på särskilt vis väckts och aktivt verkar i eterkroppen. Det borde inte vara svårt att inse existensen av en dylik eld, eftersom det är välkänt att andningen genom våra lungor ständigt när en sakta brinnande eld och att även matsmältningen är ett slags eld. Kundalinī är mer som en elektrisk eld – en kraft som utvecklar värme, där det finns motstånd – än en eld som förtär bränsle, men den är icke samma slags kraft som elektriciteten.

Jag har skrivit om detta ämne i uppsatserna om ormelden och kraftcentra i boken *Det inre livet* och i uppsatsen om livskraften i kapitel IV av boken *The Hidden Side of Things*, och jag hoppas snart ge ut en något fylligare redogörelse, illustrerad med färgplanscher.⁶ Det finns även på sanskrit en omfattande, ehuru något svårfattlig litteratur i ämnet, däribland verken *Shatchakranirūpana*, *Ānanda lahari* och många andra. Det föreligger en utmärkt översättning av den första av de två nämnda, verkställd av Arthur Avalon, som till texten fogat en kommentar. Denna bok heter *The Serpent Power* och har utgivits av Ganesh & Co. i Madras.

Det följande är en mycket kortfattad sammanfattning av ämnet. Kundalinī är lägre änden av en ström av ett visst slags kraft, som härrör från Logos. Denna kraft ligger slumrande i det chakra eller kraftcentrum som finns vid ryggradsslutet. Om den väcks för tidigt, det vill säga innan människan renat sin karaktär på varje befläckelse med sinnlig orenhet och själviskhet, kan det hända att den rusar nedåt och väcker vissa lägre centra i kroppen (vilka brukas endast i

⁶Boken *Chakras* har sedan dess utgivits av Theosophical Publishing House i Adyar, Indien.

somliga, förkastliga och svarta former av magi), och driver den olyckliga människan motståndslöst in i ett outsägligt fasansfullt liv. I bästa fall intensifierar den allt det som människan bär inom sig, inräknat sådana egenskaper som äregirighet och högmod. Kundalinī bör väckas endast under en mästares individuella ledning. Denne undervisar då lärjungen i hur han använder viljan för att väcka den, det sätt på vilket den skall ledas, sedan den väl väckts och den i spiral vindlande väg den skall föras genom chakrana eller kraftcentren, från ryggradsslutet till de centra som ligger nära eterhöljets yta vid mjälten⁷, naveln, hjärtat, strupen, mellan ögonbrynen och vid hjässan. Denna väg skiljer sig åt mellan olika typer av människor, och den är något alldeles avgjort fysiskt, ty kraften måste i formlig mening bränna sig en väg genom eterhöljets orenheter.

Även i emotionalkroppen finns chakraer, som redan väckts av kundalinī, då denna verkar i det emotionala hos bildade människor av de högre stående raserna. Processen att utveckla dessa centra har gjort emotionalkroppen mottaglig för det som hör till emotionalvärlden, väckt dess känsla, dess förmåga att färdas i denna värld, dess förmåga av medkännande gensvar på andra väsen i emotionalvärlden, dess förmåga att se och höra i denna värld och emotionala förmågor i största allmänhet. Men minnet av dessa upplevelser eller det bruk av emotionalkroppens förmågor människan gör, medan hon befinner sig i fysiska kroppen, blir möjligt på ett bestämt och välkontrollerat sätt, först när kundalinī i eterhöljet förts genom de motsvarande centren.

När vår text särskilt nämner stället mellan ögonen, syftar den på tallkottkörteln och hypofysen. De krafter, som springer ur såväl sjätte centret (mellan ögonbrynen) som sjunde centret (ovanför hjässan) i emotionalkroppen, sammanstrålar vanligen i hypofysen, när eterhöljets centrum väckts och vitaliserar det då och verkar genom det. Men det finns ett visst slags människor (som tilltalas i vår text), hos vilka det sjunde emotionalcentret vitaliserar tallkottkörteln i stället för hypofysen och i detta fall bildar en förbindelseled direkt med mentalvärldens lägre del, tydligen utan att passera igenom emotionalvärlden på vanligt sätt. Genom denna kanal kommer för dem meddelandena inifrån, medan de för det andra slagets människor kommer genom hypofysen.

När kundalinī vaknar av sig själv, vilken den sällan gör, eller händelsevis väcks, försöker den vanligen passera upp genom ryggradens inre i stället för att följa den vindlande väg esoterikern skolas i att leda den. I ett dylikt fall rusar den sannolikt ut genom huvudet och får människan ifråga intet värre obehag än en tillfällig medvetlöshet.

De hinduiska böckerna mer antyder än förklarar vad som sker. De säger ingenting om de chakraer som ligger på eterhöljets yta utan talar om deras rötter, vilka sitter i ryggraden. I ryggraden går från den nedre änden till den övre det som kallas merudanda, Merus stav, skapelsens centrala axel. I denna stav finns en kanal, som heter sushumnā och i denna ännu en kanal, som heter chitrinī och är ”fin som en spindels tråd”. På denna är chakraerna trädde liksom knutar på en bambustav. Det lägsta av dessa chakraer, vilket heter mūlādhāra, sitter vid ryggradsslutet, och i detta chakra ligger kundalinī slumrande och sluter merudandas mynning.

Aspirantens mål är att få kundalinī att stiga upp genom alla chakraerna, tills hon når det som sitter mellan ögonbrynen. Då finner kandidaten att han så att säga blir efter, medan hon rusar framåt och uppåt i sahasrāra, den stora tusenbladiga lotusen ovanför hjässan. Om han följer med henne, för det honom ut ur kroppen och avslutar tills vidare hans övande av meditation i kroppen. Hon stiger upp genom chitrinī ett litet stycke i taget, alltmedan kandidaten brukar sin vilja i meditationen. Vid en övning kanske han inte kommer så långt, men vid nästa något litet mera och så vidare. När hon når en av chakraerna eller lotusblommorna, genomtränger hon den, och blomman, som var riktad nedåt, vänder sig nu uppåt. Kandidaten mediterar på henne i någon form och på hennes förbundna, som sitter i denna lotus. En i detalj utarbetad dhyāna eller

⁷Hinduiska arbeten nämner vanligen det chakra, som ligger vid roten till könsorganen, såsom det andra. Vi erkänner ett dylikt centrums existens men följer de gamla egyptierna i tanken att det är i högsta grad oönskligt att det väcks till aktivitet.

meditation, full av rik symbolism, föreskrivs för varje lotus. När meditationen är genomförd, leder kandidaten kundalinī tillbaka igen samma väg till mūlādhāra, men i somliga skolor föres hon inte längre tillbaka än till hjärtchakrat, där hon inträder i sin så kallade kammare.

Kundalinī kan väckas med olika metoder, men det bör göras endast under ledning av en guru eller sakkunnig lärare, mästaren som inför brödrskapet svarar för kandidatens skolning. Det är knappast sannolikt att läraren leder ett dylikt väckande, förrän kandidaten med egna krafter avlägsnat de tre första fjättrarna, så att han inte längre är i allvarlig fara att kunna påverkas av sinnliga eller materiella ting. Då kan hans "himlafödda", nära knutet till eller harmoniserat med det högre manas, förbli herre över personlighetens trefaldiga hus, så att, när kundalinī frigöres i kroppen, denna energi sannolikt löper i rena kanaler till det högre jagets båtnad. Därför sker kundalinīs väckande vanligen strax före tredje initiationen eller, som det sägs, i innevarande kali yuga rent av senare. Även då väcks den i olika skikt, så att den på de tidiga stadierna inte behöver ge mer än en allmän känslighet för de högre världarna.

Kundalinī betraktas såsom en gudinna. Hon är det som kallas Shabdabrahman i kroppen. *Shabda* betyder ljud. Ljudet är skaparkraften, såsom förut beskrivits. Talet anses vara dess lägsta form. Det är ett uttryck för tanken, vilken i sin verkliga, aktiva form är kriyāshakti. Vissa av alfabetets bokstäver, som utgör grunden till det mänskliga talet, sägs bo i vissa av chakraerna och dessa bokstävers makt (deras andel av skapelseordet) väckas, när kundalinī tränger in i dem, sedan hon förenats med Shiva i det högsta centret, varvid hon får dem att lysa med hennes ljus. Brahmās, den tredje Logos' skapande tal, uppvisar fyra former eller stadier, varför han kallas "han med fyra ansikten". När kundalinī representerar honom i kroppen, uppvisar även hon dessa fyra former, alltmedan hon stiger genom chakraerna.

Kundalinī kallas världens moder, emedan medvetenhetskrafternas verkan i det yttre alltid betraktas såsom kvinnlig. Således är vilja, visdom och verksamhet kvinnliga, är shaktier eller förmågor, mot det yttre riktade aspekter av det gudomliga. Hon företräder alla dessa, såsom de bragts till uttryck i världens skapelse, i Brahmās, den tredje Logos' verksamhet. Det har även sagts att hon är världens moder, emedan det är genom henne, som de olika världarna göres till medveten verklighet för esoterikern.

Följande fotnot av madame Blavatsky kastar ljus över de föregående förklaringarna.

Hjärtats *inre* kammare, på sanskrit kallad brahma-pura. "Eldskraften" är kundalinī.

"Kraften" och "världens moder" är namn som ges kundalinī – en av de mystiska yogikrafterna. Den är buddhi, uppfattad såsom en aktiv och icke passiv princip (som den i allmänhet är, när den betraktas endast såsom den högste andens, ātmas vehikel eller omhölje). Det är en elektrisk-andlig kraft, en skaparkraft som, när den väcks till handling, kan lika lätt döda som skapa.

Det är ingalunda visst vad madame Blavatsky menade med sin utsaga att kundalinī är aktiv buddhi, men flera spekulationer framläggs härmed:

Hos vanliga människor är buddhi egentligen inte aktiv i det yttre livet. Men när de tre första fjättrarna har avlagts, är personligheten så renad att emotionalkroppen inte längre är aktiv endast i och för sig själv utan ger troget gensvar på buddhi, som numera är aktiv. Det är på eller nära detta stadium, som kundalinī ofta väcks, vilket vi sett, och när emotionalkroppens förmågor då blir tillgängliga för kandidaten, medan han befinner sig i fysiska kroppen, är det en emotionalkropp, som avspeglar buddhi, vilken nu blir en sannskyldig kärlekens eld i människans liv. Att klärvoajans och andra psykiska förmågor inte behöver vara väckta i fysiska hjärnan ens på detta höga stadium av människans utveckling, har dr Besant också uppgivit i sin bok *Initiation, the Perfecting of Man*. Hon säger där att människan, innan hon kan nå tredje initiationen, måste lära sig att föra intuitionens anda (buddhi) ner i fysiska medvetenheten, så att den kan förbli hos henne och leda henne. Därefter tillägger hon: "Denna process kallas vanligen 'utvecklandet av psykiska förmågor' och är det också i den egentliga betydelsen av

ordet 'psykisk'. Men det betyder icke utvecklandet av klärvoajans och klärådiens, vilka beror av en annan process.”⁸

Hela den högre trefalden (ātma – buddhi – manas) är blott den centrala medlemmen eller buddhi för den ännu mer omfattande trefalden monad – högre jag – personlighet. Denna större buddhi är trefaldig – vilja, visdom, verksamhet – och det är nu dennas tredje aspekt, verksamheten, kriyāshakti, som börjar fungera i kroppen, att väcka dess organ och frigöra dess potentiella förmågor.

Det är först då du kan bli en ”vandrare i skyn”, som träder på vindarna ovan vågorna, som med sina steg icke berör vattnet.

Om detta säger madame Blavatsky:

Khechara, ”vandrare i skyn”. Såsom förklaras i sjätte adhyāyan av denna de mystiska verkens konung, *Jñāneshvarī* – blir yogīns kropp liksom en av vinden bildad kropp, liksom ”ett moln, varur lemmar utgått”, varefter ”han [yogīn] skådar de ting som ligger bortom hav och stjärnor, hör devaerna tala sitt språk och förstår det och förnimmer vad som försiggår i myrans sinne.”

Termen ”vandrare i skyn” har flera innebörder. I en indisk berättelse brukas den till exempel om den store rishin Nārada, vilken i egenskap av sändebud från Logos kunde färdas genom den rena ākāshan från klot till klot. I de lägre världarna kan emotionalkroppen eller māyāvī-rūpa tagas som ett exempel, eftersom de kan användas för det som för vanliga människor ter sig såsom färder i luften eller skyn.

I emotionalvärlden är den vanliga människan liksom ett moln, ett väsen fullt av kāma, det vill säga begär och känsla, men icke på något villkor en bestämd varelse, såsom hon är i fysiska världen. Men när hon bemästrar sin kāma och ger den bestämdhet, organiseras emotionalkroppen såsom en vehikel. Den är då inte längre kāma utan kāmarūpa. Ännu senare, vid omkring den tid då de tre första fjättrarna avläggs, bildas māyāvī-rūpa, och detta sätter människan i stånd att verka med sin mentalkropp i såväl emotionalvärlden som lägre mentalvärlden. Detta kan uppfattas såsom en tolkning av uttalandet att hennes steg ”icke berör vattnet”, varvid vattnet är en symbol för emotionalvärlden.

NIONDE KAPITLET

DE SJU LJUDEN

Innan du sätter foten på stegens övre spole, de mystiska ljudens steg, måste du höra den inre Gudens röst på sju sätt.

C.W.L. – Det har redan omnämnts att *Tystnadens röst* är avsedd att vägleda kandidaten ända fram till fjärde initiationen. När han nått dit, höjs hans medvetenhet till den sjunde principen och börjar fungera i den ātmiska eller nirvāniska världen. Människan är då redo att börja stiga upp till det som här kallas stegens övre spole, att gå igenom den skolning, som bereder henne för femte initiationen, asekha-adeptens. Vägen har två lika stora delar, vilka kan kallas stegens lägre och övre spolar.

Det sägs att den invigde på stegens lägre spole måste höra sin inre Guds röst på sju sätt. På hans nuvarande stadium är denne inre Gud det högre jaget, buddhi, den andra principen. I sin meditation kanske aspiranten hör eller ock ej hör en rad av sju ljud, vilka markerar att han uppnått buddhivärldens sju underavdelningar. Om han hör dem eller ej, beror på hans psykiska temperament. Men vad han hur som helst *måste* göra är att föra buddhi-inflytandet ner i sitt liv

⁸Anf. arb., s. 82.

i var och en av de lägre världarna, så att alla hans höljens aktivitet styres av det och att således den inre Guden är städse närvarande i hans liv.

Det senare stadiet kallas de mystiska ljudens steg. Det gör det kanske därför att dessa ljud frambringas av tystnadens röst, dold i ätma eller jaget. Man får icke driva den exakta tolkningen av varje ord i vår text för långt, eftersom denna är blott en översättning, ehuru varje ord på sanskrit eller päli är rikt på särskild mening i det ämne som avhandlas. Ordet mystisk är härlett från en rot som betyder blunda och anger här vissa ljud, som inte blandar sig med det yttre livet över huvud taget, utan ger ledning liksom från ovan, på det auktoritativa sätt som det rena samvetet gör. Det är underförstått att de ljud som skall nämnas är mer tillgängliga, i alla händelser inte ”mystiska” för kandidaten på det ifrågavarande stadiet. Det rena samvetet säger inte *vad* man skall göra, såsom vanligen antages, utan befäller en att följa det som man redan vet vara bäst, när ens tänkande söker hitta på någon förevändning för att göra annorlunda. Det talar med den andliga viljans auktoritet, den vilja som bestämmer vår livsväg. Det är inte ätma utan buddhi, den andra principen, som ger intuitiv kunskap om rätt och orätt. Manas ger inspiration, buddhi ger intuition rörande rätt och orätt, ätma är det styrande samvetet.

Det första är liksom näktergalens ljuva stämma, när han sjunger en avskedssång till sin maka.

Det andra är liksom ljudet av en Dhyāniernas silverne cymbal, som väcker de tindrande stjärnorna.

Nästa är den skönt ljudande klagan av havets naturande, fångslad i sitt skal.

Och detta följes av vīnāns sång.

Det femte är liksom bambuflöjtens gälla ton i ditt öra.

Det förvandlas sedan till en trumpetstöt.

Det sista dallrar liksom det dova mullret ur ett åskmoln.

Det sjunde uppslukar alla de andra ljuden.

De klingar bort och höres sedan ej mera.

Den följd av sju ljud som här nämnes har vållat åtskillig huvudbry hos dem som mediterat över denna lilla bok. Vi måste först och främst märka vart och ett av ljudens egenart. Därefter skall vi se att det finns flera tolkningar av dem. De ökar i materialitet och mister genomträngningskraft i här angiven ordning. Man torde till exempel märka skillnaden mellan vīnān och en indisk trumpet av det äldre slaget. Det är nästan alltid en angenäm överraskning för europén, när han första gången får höra vīnāns underbart utsökta toner, kanske i en stor och välfylld sal, hur de utan något uttryck för styrka når in i varje vrå och hur de ger intryck av att vara ljud, halvt om halvt höjda ovan våra materiella världar.

Det högsta ljudet i serien liknas vid en viss sång av näktergalen. Det sägs att det finns tillfällena, då denna fågels stämma stiger till allt högre tonhöjd, tills den når bortom vad människoörat kan höra, ehuru man alltjämt kan se hur sångarens strupe skälver av sången. Att dylika höga ljud finns är välkänt för vetenskapen. En sirens ton kan exempelvis höjas genom ökning av luft- eller ångtrycket, så att den ene efter den andre förklarar att de inte längre kan höra den. Det finns särskilda visselpipor, varmed tyska polismän kallar på sina hundar utan att människor hör det.

Tolkningarna av dessa ljud kan ordnas i två grupper. Det som först omnämnes i förteckningen kan vara det sista kandidaten hör. Ljuden uppräknas på det österländska sättet uppifrån ner i den ordning, vari de bildas, så att det första ljudet i skapelsen blir det första, när aspiranten nalkas Herren över denna skapelse. Först kommer alltså det dova mullret ur ett åskmoln, ett ljud som motsvarar eller sammanhänger med människans fysiska princip, i mitten finns vīnān, som (enligt madame Blavatskys indelning) motsvarar antahkarana, och sist näktergalens sång, förknippad med ätma, tystnaden. Det företräder väl det sjunde, det ljudlösa ljud, till vilket alla de andra måste höjas, tills de dör bort och inte längre höres. Kandidaten måste lära sig att höra Gud i fysiska världens dova muller, sedan i emotionalvärldens trumpetstöt, därpå i det lägre

mentalas ljud, vilket liknas vid bambuflöjtens ton, och så vidare ända upp till den värld hans högsta princip tillhör.

Samma ljud kan på ett annat sätt fattas såsom betecknande den *intensitet*, med vilken aspiranten hör det högre jagets röst. Det är en enda röst, men den höres på sju *sätt*. Först är den mild och ljuv, liksom näktergalens sång, och klingar av i tystnad. Därefter blir den starkare, klingar liksom ”Dhyānīernas silverne cymbal”. Allt högre ljuder den, tills den till sist höres ständigt, som om den fyllde luften, liksom det dova mullret ur ett åskmoln. På vårt framåtskridandes tidiga stadier kan det högre jagets röst förefalla tunn och svag men får senare för oss åskans fulla verklighet.

Återigen i texten följer beskrivningen av dessa ljud omnämnandet av kundalinī, vilken ledes genom chakraerna. Denna kraft vaknar i sju steg eller grader och ger därmed de redan nämnda psykiska resultaten i ökande kraft. Den röst som höres, när kundalinī stiger till platsen mellan ögonen, höres således med sju grader av intensitet, vilka betecknas med de sju här nämnda ljuden.

Det är återigen naturligt att kandidaten i den tätaste världen hör den inre rösten blott svagt liksom näktergalens stämma. När han höjer sig till nästa värld, där det inre jagets omhölje icke är lika tätt, höres dess röst lättare. När han slutligen når den högsta principen, blir den liksom mullret ur ett åskmoln. Det är bara de lägre världarnas illusion, som får oss att tillägga de högre ting svaghet. Till sist skall vi finna att de äger åskans fulla kraft och verklighet.

Dessa tolkningar utesluter icke varandra. Alla de erfarenheter de antyder är samtidigt möjliga för kandidaten.

Jag drar mig till minnes att vid ett tillfälle, under de samtalsstunder vi ordnade på taket i Adyar, en fråga ställdes om dessa ljud. Presidenten och jag besvarade då denna fråga såsom följer:

A.B. – Under meditationen är ett av de ljud ni börjar höra (till exempel ett som jag hört alldeles tydligt) liksom ljudet av en tomtomtrumma i en indisk by. Jag beskrev detta för H.P.B., som sade: ”Det är mycket bra, fortsätt.” Därefter hörde jag några toner av skön musik, och sedan något liknande silverklockor. Ett annat ljud var liksom en tempelklockas ringning, sådan som man får höra i Benares. Jag fann aldrig att dessa ljud betydde annat än att jag började kunna höra i emotionalvärlden.

I Indien finns en skola, grundad av en man, om vilken mästaren M. yttrade sig uppskattande. Denna skolas medlemmar hör efter en viss tids övning ljud alldeles klart i hjärnan, men jag har aldrig funnit att någon av dem kom längre än så i detta avseende. Många människor kommer till mig i Norr och frågar vad ljuden betyder. Jag svarar: ”Jag tror att det inte betyder något annat än att ni börjar bli klärådienta.”

Dessa sju ljud, som H.P.B. nämnt, har jag aldrig kunnat bringa i någon ordning. De kan betyda att man måste väcka sin medvetenhet i den ena världen efter den andra och att vart och ett avser att symbolisera en särskild värld, liksom här nere tonen *fa* är sammanfattningen av alla otaliga ljud som frambringas i fysiska världen, blandade till ett enda. Men det är ju ingen egentlig förklaring.

C.W.L. – Jag kan inte få dem att exakt motsvara världarna. De kan möjligen röra sig om världarnas underavdelningar. De kan också vara avsedda att symbolisera de ljud som åtföljer kundalinīs uppväckande av de sju centren, ty ljudet är en av de yttringar som förekommer i detta särskilda fall. Jag har över huvud taget aldrig känt mig säker på vad det var hon menade. Man kanske skulle kunna säga att silvercymbalens klang i olika toner skulle passa för alla. Åskmullret tycks inte passa in särskilt väl.

A.B. – Givetvis förekommer i huvudet vissa slags ljud, som helt och hållet hänför sig till blodomloppet. Om en människa hör dylika ljud mycket starkt, betyder det att hon håller på att råka in i ett farligt tillstånd av anemi.

Ljuden är inte angivna i någon ordning, som avser framåtskridandet. H.P.B. kunde ofta framställa saker och ting i en cirkel. Hon börjar ibland med fyran och arbetar sig runt åt båda hållen. Det kan också vara så att hon räknar upp dessa ljud utan någon särskild ordning. Man kanske kan börja med åskan, sedan fortsätta med trumpetstöten, därpå havsanden, vidare cymbalen som det fjärde, flöjten det femte, vīnā med sitt mildare ljud som det sjätte och till sist näktergalen som det sjunde och högsta.

C.W.L. – Om vi får vrida runt dem så där, börjar de betyda något bestämt.

A.B. – När H.P.B. rådfrågades i emotionalvärlden, sade hon: ”Vad tokiga ni är, som fattar dem på det sättet. Ni kunde tidigare ha ordnat dem så här: åska, trumpet, snäckskal, cymbal, flöjt, vīnā, näktergal.” Hon sade att vi var ena förskräckliga bokstavsträlar.

C.W.L. – Liknande förteckningar över ljud finns i olika sanskritverk. Vi har tagit följande exempel från *Shiva Samhitā*:

Det första ljudet är liksom det av honung berusade biets surrande, nästa är flöjtens, sedan harpens, därpå genom det gradindelade övandet av yoga, som förintar världens mörker, hör han ljudet av ringande klockor, sedan ljud liksom åskdån. När han, fri från fruktan, fäster sin fulla uppmärksamhet på detta ljud, erhåller han uppgåendet. O min älskade! När yogīns medvetenhet är till ytterlighet upptagen med detta ljud, glömmar han alla yttre ting och uppgår i detta ljud.” (Anf. arb., V:27,28.)

När de sex är dräpta och lagts för Mästarens fötter, då uppgår lärjungen i det Enda, blir det enda och lever däri.

Madame Blavatsky talar om de sex såsom:

De sex principerna, med innebörden att när den lägre personligheten är förintad och den inre individualiteten uppgången i och förlorad i den sjunde eller Anden.

Och om det Enda, som här omtalas, säger hon:

Lärjungen är ett med Brahman eller Ātma.

När de sex principerna är ”dräpta”, när de med andra ord icke längre hävdar sin självständighet utan kommit att alldeles lyda jaget, lever aspiranten i detta Enda. Den sjunde rösten, buddhis röst, för honom upp i ātma. Madame Blavatsky brukar analogivis termen brahman om den mänskliga ātma. Brahman (neutrum) är det Enda, innehållande de tre. Likaså inbegriper ātma buddhi och manas, när människan blivit arhat och lärt sig leda i den trefaldiga anden.

Innan du anträder denna väg, måste du förinta din månkropp, rensa din tankekropp och rena ditt hjärta.

Till termen ”månkropp” fogar madame Blavatsky anmärkningen:

Den astrala form som frambringas av den kāmiska principen, kāma rūpa eller begärskroppen.

Termen ”tankekropp” kommenterar hon:

Mānasa rūpa. Den förstnämnda hänför sig till det astrala eller personliga jaget; den sistnämnda till individualiteten eller det reinkarnerande Jaget, vars medvetenhet på vårt plan eller det lägre manas måste förlamas.

Madame Blavatsky tänkte ej så fullständigt i *plan* som de flesta teosofer i dag gör. Hon hade sin uppmärksamhet mer riktad på principer och såg de olika nivåernas materia taga form under dessas inflytande. Här talar hon om ”vårt plan” och menar därmed den personliga tillvarons område – fysiska, astrala eller emotionala och lägre mentala. Den ”astrala formen” är ingalunda nödvändigtvis emotionalkroppen utan snarare den personliga form som byggs i vårt personliga livs (emotionala och lägre mentala världarnas) subjektiva regioner genom inverkan av vår kroppsliga form och de med denna förbundna personliga känslorna och tankarna. I min lilla bok *The Devachanic Plane* och i dr Besants *Den uråldriga visdomen* redogöres för de fyra slag av liv som förekommer i den himmelska världen: (1) personlig vänskap, (2) personlig hängivenhet, (3) den sanna missionärsandan och (4) mänsklig prestation. De är alla känslomässiga – ehuru osjälviska, de är icke opersonliga utan karmiska. De tar sin gestalt enligt beskaffenheten av individens erfarenheter i fysiska världen. Men det rena lägre manas torde vara antahkarana – det torde vara själens förnuft, icke kroppens. Dess aktivitet får sin stimulans endast uppifrån. Det måste nu rensas på all kāma för att bli en ren kanal för själen.

Tänk på emotionalkroppens tillstånd hos en framskriden människa. Den ger praktiskt taget intet direkt gensvar på utifrån kommande impulser. Den är i sig själv död för världen. Den har

intet självständigt liv, den har blivit ”dräpt”. Om någon ginge fram till en genomsnittlig människa och slog henne, skulle hennes emotionalkropp nog genast reagera våldsamt med vrede. Detta är dess omedelbara gensvar. Icke så hos den framskridna människan. I hennes fall skulle impulsen gå inåt genom emotionalen till buddhihöljet. Detta skulle gensvara på sitt eget sätt. Då skulle *dess* inverkan på emotionalen framkalla de sköna färgerna av kärleksfulla känslor, vilka är *dess* motsvarigheter i emotionalkroppen. Dr Besant har ofta förklarat att en framskriden människas emotionalaura är färglös eller snarare något mjölkvit, när den befinner sig i vila, men att alla de härligaste färger, som denna värld kan uppvisa, flödar genom den till gensvar på den stora människans buddhiska svar på världen.

Det eviga livets rena vatten, klart och kristallikt, kan ej blandas med stormens leriga strömmar.

Himlens dagdroppe, som vilande i lotusblommans sköte glittrar i morgonens första solstråle, blir, sedan den fallit på marken, ett stycke lera. Se, pärlan är nu ett stycke smuts.

Sträva med dina orena tankar, innan de överväldigar dig. Bruka dem såsom de dig, ty om du skonar dem och de rotar sig och växer, vet då noga att dessa tankar skall överväldiga och döda dig. Tag dig i akt, lärjunge, låt icke ens deras skugga nalkas. Ty den skall växa, öka i storlek och makt, och sedan skall detta alster av mörkret suga upp din varelse, innan du ens insett det svarta, vidriga, otygets närvaro.

Det finns i världen somliga människor, som föreställer sig att det är möjligt att fortsätta med lägre slags ting och likafullt skrida framåt på vägen. Ibland tror de faktiskt att de med olika slag av lastbar upphetsning kan alstra åtskillig energi, som skall hjälpa dem framåt och uppåt. De är rädda för att bli färglösa, om de alldeles undertrycker de lägre aktiviteterna. Det har givetvis sagts att den färglösa människan, den goda men svaga människan, inte kan skrida framåt. ”Jag skulle önska, att du vore antingen kall eller varm. Men nu, då du är ljum och varken varm eller kall, skall jag utspy dig ur min mun.” *Johannes’ uppenbarelse*, 3:15,16.

Detta kan mycket väl motsvara de verkliga förhållandena. De mest lovande människorna är, i den ordning de är att föredraga, (1) den kraftfulla goda människan, (2) den kraftfulla dåliga människan, (3) den vanliga goda människan. Ingen kan vara en effektiv brottsling, om han inte äger någon gudomlig egenskap starkt utvecklad. Det dåliga hos honom är resultatet av obalans – såsom stor viljestyrka och dristighet eller hög intelligens utan kärlek till medvarelserna. Eller kan stor kärlek och viljestyrka utan intelligens göra en människa lika farlig och skadlig, ty hon kan bli en fanatisk ledare för missnöjets och omstörtningens krafter. Den blott och bart goda människan, svag i alla egenskaper – vilja, intelligens och kärlek – gör blott ringa framsteg, om än stadigt. Stora människor har stora fel, men de kan snabbt göra sig av med dem. Små människor har små fel, vilka ofta synes vara för evigt.

Intet av det här sagda skall uppfattas såsom uppmuntran till ont och dåligt leverne. Men det vill ange att blotta undertryckandet av lägre böjelser icke tjänar till att påskynda framåtskridandet, utan att det måste göras bestämda och kraftfulla ansträngningar i att uttrycka det höga och goda. Den som gör dylika ansträngningar, kan möjligen misslyckas. Själva den viljekraft eller kunskap eller kärlek, människan genom sina ansträngningar förvärvat, gör hennes fall djupt och hemskt, om hon blir obalanserad. Således kan allvaret i en människas felsteg vara ett tecken på att snabbutveckling blir möjlig för henne i framtiden. Men denna utveckling börjar först sedan människan genom karmiskt lidande kommit att inse sitt fel och renat sig på de orenheter som vållade hennes fall. Särskilt mycket kan emellertid inte göras, förrän denna rening ägt rum. Madame Blavatsky redogör på sitt kraftfulla sätt för detta ämne i sin skrift *First Steps in Occultism*, såsom följer:

Det finns de, vilkas reflektionsförmåga så förvridits av främmande inflytanden att de inbillar sig att djuriska lidelser kan så sublimeras och höjas att deras raseri, kraft och eld kan, så att säga, vändas inåt, att de kan lagras och stängas inne i ens bröst, tills deras energi icke vidgas utan vänds mot högre och

heligare syften: nämligen tills deras samlade och icke vidgade styrka sätter deras ägare i stånd att inträda i själens sanna helgedom och däri stå inför Mästaren, DET HÖGRE JAGET. Fördenskull kämpar de inte med sina lidelser eller dödar dem. Med en stark viljeanssträngning blott dämpar de dessa häftiga lågor och håller dem i schack inom sin natur och låter därvid elden pyra under ett tunt lager aska. Den underkastar sig med glädje det slags tortyr den spartanske gossen led, när han lät räven förtära hans inälvor hellre än att skiljas från den. O stackars, blinda visionärer!

”Tro lika gärna att en skock druckna skorstensfejare, efter arbetet heta och flottiga, kan stängas inne i en helgedom, iföras rena vita linneklädnader och i stället för att solka och förvandla dessa till smutsiga trasor själva bli mästare i och av detta heliga tempel och slutligen framträda därur lika fläckfria som detta. Varför icke föreställa sig att ett dussin skunkar, som först stängts in i ett Dgon-pa (kloster) med dess rena luft, kan sedan rusa ut ur detta, doftande lika gott som klostrets rökelsemängda atmosfär? Egendomlig förirring av den mänskliga tanken.”

Denna del av vår text avslutas med följande obevekliga stycken:

Innan den mystiska kraften kan göra dig till en Gud, lanoo, måste du ha vunnit förmågan att med vilja dräpa månformen.

Materiens jag och andens jag kan aldrig mötas. Ett av de två måste försvinna, det finns icke utrymme för båda.

Förrän din själs tanke kan förstå, måste personlighetens knopp krossas, sinnenas mask förstöras, så att den ej kan återuppstå.

Den mystiska kraften är än en gång kundalinī, företrädaren i kroppen för ”den stora, ursprungliga och ofördärvade kraft som ligger till grund för all organisk och oorganisk materia”. Den anmärkning, madame Blavatsky fogar här till, är följande:

Kundalinī, ormkraften eller den mystiska leden. Den kallas ormkraft eller ringlande kraft på grund av sitt spirallika sätt att verka eller tränga framåt i kroppen hos den asket som utvecklar denna kraft inom sig. Den är en ockult eller fohatisk kraft av elektrisk eld, den stora, ursprungliga och ofördärvade kraft, som ligger till grund för all organisk och oorganisk materia.

TIONDE KAPITLET

BLI VÄGEN

Du kan icke färdas på Vägen, förrän du blivit själva denna Väg.

C.W.L. – Till detta har fogats följande fotnot:

Denna Väg nämnes i alla de mystiska arbetena. Såsom Krishna säger i *Jnaneshvare*: ”När denna väg skådas ... vare sig man anträder den till österns blomning eller till västerns kamrar utan att förflytta sig, o du som håller bågen, vandrars denna väg. Till vilken ort man än ställer kosan, blir det egna jaget denna ort.” ”Du är vägen”, säges till Adepten, Gurun, och av den senare till lärjungen efter invigning. ”Jag är vägen och stigen”, säger en annan mästare.

Det har redan förklarats (i kommentaren till boken *Vid mästarens fötter*) att de tankar och känslor, som först är svåra att fatta och behålla, med tiden blir alldeles lätta. När aspiranten har så skolat och utvecklat sig att den buddhiska livssynen och livshållningen blivit fullkomligt naturlig och spontan för honom, kan vi säga att han blivit själva vägen. Ibland kallas en dylik frukt av ihållande strävan och övning en ”andra natur”. Detta uttryck ger emellertid något av uppfattningen att de nya egenskaperna påtagits och efteråt blivit vanemässiga. Detta vore olyckligt. I stället är det så att det är vår ursprungliga och bästa natur, vår högre natur, som visar

sig i det högre livet. Att den synes oss ny beror endast på att den hittills varit fördunklad av våra materiella höljen och omständigheternas tryck i vårt personliga varas världar.

En intressant metafysisk sanning anges i fotnoten. Vår evolution är ej en genomgång, icke ens ett växande. Den är inte något gående någonvart, inte heller något växande i storlek. Den är en utveckling av de förmågor som ligger potentiella i vårt liv. Såsom redan sagts, innehar i det högre jagets världar materien den underordnade ställningen, medan medvetenhetens förmågor – vilja, visdom och verksamhet (eller vilja, kärlek och tanke) – härskar nästan oinskränkt över världarnas materia. Därför är rummet icke den fångvaktare den är här nere och behöver medvetenheten icke färdas genom det för att framträda någon annan stans. Följande samtal mellan en guru och hans lärjunge har återgivits för att belysa detta. Gurun sade åt lärjungen att gå tvärs genom det rum, där de båda befann sig, och frågade sedan:

”Vad gjorde du? Förflyttade du dig?”

Efter att ha mediterat på saken, gav lärjungen följande svar, vilket förklarades vara riktigt:

”Nej, *jag* förflyttade *mig* inte. Jag betraktade kroppen, medan denna förflyttade sig. Jag tänkte, kände och ville. Kroppen ensam förflyttade sig.” (*The Seven Rays*, s. 13.)

Detta faktum är sant för oss alla. Vi vet om kroppens rörelse enbart genom att observera den med sinnena, liksom vi vet om varje annat föremåls rörelse. Förnimmelsen av att hastigt rusa fram i en öppen bil, till exempel, upplöses, när man sluter ögonen, i den faktiska känslan av hur luften drar förbi och känslan av makt, som genom fantasin piggar upp kroppen. Samma slags upplevelse kunde man åstadkomma med lämpliga anordningar, bestående av vind- och rörelsemaskiner, utan att behöva förflytta kroppen. De flesta, som åkt nattåg i sovkupé, har väl haft upplevelsen av att vakna och undra åt vilket håll de färdas, om det är i fötternas eller huvudets riktning eller rent av om tåget alls är i rörelse, och till sist avgöra saken genom att draga upp rullgardinen och av förbipasserande ljus och skuggor sluta sig till färdriktningen.

Att det för det högre jaget inte är nödvändigt att förflytta sig för att färdas från en plats till en annan, framgår även av det sätt, på vilket det kan samtidigt visa sig i devachaniska bilder för ett antal människor i mentalvärlden i olika delar av världen.

Även om kandidaten på det utvecklingsstadium, som förutsättes i denna undervisning, arbetar på att fullända sin personlighet, är hans inre arbete samtidigt särskilt inriktat på utvecklandet av buddhi, den andliga själen. För att uttrycka det i andra ord klättrar han genom buddhivärlden. Detta att han blir vägen visar sig således i en stark utveckling av hans medkänsla för och kärlek till andra, såsom anges i följande verser:

Låt din Själ låna sitt öra till varje rop av smärta, liksom lotusblomman blottar sitt hjärta för att dricka av morgonsolen.

Låt ej solens skarpa hetta torka en enda tår av smärta, förrän du själv smekt bort den från den lidandes öga.

Utan låt varje brännhet mänsklig tår droppa på ditt hjärta och där förbliva. Stryk heller aldrig bort den, förrän den smärta som vållade den avlägsnats.

Dessa tårar, o du mest barmhärtige, är de flöden som vattnar den odödliga kärlekens åkrar. Det är på dylik mark, som Buddhas midnattsblommor växer, de som är svårare att finna, mer sällan skådas än vogayträdet blommor. Det är fröet till frihet från återfödelse. Det avskiljer arhaten både från strid och begär, det leder honom genom varats områden till den frid och sällhet som kännes blott i tystnadens och icke-varats land.

När Kristus sade, ”Jag är vägen och sanningen och livet; ingen kommer till Fadern utom genom mig” (*Evangelium enligt Johannes*, 14:6), uttalade han en mystisk sanning, ty Kristus är ett med världsmedvetenhetens buddhiska aspekt. Det finns bara en enda medvetenhet. Efter att till fullo insett detta faktum kan den invigde bli en arhat – men om han inte går genom denna Kristus-princip, kan han inte nå Fadern, åtma, därovan. Denna sanning, förklarad med underbar inspiration och klarhet i dr Annie Besants *Esoterisk kristendom*, är emellertid endast en aspekt

av saken, ty den i köttet vordne Kristus förkroppsligade samma principer i sitt yttre liv i Palestina, vilket har rört miljontals människor – emedan han icke väjde för smärtan. De flesta söker undvika smärta så mycket som möjligt, men Kristus tog emot sin egen och lade därtill alla andra människors. De som vandrar buddhivägen, säger instinktivt, när svårigheter drabbar dem: ”Det är många som lider, varför skulle jag begära att vara undantaget?” Än mera, i sin medkänslas fullhet känner de detta andra lidande intill bristningsgränsen, innan de når adeptskapets upphöjda lugn, den inlysning som kuvar döden för dem, som får dem att lysa av frihetens glädje, vilken smärta som än möter. En dylik frihet skulle leda till en vila utan bekymmer, om människorna kunde få den, innan de upplevat Kristi lidande, vari smärtan på korset är ett intet mot hans medkänslas svar på den lidande världens rop. Sedan kommer det ställe, där människan säger: ”Vad har det för betydelse, om jag lider eller inte?” Hennes tanke är så upptagen med tjänandet att hon knappast hinner bry sig om sig själv.

Ett uttryck sådant som ”den frid och sällhet som kännes blott i tystnadens och icke-varats land” kan förstås endast av dem som är villiga att tänka på metafysiska verkligheter. De flesta dylika österländska uttryck bygger på den grundläggande idén att den universelle Guden uttrycker sig såsom *sat*, *chit* och *ānanda*, såsom vara, medvetenhet och sällhet.

Vara kan man nog förstå, folk ser det överallt omkring sig. Också medvetenheten hör till deras erfarenhet. Men lyckan *söker* de. Alla söker sig själva. Lyckan är icke något vi skall vinna, nå och äga. Den är vårt, jagets, sanna tillstånd. Men bortom både materien och medvetenheten ligger det verkliga inre livet, vilket är tystnad och icke-vara, sett från det yttres synpunkt, och är likväl det sanna varats sällhet.

Döda begäret. Men om du dödar det, giv då akt, så att det icke åter uppstår från de döda.

Döda kärleken till livet. Men om du dräper *tanhā*, bör då detta ej ske för törsten efter det eviga livet utan för att ersätta det flyktiga med det oförgängliga.

Begär intet. Förarga dig icke över karma, ej heller över naturens oföränderliga lagar. Utan kämpa endast med det personliga, det övergående, det flyktiga och förgängliga.

Det vanliga begäret är kärleken till yttre ting för emotional eller sinnlig njutning. Vi har redan sett att lärjungen icke får söka tillfredsställa dylika begär utan måste ägna all sin personlighets energi – fysisk, emotional och mental – åt arbetet för den andliga evolutionen och åt tjänandet av det inre livet, hans eget och andras.

Tanhā är roten till dessa begär, ty den är törsten efter sinnligt liv. Det högre jaget i sin egen värld är långt ifrån fullt medvetet, men den medvetenhet det har skänker det en förnimmelse av stort behag och väcker ett slags hunger efter ett fullare förverkligande av livet. Det är detta, som ligger bakom det stora ropet i världen efter ett fullare liv. Såsom förut förklarats, går högre mentalvärldens krafter mestadels igenom kausalkroppen utan att påverka den vad gäller vanliga människor, eftersom det högre jaget ännu inte är utvecklat och skolat för att kunna svara på mer än ett fåtal av vibrationerna på dess egen nivå. I denna värld finns inga grova vibrationer, som det kan gensvara på i sina yngre skeden, varför det stiger ner till de lägre världarna för att känna sig mer levande. Längre är därför dess medvetenhet som mest levande, när fysiska ting framställs för det, men senare, när den emotionala naturen väckts, visar sig motsvarande världs njutningar vara ännu mer intensiva.

Det är i fysiska kroppen icke möjligt att inse hur levande emotionalvärldens glädjeämnen är. De är sådana till den grad att de ofta avleder och försenar människor, som övervunnit motsvarande njutningar i fysiska världen. Likväl är faran inte stor för dem som i fysiska livet avgjort söker det som hör till vägen, om de är framskridna människor, eftersom de kan förverkliga ännu högre glädjeämnen, som utövar en långt starkare dragningskraft. Motsvarande gäller varje värld i tur och ordning.

Ändock måste lärjungen vara på sin vakt, så att han ej försakar de lägre njutningarna endast för att få del av de något högre, utan att han alltid håller blicken riktad på sitt ideella mål bortom *alla* övergående njutningar. Han får icke törsta efter den himmelska världens i tidsåldrar varaktiga njutningar, utan måste försaka allt övergående och personligt. Samtidigt som han inte söker skaffa sig begärets föremål, ryggas han inte för de läxor karma ger honom, önskar inte att hans erfarenhets fält vore annat än det är. Han vet att det är tack vare naturlagarnas oföränderlighet, som han kan bruka erfarenheten för sitt växande. Vore det icke för naturens tillstånd av ordning, vore det omöjligt för intellektet att växa eller för människan att alls använda sina krafter. Han hyser därför intet agg mot karma, som är Lagens påtagliga uttryck.

Hjälp naturen och arbeta med henne, och naturen skall betrakta dig som en av hennes skapare och niga djupt för dig.

Och hon skall för dig öppna portarna till sina hemliga kamrar på vid gavel, för din blick blotta de skatter som ligger dolda i djupet av sitt rena, jungfruliga sköte. Ej smutsad av materiens hand, visar hon sina skatter endast för Andens öga – det öga som aldrig slutes, det öga för vilket ingen slöja finnes i alla hennes riken.

Då skall hon visa dig medlen och sättet, den första porten och den andra, den tredje ända fram till den sjunde. Och sedan målet, bortom vilket ligger, badande i andens solljus, utsägliga härligheter, osynliga för alla utom själens öga.

Alla som studerar materiella vetenskaper, vet att "naturen besegras genom lydnad". Alla de krafter, vi använder i det moderna livet, såsom ångtryck eller elektricitet, utgör exempel på hur vi arbetar med naturen. Det är kanske ganska otrevligt att bruka ordet "besegra", när faktum är att all vår makt i världen är resultat av harmoni mellan människan och naturen. Sjömannen, som sätter sitt segel, så att hans båt kan kryssa mot vinden, besegrar icke vinden utan låter sitt handlande samverka med dess lagar. Genom att verka med lagarna, icke genom att kämpa emot dem, vinner människan i kraft.

Esoterikern vet att samma princip gäller i varje värld, och icke endast för materien i varje värld, utan även för de livsformer som dväljes i dem, antingen de står högt eller lågt på evolutionsskalan. Kunskapen om naturens mekaniska lagar, vilken medfört så mycken makt och rikedom för mänskligheten, utgör därför blott en sida av den harmoni som borde råda mellan de två. En känsla av vänlighet och sympati mot djuren, växterna och även mineralen, liksom mot naturandarna och devaerna, är också viktig, om inte viktigare, för människans framåtskridande. Naturen består av såväl liv som materia, och det är genom den sympatiska känslan, som detta liv blir känt för oss och bringas i harmoni med människans liv. Att betrakta världen såsom en plats full av fränstötande varelser är tyvärr vår tidsålders sedvana, men den människa, som möter livet med en känsla av vänlighet mot alla levande varelser, icke endast ser och lär mer än andra, utan får även en lugnare överfart på livets hav. Det finns i Indien en tradition om den "lyckliga hand" somliga har, vilka äger denna sympati och för vilka växter groor och trivs, när de för andra vissnar. Det har också förklarats många gånger av i esoteriken sakkunniga att den sanne yogīn eller sannyāsīn tack vare sin kärlek till allt levande kan vandra i bergen och djungeln alldeles utan fara för vilda djur.

I det vanliga mänskliga livet verkar denna sympati på många sätt. Den nutida affärsmannen vet att första förutsättningen för framgång är det vänliga bemötandet mot alla han vill göra affärer med. Samma egenskap är nödvändig för undervisning av barn, vilka ofta betraktar vuxna såsom egendomliga, godtyckliga varelser, icke alls sådana som de själva, utan på något sätt främmande, liksom en jordmänniska skulle betrakta H. G. Wells' fantasifullt skildrade marsvarelser. Men när sympatin väl är väckt, är allt detta främlingskap borta och blir verklig undervisning möjlig.

Naturandarna är i en belägenhet liknande barnens, förutom det att de inte är beroende av oss och lätt kan undvika vår närhet, såsom de behagligare slagen av dem vanligtvis gör, när den moderna civilisationsmänniskan anländer med sitt bullriga, klumpiga och grymma sätt och sin

orena, fränstötande aura och sitt moln av tankeformer. Faktum är att, om människorna förhöll sig sympatiskt gentemot de andra naturrikerna, planterade skogar icke endast för att hugga ner dem, och om de hyste vänliga känslor mot naturen i allmänhet, vi skulle njuta ett behagligare klimat och bli mer framgångsrika i växtodlingen. Det måste naturligtvis sägas att den nutida rörelsen för anläggandet av trädgårdar runt bostadshus liksom träd och blommor även längs vägarna i våra städer allt är steg i rätt riktning och att i förbättringen av jordbruket och förädlandet av blom- och fruktsorter, frön och träd och även djur människorna har gjort mycket för att hjälpa naturandarna i deras arbete. Men med större sympati skulle ännu bättre resultat ha åstadkommits.

Denna sympati har ibland framvisats, i synnerhet av skalderna. Dr Rabindranath Tagores uppsatser och dikter visar den i en mycket hög grad. Spridandet av denna egenskap kan rent av betraktas nästan såsom hans särskilda insats för den moderna civilisationen. Ett annat välkänt exempel är det filosofen Emerson erbjöd, som sedan han återkommit hem till Concord efter sin föreläsningsturné över vintern brukade skaka hand med sina träds lägre grenar. Han förklarade att han kunde känna att träden gladde sig över hans hemkomst, och tvivelsutan var sympatis egenskap honom till stort gagn i hans inspiration.

Människor, som lever i sina trädgårdar, liksom Luther Burbank i Kalifornien, säger ofta att de är avgjort medvetna om den känsla som kommer till dem från vissa växter, buskar och träd. Män i Kanada, som av sitt förvärvsarbete är kallade att ständigt leva i skogarna – för att inspektera dem, märka ut träd och annat arbete – har sagt mig att de i skogarna känner av ett liv, som klart skiljer sig från livet annorstädes, att de vet att det finns vissa platser och träd som tycker om dem och andra som inte gör det.

Dylik sympati är alldeles naturlig. Om man hyser särskild kärlek till och beundran för en viss människa, finns hos denna en viss tendens att intressera sig för en och besvara tillgivenheten. På ett steg lägre ser vi detsamma: om man visar ett djur kärlek, svarar det med stark tillgivenhet. Ännu lägre, i växt- och djurrikerna, gäller samma regel, även om dess verkningar är mindre uppenbara. Av detta har uppstått traditionen att blommor och andra växter trivs bättre i vissa människors vård än i andras, när förhållandena i övrigt är lika. Det är den personliga magnetismen, som framkallar det, och denna är det som vi på en högre nivå kallar tillgivenhet.

Det finns här ingen anledning att säga något om de sju portar, som omnämnes i detta stycke, ty hela tredje fragmentet av denna bok ägnas åt de sju portarna, och när vi kommer till detta, skall vi studera dem mer ingående.

ELFTE KAPITLET

DEN ENDA VÄGEN

Blott en väg leder till Vägen. Vid själva dess slut kan Tystnadens Röst höras. Den stege, på vilken kandidaten klättrar, har spolar av lidande och smärta. Dessa kan stillas endast av dygdens röst. Ve dig alltså, lärjunge, om det är blott en enda last du icke lämnat bakom dig. Ty då skall stegen ge vika och kasta dig överända. Dess fot vilar i dina synders och bristers djupa smuts, och innan du kan söka överbrygga denna materiens djupa avgrund, måste du tvaga dina fötter i uppgivelsens vatten. Giv akt, så att du icke sätter en alltjämt solkad fot på stegens lägsta spole. Ve den som vågar orena en enda spole med smutsade fötter. Den stinkande och klibbiga ävjan torkar, blir seg och klistrar hans fötter, där han står. Och liksom en fågel, snärjd i listige fågelfångarens lim, hejdas han i sin vidare färd fram och upp. Hans laster tar gestalt och drar honom nedåt. Hans synder höjer sina röster, liksom schakalens skratt och snyftanden efter solens nedgång. Hans tankar blir en härskara och bär honom bort liksom en fången slav.

C.W.L. – Vi har i *Mästarna och vägen* sett att det finns fyra sätt att komma till begynnelsen av provlärjungaskapets väg: genom förbindelse med dem som redan vandrar vägen, genom djupt tänkande, genom att höra och läsa det heliga ordet och genom att öva dygden. Därefter, på provlärjungaskapets väg, är det fyra egenskaper och förmågor, som skall förvärfvas. Den sista av dessa anges i *Vid mästarens fötter* såsom kärleken, och det sägs att utan denna det är gagnlöst att förvärva de tre andra.

Detta är alltså den enda vägen till den egentliga vägen – *kärlekens*, osjälviskhetens väg, och osjälviskheten avser tanke, ord och handling.

Alla kroppens och själens gamla själviska vanor måste övervinnas med positiv dygd. Ordet ”dygd”, såsom det här används, kan ej betyda blott passiv godhet eller avstående från orätt handlande. Det måste fattas i sin gamla innebörd av styrka. Dygder är uttryck för själens styrka. När själen behärskar personlighetens liv, synes detta vara fyllt av dylik dygd. I många fall måste kandidaten till vägen frammana all sin målmedvetenhet för att fullständigt utplåna varje själviskhetens fel han kan finna hos sig själv, under det han dagligen rannsakar sig. Detta kan man bäst göra så att man föreställer sig en scen, vari felet har framvisats och sedan i fantasin omgestaltar den, så att i stället dess motsats, den motsvarande dygden, visas. Därefter kan man i tanken dröja vid den en stund och besluta att i fortsättningen dygden, icke lasten, skall komma till uttryck.

Det är ibland mycket svårt att övervinna vanemässiga fel, därav det ofta återkommande talet om lidande och smärta. Det vållar exempelvis drinkaren ett svårt lidande att avstå, ”bara en gång till, ett sista glas”. Men om han står fast vid sitt beslut att aldrig mera smaka starkt, icke en enda gång till, skall med tiden lidandet försvinna och han få erfara ett högre slags njutning än det han fick av drickandet. Det är alldeles detsamma med orena eller själviska känslor och tankar, mången misslyckas därför att han dröjer vid en enda ovärdig tanke, ”bara en sista gång”. Det är just denna han måste uppge och vägra att hysa den i sitt inre. För att ge upp dessa fel måste människor ibland lida svårt av sår i den egna stoltheten. I alla dessa fall är ödmjukheten en väldig hjälp, eftersom den stämmer människan om till att vilja ändra sig.

Likväl finns många, som redan avsevärt renat sitt liv, som känner föga eller intet av denna smärta. Det har faktiskt framkastats att Äryasanga i detta stycke överdrivit lidandet. Så är det icke, men han har uttryckt det med starka ord, så att ingen, som drabbas av lidande på vägen, kunde ha väntat sig motsatsen och så att alla skall vara redo att betala sina utskylder till det framfarna, att möta det lidande som måste komma och att föra det till ända för alltid genom att öva dygden. Vi må här minnas de uppmuntrande orden ur Gītā: ”Även om du är den syndigaste av syndare, skall du likväl överfara all synd på visdomens flotte. Liksom den brinnande elden förvandlar veden till aska, o Arjuna, förvandlar visdomens eld all karma till aska.” (IV: 36,37) Och återigen: ”Aldrig någonsin, o älskade, vandrar den lidandets väg, som övar rättfärdighet.” (VI: 40)

Nödvändigheten av att från första början göra sig av med laster har, såsom tidigare nämnts, framhållits i alla yogasystem. Först när dygderna fast rotat sig i hans karaktär, bör den studerande få fortsätta till vägens senare steg, däribland övandet av kroppsställning, andning, behärskning av sinnena och meditation. Grunden till detta krav är denna: när aspiranten går vägen framåt, blir hans vilje- och tankekraft mycket starkare än någonsin förut, och det kommer stunder, när det högre jaget utgjuter sin energi i kroppen. Om det då i kroppen finns kvar någon last, så ger denna energi denna last ny styrka, så att aspiranten faller djupare än vad som är möjligt för någon icke så långt framskriden. Krafter är krafter, på gott eller ont, så att kandidaten bör rena sig, innan han söker dem, för att icke skada andra och sig själv. Det finns ett ställe på vägen, alldeles efter andra initiationen, där faran är som allra störst, i synnerhet den som kommer av högmodets last, såsom utförligt förklarats i *The Masters and the Path*.

**Döda dina begär, lanoo, gör dina laster vanmäktiga,
innan du tar första steget på den höga färden.**

**Stryp dina synder och gör dem stumma för alltid,
innan du ens lyfter en fot för att klättra på stegen.**

**Tysta dina tankar och fäst din fulla uppmärksamhet på din Mästare, som du ännu
icke ser men som du känner.**

**Samla dina sinnen till ett enda sinne, om du vill bli trygg för fienden. Det är med
detta sinne ensamt, vilket ligger dolt i hjärnans hålrum, som den branta vägen till din
mästare kan uppenbaras för din själs skumma ögon.**

Āryasangas upprepning av uppmaningen till kandidaten att göra sig av med begär och laster visar den vikt han lägger vid denna del av arbetet. Icke endast blir dylika fel oerhört förstärkta, när kandidatens krafter utvecklas, utan ökas även hans ansvar, och han blir i stånd att så långt mer av dålig sådd än tidigare.

Det sjätte sinnet, mentalmedvetenheten, har sitt fysiska organ i hjärnan. Människor brukar vanligen inte detta, när de ställs inför varjehanda ting och upplevelser i livet. De lever för mycket i emotionalkroppen. De ”tycker om” vissa saker och ”tycker inte om” vissa andra, alldeles grundlöst, helt utan att begrunda vad dessa saker är för något, och vilka som i själva verket är goda och dåliga eller nyttiga och värdelösa. Detta duger naturligtvis inte för den som vill vandra den esoteriska vägen. Han måste betrakta alla ting lidelsefritt och omvärdera dem enligt deras användbarhet för själen.

I hjärnan finns också de organ, med vilka omedelbar förnimmelse av sådant, som ligger bortom de fysiska sinnenas räckvidd, kan erhållas. Hypofysen är en länk mellan fysiska kroppen och emotionalkroppen och så vidare. I samma hålrum i hjärnan men något längre bak sitter tallkottkörteln, som är omedelbart förbunden med mentalkroppen och har till uppgift att föra ner intryck från mentalvärlden. Somliga människor utvecklar hypofysen först, andra tallkottkörteln – envar måste följa den metod hans egen guru anvisar.

Lång och tröttsam är vägen framför dig, o lärjunge. En enda tanke om det förflutna, du lämnat bakom dig, drar ner dig, och du får begynna klättringen på nytt.

Döda hos dig allt minne av förflutna upplevelser. Se ej tillbaka, eljest är du förlorad.

Ännu en gång finner vi Āryasanga framhäva den värsta sidan av saken, så att ingen skall finna vägen svårare än han trodde, innan han anträdde den. Jämförelsevis ter sig vägen inte lång, när man begrundar att den varar blott de sista fjorton liv, i en serie av många hundra eller rent av tusen, som vanligen tillbringas mellan första och femte initiationerna. Vidare är det i många fall så att det arbete, som skall göras under dessa fjorton liv, utföres i blott ett fåtal, vilka följer, det ena efter det andra, utan mellanspel i devachan. Detta gör verkligen tiden kort.

Visserligen ”vindlar vägen uppför ända till slutet”, men den behöver icke vara tröttsam. Det är när man tänker endast på målet, som färden blir tröttsam. En student, som börjar sina studier vid högskolan, finner nog sina tre eller fyra år där oerhört tröttande, om han tänker endast på att taga sin examen och komma ut i världen med den och egentligen är ointresserad av själva studierna. Men om han har planerat sitt arbete, som, om det utföres väl, på naturligt sätt skall leda honom fram till examen, och om han verkligen är intresserad av de ämnen studiet omfattar, kan han sedan glömma allt om de år som står före och kan få en fängslande tid. Likaså på vägen är arbetet fullt av intresse för både hjärtat och tanken, och den som finner det sådant, gör det kortare till både det inre och det yttre än den som endast bryr sig om att nå ett visst föresatt mål.

Detsamma gäller meditation. Vissa som utövar den troget känner den som något tröttsamt, men utför den likaväl för resultatens skull. Andra finner den vara mycket intressant och får därför mycket mera ut av den. Må kandidaten icke tänka på sitt eget framåtskridande på vägen. Som så ofta anbefalls, må han glömma sig själv och arbeta för världen, och hans framåtskridande sköter sig självt. Självvrannsakan och självskolning är nödvändiga, men detta är endast liksom att förbereda och olja maskineriet. Det bör inte taga mycken tid, arbetet är det viktiga.

Det är visserligen så att människor ibland finner det nödvändigt att i början tvinga sig att utföra visst slags arbete, tänkande eller meditation, som de känner att de borde ägna sig åt. Nåväl, fortsätt bara med den tråkiga uppgiften, om den synes vara sådan, och om motivet är rent, skall ni snart finna att det tråkiga upphör, ett nytt intresse vaknar och hela arbetet blir fyllt av glädje.

Yttrandet att en enda tanke på det förflutna kan draga kandidaten ner igen bör förvisso ge en tankeställare till envar som föresätter sig att anträda vägen och likväl är ovillig att uppge någon omhuldad last, hur obetydlig den än må vara. Det är icke handlingen så mycket som tanken på den, som drar ner. Madame Blavatsky säger i *Den hemliga läran*:

Tankens renhet är av större vikt än kroppens renhet. ... En handling kan utföras med ringa eller ingen uppmärksamhet, och den är av jämförelsevis liten vikt. Men om man tänker på den, dröjer vid den i medvetandet, blir effekten tusenfalt större. Tankarna måste hållas rena.

Jag drar mig till minnes en berättelse om överste Olcott till belysning av detta ämne. En ung man, som hyste en stark önskan att leva det högre livet, besökte honom en dag och frågade honom, om han måste sluta röka. Översten svarade: "Om ni inte kan, måste ni, men om ni kan, behöver ni inte." Förvisso är viljestyrka och tankens renhet av den allra största betydelse, och dem förutan blir det intet framåtskridande, hur ren kroppen än må vara, och översten framhöll detta faktum med stor framgång. Men härtill kan också läggas att rökning är en smutsig ovana. Den orenar kroppen och vållar ofta andra mycket förtret och obehag. Det värsta av dess smutsiga själviskhet fysiskt sett är att röken fuktas med saliv och sedan sänds ut att gå in i andra lungor. Det är en förskräcklig sida av det moderna livet att vi ofta tvingas i beröring med och att andas rök, som så behandlats.

Vad gäller inverkan av en tanke på en egenskap tillhörande det förflutna, säger madame Blavatsky även:

Den studerande måste vakta sina tankar. Fem minuters tänkande kan göra fem års arbete om intet, och även om de fem årens arbete kan utföras snabbare andra gången, har likväl tid gått förlorad.

Skillnad måste här göras mellan en tanke, som blott är en kringsvävande form som nått in i medvetandet, och en egentlig tanke, som är en avsiktlig handling. Det är det senare, som kan vålla så mycken skada. En ovärdig tanke kan driva in i medvetandet, men om man inte dröjer vid den, uppmuntrar och stärker den, blir skadan inte stor.

Att den som så faller, kan snabbt resa sig igen, är uppmuntrande. Den gamla grekiska allegorin, i vilken hjälten varje gång, han i striden nedgjord faller till marken, vinner ny kraft, äger tillämpning på människan. Bättre vore att han vunne kampen en gång för alla utan att falla, men han är likväl ödesbestämd att slutligen triumfera. Mycket kan den skarptänkte och villige lärjungen lära utan bitter erfarenhet, liksom man kan lära att elden bränner utan att sticka handen i den. Men allt nödvändigt lär han sig förr eller senare på ett eller annat sätt.

Tro ej att begäret någonsin kan dödas, om det tillgodoses eller mättas, ty detta är en styggelse, ingiven av Māra. Det är genom att näras, som lasten växer sig stark, liksom den mask som göder sig på blommans kärna.

Rosen måste åter bli knoppen, född av dess avlelses stjälk, innan snyltgästen ätit sig igenom dess kärna och druckit dess livs sav.

Det gyllene trädet sätter sina ädelstenslika knoppar, innan stammen härjats av stormen.

Lärjungen måste återvinna det barnasinne han mistat, innan det första ljudet kan nå hans öra.

Sir Edwin Arnold talar om Māra, såsom denne uppfattas av buddhisterna, i livliga och åskådliga uttryck, i samband med Buddhas frestelse alldeles före sin upplysning:

Men han,
som mörkrets furste nämnes, Māra, nu,
väl vetande att denne Buddha var,
världsfrälsaren, och att den stund var kommen,
då Sanningen han skulle finna, gav
till alla sina onda makter order.
Så ifrån alla avgrundsdjupen drogo
de onda andar ut, som ständig fejd
mot Ljus och Vishet föra – Māras döttrar
Arati, Trishnā, Rāga med sitt följe
av skräckfantomer, lustar och passioner,
all mörkrets och den bleka fruktans yngel;
men alla brinnande av hat till Buddha,
ansträngde sig att rubba hans beslut. (*Asiens ljus*, sjätte boken)

Likväl säger madame Blavatsky: ”Men Māra är också den omedvetne främjaren av det andligas födelse.” Det motstånd Māra bjuder aspiranten sätter denne i stånd att utveckla sin styrka. En idrottsman torde kunna röra sina armar upp och ner mycket lättare utan tyngder än med dessa, men han skulle då inte utveckla samma styrka lika snabbt, om ens någonsin. Att även det onda kan användas för det goda, belystes en gång i en anmärkning av en mycket andlig man, som genomgick en hög initiation. Någon tid dessförinnan hade han blivit mycket illa förtalad, och det viktiga arbete, som legat honom varmt om hjärtat, hade gjorts om intet. En dag hade någon uttalat ett ord av medkänsla, vilket dock var alldeles onödigt, ty han sade: ”Saken är den att jag står i en tacksamhetsskuld till dessa människor, som sökte skada mig, ehuru jag icke insåg det just då, ty utan deras hjälp hade jag ännu icke kunnat genomgå denna initiation.” En vanlig människa skulle ha varit full av vrede och nedslagenhet, men hos en människa som denna frammanar Māra en styrka lika stor som hans egen, men en styrka av kärleksfull sorg eller medkänsla. Så kan också den argaste fiende bli vår vän, när vi har med honom att göra.

Det är givetvis inte barnets okunnighet utan oskuld, som förutsätts för verkligt andligt framåtskridande. Enbart godhet är inte framåtskridande, den är blott en förberedande rening. Framåtskridandet är det högre jagets utveckling i dess egna världar, vilken, när den framträder i personligheten, yttrar sig såsom karaktärsstyrka – i vilja, kärlek och tanke. I de tre stadier, vari lärjungens förhållande till mästaren utvecklas, är det tredje och högsta stadiet det som innefattar barnets idé, ty först är han lärjunge på prov, sedan antagen lärjunge och sist en mästarens son.

TOLFTE KAPITLET

DE SISTA STEGEN

Ljuset från den ende Mästaren, det enda ovanskliga gyllene ljuset av Anden, skjuter sina lysande strålar på lärjungen alltifrån begynnelsen.

Dess strålar banar sig igenom materiens tjocka, mörka moln.

Än här, än där upplyser dessa strålar, liksom solglimtar belyser jorden genom djungelns täta lövverk. Men, o lärjunge, såvida ej köttet är stilla, huvudet kallt, Själen lika fast och ren som den lågande diamanten, skall strålglansen icke nå kammaren, solljuset icke värma hjärtat, ej heller de mystiska ljuden från ākāśhas höjder nå örat, hur ivrigt detta i förstone än må vara.

C.W.L. – Liksom solen alltid skiner ovan molnen, så riktar det högre jaget ständigt sina strålar mot aspiranten. De inspirationens och intuitionens glimtar, som då och då lyser i vår tankes mörker i det som vi kallar våra bästa stunder, härrör från denna höga källa. Det är ett klokt handlingsätt att försöka fånga dessa bästa stunder, att hålla dem kvar i fantasin, dröja vid dem i meditationen och sålunda föra hela livet in i detta diamantliknande tillstånd, som nämnes i texten.

Med avseende på ”de mystiska ljuden från ākāshas höjder” tillfogar madame Blavatsky följande fotnot:

De mystiska ljud eller den melodi, asketen hör i början av sin meditationscykel, kallas av yogierna anāhatashabda. Anāhata är det fjärde av chakraerna.

Det fjärde centret eller chakrat är det vid hjärtat. När medvetenheten under meditationen centras i hjärtat, är den synnerligen mottaglig för den andliga själens eller det högre jagets inflytande. Hjärtat är centret i kroppen för den högre trefalden, ātma–buddhi–manas. Huvudet är sätet för det mänskliga psyket och intellektet; detta har sina skilda funktioner i sju hålrum, däribland hypofysen och tallkottkörteln. Den som i koncentrationen kan föra sin medvetenhet från hjärnan till hjärtat, bör kunna förena kāma–manas med högre manas, genom det lägre manas, vilket, när det är rent och fritt från kāma, är antahkarana. Han blir då i stånd att uppfatta somliga av de maningar som kommer från den högre trefalden. Denna högre medvetenhet söker leda honom genom samvetet. Han kan icke leda den, förrän han är ett med buddhi–manas. Föregående förklaring utgör sammanfattning av undervisning, som madame Blavatsky meddelade muntligen och som införts i tredje volymen av *The Secret Doctrine*.

Den indiska traditionen i ämnet säger att kundalinī, under det att hon stiger och genomtränger de olika chakraerna, upplöser dessas egenskaper men bär med sig egenskapernas essens på färden uppåt. När hon når det fjärde centret, hjärtchakrat, hör yogīn det ovanifrån kommande ljud som heter anāhatashabda. *Shabda* betyder ”ljud”, *an-āhata* betyder ”oslagen”. Därmed menas alltså ett ljud, som icke uppstår genom att föremål slås emot varandra. Termen är således avsedd att symbolisera det som ligger ovanför personlighetens världar. Utövarens kontakt med den högre trefalden börjar här. De som vill öka kontakten mellan det högre och det lägre manas, bör i meditationen inte dröja vid något som ligger lägre än detta. Följande meditation, översatt från *Gheranda samhitā* är en av dem som föreskrivs för hjärtcentret. Den belyser det sätt, på vilket yogīn stegvis drar sin uppmärksamhet från omgivningen och koncentrerar den på sitt ideal:

Må han i hjärtat se ett vidsträckt hav av nektar
Och däruti en skön ö av juveler,
Där sanden lyser gyllne och strödd med ädelstenar,
Och på dess stränder vackra träd med tiotusen blommor,
Därinom sällan sedda buskar, träd, lianer, säv,
Och överallt i detta väldoft ljuvaste för sinnet.

Den som får smaka fullaste gudomlighetens sötma,
Skall låta växa där ett träd av största skönhet
Uppå vars vida grenar hänger frukt av alla slag –
De fyra höga Läror, som upprätthålla världen.
Där lida frukt och blommor ingen död och sorg,
Allt medan bina surra och göken sjunger mjukt.

I skuggan, skänkt av denna fridens lövsal,
Ses nu en helgedom av lysande rubiner,
Och den som där inträder, finner på en utsökt tron
Sin gudom sitta, den han älskar allra högst.

Må han i tanken dröja, såsom läraren bestämt,
På denna gudsgestalt, med dennes sätt och tecken.

Om du ej hör, kan du ej se. Om du ej ser, kan du ej höra. Att höra och att se, detta är andra steget.

Vi har redan begrundat innebörden av att se och att höra. Om kandidaten ej är mottaglig för den inre rösten, det vill säga, om han ej förstår de andliga lagarna, ser han aldrig de yttre tingena sådana de är. Han måste lära sig att betrakta materiens ting med andens ögon, såsom en mästare en gång uttryckte det. När han ser de materiella eller yttre tingena på detta sätt, skall han allt bättre förstå den inre rösten. Detta liknar den nödvändiga omväxlingen mellan meditation och erfarenhet. Att jäkta genom livet, utan att hejda sig för att begrunda det, meditera på det är att missa mycket av skeendets betydelse. Man bör avsätta en liten stund varje dag för att låta det inre ljuset spela på detta. Att däremot stänga in sig i sin studerkammare och ägna all sin tid åt tänkande, torde bli till ringa gagn. Den som så gjorde, torde samla på sig en ändlös rad vanföreställningar, ty vi behöver erfarenheten att rätta och vidga vår meditation. Det är det väl avvägda samspelet mellan det inre och det yttre, som lärjungen måste söka. Han måste sträva efter harmonisering – för att använda det uttryck, som gång på gång upprepas i *Gītā*.

De inre och yttre världarna svarar fullkomligt mot varandra, punkt för punkt i skapelsens system. Madame Blavatsky säger i *The Secret Doctrine*:

I de dolda krafternas rike är ett hörbart ljud blott en subjektiv färg och en förnimbar färg blott ett ohörbart ljud. (Volym III, s. 508)

Här talas om färgen men inte om formen. Det gör utsagan riktigare, ty vi ser egentligen bara färger, inte former.

Det är oss omöjligt att med någon visshet säga varför detta tillstånd av harmoniserat hörande och seende kallas det andra steget. Vi kan inte avgöra vilket system av stadier Āryasanga utredde, ty en slöja har dragits över hans undervisning på detta ställe. Linjen av punkter markerar ett felande stycke, som handlar om det tredje steget. När undervisningen åter framträder (efter detta avbrott), finner vi att Āryasanga avhandlar senare steg i alldeles samma ordning som Yoga-sūtras, nämligen (5) pratyāhāra, fullständig behärskning av sinnena, (6) dhāranā, koncentration, (7) dhyāna, meditation, och (8) samādhi, kontemplation.

När lärjungen ser och hör och när han erfar lukt och smak, med ögonen slutna, öronen tilltäppta, med munnen och näsborrarna stängda: när de fyra sinnena blandas och är redo att övergå i det femte, den inre känslan – då har han gått vidare till det fjärde steget.

Det finns somliga yogier, som faktiskt stänger munnen och täpper till näsan, när de övar meditation eller trans. De sätter fingrarna så att ögonen, näsborrarna och munnen hålls stängda, och dessa män har även så övat tungan att de kan vrida den uppåt och bakåt i utrymmet ovanför munhålan och därmed hindra luftintaget. Detta kallas khecharī mudrā och utövas som sådant av vissa hathayogier. Rājayogier sysslar icke med dylikt, och det rekommenderas icke här. Det finns ett stadium, på vilket lärjungen kan sluta ögonen och inom sig själv återge eller i det emotional-mentala uppleva förnimmelserna av lukt, smak, syn och känslor. För att sedan draga sig inåt till ett ännu högre tillstånd måste han rikta uppmärksamheten på den *inre* känslan, vilken är hörseln. Genom att uppmärksamma det inre ljudet och spåra det till dess allt finare gömslen, försätter han sig i det tillstånd, där han kan öva pratyāhāra, tillbakadragandet från alla sinnesförnimmelser, inre såväl som yttre, dem som förekommer i lärandets sal såväl som dem i okunnighetens sal. Denna övning beskrivs i nästa vers:

Och på det femte, o du dina tankars dräpare, måste alla dessa åter dödas, så att de ej kan återupplivas.

Hos de flesta människor dras uppmärksamheten ofta inåt, när de till exempel är särskilt intresserade av en bok de läser. Då är de inte mottagliga för de allsköns lukt-, syn- och hörselintryck som från deras omgivning träffar sinnena. Att med vilja försätta sig i ett dylikt tillstånd är pratyāhāra, och det är en förberedelse för verkligt framgångsrik meditation. Att döda något, så att det ej kan återupplivas betyder intet annat än att sinnena, liksom väluppfostrade hundar, lägger sig när de får befallning att göra detta och icke reser sig igen, förrän de får lov att göra det. Här är en fotnot av denna lydelse inlagd:

Detta innebär att på det sjätte utvecklingssteget, som i det ockulta systemet är dhāranā, varje sinne såsom en enskild förmåga måste "dödas" (eller förlamas) på detta plan, varvid det övergår i och förenas med det sjunde sinnet, det andligaste.

Dhāranā är yogans sjätte steg, såsom *Yoga-sūtras* framställer det. Den är denna tankens koncentration, som vi redan studerat, och den följer efter pratyāhāra. När dhāranā är fullständig och det mentala därigenom upphör att fungera med avseende på tingen i yttervärlden, uppstår intuitionen, här kallad det sjunde sinnet; detta emedan det mentala eller chitta betraktas såsom det sjätte sinnet. Livet undervisar oss på två sätt, genom den lärdom världen ger oss och genom intuitionen, det inre jagets arbete. Allt eftersom människorna fortsätter evolutionens pilgrimsvandring, ökas deras intuition, och därmed blir de mindre beroende än förut av den undervisning världen ger. Detta är blott ett annat sätt att säga att den som använder sina inre förmågor, kan lära mycket mer av ringa erfarenhet än andra av mycken. Tack vare aktiviteten av sin medfödda intelligens förmår den utvecklade människan se den stora betydelsen av även små ting, medan det outvecklade mentala är fullt av nyfikenhet. Det söker ständigt och ivrigt det nya, ty eftersom det ej är skickligt i tänkandets konst, tömmer det snart vardagstingen på dess uppenbara betydelse. Detta mentala är det som begär underverk i samband med sina religiösa upplevelser, då det är blint för de otaliga under som ständigt omger det.

Drag tillbaka din medvetenhet från alla yttre föremål, allt yttre seende. Vägra inre bilder, för att dessa icke må kasta en mörk skugga på din Själs Ljus.

Du befinner dig nu i dhāranā, på det sjätte steget.

I koncentrationens övande är det nödvändigt att alltid beakta både yttre och inre orsaker till avbrott. Man måste hindra medvetenheten från att intressera sig för något yttre ting, ty om detta icke göres, väcker minsta ljud dess nyfikenhet och fördärvar koncentrationen. Man måste också hejda medvetenheten från att inom sig framkalla bilder, som har med det förflutna eller framtiden att göra. Under övningen måste man vara fullständigt ointresserad av det som händer i går eller det som möjligen kan hända i morgon. När man nått framgång i denna koncentration, börjar övningens nästa steg, som kallas dhyāna, det vill säga meditation.

När du har övergått till det sjunde, o lycklige, skall du icke längre förnimma de heliga tre, ty då har du själv blivit dessa Tre. Du själv och det mentala, liksom tvillingar på en rad, stjärnan, som är ditt mål, brinner ovanför dig. De Tre, som dväljes i härlighet och i ousäglig sällhet, har nu i māyās värld mistat sina namn. De har blivit en enda stjärna, den eld som är lågans upādhi.

Och detta, o framgångsrike yogi, är det som människorna kallar dhyāna, den rätta föregångaren till samādhi.

I det aspiranten på denna väg övergår från koncentration till meditation, inträder han i den buddhiska medvetenheten. Denna blir då "du själv" Det mentala, som här talas om, är det högre manas, det högre mentala, ty det lägre har stillats. Den mentala principen har höjts till buddhi, så att de två blivit liksom "tvillingar på en rad", de två lägre hörnen av en triangel, såsom anges av följande fotnot.

Varje utvecklingssteg i rāja yoga symboliseras med en geometrisk figur. Denna är den heliga triangeln och föregår dhāranā. Δ är de höga chelaernas tecken, medan ett annat slags triangel är de högt invigdas. Det är symbolen "jag", om vilken Buddha

talade och vilken han använde såsom symbol för Tathāgatas förkroppsligade gestalt, frigjord från prajñās tre metoder. Sedan lärjungen väl genomgått de förberedande och lägre stegen, ser han icke längre Δ utan –, förkortningen av –, det fulla sjutalet. Dess sanna form ges ej här, då annars nästan säkert charlataner skulle kasta sig över den och vanhelga den i sitt bruk av den för bedrägliga syften.

Den stjärna som brinner ovanför är ātma. Men symbolen avser även, såsom madame Blavatsky säger i en annan fotnot, initiationens stjärna, som skiner över den invigdes huvud. Eftersom det mål som skall uppnås är fjärde initiationen, arhatens initiation, är det denna initiations stjärna, som leder till ātma eller den nirvāniska världen, vilken är hans mål.

I stället för att i tanken skåda uppåt och betrakta den högre triaden (ātma–buddhi–manas) såsom ovanför sig, vilket hittills gällt, finner man sig på detta stadium vara i det buddhiska tillståndet, varvid manas är förenat med buddhi såsom manas-taijasī. Den invigdes ”meditation” på detta stadium leder slutligen till en ytterligare förening, den mellan buddhi och ātma. Sedan denna förening genomförts, har den högre trefalden blivit en enda stjärna, vilken i en fotnot beskrivs såsom ”grundvalen, upādhi, för den ouppnåeliga lågan, så länge asketen alltjämt är kvar i detta livet.” Bränslet är personligheten, elden är den trefaldiga anden, lågan är monaden. Icke ens adepten, inträder fullt i monadens tillstånd, så länge han förblir i fysisk inkarnation. Madame Blavatsky säger:

Dhyāna är det sista steget före det slutgiltiga på denna jord, såvida man icke blir en fullvärdig mahātma. Såsom redan sagts, är på detta steg rāja-yogīn ännu icke andligt medveten om jaget och sina högre principers arbetssätt. Ytterligare ett steg, och han befinner sig på det plan som ligger bortom det sjunde, det fjärde enligt somliga skolor. Sedan, efter att ha övat pratyāhāra – en förberedande övning för medvetenhetens och tankens styrning – räkna dhāranā, dhyāna och samādhi, och omfatta de tre med det allmänna namnet samyama. Samādhi är det tillstånd, vari asketen förlorar medvetenheten om varje individualitet, den egna inbegripen. Han blir Alltet.

Det är betecknande att de tre mister sina namn. De är icke former, ty deras område är medvetenhetens. Personlighetens lägre plan eller världar är formens världar, sedan kommer namnets eller ”meningens” världar, men monaden är bortom namn, bortom det människor kallar medvetenhet.

I sin fortsättning uppger texten att lärjungen, efter att ha nått till utövandet av samādhi, nu blivit en arhat och nått målet för den strävan, som dryftas i detta fragment.

TRETTONDE KAPITLET

MÅLET

Och nu är du själv förlorad i jaget, du själv i dig själv, förenad med det jag, ur vilket du först utstrålade.

Var är din individualitet, lanoo, var är lanoo själv? Den är gnistan, förlorad i elden, droppen i oceanen, den allestädes närvarande strålen, vorden alltet och den eviga strålgansen.

Och nu, lanoo, är du göraren och vittnet, utstrålaren och utstrålningen, ljuset i ljudet och ljudet i ljuset.

C.W.L. – Liksom en människa i livet arbetar sig upp till insikten att personligheten är bara ”den” och därmed höjer sin medvetenhets centrum till det högre jaget, kommer även den tid, då hon gör erfarenhetsrönet att denna medvetenhet är bara ”du”, inte ”jag”. När detta sker, inemot fjärde initiationen, förloras det lägre jaget i det sanna jaget och försvinner det som

människan tänkt eller känt såsom sin individualitet. Och liksom den som uppnått buddhi-tillståndet, igenkänner och erkänner andras medvetenhet såsom sin egen, och känner deras sorger och glädjeämnen såsom sina egna, finner denna människa endast ett verkligt "jag" i alla.

Skillnaden mellan den insikt, den i lägre grad invigde erhåller, och arhatens, mellan buddhi-världens medvetenhet och ätmavärldens, har angivits i *Bhagavad-Gītā*. I det förstnämnda tillståndet inser människan att samma jag i lika grad innebor i alla väsen, i det sistnämnda att alla är i det enda jaget.

Detta är enligt *Yoga-sūtras* det tillstånd som kallas kaivalya, "enhetens", frihetens tillstånd, som, när det till fullo uppnåts, medför att skillnaden mellan den seende och det sedda, mellan subjekt och objekt förintas.

Du är förtrogen med de fem hindren, o du välsignade. Du är deras övervinnare, herre över det sjätte, förkunnare av sanningen i dess fyra framställningssätt.

Det ljus, som faller på dem, skiner inifrån dig själv, o du som var lärjunge men nu är lärare.

Och av dessa sanningens fyra framställningssätt:

Har du nu icke förvärvat kännedomen om allt lidande – den första sanningen?

Har du icke övervunnit Māras konung vid Tu, samlingens port – den andra sanningen?

Har du icke vid den tredje porten förintat synden och nått den tredje sanningen?

Har du icke inträtt på vägen, den väg som till kunskapen bär – den fjärde sanningen?

Madame Blavatsky tillägger:

Sanningens fyra framställningssätt är i den nordliga buddhismen: Ku, lidandet; Tu, ansamlandet av frestelser; Mu, dessas förstöring; och Tao, vägen. De "fem hindren", såsom kunskap om lidandet, sanningen om människans bräcklighet, förtryckande tvång och den ovillkorliga nödvändigheten av att lösa lidelsernas och även begärens alla band. "Frälsningens väg" är den sista.

Dessa fyra ädla sanningar lärde Herren Buddha världen. Dessa var lidandet, lidandets orsak, lidandets upphörande och vägen till lidandets upphörande. Dessa har för västerlandet framställts underbart skönt och noggrant i sir Edwin Arnolds makalösa dikt *Asiens ljus*, varur följande verser anföres. Den som söker inspiration rörande vägen, bör ej avstå från att läsa hela verket.

Du som vill tråda denna Mittens Väg,
Förnuftet stakat ut och Lugnet jämnar,
du som vill gå Nirvāna-stråten, hör!
De Fyra Sanningar.

Den första Sanningen är Sorgens. Låten
ej gäcka er! Det liv I prisen är
en långsam döds kamp, smärtan blott består,
dess njutningar förgå,

som fåglar flyktiga. Men smärtan fyller
er jämmerfulla tid från födslostunden
till ungdomshettans tid och mandomsåren
och gråa hårens köld

och dödens kvävning. Ljuv är trogen kärlek;
men bålets lågor kyssa skall det bröst,

som var din kudde, och de ljuva läppar,
som mötte dina; stor

är krigarns makt, men gamar skola frossa
på kung och hövding. Skön är jorden väl,
men alla skogens åbor stämpla mord
av hunger efter liv.

Safirblå äro skyarna, men när
från jorden komma hungerns rop om regn,
de giva inga droppar. Frågen dem,
som äro sjuka, dem,

som sörja, frågen honom där, som ensam,
förskjuten, stapplar vid sin stav: "Är livet
eder kärt?" – De säga, nyfött barn är vist,
som gråter när det föds.

Den andra Sanningen är Sorgens Orsak.
Finns någon sorg ej född utav Begär?
Förnumna ting och våra sinnen tända
passionens gnista lätt:

så lågar Trishna, törst och lust till ting.
I hängen efter skuggor, haven lusta
till drömmar, skapen kring ett skenbart jag
en värld av idel sken;

I sen ej höjderna där bortom, hören
ej milda vindars sus från Indras himmel
ej maningsorden från det sanna liv,
som väntar en och var,

som kastar lögnens mantel av. Så växa
de lustar och begär, som alstra krig på jorden,
bedragna hjärtans sorg och bittra tårar;
så drivas till sin höjd

de onda lidelsernas avund, vrede
och hat, så jaga blodbestänkta år
varann. Och i den jord, som ämnad var
för ädla skördars brådd,

giftörter sprida sina rötter, så
att jord knappt finns för någon ädel sådd,
och rusig utav giftets drycker själen
går bort; men Karmas lag

tillbaka henne för, att åter brinna
av samma törst; och så det dumma självet

i sinnesyra börjar om och vinner
av villor än en skörd.

Den tredje, *Sorgen Upphör*, det är frid,
att övervinna själviskhet och lustan
till liv och rycka upp ur stormigt bröst
passionens djupa rot;

ty kärlek till det evigt sköna, äran
av självbehärskning, njutningen att leva
i sfärer ovan gudar och att samla
ett evigt kapital

av goda gärningar och plikter, fyllda
i mänskokärlek och ett fläckfritt liv:
de skatterna ej livet kan fördunkla
ej heller någon död.

Så ändas Sorgen, liv och död försvinna –
hur skulle lampan fladdra utan olja? –
Den gamla räkningen är slut, den nya ren;
Och människan har frid.

* * *

Den fjärde Sanningen är *Vägen*, öppen
den ligger för var fot, jämn, lätt och nära,
den Ädla Väg som Åttaledad bär
direkt till tryggad ro.

Som många spår till dessa spetsar leda,
kring vilkas snö de gyllne molnen virvla,
och klättrarn komma kan på både brant
och sakta stigning upp

till höjden, där en annan värld han ser –
den starke må bestiga farans stråt
och storma klippans brant, den svage gå
en längre väg omkring

från lägre viloplats till högre – så
är själens Väg båd' lätt och brant, den starke
må skynda, ej den svage – alla nå
den solbelysta snön.

De fem hindren på kandidatens väg till arhatskapet kan framställas i olika former. De är de fem, som madame Blavatsky nämner i den nyss anförda fotnoten, eller de fem första fjättrarna eller de fem kleshaer som nämnes i *Yoga-sūtras* och som redan dryftats.

Och vila nu under bodhiträdet, vilket är all kunskaps fulländning, ty vet att du nu är herre över samādhi – det ofelbara seendets tillstånd.

Skåda! Du är vorden ljuset, du är vorden ljudet, du är din Mästare och din Gud. Du är själv föremålet för ditt sökande, den obrutna rösten, som genljuder i evigheten, oföränderlig, de sju ljuden i ett, Tystnadens Röst.

Aum Tat Sat.

Avslutningen "Aum Tat Sat" är ett av hinduernas mahāvākyaer eller "stora utsagor". Betydelsen av Aum har vi redan dryftat. Tat avser det högsta. Filosofiskt sett är pronomina "han" och "hon" olämpliga med avseende på det högsta, varför Tat, som betyder "detta" i stället brukas. Bortom "det" och "du" är detta, som är "jag". Utsagan betyder alltså att det är *detta*, som är det *verkliga*. Alla goda verk begynnes och ändas med denna tanke.

ANDRA FRAGMENTET

DE TVÅ VÄGARNA

FÖRSTA KAPITLET

DEN ÖPPNA PORTEN

C.W.L. – Vi kommer nu till det andra fragment, som madame Blavatsky översatte från *De gyllene föreskrifternas bok* och som bär överskriften *De två vägarna*. Detta är inte nödvändigtvis en fortsättning av det första fragmentet, som heter *Tystnadens röst*, även om det faktiskt börjar med att tilltala en som just nått målet, arhatskapet. Ingenting häri visar att de tre fragmenten står i något särskilt inbördes förhållande. De är i allt väsentligt tre skilda böcker, som avhandlar samma ämne på i mångt och mycket samma sätt. Det är emellertid en stor fördel för aspiranten att få höra läran om vägen om och om igen i något olika framställningar. Det tänder på nytt hans entusiasm, riktar uppmärksamheten på sådant han måhända förbisett och vidgar hans syn i största allmänhet.

Det här föreliggande fragmentet begynner med att tilltala en som just nått vägens höjdpunkt, varvid frågan uppstår: skall han gå vidare in i den nirvāniska sällheten, utan tanke på dem han lämnat kvar bakom sig, eller skall han vända om på själva tröskeln och hjälpa andra, som klättrar? Skall han taga frigörelsen för sig själv eller skall han stanna för att hjälpa världen?

Och nu, o lärare i medkänsla, visa du vägen för andra människor. Skåda alla dem som knackat på för tillträde och väntar i okunnighet och mörker på att se den ljuva Lagens port slås upp!

Kandidaternas röst:

Skall icke du, herre över din egen barmhärtighet, uppenbara hjärtats lära? Skall du vägra att leda dina tjänare till befrielsens väg?

Det inledande stycket i detta fragment kan i förstone synas en smula egendomligt för oss i dessa senare tider. Vi är förtrogna med tanken att vägen ligger öppen för alla överallt, oavsett ras, religion, kön, kast eller hudfärg, för alla som lever det liv som föreskrivs för den. Varför skulle då vissa människor få vänta i mörker och okunnighet på att en port skall slås upp för dem?

Saken är den att, vid den tid då herren Buddha lärde i Indien, brahminernas religion blivit i hög grad förstelnad. Ursprungligen hade denna tro varit mycket glad och fri, men under tidernas lopp hade präster och härskare byggt ut kastsystemet med allsköns detaljer. Indiens slätter var tätt befolkade av atlantider och atlantido-lemurier, när arierna vandrade ner i landet omkring tio tusen år före Kristus. Manu såg det därför såsom nödvändigt att förbjuda blandäktenskap, och omkring åtta tusen år före Kristus inrättade han kastsystemet för att ingen ytterligare

blandning skulle ske och för att den som redan skett skulle vidmakthållas. Han grundade först blott tre kaster – brähmana, rājan och vish. Den första var rent arisk, den andra arisk och toltekisk, den tredje arisk och mongolisk.

Kasterna kallades hädanefters varnaer eller färger – de rena arierna vita, blandningen av arier och tolteker röda och blandningen av arier och mongoler gula. Blandäktenskap mellan kasterna var tillåtna, men snart gjorde sig en känsla gällande att äktenskapen skulle begränsas inom kasten. Senare hänfördes de som inte alls var arier, till den allmänna gruppen av shūdraer, men också i denna kan i många fall en viss mängd ariskt blod framträda. Många av bergsstammarna är delvis arier – några få är det helt och hållet, liksom siaposhfolket och zigenarstammarna.

Det finns i de hinduiska skrifterna ställen, som visar att det var möjligt för individer med utomordentlig karaktär och förmåga att föras upp i en högre kast, men detta måste ha skett mycket sällan. Säkerligen rådde före herren Buddhas ankomst den åsikten allmänt att endast en brähmana kunde hoppas på frigörelse och att de som önskade nå detta mål, först måste ordna det så för sig att han kunde återfödas såsom brahmin. För folkets flertal var detta icke någon särdeles hoppningivande lära, eftersom brahminerna aldrig var talrika – också i dag finns bara omkring tretton miljoner brahminer i en befolkning av ungefär tre hundra miljoner – och de tillät inte människor av lägre kast att studera de heliga böckerna.

Men herren Buddhas lära öppnade portarna på vid gavel. Han förkunnade att samma aktning skulle visas den som levde det rätta livet, oavsett vad kast han tillhörde, och att omvänt en brahmin, som ej levde det rätta livet, icke var värdig respekt, såsom framgår av följande verser, hämtade från *Vasala sutta*:

Icke genom börd blir man av låg kast
Icke genom börd blir man brahmin
Genom handling allena blir man av låg kast
Genom handling allena blir man brahmin

Många brahminer har sagt mig att de faktiskt känner sanningen av detta i verkliga livet. De känner sig mera dragna till människor av lägre kast som lever det brahminska livsidealet än till medlemmar av den egna kasten som försummar dessa ideal och lever på en lägre nivå.

Herren Buddhas avsikt var icke att grunda en ny religion utan att reformera hinduismen. Under en tid kallade sig nästan hela Indien buddhistiskt. Det fanns buddhistiska hinduer, liksom det nu i nordväst finns många som kallar sig sikhiska hinduer. Såsom religion har buddhismen för länge sedan försvunnit från Indien. De ungefär tjugo miljoner, som i statistiken anges såsom buddhister i Indien, lever i provinsen Burma, som geografiskt och etnografiskt är ett alldeles eget land. Men den verkan, som herren Buddha önskade åstadkomma, finns alltjämt till stor del kvar i dagens hinduism. Såsom ett exempel därpå kan anföras verkan på bruket att offra djur, mot vilket Buddha uttalade sig mycket kraftigt. Djuroffer var mycket vanliga före hans tid, men ny är de sällsynta. Återigen i Indien bemöts en helig man av alla med vördnad, oavsett vilken kast han tillhörde, innan han blev sannyaṣi. Och människor över hela landet betraktar Bhagavad-Gīta som den högsta auktoritet, likväl är det en bok av ett mycket frisinnat slag. I denna säger Herren:

Densamme är jag i alla väsen. Förhatlig är mig ingen, ingen mig kär. Men de som dyrka mig hängivet, de äro i mig och i dem är ock jag. Om syndaren dyrkar mig helt och fullt, skall han räknas som rättfärdig, ty han har fattat rätt beslut. Rättfärdig till själen blir han snart, till eviga friden går han åstad. Kaunteya, du må veta att den mig hängivne icke förgås. Ty de som taga sin tillflykt hos mig, Pārtha, även de av låg börd, kvinnor, vaishyaer och shūdraer, nå det högsta målet.

Man skall inte utgå ifrån att Shrī Krishna här ställer kvinnor och andra på en lägre nivå, utan att han vederlägger en rad folkliga vidskepelser, däribland den att de som befinner sig i kvinnlig kropp nödvändigtvis står lägre och därför ej kan nå framgång i höga andliga strävanden.

Madame Blavatsky förklarar i en fotnot att Buddhas lära har två skolor, den esoteriska och den exoteriska, vilka kallas "hjärtats" lära och "ögats" lära, och att den förra utgått från Buddhas

hjärta, medan den andra är hans huvuds eller tankes verk. En annan tolkning jag fått hänföra dessa båda termer till kandidatens öga och hjärta: hur tingen är beskaffade kan ögat lära, men den högre vägen kan beträdas först, när hjärtat är i samklang med det inre livet.

Hela stycket bygger på en föregiven tvekan från Buddhas sida om huruvida han skulle predika eller ej. Medan han satt under bodhiträdet på morgonen efter sin upplysning, skulle han ha tvivlat på att världen skulle förstå och följa honom. Då hörde han en röst liksom från jorden ropa i smärta: "Säkerligen är jag förlorad, jag och mina varelser!" Och sedan: O, Du Högste, låt Din stora Lag bli uttalad!"

Läraren sade:

Vägarna är två, de stora fullkomligheterna tre; sex är de dygder som förvandlar kroppen till kunskapens träd.

Till detta fogar madame Blavatsky följande fotnot:

Kunskapens träd är en titel, som bodhidharmas (visdomsreligionens) anhängare ger dem som nått den mystiska kunskapens höjd – adepterna. Nāgārjuna, madhyamikaskolans grundare, kallades drakträdet, emedan draken är en symbol för visdom och kunskap. Trädet vördas, eftersom det var under bodhiträdet (visdomsträdet), som Buddha mottog sin födelse och upplysning, höll sin första predikan och avled.

Swāmī T. Subba Row hade en något annorlunda tolkning av denna trädets symbol. Han sade att kandidatens kropp hade blivit en kanal för kunskap (och, kan vi tillägga, även kraft), så att den är en av kvistarna på det träd som är världens fulla visdom. Vi kan också tillägga idén att den invigde ingår i det stora träd som hierarkin är, det stora vita brödrskapet, som har sina rötter långt uppe i de högre världarna och låter sina grenar spridas på det mänskliga livets alla områden och även ner i de lägre rikena. De som läst de senare kapitlen av boken *The Masters and the Path*, kan sätta värde på denna gamla symbol av ett träd, ty där visas hur den esoteriska hierarkin förgrenar sig utifrån en enda rot.

I denna utsaga om de två vägarna, de tre stora fullkomligheterna och de sex dygderna har vi ett exempel på Buddhas läras metodiska karaktär. Han hjälpte alltid sina anhängare att minnas undervisningen genom att framställa den i tabellform. Där fanns till exempel de fyra ädla sanningarna, som var och en betecknades med ett enda ord, som ur minnet framkallade en alldeles bestämd grupp ideer. Där fanns också den ädla åttafaldiga vägen, de tio synderna, indelade i tre avseende kroppen, fyra hos talet och tre hos tanken. Vidare de tolv nidānaerna eller orsakerna till materiellt liv och lidande för människan, uppräknade i ordningsföljd.

De översvinnliga dygderna, pāramitāerna, anges ibland till sex, ibland sju, men vanligen till tio. När jag bodde på Ceylon, lärde mig översteprästen Sumangala att de är tio: de sex första, sade han, är fullkomlig givmildhet, fullkomlig moral, fullkomlig sanning, fullkomlig energi, fullkomlig vänlighet och fullkomlig vishet; de övriga fyra, vilka ibland tilläggs särskilt för prästerna, är fullkomligt tålmod, fullkomlig uppgivelse, fullkomlig beslutsamhet och fullkomligt avstående. I boken *Trons uppvaknande* av Ashvaghosha, översatt till engelska, *The Awakening of Faith*, av Teitaro Suzuki, anges pāramitāerna så: givmildhet (dāna), moral (shīla), tålmod (kshānti), energi (vīrya), meditation (dhyāna), vishet (prajñā) och de fyra tillkommande: skicklighet i handling (upāya), hängivenhet (pranidhāna), styrka (bala), kunskap (jñāna). I fotnoten till *The Voice of the Silence*, 1924 års upplaga, ges en förteckning, hämtad från Eitels bok *Chinese Buddhism*. Den lyder såsom följer: givmildhet, moral, tålmod, energi, kontemplation och visdom samt i tillägg för prästerna: bruk av rätt medel, kunskap, fromma löften och målmedvetenhet.

När jag bodde på Ceylon, jämförde jag orientalisternas uppgifter med buddhisternas egna känslor och tankar. Det är en stor skillnad dem emellan, ty de förra är allmänt sätt mycket träiga, men de senare är fulla av liv. Likväl äger de lärda munkarna kunskap, som i noggrannhet minst kan mäta sig med den hos de lärdaste orientaler. Sir Edwin Arnold har i sin dikt *Asiens ljus*

givit en anmärkningsvärt noggrann framställning av buddhismen såsom en levande religion. Somliga har sagt att han i buddhismen läst in kristna tankegångar och känslor, men så är ingalunda fallet. Jag kan vittna om att de känslor dikten beskriver faktiskt finns hos buddhisterna.

Vilka skall nalkas dem?

Vilka skall först anträda dem?

Vilka skall först höra läran om två vägar i en, den avslöjade sanningen om det hemliga hjärtat? Den lag som, skyende lärdomen, når visdomen, avslöjar en eländets berättelse.

Ack, ack, att alla människor äger ālaya, är ett med den stora själen och, ägande den, likväl har så ringa gagn av den!

Skåda hur, liksom månen speglas på den stilla vattenytan, ālaya speglas av det lilla och det stora, speglas i de minsta atomer, likväl ej når allas hjärta. Ack, att så få människor har gagn av gåvan, den oskattbara förmånen av att få veta sanningen, den rätta uppfattningen av det som finns, kunskapen om det icke existerande!

Det hemliga hjärtat är den esoteriska läran. Det är en symbol, som nedärvt till oss från tiden i Atlantis. I det allraheligaste i det stora templet i Den Gyllene Portens Stad låg på altaret en ask av massivt guld, till formen ett hjärta. Hemligheten att öppna den var känd blott av översteprästen. Asken kallades "världens hjärta" och betecknade för dem de innersta mysterier de kände. I den förvarade de sina heligaste föremål, och mycket av deras symbolism kretsade runt den. De visste att varje atom pulserar liksom ett hjärta slår, och de ansåg att solen har en liknande rörelse, som de förknippade med solfläckarnas periodicitet. Ibland stöter man i deras böcker på uttalanden som ger intryck av att de visste mer än vi ifråga om naturvetenskap, men att de betraktade allt snarare ur poetisk än vetenskaplig synvinkel. De ansåg till exempel att jorden andas och rör sig, och det är förvisso sant att vetenskapsmän nyligen funnit att det sker en daglig rubbning av jordytan, vilket på sätt och vis kan tänkas såsom en motsvarighet till andning.

När Āryasanga använder termen "hemliga hjärtat", menar han också alla de inre mysterierna. Madame Blavatskys fotnot säger:

Det hemliga hjärtat är den esoteriska läran.

Här menar läraren med "skyende lärdomen" säkerligen att det finns tider, då vi måste vända uppmärksamheten bort från blotta förvärvet av kunskap utifrån genom sinnena, så att vi kan ge oss tid till att utveckla det inre lärandet genom intuition. Vi kan inte vara visa utan att äga tillräcklig lärdom eller kunskap med avseende på de ting vi har med att göra i världen, på det område, där vi har våra särskilda plikter att fylla. Men å andra sidan skulle vi fara mycket vilse, om vi trodde att det viktigaste i livet vore att samla på oss stora förråd av kunskap eller ens inbilla oss att dylik kunskap hade något värde i sig, förutom det bruk vi kan göra av det i vårt tjänande av mänskligheten.

I Europa finns en tendens att nalkas och studera tingen utifrån, medan den österländska metoden däremot består i att betrakta dem inifrån. Båda metoderna är nödvändiga på vårt nuvarande utvecklingsstadium. När buddhihöljet utvecklas och intuitionen tränger ner i fysiska hjärnan från buddhivärlden, ger det oss verklig visdom, fulländad kunskap, men det är blott hos mycket få människor, som det är tillräckligt utvecklat.

Även om vi kan hålla huvudet högt uppe bland molnen, måste vi ha fötterna stadigt på jorden, och vi måste behandla de intryck, som når oss inifrån, med välavvägt omdöme, liksom vi tillämpar sunt förnuft på upplevelserna i vardagslivet. Detta är nödvändigt, emedan det är mycket lätt att misstaga impulser, härrörande från emotionalkroppen, för intuitioner, vilka kommer från det högre jaget. Ibland händer det till exempel att en avliden person, som ser att vi är intresserade av en viss fråga, framlägger ett förslag i emotionalvärlden och att detta når

vår hjärna och ter sig som en intuition. Faktum är dock att avlidna kan vara mycket oskickliga iakttagare i emotionalvärlden och således ge oss alldeles oriktiga besked.

Detta råd att sky lärdom är nyttigt icke endast för dem som vandrar vägen utan även för alla som studerar något vad det vara må, om vi förstår det såsom det skall förstås, nämligen att vi bör sky *blotta* lärdomen. En myckenhet studium av tingens blotta yttre leder ofta till materialism. Eftersom människor omkring sig ser våldsamma omvälvningar, offer, förtryck, sorg och lidande, liksom även mycket bedjande, på vilket inget svar tycks komma, drar de slutsatsen att strid och kamp är livets lag, att naturen saknar medkänsla. Men att studera världen så fullständigt som möjligt och därvid betrakta den såsom en stor skola för det liv som innebor i dess mångahanda former leder till visdom, vilken möjliggör att se att alla ting rör sig tillsammans för ett gott ändamål. När man utvecklat emotionalt och högre slags seende, är detta faktum att allt är gott icke längre något man förstår genom noggrann eftertanke: det är omedelbart iögonenfallande. Ingen, som äger dylikt seende, kan vara materialist.

Ordet *ālaya* betyder boning eller hus. Madame Blavatsky säger att det esoteriskt har åtminstone en dubbel innebörd, då det betecknar både världssjälens och den framskridne adepts jag. Det är människans verkliga boning eller hem, den universella aspekten av det som i människans andliga trefald är buddhiskt. Det är den manliga eller positiva aspekten av världssjälens, logos. Det är översjälens hos Emerson, det universella högre jaget hos alla varelser. Det är det som Platon kallade nous, en princip, som är fri från materien och likväl handlar med avsikt, hinduernas jīvātma, den gudomliga skapande tankens källa. Det är med andra ord den andre logos, den universella andliga själen, varav buddhi hos varje människa är en stråle.

Att man skall ha "kunskapen om det icke existerande" måste sannerligen te sig underligt för dem som inte känner den exakta filosofiska innebörden av ordet "existera". Att existera betyder att stå utanför, att ha ett yttre, objektivt vara. Det slags vara som kallas existens tillhör hela den värld vi ser såsom utanför oss själva, men det inneboende livet eller medvetenheten har sitt eget tillstånd av vara – kalla det "istens" om ni vill, men inte "existens". Intet kan vara verkligare än verkligheten av detta medvetna liv, som också vi äger, emedan vi ingår i samma logos – och detta är det "icke existerande", varom aspiranten måste vinna kunskap. Varje människa är till sitt väsen gudomlig, men för att förverkliga detta gudomliga väsen måste hon stå utanför sitt eget ljus – då blir det ingen skugga, ingen illusion.

ANDRA KAPITLET

HUVUDETS LÄRDOM OCH SJÄLENS VISDOM

Lärjungen säger:

O lärare, vad skall jag göra för att nå visdomen? O vise, vad för att vinna fullkomning.

Sök vägarna. Men, o lanoo, ha ett rent hjärta, innan du anträder din färd. Innan du tar ditt första steg, lär att urskilja det verkliga från det falska, det alltid övergående från det alltid bestående. Lär framför allt att skilja huvudets lärdom från själens visdom, "ögats" lära från "hjärtats" lära.

C.W.L. – Ingenting kan här sägas i detta ämne, det verkliga och det överkliga, som ej redan utförligt dryftats i kommentaren till "Från det överkliga led mig till det verkliga" i boken *Vid mästarens fötter*.

Ja, okunnigheten är liksom ett slutet och lufttomt kärl, själen en fågel som stängts inne däri. Den kvittrar icke, ej heller rör den en fjäder, utan sångaren sitter stum och stel och dör av utmattning.

Men även okunnigheten är bättre än huvudets lärdom, när denna icke har själens visdom till sin upplysning och vägledning.

Intet framåtskridande i esoterisk mening är alls möjligt för en människa, så länge hon är mycket okunnig, hur mycket utvecklad hon än må vara i andra avseenden. Utan en viss kunskap om sanningen och om vägen kan hon icke förflytta sig i en bestämd riktning. De flesta har mycket ringa kunskap om vad det betyder att verkligen vara en människa, vilka egenskaper och handlingar, som leder till framåtskridande och vilka som innebär tillbakagång, och de har ingen uppfattning om det stora öde, mot vilket alla sakta rör sig. Därför är deras framåtskridande mycket, mycket långsamt. Vi har på klärvoajant väg undersökt så många som ett hundra liv i oavbruten följd avseende andra klassens pitarer eller andra klassens människor och funnit knappast något märkbart växande i medvetenhet i slutet av en dylik serie.

Det pågår emellertid hela tiden en långsam men stadig evolution av hela massan liv, och människan har deltagit i detta allmänna framåtskridande. I absolut mening har hon gått framåt, men relativt sett har hon gjort ringa framsteg. Mr Sinnett har liknat detta vid den vandring en människa företar sig som går en vindlande trappa uppåt i ett torn. Hon kommer gång efter annan till samma läge i rundgången och får då samma utsikt men varje gång något högre än förut. Det vill förefalla som om människorna behandlades en smula bättre än de förtjänar, ty vi ser att också den okunnige, vilkens tankar i nio fall av tio är själviska, går framåt på detta sätt. Men faktum är att även en ringa kraft, riktad mot högre ting, är långt mäktigare än åtskillig kraft, riktad mot lägre ting. Om en tiondedel av en människas tankar är av andlig art, står hon högre än genomsnittet. Även i ett dylikt fall tar hon nio steg tillbaka för varje steg framåt, men lyckligtvis är de nio stegen bakåt mycket korta och de enda steget framåt mycket långt. Det fordras ett dåligt liv för att det dåliga skall uppväga det goda, och för att falla bakåt måste en människa vara utomordentligt dålig. Återigen: verkan av en smula gott når mycket långt på grund av det nära samband som råder bland människor, och den som sätter i gång det, får mycken god karma därav.

Men om okunnigheten är ett allvarligt hinder för framåtskridandet, är sådan kunskap som ej tillämpas föga bättre, icke heller den är det så mycket bevänt med. Även om en människa är intresserad av esoteriska ting, kan hon skenbart stå kvar på samma nivå i liv efter liv, ty om kunskapen icke tillämpas, utträttar den ej mycket gott. Att omsätta kunskapen i handling är ett absolut nödvändigt villkor för snabbt framåtskridande.

Visdomens frön kan icke gro och växa i lufttomt rum. För att leva och vinna erfarenhet behöver medvetandet bredd och djup och punkter, som drar det framåt mot diamantsjälén. Sök icke dessa mål i mājās rike, utan sväva högt ovan illusionen, sök det eviga och det oföränderliga sat, lita ej på fantasins falska ingivelser.

I sin fotnot säger madame Blavatsky att diamantsjälén, vajrasattva, är en titel för den högste buddhan, alla mysteriers herre, kallad Vajradhara och Ādi-buddha. I *Den hemliga läran* där- emot påpekar hon skillnaden mellan Vajrasattva och Vajradhara. Vajra är diamant, sattva betyder i en sammansättning som denna "natur", det vill säga beskaffenhet eller karaktär, varför Vajrasattva är den, vilkens natur eller karaktär liknar diamantens. Dhara betyder "den som håller" eller "den som bär", så att Vajradhara betyder "den som håller en diamant". Avalokiteshvara, "den herre som ses", är Vajrasattva, diamantsjälén eller diamanthjärtat, och är alla dhyāni-buddhaernas syntetiska verklighet. Den förste logos är Vajradhara eller Vajrapānī, den som håller diamanten eller den diamanthänte, också kallad Dorjechang på tibetanska. Han är den som finns bortom all villkorsbunden eller manifesterad verklighet, men han sänder in i den subjektiva manifestationens värld uttrycket av sitt hjärta – Vajrasattva eller Dorjesempa, den andre logos.

Att det skulle finnas särskilda punkter, som erfordras för att draga kandidaten till att komma i fullständig beröring med Detta, är analogt med vad vi har sett i ett djurs individualiseringsprocess. I detta fall är dessa punkter de finare egenskaper djuret utvecklar, såsom tillgivenhet och hängivenhet, varmed det når upp till det mänskliga medvetenhetstillståndet. Också människans medvetenhet måste upprätta särskilda punkter för att kunna förena sig med

själen. För den invigde måste dessa punkter stiga upp i buddhi, som är den princip hos det reinkarnerande jaget som på en ännu högre nivå motsvarar Vajrasattva. Swāmī T. Subba Row sade att detta syftade på ātma, som drar det högre jaget in i monaden. Samma liknelse kan således tillämpas på flera olika nivåer.

Ty medvetenheten är liksom en spegel. Den samlar damm medan den speglar.

Madame Blavatsky säger att detta är hämtat från Shin Sien, som lärde att det mänskliga medvetandet är liksom en spegel, som drar till sig och speglar vartenda dammkorn och liksom denna spegel måste bevakas och dammas av varje dag. Shin Sien var den sjätte patriark i Nordkina som undervisade i Bodhidharmas esoteriska lära. I *The Secret Doctrine* förklarar hon Bodhidharmas ståndpunkt såsom följer:

När missbruket av de renläriga buddhistiska skrifterna nått sin höjdpunkt och Buddhas filosofis sanna anda nästan gått förlorad, framträdde från Indien flera reformatorer, som grundade en muntlig undervisning. Sådana var Bodhidharma och Nāgārjuna, upphovsmännen till de förnämsta verken av den kontemplativa skolan i Kina under de första århundradena av vår tidräkning.

Dammet på spegeln betecknar de fördomar, illusioner och fiktioner som finns i emotional-kroppen och mentalkroppen. Dessa är för seendet i motsvarande världar klart synliga såsom hinder för bättre tänkande eller kännande. Dessa hinders verkningar och medlen för deras undanröjande har redan noga dryftats i kommentarerna till boken *Vid mästarens fötter*.

Det behövs själens visdoms milda fläktar för att avlägsna våra illusioners damm. Sök, o begynnare, att förena din tanke och själ.

Sky okunnigheten och sky likaså illusionen. Vänd bort ditt anlete från världens villa. Misstro dina sinnen, de är falska. Men inom din kropp – helgedomen för dina förnimmelser – sök i det opersonliga efter den eviga människan, och sedan du funnit henne, skåda inåt, du är Buddha.

Vanlig erfarenhet säger oss att sinnena icke är att lita på. Synintrycken, till exempel, måste rättas genom noggrann undersökning och bedömning av sakförhållanden, såsom i fallet med solens skenbara rörelse runt jorden. Vi måste dock akta oss för att tolka detta som om sinnena icke skulle brukas. De måste användas i alla världar för kunskapens vinnande, arbetets utförande och pliktens fyllande, ty detta förutan blir det intet framåtskridande.

Den eviga människan är det reinkarnerande högre jaget, vars liv varar i tidsåldrar i jämförelse med personlighetens, eftersom det består genom hela serien av upprepad mänsklig födelse och död.

Ordet Buddha brukas i tre klart skilda betydelser. Stundom, såsom i detta fall, betyder det den upplyste eller vise. Ibland används det såsom ett namn på herren Gautama. I andra fall betyder det ett högt ämbete i den esoteriska hierarkin, nämligen överhuvudet för andra strålen, det stora undervisnings- och religionsdepartementet, vilket allt beskrivits i boken *The Masters and the Path*. Buddhisterna har en förteckning över tjugofyra buddhaer, av vilka nuvarande innehavaren av ämbetet är herren Gautama, som i en avlägsen framtid kommer att ersättas av herren Maitreya.

Sky berömmet, o du hängivne. Berömmet leder till självbedrägeri. Din kropp är icke ditt jag, ditt jag är i sig självt utan kropp och varken beröm eller klander träffar det.

Självberöm, o lärjunge, är liksom ett högt torn, i vilket en högmodig dåre stigit upp. Däruppe sitter han i högdragen ensamhet och utan att beaktas av någon annan än sig själv.

Alltför många har skämts bort med oförtjänt beröm. Det leder till högmod hos alla som inte klart ser vad som ligger framför dem och ovanför dem. De lärjungar, som är tillräckligt klärvoajanta för att ofta se mästarna, är icke så fallna för denna fara som många andra är, eftersom de icke kan underlåta att jämföra den egna litenheten med mästarens storhet, det egna svaga,

flämtande ljuset med hans strålande solsken. Det är den människa, som skådar nedåt och jämför sig med dem som står under henne, som sannolikast bringas på fall genom högmod.

Men det allra bästa sättet är att icke alls tänka på sig själv utan att vara ständigt upptagen med mästarens arbete. Det finns för oss alla varje dag långt mer att göra än vi någonsin kan hinna med, och det är bara slöseri med tid och kraft, om vi ägnar dessa åt tankar på vårt eget lilla jag. Det finns säkerligen flera orsaker till att mästarna inte visar sig mer än de gör för dem som befinner sig på de första stadierna i deras tjänst. En dylik orsak är att den aspirant, som ser mästaren stå så högt ovanför honom, kan överväldigas av känslan av egen obetydlighet och mista sin förmåga att utföra mästarens arbete. Medan det är nödvändigt att akta sig för högmodet, är det alltså lika viktigt att akta sig för att underskatta sin egen förmåga. Här liksom alltid är medelvägen den rätta vägen.

Tornet såsom liknelse är sannerligen väl valt, ty högmodet stänger av individen från sina medmänniskor. Om han till exempel är stolt över sin lärdom, är han angelägen om att låta andra vara okunnigare än han själv, så att han kan njuta av sin överlägsenhet, och även när han delar med sig av sin kunskap, är det blott för att glänsa med den. En dylik människa ägnar hela sin tid åt att vidga klyftan mellan sig själv och andra, så att han från sin höjd kan se ner på dem.

Falsk lärdom förkastas av de visa och skingras för vindarna av den goda lagen. Dennas hjul välver sig för alla, de ödmjuka och de högmodiga. Ögats lära är för hopen, hjärtats lära för de utvalda. De förstnämnda upprepar stolt: "Se, jag vet". De sistnämnda, de som i ödmjukhet samlat, bekänner: "Så har jag hört."

Varje religion samlar med tiden på sig många spekulationer och andra tillägg. Till exempel i hinduismen, i purānaerna, läser man om dussintals föreskrifter för människorna rörande vad de måste göra och vad de inte får göra. Många av dessa är sådana som prästerna hittat på antingen för egen bekvämlighet och fördel eller därför att de haft en överdriven uppfattning om värdet av många böner och riter. Även utarbetade man särskilda tolkningar av tidigare yttranden till dogmer och knöt dessa till de ursprungliga lärorna, såsom till exempel den fasaväckande läran om evigt helvete, vilken alltjämt fortlever hos de flesta kristna.

Den esoteriska läran skingrar genast allt sådant för vindarna, då den åter riktar uppmärksamheten på de väsentliga och livsviktiga sanningarna. Likväl är det blott den starka och framskridna människan givet att handla inifrån hjärtat. För massorna, som sakta lunkar fram på evolutionens breda väg, som långsamt stiger vindlande uppför berget, ger böckerna alltjämt den huvudsakliga vägledningen. Dessa människor har ännu icke nått den ställning som i *Garuda purāna* beskrivs med följande ord: "Sedan den vise övat vedaerna och shāstraerna, kan han övergiva alla skrifterna, liksom den på spannmål rike överger halmen."

Varje buddhistisk skrift begynner med orden "Så talar ____" eller "Så har jag hört". Det är en ödmjuk inledning. Den säger inte, "Detta är obestriddligen så, och ni måste tro det", utan "Detta är vad som sagts, och det vore lämpligt att söka förstå det och därmed nå kunskap om sakförhållandena." Detta är den undersökande inställningen, icke den dogmatiska. Likväl finns underligt nog de som uppfattat detta i en annan och alldeles felaktig betydelse. De säger, "Det är gagnlöst att framlägga något annat i denna sak, ty så har det auktoritativt sagts"!

"Den stora sållaren" heter hjärtats lära, o lärjunge.

Den goda lagens hjul rullar snabbt. Det mal dag och natt. De värdelösa agnarna skiljer det från de gyllene kornen, bosset från mjölet. Karmas hand styr hjulet: varven anger det karmiska hjärtats slag.

Den sanna kunskapen är mjölet, den falska lärdomen är agnarna. Om du vill äta visdomens bröd, skall du knåda ditt mjöl med amritas klara vatten. Men om du knådar agnar med mājās dagg, kan du ej göra annat än foder åt dödens svarta duvor, födelsens, dödens och sorgens fåglar.

Hjärtats lära kallas den stora sållaren, ty när man arbetar i världen på det sätt den anvisar,

sållas steg för steg bort och avlägsnas de misstag man begår och de fel man har. Om man utförde arbetet utan den inre lärans ideal, kunde man fortsätta att göra samma slags misstag om och om igen, i liv efter liv. Madame Blavatsky skrev någonstans att det var ett att vilja göra gott och ett annat att veta vad som är gott att göra. Likväl måste vi med vår ofullkomliga kunskap gå ut och göra så gott vi kan. Det är liksom att lära ett främmande språk. Det är misstag att försöka lära det alldeles fullkomligt genom bokliga studier, innan man försöker tala det. Man måste doppa sig hel och hållen i det och göra fel i det. Genom att så bemöda sig lär man sig med tiden att tala språket felfritt. Men så sker givetvis endast, om man talar detta språk med andra, som redan behärskar det.

Likaledes vägleder mästaren, även om han är osynlig, den lärjunge, som uppriktigt söker göra sitt bästa, till de erfarenheter som sållar bort hans fel och misstag. Ha i åtanke övertygelsen att det slutliga goda oundvikligen kommer och låt hjärtat vara fullt av kärlek, då kan ni arbeta utan fruktan för misstag. Dessa blir allt mindre och färre och dör till sist bort.

Det finns en lärdom att draga från liknelsen om mjölet och brödet. Den sanna kunskap vi vinner ger oss icke brödet utan blott det mjöl, varmed visdomens bröd skall bakas. Knådandet är inverkan av det högre jaget, vilket bearbetar erfarenheterna och förvandlar dem till verklig visdom. Hos vanliga människor sker detta knådande under vistelsen i devachan, men mästarens lärjunge har så vidgat kanalen mellan det högre jaget och det lägre jaget att han vinner visdom hela tiden.

Den som frågar endast efter den yttre kunskapen och studerar denna med det lägre mentala, i de blotta personliga behovens och begärens ljus, knådar förvisso agnar med mājās dagg. Han förbereder icke det högre jagets triumf, han vandrar icke vägen, utan bereder framtida livs karma, för framtida höljen och personligheter som skall brytas ner och dö.

TREDJE KAPITLET

HANDLINGENS LIV

Om de säger dig att du för att bliva en arhat måste upphöra att älska alla varelser – säg dem att de ljuger.

Om de säger dig att du för att vinna befrielse måste hata din moder och ringakta din son, att ej kännas vid din fader och kalla honom husfader, att uppge all medkänsla för människa och djur – säg dem att deras tunga är falsk.

Så lär tīrthikaerna, de otrogna.

Om de lär dig att synden alstras av verksamheten och sällheten av den fullkomliga överksamheten, säg dem att de far vilse. Det mänskliga handlandets obeständighet, medvetenhetens befrielse från trældomen genom syndens och felens upphörande är icke för devajagen. Så lyder hjärtats lära.

C.W.L. – Att kalla en man en husfader är att säga att hans intressen alltjämt är riktade på världsliga ting, men att göra det med förakt, såsom texten anger, skulle säkerligen visa det högmod och den bisterhet som kännetecknar vänsterhandsvägen, vilken leder till de svarta magikernas höjd, dessa som betraktar det bästa av mänsklig kärlek som intet annat än ren sentimentalitet. Även om kandidaten höjt sig ovan personliga begär, kan han icke förakta dem som alltjämt befinner sig på de tidiga evolutionsstadierna, ej heller strunta i dem. Medkänsla och iver att hjälpa kännetecknar hans natur.

Att ordet "husfader" måste fattas i en överförd bemärkelse anges i en fotnot av madame Blavatsky:

Ratthapāla, den store arhaten, tilltalar så sin fader i den legend som heter *Ratthapāla sutrasanne*. Men alla dylika legender är allegoriska (till exempel sägs Ratthapālas fader ha ägt en boning med sju dörrar, och därav klandret av dem som fattar dem bokstavligt.

Madame Blavatsky beskriver tīrthikaerna såsom "asketiska brahmaner, som besöker heliga tempel, i synnerhet heliga badställen". En tīrtha är egentligen ett "övergångsställe". Den är alltså en landstignings- eller badplats eller ett tempel, som betraktas såsom ett ställe för övergång till andra världar eller till det högre livet. Ett tempel är alltså en plats, där det finns en särskild förbindelse mellan högre och lägre världar. Sannolikt kallades de renläriga brahmaner och hinduer i allmänhet, vilka besöker dylika tīrthaer, till exempel Benares eller Hardwar, otrogna, eftersom de i de flesta fall icke följde Buddha i hans hävdande att "frälsningen måste sökas inom en själv".

I kommentarerna till boken *Vid mästarens fötter* har vi utförligt dryftat handlingens nödvändighet och hur det kan råda stark kroppslig aktivitet och den inre människan likväl kan vara stadig, upphöjt lugn och stark. Devajagen betyder enligt madame Blavatsky de inkarnerande jagen, men Swāmī T. Subba Row förklarade att termen betyder dem som strävar efter att arbeta med devaerna och för att hjälpa världen.

Den undervisning *De gyllene föreskrifternas bok* ger är uppenbarligen avsedd för dem som önskar arbeta på detta sätt. För närvarande finns icke så många jag inkarnerade som är redo för särskild undervisning och skolning – det vore till exempel till föga gagn att bland invånarna i Londons East End söka efter sådana, som är redo att bli mästarnas lärjungar. Men allteftersom tiden går, kommer antalet av dem som behöver uppmärksammas att öka mycket snabbt, och inom några hundra år måste det finnas många arhater, beredda att undervisa dem. Således kommer många hjälpare att behövas, och det är till detta arbete, som många av oss är kallade.

Ögats dharma är förkroppsligandet av det yttre och icke-existerande.

Hjärtats dharma är förkroppsligandet av bodhi, det bestående och eviga.

Ordet dharma kan här översättas med "religionsform" eller "tro" och bodhi med "visdom".

Lampan brinner klart, när vejen och oljan är rena. Deras rengöring kräver ett rengöringsmedel. Lågan känner icke av rengöringen. "Trädets grenar skakas av vinden, stammen förblir orörlig."

Både verksamhet och överksamhet kan finnas inom dig. Din kropp är upprörd, ditt sinne är stilla, din själ lika klar som en bergsjö.

Vad slags lidande, som än kan möta på framåtskridandets väg, upplevs det endast av det lägre jaget. Det inneboende jaget vet att även smärtsamma upplevelser har sitt värde och är därför alldeles nöjt. Många människor förstår inte att lidande i mångt och mycket är en fråga om inställning. I boken *Esoterisk kristendom* har vår president förklarat hur några av de stora martyrerna var fyllda av glädje, medan de utstod det som för andra var fruktansvärda smärtor, eftersom de tänkte på vilken stor ära det var för dem att lida för sin herres skull. Det är alltså till sist sant att vanföreställningar eller okunnighet är grunden till allt lidande.

Fysiskt lidande är svårast att utstå. Vi kan ibland draga oss undan den fysiska kroppen, när den plågas av smärta, men detta betyder inte att vi övervunnit smärtan. Om den beror på en särskild sjukdom, vari mikroorganismer måste utföra sitt verk, kan en aldrig så stark viljeanspänning av en vanlig människa driva ut den, men i alla dylika fall gör en glad inställning stor skillnad. De flesta kan övervinna emotional smärta, om de föresätter sig detta. De kan vägra att låta sina känslor dröja vid den tanke som inger dem sorg. Icke önskvärda känslor, sådana som svartsjuka, avund, högmod och fruktan, kan betecknas såsom emotionala sjukdomar. De kan alltid utrotas med ihållande ansträngning att hysa de motsatta känslorna. Mentalt lidande, huvudsakligen, bekymmer, är ännu lättare att behärska.

I kausalkroppen kan människan ha en olustig känsla av ofullständighet eller otillräcklighet – det är allt. Även om hon känner sig besviken över de fel hennes lägre representant är behäftade med, vet hon tillräckligt för att bruka tålmod och hårda ut. Hon är icke okunnig, men det är okunnigheten, som gör vårt lidande här nere så kännbart. I barndomen, när vi var ännu okunnigare, kunde ett besvär, som varade en dag, synas såsom en fruktansvärd tragedi. Om vi

misslyckades i ett prov, kunde tanken att behöva vänta ett helt år på nästa tillfälle låta vårt missöde framstå såsom en katastrof, medan senare i livet ett år ej tycktes vara så långt. För personligheten kan ett misslyckat liv synas tragiskt, men för det högre jaget, som känt många tusen inkarnationer, förefaller det ej så särdeles viktigt.

Det högre jaget har fört ner en personlighet, ungefär som en fiskare kastar ut ett nät. Högre jaget förväntar sig inte att varje kast blir en framgång, och blir inte så djupt bekymrat, om ett kast misslyckas. Att se efter en personlighet är blott en av hans aktiviteter, så att det mycket väl kan trösta sig med framgångar på andra områden för sin verksamhet. I alla händelser är det en dags förlust, så att det kan säga: "Nåja, vi hoppas att det blir bättre i morgon." Ofta skulle personligheten vilja ha större uppmärksamhet av det högre jaget över sig, och kan vara viss om att den får det, så snart den gjort sig förtjänt av det, så snart det högre jaget anser det vara mödan värt. Mr Sinnett framställde denna personlighetens önskan humoristiskt med att säga att det skulle behövas en skola, där högre jag undervisades i att vara mer uppmärksamma på sin personlighet.

Ytterligare ett stadium högre, i buddhivärlden, börjar människan känna av den sällhet som är logos' liv. Samtidigt kommer hon i närmare kontakt med andra människor. I de lägre världarna börjar hon dela deras lidande, men i det högre vet hon dem vara gnistor av det gudomliga, och det ger en obeskrivlig sällhet, som får lidandet att förefalla såsom ett intet. Således är sorg och lidande endast för personligheten och existerar blott så länge medvetenheten är fästad vid de lägre världarna.

Vill du bli en yogī av tidens krets? Då, o lanoo:

Tro icke att vistelse i mörka skogar, i högmodig avskildhet och fjärran från människorna; tro icke att åtandet av rötter och örter, att drickandet av smältvatten från den stora bergskedjan – tro icke, o hängivne, att detta leder dig till den slutliga befrielsens mål.

Tro icke att brytandet av ben, att slitandet av kött och muskel förenar dig med ditt tysta jag. Tro icke att plikten uppfylles av naturen och människan, när din grova forms synder övervinns, o du offer för dina skuggor.

Här predikar Āryasanga återigen mot sökandet av befrielse såsom blott en flykt undan cykeln av födelse och död. Yogīn av tidens krets är den som är villig att förbli inom tidens krets för att hjälpa andra. När man betraktar den väldiga tidrymd, för vilken herren Buddha och herren Maitreya förberett sig för sitt stora arbete, vilket förklarats i boken *The Masters and the Path*, kan man ej undgå att tyngas av tanken på dylika oerhört långa tidrymder av förkroppsligad tillvaro. Tvivelsutan kan emellertid tiden för dem icke vara alldeles detsamma som den är för oss. Även om "för Dig ett tusen åldrar går liksom en kväll för oss" inte gäller dem, måste deras tidsuppfattning likväl vara mycket olik vår. Säkerligen är de intensivt lyckliga i sitt arbete, och där det råder lycka, har tiden ingen betydelse, såsom alla vet av erfarenhet – ja, under sådana omständigheter önskar vi alla att den kunde förlängas.

Mycket felaktiga uppfattningar har uppstått i de flesta religioner i frågan om asketism. Det ursprungliga grekiska ordet *asketes* betyder rätt och slätt en som övar sig, liksom en idrottare gör. Men prästerskapet lade beslag på ordet och ändrade dess innebörd att betyda varjehanda självförnekelse för andligt framåtskridande enligt teorin att den kroppsliga naturen med sina lidelser och begär varit sätet för människans inneboende ondska alltsedan Adam föll och att kroppen därför måste undertryckas med fasta och spåkningar. I de österländska religionerna möter vi ibland en liknande tankegång, byggd på uppfattningen om materien såsom till sitt väsen ond och slutsatsen därav att människan kan söka efter det idealt goda eller fly undan tillvarons elände endast genom att kuva eller plåga kroppen.

Båda dessa teorier lider av en allvarlig tankeförvirring. Kroppen och dess begär är icke i sig onda eller goda, men det är sant att det högre, inre jaget måste taga kontroll över dem, innan verkliga framsteg kan göras. Att styra kroppen är nödvändigt, men att plåga den är dåraktigt.

Det tycks råda en vitt spridd föreställning om att man för att vara verkligt god alltid måste ha det obehagligt – att obehaget i sig behagar logos. Ingen föreställning kan vara mer grotesk än denna. I Europa är denna tyvärr vanliga teori en beståndsdel i det myckna förskräckliga arvegods som kalvinismen, denna ohyggliga hädelse, efterlämnat. Jag har själv faktiskt hört ett barn säga: ”Jag känner mig så lycklig att jag nog måste vara mycket ond.” Ett sannerligen hemskt resultat av en brottsligt förvriden lära.

En annan grund till obehagets evangelium är en sammanblandning av orsak och verkan. Man iakttar att den verkligt framskridna människan är enkel i sina vanor och ofta ej bryr sig om ett stort antal mindre njutningar och behagligheter, som den vanliga människan anser viktiga och verkligt nödvändiga. Men ett dylikt ointresse för njutningar är verkan av, icke orsak till hans framskridenhet. Han bryr sig inte om dylika småsaker, eftersom han till stor del vuxit ifrån dem och de inte längre intresserar honom – icke det minsta därför att han anser dem felaktiga – och den som apar efter honom i att avstå från dessa ting, alltmedan han önskar sig dem, gör inga framsteg därigenom.

Det är sant att vår plikt mot världen inte är fullgjord, när vi renat oss. Då blir det verkligt möjligt för oss att göra vårt bästa för våra medmänniskor, och eftersom i det högre livet maximen ”av var och en efter förmåga, till var och en efter behov” gäller, börjar vår allvarligaste plikt nu, då skuggorna, våra lägre kroppar, har bemästrats.

Det tysta jaget i detta stycke avser, säger madame Blavatsky, den sjunde principen, vilken är ätma. Våra studier i Första fragmentet har redan visat hur denna idé om tystnad är knuten till denna del av det högre jaget.

De välsignade har försmått att göra detta. Lagens lejon, barmhärtighetens herre, inseende det mänskliga eländets verkliga orsak, avstod från de stilla vildmarkernas ljuva men själviska vila. Sedan han varit äranyaka, blev han mänsklighetens lärare. Sedan Julai inträtt i nirvāna, predikade han på berg och slätt och höll tal i städer för devaer, människor och gudar.

Alla nord- och sydbuddhistiska traditioner är samstämmiga om att Buddha lämnade sin enslighet, så snart han nått inre upplysning och löst livsproblemet och att han genast började lära offentligt.

Termen äranyaka betyder skogsinvånare. Böckerna berättar att Gautama begav sig in i skogen för att meditera och att han där satte sig under bodhiträdet och beslöt att nå upplysningen. Sedan han gjort detta, begrundade han huruvida han skulle ge världen sin lära. Han visste att de flesta människor icke skulle förstå den och att den därför kunde bli dem till ohägn. Men sedan, såsom anmärktes i början av vårt studium, kom jordens röst till honom och bad honom att undervisa. Jag vet inte vad som exakt menas med jordens röst, men det sägs att denna ledde honom att besluta att undervisa mänskligheten i fysiska världen.

I detta stycke brukas flera titlar på Buddha. Han kallas Julai. Detta är det kinesiska namnet på Tathāgata, som är den titel som ges alla buddhaer. Tathāgata betyder ord rätt ”den som gått sammalunda”, gått såsom sina föregångare.

Det är ett faktum att, när Buddha predikade, andra än människor samlades omkring honom för att lyssna på hans lära och påverkas av hans aura.

Så vänliga handlingar, och du skall skörda deras frukter. Overksamhet i barmhärtighet är verksamhet i en dödssynd.

Jag har redan anfört detta i kommentarerna till *Vid mästarens fötter*. Envar har ansvaret för att utöva de av sin medvetenhets förmågor som han hittills utvecklat. Om han försummar att anstränga sig och uraktlåter att bruka dem, gör han sig skyldig till en underlåtenhetssynd, som är lika allvarlig som handlandets synder. Till exempel är det vår plikt att ingripa, när vi kan göra det utan att göra mera ont än gott i fall av brott eller grymhet, såsom grymhet mot djur eller barn. Den vise, som ser dylikt ske, låter inte harmen styra honom. Han måste känna också

för den som är skyldig till grymheten. Dennes tillstånd är i många avseenden mer beklagansvärt än hans offers, och han kommer att i sin tur få lida enligt karmas lag. Om vi därför kan förmå honom att inse sitt fel och hejda honom i hans grymhet, har vi gjort båda parter gott. När det är vår plikt att ingripa och vi underlåter att göra detta, är vi delaktiga i missgärningens karma. Detsamma gäller, när vi motståndslöst låter andra skada oss. Vi underlättar därmed för dem att begå orätt, vi frestar dem och hjälper dem, och karman är delvis vår egen.

Så säger den vise:

Skall du avstå från att handla? Icke så skall din själ vinna sin frihet. För att nå nirvāna måste man nå självkännedom, och självkännedomen är barnet av kärleksfulla gärningar.

Det är icke förrän vi börjar arbeta för andra som vi kan förvärva verklig kunskap om livet. I försöket att göra detta lär vi var vi står och vilka egenskaper som måste utvecklas. Det levde en gång i södra Indien en gammal blind man, som sade att hans blindhet indirekt varit honom en stor källa till lycka. Han levde också i svåraste armod och hade tillbragt sitt liv på vandring från by till by, där han brukade ge människorna råd i deras svårigheter och även hjälpa dem i vissa fall med sina yogakrafter. Han brukade berätta att han genom meditation lyckats väcka hågkomsten av sina tidigare liv och att han mindes att han några hundra år dessförinnan varit en mycket rik och mäktig man och brukat sin makt till att skada dem som råkat göra sådant som han ogillade. Han hade insett att hans blindhet och fattigdom berodde på hans orätta handlingar i detta tidigare liv. Han sade sig vara viss om att han, om han fortsatt att vara rik, kanske aldrig skulle ha lärt sig älska medmänniskorna, eftersom han varit helt inriktad på att vandra denna själviska livsväg. Men nu hade han tvingats leva med andra, varav de flesta fått känna av lidande. De hade varit mycket vänliga mot honom, och han hade lärt sig älska dem. Lyckan i denna kärlek, sade han, var i jämförelse med hans tidigare förhållande något så stort och oerhört att intet lidande kunde vara för svårt, om han med detta hade måst köpa denna lycka. Denne man hävdade sig vara lärjunge till en av våra mästare, och han var förvisso ett levande exempel på sanningen i att självkännedomen är barnet av kärleksfulla gärningar.

Var tålmodig, kandidat, liksom den som icke fruktar att misslyckas, icke fjäskar för framgången. Rikta din själs blick oavvänt på den stjärna, vilkens stråle du är, den lågande stjärna, som skiner inom städsevarats mörka djup, det okändas gränslösa områden.

Lärjungen fruktar intet misslyckande, emedan han vet att logos' plan kommer att genomföras. Ingen misslyckande kan förhindra detta. Vi kanske får tillfälle att utföra någon del av hans arbete. Om vi underlåter att göra detta, blir det gjort på annat sätt av någon annan. För logos gör det ingen skillnad, ehuru det kan göra en mycket stor skillnad för oss. Det sker ständigt att människor går sina tillfällen förbi, men de stora planerna göres upp med tanke på allt som kan komma dem i vägen. Våra mästare synes aldrig lägga märke till det, när vi försummar ett tillfälle, men jag tror att de är fullt medvetna om det. Madame Blavatsky brukade ibland säga om någon: "Han har förtjänat rätten att få sin chans." Mästaren utgår alltid ifrån att vi griper de tillfällen som erbjuds oss.

Den studerande, som sökt utföra något gott arbete och funnit de motverkande krafterna alltför starka, blir inte besviken och förlorar inte tålamodet, om han förstår att alla ansträngningar, som göres för det goda, måste ge ett motsvarande resultat på något sätt, även om dessa resultat kan vara omärkliga och även om det för personligheten ej blir något av den tillfredsställelse, som kommer av att se det goda som gjorts. Detsamma gäller det arbete som göres i emotionalvärlden om natten. Detta arbete är icke mindre gott och effektivt, när det utföres av dem som inte förmår föra med sig minnet därav till fysiska hjärnan. Naturlagarna upphör inte att verka bara därför att vi inte kan se resultatet eller inte minns vad vi gjort.

Vanligen är det så att de människor, som utfört de största bragder i världen, under livstiden

inte får se resultatet av dem. Tag till exempel de tre år, under vilka Kristus förkunnade sin lära. Han dödades som en missdådare, förbannad av folkmassan, och vid hans död var antalet av hans anhängare endast ett hundra tjugo, nu är de många miljoner. William Wilberforce, som längre än fyrtio år arbetade för slaveriets avskaffande i de brittiska kolonierna, fick blott tre dagar före sin död höra att slaveriets fullständiga avskaffande äntligen hade antagits till lag. Otålighet och nedslagenhet skulle ha gjort hans strävan om intet. Vi är alla i samma belägenhet, på våra ringare sätt. Det finns ingen, som ej kan åtaga sig något gott arbete och framhärda i det med oförtrutet och ändlöst tålamod, oavsett snara framgångar och bakslag.

”Den stjärna, vilkens stråle du är” är alltid den som skiner ovanför oss. För den ene är den det högre jaget, för en annan, mer framskriden, är det monaden, och så vidare ända till planet-logos och även solsystemlogos. Att veta vår egen stjärna är att också veta vilken stråle vi tillhör – vilken av de sju stora strålar som särskilt förbinder oss med logos. Dessa sju strålar finns angivna i boken *The Masters and the Path*, i det kapitel som handlar om strålarnas chohaner, och även i professor Ernest Woods bok *The Seven Rays*. När det högre jaget styr personligheten, blir det för lärjungen möjligt att specialisera sig på arbetet för den stråle detta högre jag tillhör, och då kan han göra mycket snabba framsteg i förmåga och användbarhet.

Var uthållig såsom den som består för evigt. Dina skuggor lever och försvinner. Det hos dig som skall leva för evigt, det hos dig som vet (ty det är kunskap) lever icke kortvarigt. Det är den människa, som var, som är och som skall vara, för vilken timmen aldrig skall slå.

Jämte tålamod behöver vi uthållighet, och intet kan bättre utveckla denna egenskap hos oss än en klar uppfattning om faktum att vi alla består tidsåldrarna igenom och att döden är blott en övergående händelse utan makt att förmå oss att överge vår väg. Ibland säger människor: ”Varför skulle jag åtaga mig det eller det arbetet? Jag kan omöjligt avsluta det i detta livet.” Men faktum är att det finns endast en livstid – det högre jagets, vilket i praktiken förblir för evigt. Det är klokt att börja varje slags arbete, man är intresserad av, eller den stora uppgiften att utmönstra fel, också på gamla dar, ty allt det goda man gör föres över till nästa kropp, och i denna kommer driften att fortsätta verket att kännas också i dess ungdom. Om man skjuter upp arbetet till ett framtida liv, kan det hända att man på nytt först i ålderdomen får det tillfälle som riktar ens uppmärksamhet på detta. Om man nu är nittio år gammal och just fått veta om esoteriken och vill lära känna den också i nästa liv, bör man kasta sig in i detta studium med all kraft man har. Där finns även den stora förmån som kan vinnas av vistelsen i devachan (såvida man ej råkar vara en av dessa, som har privilegiet att kunna avstå från detta skede), ty i detta tillstånd begrundar man det man utförde i fysiska livet och bearbetar erfarenheten därav till förmåga, som blir till stor hjälp i nästa inkarnation.

Uthållighet är nödvändig också därför att intet stort arbete kan fullbordas på kort tid. Tänk till exempel på konstnären, som målar en stor tavla. Han har mycket litet att visa upp de första dagarna, kanske veckorna, och det är rentav möjligt att han inte alls blir nöjd med det han kunnat åstadkomma efter flera veckor, så att han måste börja om med allt igen.

En mycket användbar lärdom i uthållighet kan dragas från ett studium av Teosofiska samfundets tidigaste historia. De två stora grundarna, madame Blavatsky och överste Olcott, hade icke lyckats att grunda samfundet till något bestående och givit det material för framtida växande, om de ej ägt en klar vision av tingens inre, en insikt om att deras arbete ingick i en plan, som varar genom hela evigheten, och att det därför måste lyckas. De grundade samfundet i New York år 1875 och arbetade med järnflit på *Isis Unveiled*, som trycktes ett par år därefter. Ungefär fem år senare var de allttjämt nästan ensamma i arbetet och fann det nödvändigt att fara till Indien, till några vänner därstädes, för att begynna på nytt. Även då hade de år efter år ändlösa svårigheter, som skulle ha knäckt vilken annan som helst. Madame Blavatsky, med en kropp, som nästan aldrig var fri från smärta, kunde likväl arbeta oförtröttligt, kunde författa *Den Hemliga Lära*n och andra betydande arbeten, tack vare sin kunskap om mästarna och tingens inre sida.

FJÄRDE KAPITLET

DEN HEMLIGA VÄGEN

Om du vill skörda ljuva friden och vilan, lärjunge, beså då framtida skördars åkrar med förtjänstens utsäde.

Tag emot födelsens ve.

C.W.L. – Āryasanga bemödar sig hela tiden att övertala lärjungen att följa den högre vägen, försakelsens väg, och icke mottaga nirvānas frid. Livet i den ātmiska eller nirvāniska världen har definierats såsom vila i allvetenhet, men vi måste förstå att det är vila endast i den bemärkelsen att det icke finns förnimmelse av ansträngning följd av trötthet. Det råder i denna värld den mest oerhörda verksamhet, denna är själva essensen av varats natur i denna värld, såsom jag redan sökt förklara.

Människor önskar vila, eftersom de känner trötthet, men när man i full medvetenhet lämnat kroppen, finner man att tröttheten är borta, och då begär man inte längre vila. I dylika tillstånd ser vi på vilan liksom vi här nere ser på döden; vi önskar inte mindre utan mer av den kraft och energi vi åtnjuter. Sollogos vilar icke ens för ett ögonblick. Om han det gjorde, ens för en sekund, skulle allt upphöra att vara.

Många av dem som nått nirvāna, har intet mer att göra med världens evolution, likväl förefaller det icke möjligt för någon som nått detta stadium att icke utstråla härlighet och glans över dem som finns under dem. Även den som är så hängiven att han ständigt riktar alla sina tankar uppåt och ingen nedåt, kan nog ej undgå att låta något av sin hängivenhet utgjutats över dem där nere.

Sju vägar ligger öppna för adepten, och de flesta av dem bär kandidaten bort från jorden, likväl är de alla i lika grad sätt att tjäna logos. Antagligen är varje adept villig att bege sig dit, där han bäst behövs, men åtminstone synes det nödvändigt att vara fullständigt villig att taga emot ”födelsens ve”, om så erfordras. Varje annan inställning, och i synnerhet tanken på självisk flykt undan världen, frigörelse för det egna särjaget, torde icke föra aspiranten särskilt högt. Oss kan det förefalla att det vänligaste är att stanna hos och hjälpa vår mänsklighet, och detta är mycket naturligt, ty om vi ej kan så älska dem som redan står oss nära och som vi känner, hur skall vi då kunna älska dem som vi icke känner? Likväl får vi ej glömma att om flammans herrar från Venus icke lämnat sitt system och kommit ner till vårt för att hjälpa oss, hade vi varit åtminstone en rund efter den ställning vi nu nått. Det kanske i framtiden blir en plikt för några av oss att ge oss av för att hjälpa ett annat system, som är mindre framskridet än vårt.

Samtidigt är det utom all fråga så att allt fler av mästarnas lärjungar kommer att behövas att utföra deras arbete på jorden. Arhaten har det fria valet att aldrig mer födas till fysiska världen, om han så önskar, men det är tydligt att våra mästare vill att vi fortsätter födas för arbetets skull.

Stig ut ur solljuset in i skuggan för att ge större utrymme åt andra. De tårar som vattnar smärtans och sorgens brända jord, frambringar den karmiska vedergällningens blommor och frukter. Ur människolivets ugn och dess svarta rök stiger bevingade lågor, renade flammor, som söker sig uppåt, under det karmiska ögat, väver till slut vägens tre klädnaders förhärligade vävnad.

Detta styckes inledande del synes innebära att det icke finns solsken nog åt alla, men så är det alldeles säkert icke. Alla kan vara lyckliga. Liksom jorden bildar vi vår egen skugga. Sorger och bekymmer är vårt eget verk. De är vår karma, liksom allt som kommer oss till del. Vad Āryasanga menar är att man alltid skall vara redo att hjälpa andra, även till priset av egna bekymmer och förluster.

Ett litet antal slags handlingar medför svårt karmiskt lidande. Grymhet hör naturligtvis dit och vissa andra. Men det mesta av människors verkliga lidande kommer av det sätt, på vilket de uppfattar de besvär i livet som karma åsamkar dem. Lidandet är då ”kontant betald karma”

av mycket tydligt slag. Hit hör till exempel den själviska sorgen efter dem som gått vidare till en lyckligare tillvaro. Dylik sorg vållar lidande för alla inblandade, också de avlidna själva, som mycket starkt känner bedrövelsen och sorgen. Det som karma bringar en människa är aldrig mer än vad hon orkar bära och lätt bära, men så är inte fallet, när hon därtill lägger oklokt tänkande, kännande och handlande.

Dessa klädnader är: nirmānakāya, sambhogakāya och dharmakāya, den yppersta klädnaden.

Dessa tre klädnader skall dryftas mer ingående i vårt studium av Tredje fragmentet. De motsvarar tre möjligheter, som öppnar sig för den som nått adeptskapet. Han kan genast mottaga nirvāna eller taga den efter att ha genomgått andra höga andliga upplevelser eller förbli i beröring med jorden såsom en nirmānakāya för att fylla den andliga behållaren eller åtaga sig arbete i andra klot eller system. Det sistnämnda valet är naturligtvis ingalunda själviskt. Det är omöjligt antaga att något som helst slags själviskhet kunde vara möjligt på ett så högt stadium.

I denna boks första upplaga var tal om "själviska buddhaer", men madame Blavatsky bad efter sin död vår president att avlägsna det stycke, där detta sades, eftersom det vållat så mycken farlig missuppfattning. Vad detta gällde var de så kallade pratyeka-buddhaerna. Dessa är stora adepter i jämnbredd med Buddha men tillhörande första strålen. Eftersom ordet "eka" betyder "en", har somliga nordliga buddhister fått för sig att en pratyeka-buddha är en som arbetar för sig själv enbart, vilket måste förefalla vara en hädisk tanke för den som vet var dessa höga väsen står. De tre flammans herrar, som är lärjungar till världens herre, är pratyeka-buddhaer. De kom till jorden för att tjäna den och påskynda dess evolution enligt första strålen, medan Buddha verkar på andra strålen. Det är dåraktigt att klandra dem för att de inte utför ett arbete, som inte är deras. Det vore lika oförnuftigt som att klaga på en domare för att inte vara en skollärare och säga, "Se hur litet han bryr sig om barnens undervisning!" För dessa stora väsen har jag sökt redogöra i boken *The Masters and the Path*.

Shangna-klädnaden kan visserligen köpa sig det eviga ljuset. Shangna-klädnaden ger ensam förstörelsens nirvāna. Den hejdar återfödelsen, men, o lanoo, den dödar även medkänslan. Icke längre kan de fulländade buddhaerna, som iklätt sig dharmakāyas härlighet, hjälpa människan till frälsning. Ack! Skall många jag offras för jaget, mänskligheten för enskildas välgång?

Vet, o begynnare, att detta är den öppna vägen, vägen till självisk sällhet, som skys av det hemliga hjärtats bodhisattvaer, medkänslans buddhaer.

Shangna-klädnaden är något mycket långt nedanför någon av de tre tidigare nämnda klädnaderna. Det betyder här balanserandet av karma och personlighetens förstöring genom undertryckande av alla begär, även begäret att leva. Det förutsätter att kausalkroppen utvecklats mycket längre än de flesta människor nått men utan utveckling av kärlek och medkänsla och vilja att hjälpa världen. En människa, som sålunda frigjort sig från nödvändigheten av återfödelse, kan leva såsom ett jag i mentalvärldens högre regioner en oerhört lång tid.

I detta stycke är det nästan som om Āryasanga klagade på dem som iför sig dharmakāya-klädnaden och drar bort till fjärran världar eller system. Men det vore sannerligen omöjligt för honom att göra detta. Han kunde icke ha tänkt att det finns själviska buddhaer. Pratyeka-buddhaerna står förvisso på samma utvecklingsstadium som herren Buddha. De har samma egenskap av medkänsla som han har, men det är inte deras uppgift att fullgöra hans ämbete. I tusentals år innan de nådde sitt höga stadium måste dessa stora ha varit ytterligt oförmögna till något sådant som själviskhet. Vi måste minnas att *Tystnadens röst* skrevs ned av en lärjunge till Āryasanga efter dennes död, så att denne själv icke helt bär ansvaret för skriften. Det förefaller som om lärjungen här tillåtit sin egen missuppfattning färga framställningen av lärarens tankar.

Att leva för att gagna mänskligheten är första steget.

Att utöva de sex härliga dygderna är andra steget.

Att iföra sig nirmānakāyas ringa klädnad är att försaka evig sällhet för jaget, att hjälpa människan till frälsning. Att nå nirvānas sällhet blott för att avstå därifrån är det högsta, det slutliga steget – det högsta på uppgivelsens väg.

Vet, o lärjunge, att detta är den hemliga vägen, vald av fulländningens buddhaer, som offrat jaget för svagare jag.

De sex härliga dygderna är pāramitāerna, som redan dryftats i första kapitlet av Andra fragmentet. De representerar ett av flera system för vägens vandrande. Ett annat ges i den samling förutsättningar som förklaras i boken *Vid mästartens fötter* och som sedan följes av de fyra stadierna på vägen i egentlig mening.

Det är icke alldeles sant att nirmānakāyan uppger sällheten, ty adeptskapet är i sig sällhetens uppnående. Sant är att adepten skulle kunna alltid förbli på det höga stadium han nått men i stället kommer ner för att hjälpa. Genom att göra detta avstår han likväl ej från den eviga sällhet som innebor i honom. Han endast beslutar att arbeta i lägre världar.

Likväl, om hjärtats lära är dig alltför högtsträvande, om du behöver hjälpa dig själv och fruktar för att erbjuda andra hjälp – då, du med ängsligt hjärta, vare du varnad i tid: förbliv nöjd med ögats lära om Lagen. Hoppas alltjämt. Ty om den hemliga vägen är onåbar denna dag, är den inom ditt räckhåll i morgon. Lär att inga ansträngningar, icke de ringaste – vare sig åt rätt eller orätt håll – kan försvinna ur orsakernas värld. Icke ens avgiven rök skingras spårlöst. ”Ett hårt ord, yttrat i ett förflutet liv, utplånas ej, utan kommer åter.” Pepparväxten frambringar icke rosor, ej heller blir den ljuva jasminens silverstjärna till torn eller tistel.

Du kan denna dag skapa dina tillfällen för morgondagen. På den större färden ger orsaker, som såtts var timme, sin skörd av verkningar, ty sträng rättvisa styr världen. Med mäktigt svep av aldrig felande verkan bringar den dödliga liv på gott eller ont, det karmiska alstret av alla våra tankar och gärningar.

Tag då så mycket som förtjänsten håller i beredskap åt dig, o du med tålmodigt hjärta. Var vid gott mod och nöjd med ditt öde. Sådan är din karma, karman av dina födelsers cykel, dessas öde som i sin smärta och sorg föds med dig, gläds och gråter från liv till liv, kedjade vid dina förflutna gärningar.

Om man icke genast kan förmå sig till beslutet att vara ytterligt osjälvisk, finns likväl ingen anledning till förtvivlan. Man måste arbeta i rätt riktning, tills man når den ställning, där detta ideal synes fullkomligt naturligt och förhållandevis lätt att uppnå. Somliga människor anser att, då de icke kan fullfölja ett stort ideal, som ställs upp framför dem, det icke finns något de kan göra, som vore mödan lönt att göra. De bryter samman och till följd därav gör ingenting. Men detta är ett svårt misstag. Herren Buddha var mycket vis i sitt sätt att bemöta alla slags människor och aktade sig för detta slags avskräckande, däri att han talade om den högsta vägen endast med sina munkar. Han förkunnade mittens väg för den stora allmänheten och uppmanade dessa människor att leva det högsta och ädlaste liv de förmådde, så att de senare skulle bli i stånd att inträda i hans orden. Han sade att de i dag skapade möjligheter för morgondagen, det vill säga sin nästa inkarnation. Ingen behöver förtvivla, ty den som griper tillfället, får tiofalt fler tillfällen, och den som brukar de krafter han äger så fullt som möjligt utan att överanstränga sig, utvecklar förvisso dessa krafter med en överraskande hastighet.

I sista stycket talas om dem som föds tillsammans. Faktum är människor utvecklas i grupp, så att samma människor kommer varandra nära i olika förhållanden om och om igen. Det som händer en människa i en dylik grupp, återverkar i mycket på de andra, på gott och ont. Detta bör tjäna såsom en ytterligare drivfjäder för dem som strävar efter att inse att vad de än kan uppnå blir till stort gagn för ett antal människor, vilkas öden sålunda är nära förbundna med deras eget.

FEMTE KAPITLET

LIVETS HJUL

Handla du för dem i dag, och de skall handla för dig i morgon.

Det är ur självförsakelsens knopp, som den slutliga frigörelsens ljuva frukt utspringer.

Till att förgås är han dömd, som av fruktan för Måra avstår från att hjälpa människan för att icke handla för självet. Den pilgrim, som svalkar sina trötta lemmar i rinnande vatten, likväl ej vågar kasta sig däri av skräck för strömmen, löper faran att duka under för hettan. Överksamhet, byggd på självisk fruktan, kan bära blott ond frukt.

Den själviske hängivne lever för intet ändamål. Den människa, som icke utför det arbete, som utsetts åt honom i livet, har levat förgäves.

Följ livets hjul, följ plikternas hjul – plikten mot släktet och de närmaste, mot vän och fiende, och slut ditt sinne för njutningar såväl som smärta. Uttöm den karmiska vedergällningens lag. Vinn siddhier för din framtida födelse.

C.W.L. – Det finns människor som anser att ingen ansträngning är mödan värd, eftersom de inte kan uträtta stordåd eller göra snabba framsteg. Detta är ett svårt misstag. De kan åtminstone leva för att hjälpa dem, med vilka karma låtit dem komma i beröring. De kommer aldrig att finna sig i ett bättre läge, förrän de gör det bästa av sin nuvarande miljö. Om de gör detta, så kommer, när tiden är inne för dem att göra den stora ansträngning, som sammanhänger med genomgåendet av första initiationen, kärleksfulla vänner att finnas på plats för att hjälpa. Verkliga vänner är de som är vänner till det högre jaget. De binder en aldrig för att tillgodose sina egna, mycket begränsade och mänskliga och ofta verkligen själviska känslor. De ger en alltid den frihet som vandrandet av den högre vägen kräver.

Somliga goda människor avstår från att hjälpa andra av fruktan att det kan vara ett själviskt motiv, som driver dem. Mycket ofta får behövande del av välgörenhet, som inte kommer av någon önskan att hjälpa dem, utan av givarens behov att slippa känna sig olycklig vid åsynen av lidande människor. En dylik människa skulle aldrig anstränga sig att finna nödlidande för att hjälpa dem. Återigen finns andra, som regelbundet skänker en del av sina inkomster till välgörenhetsorganisationer, så att de kan njuta av det återstående utan samvetsqual. När lärjungen vet detta, frågar han sig ibland om huruvida hans eget motiv är rent. Men att avstå från att hjälpa, därför att man betvivlar sitt eget motiv, är säkerligen en sorts själviskhet. Vad slags motiv vi än har, måste vi hjälpa, även om endast det räknas såsom verkligt framåtskridande på vägen som göres enbart för att hjälpa den lidande, utan tanke på det egna jaget.

När man hjälper, är det nödvändigt att bruka urskillning. Såsom hinduerna säger, bör hjälp ges till rätt människa, vid rätt tid och på rätt plats. Likväl bör nödvändigheten av eftertanke icke leda till tvekan. Vi kan ej alltid vara vissa om vilketdera av två handlingssätt, som är det rätta, men vi måste icke desto mindre besluta oss för något av dem, så att tillfället att göra gott icke försummas. Ibland kan vi hjälpa med tanken enbart, men detta är, som jag sagt, mycket viktigt. Styrkan hos mången människa, som uträttar kraftfullt arbete i världen, kommer till stor del från andra, som i meditation ägnar sig åt att utstråla andlig kraft.

Pliktens hjul – plikten mot släktet och de närmaste, mot vän och fiende – erbjuder i själva verket de bästa tillfällena för framåtskridande. Karmas herrar ser till att varje människa får de betingelser som lämpar sig för hennes växande. De ger en människa det slags arbete som sannolikt utvecklar de egenskaper hon behöver. På en låg utvecklingsnivå kanske det finns tio tusen platser, där en människa kan få de betingelser hon behöver för att gå framåt. Men när en människa är högre utvecklad, måste hennes omgivning väljas med den största omsorg, ty envar måste få den ställning, där han kan göra de bästa framstegen. Det är således alldeles oriktigt

säga att en människa når framgång trots sina omständigheter. Svårigheter ställs i hennes väg för att hon skall övervinna dem och för att hennes karaktär och krafter skall kunna växa.

Den som fyller sina dagliga plikter väl, betros snart med högre plikter. Envar, som kan göra ett gott och samvetsgrant arbete, är ivrigt efterfrågad av dem som leder mänsklighetens öde. Var trogna i det lilla, och ni skall få råda över mycket, såsom Bibeln säger. Att råda över mycket är att inneha en ansvarsfull ställning, och i esoteriken ges en dylik endast till dem som bevisat sig ha varit trogna i det lilla. Detta är det prov mästaren gör. Många försummar klara, vardagliga plikter för något framtida arbete av visionärt slag, kanske av tvivelaktigt gagn och icke avsett särskilt för dem. Många beklagar också de band de knutit, innan de visste om esoteriken, när de numera finner dessa band hindra dem. Men de gör sin plikt. Olämpliga band faller bort, när tiden är inne, när denna frihet blir mest användbar för aspirantens utveckling och, vad som är viktigare, för arbetet i världen. Men om de slites i förtid, kommer de blott att snärja människan på nytt och vålla mycken svårighet och smärta.

Om du icke kan vara solen, var då den ödmjuka planeten. Ja, om du hindras från att lysa liksom middagssolen på den eviga renhetens snöhöljda berg, välj, då, o neofyt, en ödmjukare bana.

Peka ut vägen – om än oklart och osedd bland de många – liksom aftonstjärnan gör för dem som tråder vägen i mörkret.

Skåda Migmar, när han i sina scharlakansröda slöjor låter sitt öga fara över den slumrande Jorden. Skåda hur med brinnande aura Lhagpa utsträcker sin hand i skyddande kärlek över sina asketers huvuden. Båda är nu tjänare åt Nyima, i dennes frånvaro lämnade såsom tysta väktare i natten. Likväl var både i förflutna kalpaer strålande nyimaer och kan i kommande dagar åter bli två solar. Så sker uppgång och fall i naturen enligt karmas lag.

Var dem lik, o lanoo. Giv den strävande pilgrimen ljus och tröst och sök den som vet ännu mindre än du, som i sitt eländes förtvivlan sitter och hungrar efter visdomens bröd och det bröd som när skuggan, utan lärare, utan hopp eller tröst, och låt honom höra Lagen.

I en fotnot säger H.P.B.:

Nyima, solen i den tibetanska astrologin. Migmar eller Mars symboliseras med ett öga, och Lhagpa eller Merkurius med en hand.

Det finns här flera ting, som erbjuder intressanta analogier. De två nämnda planeterna skänker ljus om natten, när solen är utom synhåll och allt är mörkt. Så är det även med oss. Vi måste hjälpa dem som lever i ett större mörker än vi själva gör. Det finns ingen som ej kan finna någon ännu mer okunnig än han själv, någon han kan lära. Även om de i vår omgivning inte är redo att anträda vägen, kan vi leda dem i rätt riktning mot denna.

Vid den tid, då livet överfördes från månen till jorden, lyste och sken planeterna liksom små solar. Men Mars är nu mest öken, varför den reflekterar gult eller rödaktigt ljus. Såsom författaren av dessa verser på sitt poetiska sätt framställer det, gör de sitt bästa i att nu ge människan ljus. Tanken belyser faktum att vi icke nödvändigtvis gör vårt bästa, när vi skiner som mest. Även när en byggnad skall uppföras, måste grunden läggas först. Denna räknas inte för något, vad gäller utseendet, eftersom den är dold för vår blick, men på den skall byggnaden uppföras. Så även i det vanliga, vardagliga arbetet fullgör kandidaten gagnande tjänst åt samhället och utvecklar samtidigt de högre siddhierna, som är det högre jagets andliga krafter.

Läraren omtalar nu för kandidaten vad han skall säga till dem han försöker föra till vägen.

Säg honom, o kandidat, att den som gör högmodet och själviskheten till hängivelsens tjänarinnor, att den som klamrar sig fast vid tillvaron, alltjämt lägger sitt tålamod och sin underkastelse under Lagen såsom en ljuv blomma vid Shākya-Thub-pas fötter, blir en srotaāpatti i detta liv. Fullkomningens siddhier må hägra i fjärran,

långt i fjärran, men det första steget är taget, i strömmen har han trätt, och han kan vinna bergsörnens blick, den skygga duvans hörsel.

Säg honom, o aspirant, att den sanna hängivelsen kan återge honom kunskapen, den kunskap som var hans i tidigare liv. Devasynen och devahörseln förvärfvas icke i ett kort liv.

Shākya-thub-pa är herren Buddha. Såsom förklarats, är srotaāpattin ”den som träder i strömmen”. Man kan göra en analogi mellan den yttre handlingen att lägga sitt tjänande vid lärarens fötter och den inre förändring som inträder, när det välutvecklade manas inser buddhis närvaro och böjer sig för denna högre princip, beslutar att hädanefter använda alla sina krafter i lydnad för dess bud. I det vanliga mänskliga livet är det vanligen det mentala, som får sista ordet. Till exempel i frågan om vivisektion är det många som i känslan ryggat tillbaka från denna verksamhet med vämjelse, likväl avgör att den måste fortgå, då de tror att den är det enda sättet att förvärva viss kunskap, som är mänskligheten till gagn. Men den minoritet som tänker rätt säger: ”Nej, det är omöjligt att vivisektion kan leda till något gott. Vår högre natur säger med klar stämma att den är fullständigt orätt.” Om dessa människor utgjorde flertalet, skulle de avskaffa den och skulle man finna på något annat sätt att trygga människans hälsa. Det mentala skulle börja arbeta i lydnad för den högre intuitionen för att finna ett bättre sätt.

Envar, som känner entusiasm, när han får höra om vägen, har säkerligen arbetat för den i ett tidigare liv, kanske i många liv. Det är uppmuntrande att veta detta, ty då kan man förvänta sig att snabbt återförvärva de förmågor man ägt i föregående liv, devasyn och devahörsel, som är förmågan att gensvara på den inre rösten och att se livet och världen med andens ögon.

Var ödmjuk om du vill nå visdom. Var ännu ödmjukare, när du bemästrat visdomen.

Var lik oceanen, som mottager alla bäckar och floder. Oceanens mäktiga lugn förblir orört, den förnimmer dem icke.

Tygla med ditt gudomliga ditt lägre jag. Tygla med det eviga det gudomliga.

Ja, stor är den som är begärets dräpare. Ännu större är den, hos vilken det gudomliga jaget har dräpt begärets själva kännedom.

Vakta du det lägre jaget, så att det icke befläckar det högre.

Såsom jag förut sagt, kan den som står i mästarnas närvaro icke vara annat än ödmjuk, medveten som han är om det stora svalg som finns mellan dem och honom själv. Icke så att mästarens fysiska närvaro skulle inge något slags obehag eller nedslagenhet. Tvärtom känner vi oss i hans närvaro såsom bäst och inser vi att vi kan lyckas, eftersom han har lyckats. Det är detsamma med vinnandet av kunskap. Den som kan fatta vissa stora ideer, kan också se vad som återstår att lära som han ännu inte vet och hur mycket av mysterium det finns hos välkända ting, som för andra synes alldeles enkla och lättförståeliga. Det är alltså troligt att den som äger mycken kunskap, är ödmjuk, och aspiranten varnas för att låta högmodet uppstå hos sig, då detta är ett tecken på att han omedvetet stänger dörren framför sig till vidare och högre kunskap.

Kandidaten måste också såsom en övning röra sig bland världens störningar, som hela tiden når honom – fysiskt, emotionellt och mentalt – utan att låta dem uppröra honom. Han måste så öva de lägre höljena att de inte svarar på dessa yttre lockrop, utan på de inre befallningarna. Det högre jaget är gudomligt; med dess hjälp måste det lägre jaget styras. Och när detta är gjort, måste även det högre jaget styras, nämligen av monaden, det eviga jaget. För att allt detta skall göras måste lärjungen ständigt vakta höljena, vinnlägga sig om renhet i mat och dryck och magnetism, i ord, känslor och tankar, såsom till fullo förklarats i boken *The Masters and the Path*.

Vägen till slutlig frihet ligger inom dig själv. Denna väg begynner och slutar utanför självet.

Ej prisad av människor och ödmjuk är alla floders moder i tirthikans stolta an-

blick. Tom är den mänskliga formen, om än fylld med amritas ljuva vatten, i dårars ögon. Icke dess mindre är de heliga flodernas födelseort det heliga landet, och den som äger visdom, äras av alla människor.

Den renlärige kristne brukar anse att det finns tre stadier i själens utveckling. Först handlar människan rätt av fruktan för helvetet. Sedan gör hon det av längtan att komma till himlen. Slutligen handlar hon rätt av kärleken till Kristus, som offrade sig för att låta människorna komma i detta känslotillstånd. Det finns emellertid ett fjärde stadium, då vi finner vägen genom insikten att vi är ett med det alltomfattande jaget. Då gör människan det rätta för det rättas egen skull, icke ens för att glädja mästaren eller uttrycka tacksamhet för honom. Vår frigörelse sker då inifrån. Intet betraktande av något yttre kan bestämma våra steg framåt på vägen. Det är icke en fråga om hur länge vi har befunnit oss på en viss nivå; vi tar nästa steg när vi utvecklat de nödvändiga egenskaperna och förmågorna inom oss. Ingen behöver ängslas för detta. Det tamilska ordspråket lyder: "Mogen frukt hänger icke kvar på grenen."

Tīrthikan är, såsom vi sett, den brahminske asket som besöker de heliga templen och betraktas tydligen här såsom någon som känner en viss stolthet över att ha gjort detta. Likaså är somliga hajier – muslimer som gjort pilgrimsfärden till Mecka – stolta över att ha gjort detta. Dylika påminner om våra dagars societetsmäniskor, som är stolta över att ha sett den senaste pjäsen eller läst den senaste mångomtalade boken – men det kan vara svårt att säga vad de lärt därav. Måhända Āryasangas nedtecknare inte höll sig för god för sekteristiska känslor, ty han tycks betrakta alla tīrthikaer som sådana!

Det är badet i de heliga floderna, som gör att Benares, Hardwar, Kumbakonam och andra tīrthaer drar till sig sådana människomassor. På den sistnämnda orten stiger pilgrimerna ner i väldig cistern, men de tror att denna underjordiskt förses med vatten från Ganges. Vår buddhistiske nedtecknare påpekar dock, med viss tydlig stolthet, att Indiens stora heliga floder, Ganges, Indus och Airāvati eller Irrawadi alla rinner upp nära varandra i Himālaya och därifrån går i olika riktningar, österut, söderut och västerut, sveper runt och omsluter Indiens norra delar i sin jättelika omfamning om tusentals kilometer. Dessa stolta asketer erkänner inte att Tibet, ett land de föraktar, är de heliga flodernas moder, säger nedtecknaren och gör en analogi mellan Tibet och Indien, varvid Indien blir kroppen, som innehåller odödlighetens ljuva vatten blott enligt dårars orätta åsikt, och att Tibet, visdomens källa, skall äras av alla, det vill säga av alla dem som ej är dårar!

SJÄTTE KAPITLET

ARHATENS VÄG

Arhater och visa med obegränsad syn är lika sällsynta som udumbaraträdets blommor. Arhater föds i midnattstimmen, tillsammans med den heliga växt som har nio och sju stjälkar, den heliga blomman som öppnar sig och blommar i mörkret, ur den rena daggen och på de snöklädda höjdernas frusna bädd, höjder som ingen syndigs fot beträder.

C.W.L. – På evolutionens nuvarande stadium är de som nått arhatskapet mycket fåtaliga. Detta är alldeles naturligt, eftersom mänskligheten förväntas nå asekska-initiationen först i sjunde eonens slut, och arhatstadiet föregår denna med vanligen endast sju liv. Likväl ligger arhatskapet inom räckhåll för oss; det handlar huvudsakligen om att förstå vad man skall sikta på och sedan använda viljan för att nå detta mål. Under herren Buddhas inflytande blev tusentals arhater. Allt detta berodde på hans oerhörda magnetism. Snart skall hans efterträdare vara hos oss, och då skall också vi få ovanliga fördelar.

Symboliken i detta stycke kan förmodligen tolkas på flera olika sätt. Midnattstimmen kan mycket väl fattas såsom den mörkaste stunden före gryningen, då kandidaten synes övergiven av

alla, även av den egna mästaren. Det är vid fjärde initiationen den sjunde principen börjar utöva sin verkan, alltmedan kandidaten närmar sig ätmiska världen. Den heliga växt som har sju stjälkar kan symbolisera detta och även talet nio, emedan denna sjunde princip egentligen är tre i ett, som tillsammans med de andra sex blir nio. Talet nio anses av hinduerna mycket heligt.

Det är endast genom att underkasta sig de svåraste prövningar, gå ner i mörkets största djup, som kandidaten förvärvar de egenskaper denna initiation förutsätter. Den heliga blomman öppnar sig och blommar i detta mörker, men det sker såsom resultat av utvecklingen i buddhivärlden.

Ingen arhat, o lanoo, bli en dylik i samma liv som själen första gången begynner längta efter den slutliga befrielsen. Ändock, o du ivrige, kan ingen krigare, som frivilligt strider i den vilda kampen mellan de levande och de döda, ingen soldat någonsin vägras rätten att beträda den väg som leder till slagfältet.

Ty han skall antingen segra eller stupa.

Om han segrar, skall nirvāna vara hans. Innan han avlägger sin skugga, sitt dödliga stoft, denna skickelsedigra orsak till ångest och gränslös smärta, skall människorna i honom ära en stor och helig buddha.

Och om han stupar, faller han icke ens då förgäves. De fiender han dräpte i sitt sista slag återkommer icke till livet nästa gång han födes.

Men om du vill nå nirvāna eller kasta vinsten bort, låt icke handlingens eller icke-handlingens frukt vara din drivkraft, o du med oförskräckt hjärta.

Vet att den bodhisattva, som byter befrielsen mot försakelsen för att ikläda sig det hemliga livets lidanden, kallas trenne gånger ärad, o du sökare av lidande genom tidsåldrarnas lopp.

Swāmi T. Subba Row tolkade kampen mellan de levande och de döda såsom motsättningen mellan dem som vet och dem som icke vet. Man torde minnas att samma åtskillnad gjordes av mästaren Kūthūmi, när denna undervisade Alcyone. Han sade att det finns endast två klasser av människor: de som vet och de som icke vet, de som har fått syn på vägen och de som ännu icke gjort det. Han sade också att de mest ömkansvärda icke vore de trångsynta och ofördragssamma, utan de miljoner som ännu icke vet att det bortom denna värld finns något eftersträvansvärt och är lyckliga i denna sin okunnighet. Madame Blavatsky tolkade kampen såsom avseende den mellan det odödliga högre jaget och det lägre personliga jaget, varvid dessa är de levande och de döda i nämnd ordning.

Dörren är aldrig stängd för dem som verkligen önskar nalkas den esoteriska vägen. Den som vill detta, måste få sitt tillfälle att försöka. Och så, även om han misslyckas, blir det icke förgäves, ty somliga av hans fiender, hans laster och svagheter, har då förintats och kommer icke att besvära honom igen. Det sker sällan att någon begår ett så svårt misstag att han faller tillbaka till ett avgjort lägre stadium i livet, såsom till exempel i Indien i en lägre kast. Men om en människa slår sig på svart magi, som innehåller åtskillig mäktig ondska, och gör mycket stora ansträngningar på detta område, kan det hända att han helt och hållet sliter bort personligheten från det högre jaget och vållar sig så mycken dålig karma att han måste återgå till primitiva förhållanden. Dylika fall är mycket sällsynta. En människa, som verkligen varit sin klass eller kast ovärdig, kastas vanligen tillbaka till en obehaglig omgivning i samma klass eller strax under denna. Det vore emellertid mycket ovist att inte försöka höja sig, eftersom det kan vara farligt att falla från en högre och mer ansvarig ställning.

Däremot kommer den som når målet att äras såsom en stor och helig buddha, såsom texten säger. Naturligtvis är arhaten tekniskt sett ingen buddha. Men han är buddha i betydelsen vis eller upplyst.

Madame Blavatsky förklarade att ”det hemliga livet” är nirmānakāyans liv. Hans storhet döljes för människans syn, och likväl fortsätter han att leva i denna värld. Termen används här i en allmän innebörd icke endast för dem som stannar kvar på tröskeln till befrielsen för att fylla

behållaren av andlig kraft, utan för alla dem som blir kvar, alltså även de officiella medlemmarna av hierarkin, såsom våra mästare. Numera förbehåller vi emellertid termen för dem som följer en av de sju stora vägarna, som öppnar sig för dem som genomgått femte initiationen – dem som fyller kraftreservoaren.

Vi möter här än en gång tanken om lidandets väg. Uttalandet är en smula vilseledande och snarare ett missbruk av termen lidande. En mästare, som brukar den fysiska kroppen, får visserligen icke njutningen av att verka i den nirvåniska världen, men han skulle le åt antydanden att han därmed finge lida. När en individ vinner den nirvåniska medvetenheten, mister han den icke, därför att han har en fysisk kropp, utom när han är aktivt upptagen i de lägre världarna. I varje ögonblick mellan två handlingar i fysiska världen, såsom i uppehållet mellan skrivandet av två brev, kan han genast glida in i den högre medvetenheten och fortsätta det arbete han utför i denna, vilket är oändligt mer tillfredsställande och alltigenom härligare och sällare än någon här nere kan tänka sig.

Att från högre världar komma tillbaka till fysisk tillvaro är visserligen liksom att ur solljuset stiga ner i en mycket mörk fängelsehåla. Men man skulle inte fästa sig vid detta, om det på detta mörka ställe funnes någon, som man mycket älskade och ville hjälpa. Livet i det fysiska innebär förvisso försakelse av det högre livets härlighet, men den bestämda uppgiften att hjälpa uppfyller själen till den grad att det över huvud taget icke finns något lidande. Ja, på ett betydligt lägre stadium i evolutionen gäller att en människa, som vet att någon lider och behöver verklig hjälp, som hon kan ge och som likväl slår dövörat till detta rop på hjälp, går sin väg och roar sig någon annan stans, efteråt skulle vara mycket ångerköpt, så att hennes lidande till sist bleve värre än om hon avstått från att roa sig. Det är verkligen så att vår största lycka kommer av att göra det bästa vi inser och förmår.

Det är många kandidater, som visserligen inte faller men heller inte är medvetna om att gå framåt. Många av dessa råkar stundom i missmod och har känslan av att deras mödor varit förgäves, då de inte fått några synliga resultat. De borde inte låta sig så fälla modet, eftersom detta fördärvar den emotionala atmosfären för andra och därför är själviskt. Men alldeles frånsatt detta är det dåraktigt, eftersom de borde veta att de hela tiden gör verkliga, inre framsteg. Långt innan de blir medvetna om det i fysiska hjärnan, har emotionalkroppen och kanske även mentalkroppen organiserats genom deras meditation, och de kanske även utför mycket bestämt och nyttigt arbete i högre världar på flera olika sätt. Hela livet kan synas misslyckat, men icke desto mindre har mycket gjorts som föres vidare till nästa liv och då kommer att möjliggöra mer iögonenfallande framåtskridande, kanske även i fysiska världen.

I varje liv utvecklar en människa både goda och dåliga egenskaper. De dåliga visar sig i emotionalvärldens fyra lägre regioner. Eftersom dessa avspeglar sitt inflytande i mentalvärlden enbart i dennas fyra lägre regioner, påverkar de inte alls det högre jaget. De enda känslor, som kan verka lockande i de tre högre emotionala regionerna, är goda känslor, såsom kärlek, medkänsla och hängivenhet. Dessa påverkar det högre jaget i kausalkroppen, eftersom det bor i mentalvärldens motsvarande regioner. Således kan varje känsla och tanke av högre slag också på detta mekaniska sätt befinnas ha ett bestående resultat hos det högre jaget. Och eftersom det är det högre jaget som vandrar vägen, gör det alldeles bestämda framsteg med varje rätt ansträngning. Det finns alltså ingen anledning till förtvivlan, ej heller till att skjuta upp till morgondagen vad vi kan göra i dag bara därför att vi ej kan göra allt på en gång.

Vägen är en, lärjunge, likväl till sist tvåfaldig. Utmärkta är dess etapper av fyra och sju portar. I ena änden omedelbar sällhet och i andra änden uppskjuten sällhet. Båda är belöningar efter förtjänst: valet är ditt.

Den enda blir två, den öppna och den hemliga. Den första leder till målet, den andra till självuppoffring.

När till det bestående offras det föränderliga, är belöningen din. Droppen återvänder dit, varifrån den kom. Den öppna vägen leder till den oföränderliga

förändringen – nirvāna, det absolutas härliga tillstånd, sällheten bortom mänsklig tanke.

Således är den första vägen befrielsen.

Ja, det finns bara en väg, och den går genom karaktärens daning. Det finns ingen gräns för jagets möjligheter i detta avseende. De största människors ädlaste egenskaper finns såsom anlag hos alla våra medmänniskor och skall blomma fram förr eller senare. Och till sist, när man gjort allt som är möjligt i människoriket, med den mänskliga hjärnans och omgivningens begränsningar, blir vägen tvåfaldig och måste man välja mellan befrielse och försakelse. Här betyder termen ”befrielse” mottagandet av nirvāna, ehuru den ibland brukas om blotta undkommandet från kretsloppet av födelse och död på ett lägre stadium, såsom vi redan sett vid studiet av *Vid mästarens fötter*.

De som icke följer den vita logen, använder andra förfaranden, som ofta utvecklar psykiska förmågor till en ganska hög grad. Men eftersom den grå magins väg ej är kringgårdad med sådana inskränkningar, såsom den väg, varom den stora vita logen undervisar, missbrukar människan förr eller senare sina förmågor – ty frestelsen är alltför stor. Ibland kommer emellertid sådana, som följer andra riktningar, till sist i beröring med den sanna läran och avlägger sina löften för den stora vita logen. I synnerhet i Amerika förekommer mycken mer eller mindre offentlig undervisning i ockultism av den grå arten. Men den verkliga vägen är en enda – helighetens väg, karaktärsdaningens väg.

De fyra portar, som finns här omnämnda, är de fyra initiationer som leder till arhatskapet och som utförligt beskrivits i boken *The Masters and the Path*. Med ett annat sätt att ordna dem blir det sju stadier, såsom vi skall se i Tredje fragmentet av denna bok.

När aspiranten når de högsta nivåerna på denna väg, återerinar han sig sina tidigare liv, ehuru hans medvetenhet samtidigt har kraftigt utvidgats, så att han inser att hans förmåga och kärlek icke är hans egna utan Guds. Endast avskildheten har han då mistat, och när han skådar bakåt, inser han att han levat i en villfarelse om avskildhet. Han inser då även att hans förflutna liv var mycket jämnstrukna, att vändpunkterna i dem vanligen inte var de händelser som han, när han upplevde dem, ansåg de mest slående och viktigaste, utan att mycket ofta vardagslivets små gärningar var det som mest främjade hans utveckling.

Men den andra vägen är försakelsen och kallas därför lidandets väg.

Den hemliga vägen leder arhaten till utesägligt mentalt lidande, lidande för de levande döda och hjälplöst medlidande med människorna i deras karmiska sorg. Karmas frukt vågar de vise icke stilla.

Ty det står skrivet: ”Lär att skylla alla orsaker, verkans krusning, liksom den stora flodvägen skall du låta ha sin gång.”

Med arhatens ”utesägliga mentala lidande” på den hemliga vägen menas det lidande som kommer av medkänslan. Han ser all världens smärta och sorg men ser samtidigt även all glädje. Han hyser den största medkänsla med ”de levande döda”, det vill säga mänsklighetens stora flertal, som icke ens vet att det finns något att sträva efter. Sedan vidare råder ”hjelplöst medlidande”, som väcks vid åsynen av det karmiska lidandet, dårskapens frukter, som han icke kan – eller snarare icke vågar – stilla. Vi kan för människor förklara karmas princip, så att de tar sina smärtsamma upplevelser på bästa sätt och sålunda i viss mån mildrar lidandet, men vi kan icke utplåna förflutna handlingars resultat.

Icke ens i exoteriska kristendomen förklarar man syndernas ”förlåtelse” som om den innebure att syndernas resultat upphävdes. När i exempelvis anglikanska kyrkan en präst viges och han får befogenheten att förlåta synder i enlighet med de ord som i de kristna skrifterna tillagts Kristus – ”Om I förlåten någon hans synder, så äro de honom förlåtna; och om I binden någon i hans synder, så är han bunden i dem.” – förklaras det för honom att vad han har befogenhet att göra är att hjälpa människan till rätta igen med Gud, sedan hon med sin synd har kommit på avvägar, eller med andra ord kan han vända människan, så att hon återigen rör sig

med evolutionens ström efter att ha gått emot den och så hindrat sitt eget framåtskridande. Bakom den kristna uppfattningen finns en skön tanke, men ännu skönare är den esoteriska insikten att man aldrig kommer ifrån det gudomliga, att också den människa som fallit ner i avichi alltjämt har del i gudomen.

Det har gång på gång hänt att goda och allvarliga studerande avstått från att hjälpa en annan för att inte gå emot dennes karma. Ingen kan gå emot karmalagen, lika litet som emot gravitationslagen. Om man i handen håller en bok, finns i denna gravitationens potentiella energi. I den stund man underlåter att bruka den kraft som håller boken uppe, faller denna. Karmas lag verkar på samma sätt. Icke utlöst karma liknar potentiell energi. Den kan vara vilande i tusentals år eller hundraårlig liv, men när tiden är inne, manifesterar den sig.

Människor uppfattar ibland karma såsom skoningslös. Men det är den inte. Den är lika opersonlig som vilken naturlag som helst. I fysiska världen verkar lagar utan att taga någon hänsyn till goda eller dåliga avsikter. Om ett barn faller utför ett stup, beror den skada det åsamkas på fallhöjden och beskaffenheten av marken inunder, om den är hård eller mjuk, men inte alls på sådana moraliska överväganden som huruvida barnet försökte rädda en kamrat ur en fara, ville plocka en blomma åt sin mor eller kastade sig själv i ett utbrott av ilska. Likaså kan en människa gripa tag i en het järnstång för att hindra den från att falla på någon annan eller i avsikten att slå någon med den. Den skada handen åsamkas blir i båda fallen densamma. Det är så karma verkar i fysiska världen. Men i mentalvärlden har avsikterna en stor betydelse, ty genom vårt tänkande danar vi vår egen karaktär för framtiden.

Man skall därför aldrig avstå från att hjälpa, när det är möjligt. Om man gör sitt bästa och ändå misslyckas, kan man säga: "Hans karma lät mig inte hjälpa honom" eller "Min karma gav mig inte förmånen att hjälpa honom", och det är allt. Det enda som egentligen betyder något är att vi arbetar för andra. Arbetet vidgas och förökas. Om man för in en människa i esoteriken, kan hon senare föra in tio till, var och en av dessa tio till och så vidare.

Versen "karmas frukt vågar de vise icke stilla" kan man tolka med en annan innebörd, nämligen att även om en stor adept kunde upphäva något skenbart ont – all fattigdom till exempel – skulle han likväl icke åstadkomma något verkligt gott, utan endast gå emot logos' lag. Jag menar inte att logos vill dylikt ont, det vore hädiskt att säga att hans plan innefattar nödvändigt lidande, att han vållar det. Lidande uppstår endast när vi gör det som han uttryckligen sagt åt oss att icke göra. Visserligen har alla lidit. Ingen har, så vitt vi vet, alltid valt det rätta och aldrig begått misstag. Men lidandet har alltid hjälpt oss till rätta, när vi vägrat att lära på annat sätt, och sålunda har lagen gjort det visst och säkert för oss alla att vi till sist skall uppnå nirvānas ousläppliga sällhet.

Den öppna vägen skall leda dig, så snart du nått dess mål, att förkasta bodhisattva-kroppen och låta dig inträda i det trefaldigt härliga dharmakāyatillståndet, som är glömska av världen och människorna för alltid.

Den hemliga vägen leder också till paranirvānisk sällhet – men vid änden av oräkneliga kalpaer, nirvānaer, som vunnits och förlorats av ändlös medkänsla och för de vilsegångna dödligas värld.

Men det är sagt: "De sista skall bli de största." Samyaksambuddha, fullkomlighetens lärare, gav upp sitt själv för världens frälsning genom att hejda sig på tröskeln till nirvāna, renhetens tillstånd.

Vi har redan begrundat de tre klädnaderna och sett att ingen självisk avsikt kan hysas av någon som iför sig någon av dem. Nirmānakāyaerna är liksom kontemplativa ordnar. De fyller behållaren av andlig kraft att brukas av de adepter, som är i beröring med vår värld. Det finns ett femtio- eller sextiototal befattningar som dessa kan fylla. Nirmānakāyan behåller alltjämt sina permanenta atomer och kan förmodligen därför fylla någon av dessa poster, om den bleve ledig. Bodhisattvans befattning blir ledig en gång i varje rotras, men att fylla ämbetet långt inne i framtiden finns redan flera utsedda, som nu förbereds. Många av dem som blev arhater under

herren Buddhas inkarnation, förblir såsom nirmānakāyaer tack vare hans undervisning.

Alla dessa ämbeten och poster måste fyllas, och de som försakar nirvāna är endast frivilliga i det vi kunde kalla det smutsiga arbetet. Det är icke så mycket förlusten av nöjet adepten känner, om man så får säga, som vetskapen om att arbetet i den nirvāniska världen vore miljoner gånger mer effektivt än det här nere. Och ändå måste någon göra detta arbete i det lägre. I logos' organisation är det minsta arbete lika nödvändigt som det största, liksom det är lika nödvändigt att olja det stora lokomotivet som att köra det.

Bodhisattvakroppen, som här talas om, är alla dessa som stannar kvar för att hjälpa världen – inte bara det mycket begränsade antal som skall bli buddhaer.

Att hejda sig på tröskeln till nirvāna betyder att man ej ingår i den och helt lämnar de lägre världarna, vilket somliga gör, och som Buddha kunde ha gjort, om han så hade valt att göra. Den som så stannar kvar, äger den högre medvetenheten i fullaste mått och behåller även sin medvetenhet ända ner i fysiska världen och kan därför arbeta i vilken som helst av de världar han uppnått. Det sägs att Buddha på sitt stadium är fri i hela solsystemet, så att han kan förflytta sig till vilken planet som helst i vårt system, liksom somliga av oss kan förflytta sig till andra klot i vår kedja. Men också för honom måste det finnas en gräns, eftersom han ännu icke ingått i logos' medvetenhet. Jag vet inte om hans medvetenhet innefattar också solen. Swāmi T. Subba Row talade en gång om solen såsom en plats för liv, där livet är så intensivt att knappast ens en dhyān-chohan kan vistas där.

Buddhivärlden synes föra oss vart som helst genom vår kedja av klot. Nirvāniska medvetenheten torde innebära medvetenhet överallt i solsystemet. Vid fjärde initiationen får man en känning av nirvāna, men det betyder icke full medvetenhet i den världen. Det är ett inträde i dess lägsta del, och man behöver alltjämt höja sig region för region, tills man förvärvat full medvetenhet i denna värld.

Om Buddha sägs det att han uppnådde paranirvāna. Således kan man tänka sig flera olika nivåer av nirvāna – de olika underavdelningarna eller regionerna inom den ätmiska världen och därefter de två världar i solsystemet som ligger bortom denna och så vidare in i de kosmiska världarna.

Du har nu kunskapen om de två vägarna. Tiden för ditt val kommer, o du ivriga själ, när du nått slutet och gått genom de sju portarna. Ditt medvetande är klart. Icke längre är du snärjd i förledande tankar, ty du har lärt allt. Obeslöjad står sanningen och ser dig strängt i ansiktet. Hon säger:

”Ljuva är frukterna av vila och befrielse för jagets skull, men ännu ljuvare är frukterna av lång och bitter pliktutövning: ja, försakelse för andras skull, för lidande medmänniskor.”

Den bodhisattva, som vunnit striden, som håller belöningen i sin hand, säger likväl i sin gudomliga medkänsla:

”För andras skull avstår jag denna stora belöning” – fullbordar en än större försakelse.

En världens frälsare är han.

Skåda! Sällhetens och den långa lidandesvägens mål ligger i den fjärmaste änden. Du kan välja någotdera, o du som strävar efter sorgen, genom de kommande cyklerna.

Aum vajrapāni hūm.

Den större försakelsen är att försaka det högre arbetet, efter att ha sett det, för att göra det lägre arbetet, vilket vi förstått vara lika nödvändigt. Något dylikt som att försaka personlighetens begär är en helt och hållet lägre försakelse.

Vi får inte här föra in i vårt tänkande den av många kristna omfattade föreställningen om en frälsare, som kommer för att rädda oss från evig pina. Denna föreställning är givetvis intet annat

än en hemsk förvrängning av den äldre och sanna kristna läran, till exempel hos Origenes, som trodde på människans gudomsvardande genom Kristus. Envar, som stigit upp till sann gemenskap med mästaren, har blivit identifierad med honom och är frälst eller viss om att kunna fullborda vandrandet av vägen i den innevarande cykeln. Den ursprungliga innebörden av termen ”frälst” har förklarats i boken *The Masters and the Path*.

När vi talar om nirmānakāyaerna såsom skyddsmuren, tänker vi oss icke för ett ögonblick att de skyddar oss mot onda makter, som väntar på ett tillfälle att slå ner på mänskligheten. De är, såsom tidigare sagts, upptagna med att fylla reservoaren med kraft, som det stora vita brödraskapet använder för att ge ändamålsenlig hjälp och ledning överallt där detta är möjligt och att bevara mänskligheten för många misstag, som den annars skulle begå, och för det lidande som skulle följa därav.

Detta fragment avslutas icke med ”Om mani padme hum”, såsom det första gjorde, utan med en annan formel: ”Aum vajrapāni hum”. Vajra betyder såväl åskvigg som diamant. Termen påminner oss om Jupiter med sina åskvigg och om den nordiske guden Tor. Denna åskvigg är dorjen, maktens spira, varav jag givit en skiss i boken *The Masters and the Path*.

TREDJE FRAGMENTET

DE SJU PORTARNA

FÖRSTA KAPITLET

PĀRAMITĀ-HÖJDERNA

Āchārya, valet är träffat, jag törstar efter visdom. Nu har du sönderrivit slöjan över den hemliga vägen och lärt den större yānan. Din tjänare här är redo för din ledning.

C.W.L. – Det finns en fotnot till ordet āchārya, vilket betyder andlig lärare eller guru. Den förklarar att dessa hos de nordliga buddhisterna utväljes bland de helgonlika män som är lärda i gotrabhū-jñāna. Gotrabhū är den som är redo för någon av invigningarna, den som har alla egenskaperna och blott väntar på tillstånd att infinna sig. Gotrabhū-jñāna är kunskapen om dessa kvalifikationer. Mästarna – de adepter som antar lärjungar eller lärningar – är de som äger denna kunskap.

Termen yāna har redan dryftats i första kapitlet av Första fragmentet.

Det är gott, shrāvaka. Förbered dig, ty du kommer att behöva färdas vidare ensam. Din lärare kan blott utpeka vägen. Vägen är en och densamma för alla, medlen för målets uppnående måste skilja sig åt pilgrimerna emellan.

Ordet shrāvaka kommer av roten *shru*, som betyder lyssna. ”Lyssnaren” är den som bevistar religionsundervisningen, säger en fotnot, och när han från teori övergår till asketismens praktik eller utförande, blir han en shramana; ordet är härlett från roten *shram*, anstränga sig. De båda termerna betyder i stort sett detsamma som orden *akustikoi* och *asketai* hos grekerna.

Alla som vandrar vägen måste förvärva samma egenskaper eller dygder, men de sätt, varpå de skolas för detta, är sinsemellan mycket olika. Människorna hör till sju olika grundläggande typer eller strålar, och enligt var och en av dessa dras aspiranterna till den egna strålens lärare. Också inom en och samma typ anpassas undervisningen efter individens behov, så att samme mästares lärjungar ofta röner alldeles olika behandling. Sålunda kan en mästare skicka en av sina lärjungar att leva i avskildhet och en annan ut i världen med dennas kamp. Han kan göra den ene nöjd med vetskapen om att han får undervisning och låta den andre länge leva utan denna vetskap. För denna skolning och de olika typerna har en tämligen omfattande redogörelse

lämnats i boken *The Masters and the Path*.

Vilken skall du välja, du med oförskräckt hjärta? Ögats läras samtän, det fyrfaldiga dhyāna, eller vandra vägen genom pāramitāerna, sex till antalet, dygdens ädla portar, som leder till bodhi och till prajñā, visdomens sjunde steg?

Det fyrfaldiga dhyānas oländiga stig vindlar uppåt. Trefalt stor är den som klättrar upp till den höga toppen.

Pāramitā-höjderna korsas av en ännu brantare stig. Du måste kämpa dig fram genom portar sju, sju fästen, som hålles av grymma, sluga makter – lidelserna förkroppsligade.

Föga sägs i detta Fragment om det fyrfaldiga dhyāna, men mycket sägs om pāramitāerna. Stegen i meditation eller dhyāna omtalas alltid såsom tre, vilket vi såg, när vi studerade Första fragmentet, och sammantagna kallas dessa sanyama. Dessa tre är dhāranā, dhyāna och samādhi eller koncentration, meditation och kontemplation. Därtill finns det förberedande övandet av pratyāhāra, varmed fyrtalet erhålles. Vi har studerat pāramitāerna också i Andra fragmentet. Här omtalas vägen för förvärvet av dessa dygder såsom en väg med sju portar, vid var och en av vilka kandidaten måste kämpa mot och dräpa ett svårt fel eller en svår synd.

Det förefaller en smula vilseledande att ställa meditationen och utvecklandet av dessa egenskaper emot varandra, ty båda är nödvändiga. Man kan icke meditera utan att besitta dessa egenskaper, och man kan icke utveckla egenskaperna till fulländning utan meditation. Det kan ha varit så att Āryasanga även på sin tid mot varandra ställde tillbakadragandets väg, som den vandrar som undviker världens svårigheter och lockelser för att, ensam och skild från människorna, meditera, och den väg för andligt liv den lever som vistas mitt i människornas värld, vilket förutsätter att idealen praktiseras i det dagliga livets alla göranden och låtanden. Han skulle då ha talat om den förstnämnda såsom en upphöjd väg men om den sistnämnda såsom en ännu större eller rättare sagt ännu brantare väg. I de hinduiska böckerna anföres ganska många exempel på människor, som nått fullkomning mitt bland det dagliga livets bestyr. De stora guruer, som omtalas i *Mahābhārata*, var verksamma både i rådssalen och på slagfältet, och en köpman nämns även, Tulādhāra. *Bhagavad-Gītā* undervisar om pliktens och handlingens väg, och Shrī Krishna säger till sin lärjunge Arjuna att Janaka och andra nådde fullkomning genom handling och att han borde göra detsamma, utföra gärningar utan att själv vara bunden till dessas frukter utan för mänsklighetens skull.

En hastig blick på parāmitāernas motsatser visar karaktären av de grymma, sluga makter som måste bekämpas. Den självupptagna människan glömmer att hon är en enhet i ett helt, att, såsom Epiktetos sade, utan mänskligheten omkring sig hon icke ens skulle vara människa. Kärlek och allmän etisk utveckling eller moral i dess fulla bemärkelse upphäver denna självupptagenhet och öppnar människan, så att hon tänker mera på andra än på sig själv och blir en välgörare för dem som lider, en god kamrat för sina likar och en mottaglig elev för sin lärare.

Människor låter ofta sitt tålmod rubbas genom förbittring. De känner sig "sårade" och blir missnöjda, klagar inombords, om ej utåt. Detta betyder att de glömmer att just därför att det finns en rättvisans lag, som hela tiden ser till att gamla skulder människor emellan gäldas, måste det råda en viss skenbar orättvisa. Ibland vill en människa se resultatet av sitt arbete på ett tidigt stadium, eftersom hon tänker på sig själv och inte på arbetet och önskar skryta om det eller åtminstone berömma sig själv av vad hon åstadkommit. På ett senare stadium sörjer hon, emedan hennes ansträngningar för ett gott ändamål synes ha misslyckats. Däri finns alltså något av missnöje och otålighet. Senare inser hon att det var ansträngningen som var det viktiga, icke resultaten. När dylika känslor inte besvärar henne längre, har hon förvärvat tålmodet.

Återigen: i naturtillståndet är människan lat. Hon tycker om att ligga och sola och anstränger sig inte förrän hungern driver henne därtill eller det uppstår ett inbilskt begär efter att få hänga några fler skalper i bältet, och detta förmår henne att resa sig, medan kamraterna-vildarna sover. Oförtruten, oförskräckt energi är inte "naturlig". Iakttag vår president, hur hon utnyttjar dagens

varje ögonblick, alltid arbetar, aldrig slösar med sin tid. Utgår ni ifrån att det var naturligt för henne i det förflutna att alltid arbeta? Hon gör det, eftersom hon sett målets skönhet – att vara en mänsklighetens hjälpare.

Icke heller meditationen är ”naturlig”. Den förutsätter mycken möda, en kraftig förnufts-ansträngning och behärskning av kroppen. Också visdomens förvärv innefattar studium och ansträngning och ibland modet att göra obehagliga och rent av farliga erfarenheter.

Var vid gott mod, lärjunge; ha den gyllene regeln i åtanke. När du väl skridit genom porten Srotaāpatti, ”den som stigit ner i strömmen”; när din fot väl satts på den nirvāniska strömmens bädd i detta liv eller i något framtida; har du blott sju ytterligare födelser framför dig, o du som äger vilja av diamant.

Sju liv är den genomsnittliga tidrymden mellan första och fjärde initiationerna, men om viljan är stark nog, kan en människa nå målet på färre. Det motsvarar en students förberedelse för en tentamen. Man anser att en viss tids studium bör utrusta kandidaten till att godkännas, men varje konkret människa kan taga längre eller kortare tid på sig. Två liv har ofta fört en människa från första initiationen till arhatskapet. Några få ha nått detta mål i ett enda liv. Samma regel gäller sedan för adeptskapets uppnående, ty arhaten har kommit endast halvvägs.

Betrakta. Vad ser du för dina ögon, o aspirant på gudalik visdom?

”Mörkrets mantel vilar över materiens djup. Inom dess veck kämpar jag. Nedom min blick djupnar det, herre; det skingras för din hands vinkande. En skugga rör sig, krälar liksom ormen, när den sträcker och ringlar sig. ... Den växer, vidgas och försvinner i mörkret.

Det är skuggan av dig själv utanför vägen, kastad på dina synders mörker.

Här torde man föredraga att säga fel och brister i stället för synder. Dessa blir mycket farligare på vägen än de var någonsin förut. Därför fordras för vägens vandrande en järnhård beslutsamhet att utplåna dem fullständigt och en gång för alla. När man ser ett fel hos sig själv, bör man göra raka motsatsen, orubbligt och ståndaktigt, tills det är fullständigt borta. Få är beredda att göra detta. Ibland ber de någon att öppet säga vad det är som håller dem tillbaka. Om man det gör, riskerar man att förlora deras vänskap. Vanligen blir de förnärmade och säger att de visserligen har många fel, men inte det man sökt få dem att uppmärksamma och att de inte har någon hög tanke om ens omdömesförmåga eller intuition. Undantag finns, men i regel är det på detta vis.

På vägen måste en människa leva efter sina egna regler, icke blott följa de regler eller konventioner som gäller i den sociala miljö, vari hon befinner sig. Därmed ökar svårigheter och faror för henne. Hon försöker göra sitt yttersta – därom kan vi vara vissa, men om hon inte gjorde detta, skulle hon kasta bort frukterna av många liv, och det vore galenskap. Andra har möjligheter att bedöma henne. Hon har i sin hand en nyckel, som andra inte äger, och för henne framstår därför allting i ett nytt ljus. Hon behöver andras vänliga tankar – inte kritik av sådant de inte förstår – ty hon är inte okänslig, och vänliga tankar hjälper henne att snabbt stiga och bli en kraft för världens höjande.

”Ja, herre, jag ser vägen. Dess fot ligger i dy, dess högsta höjd förtonar i härligt nirvāniskt ljus. Och nu ser jag de allt trängre portarna på den hårda och törnbeströdda vägen till jñāna.”

Du har god syn, lanoo. Dessa portar leder aspiranten över vattnen till den andra stranden.

”Den andra stranden” är ett uttryck, som ständigt brukas. Det finns två klart skilda slags symbolik, som använder denna metafor. I den ena liknas hela livet vid oceanen och färjas människor över till den andra stranden, tillståndet bortom död och återfödelse, med mahāyāna eller hīnayāna. I den andra är innebörden mera formell. Vid den första stora initiationen stiger människan ut ur den allmänna evolutionen, vilken hon nu fullbordat, och begynner den sär-

skilda. Det som är tillåtet att uppge om den ceremoni, som då utföres, finns tryckt i boken *The Masters and the Path*, däribland orden: "Du har stigit ner i strömmen. Må du snart nå den andra stranden." Denna strand är naturligtvis adeptskapet.

Varje port har en gyllene nyckel, som öppnar dess grind, och dessa nycklar är:

1. Dāna, givmildhetens och den odödliga kärlekens nyckel.

Detta är inte blotta givmildheten i betydelsen av att ge allmosor, inte heller det som vanligen kallas en medmänsklig inställning, även om denna är viktigare än den förstnämnda. Det betyder den fullständiga beredskapen att ge sig själv och allt man har i tjänandet. Icke många människor i världen har nått det stadiet, är redo att använda all sin tid, kraft, sina pengar, känslor och tankar för detta ändamål. Och även hos dem, som nått denna nivå, kan alltså det fel finnas som innebär att människan identifierar arbetet med sig själv i stället för sig själv med arbetet. Det finns många, som är villiga att åta sig ett stort arbete, men få glömmer sig själva därhän att de utför vilket slags obetydligt arbete som helst, som inte tilldrar sig någon uppmärksamhet eller återgäldas med något tack. Mästarens lärjunge får sätta sig in i förhållanden och undersöka vad som måste göras men inte göres och som han kan göra. Han får inte missnöjt betrakta den oansenligaste uppgift och tänka: "Jag håller mig för god för detta." I mästarens arbete är ingen del viktigare än någon annan, ehuru somliga uppgifter är svårare än andra och därför fordrar särskild skolning eller ovanliga gåvor eller förmågor.

För att fullständigt offra sig måste man offra även sina känslor. Om dessa är fallna för att såras, så slösar man mycken kraft på att känna sig kränkt, kraft som borde ha satts in i arbetet. Vi måste alltid göra vårt bästa, och vi skall inte hejda oss för att tänka: "Så förträfflig jag är."

Sedan måste vi också äga "oändlig kärlek". Gud ser allt och förlorar inte tålmodet. Vi är benägna att mista tålmodet med varandra och tröttnar snart på att visa överseende, men han gör det icke. Riktigt är det sagt: *Tout comprendre, c'est tout pardonner*.

2. Shīla, den nyckel som heter harmoni i ord och handling, den nyckel som utgör motvikt till orsak och verkan och icke lämnar något utrymme åt karmisk handling.

Ordet shīla översätts i allmänhet med "uppförande", men här framhåller författaren tanken på harmoni. Den som utövar shīla, är alltid uppmärksam på sin egen dharma, utröner vad han kan göra med de krafter han äger i den ställning karma givit honom. Detta är också den egenskap, varmed han likviderar sitt dåliga karmakonto så snabbt som möjligt och varmed han kan åtnjuta allt större frihet och få allt fler tillfällen att göra gott.

3. Kshānti, tålmodet, det ljuva, som av intet kan rubbas.

Även om kandidaten på denna etapp av sin resa måste förvärva ett rikt mått av denna egenskap, måste denna likväl fullkomnas i ett senare skede. Att vara alldeles orubbad är ett mycket högt tillstånd. Arhaten betecknas såsom den fullkomlige – den vördnadsvärde. Likväl har han fem fjättrar kvar, och från dem måste han frigöra sig, innan han når adeptskapet. Av dessa fem är den näst sista förmågan att inte låta sig rubbas av något, vad det vara månne.

4. Vairāgya, likgiltigheten för njutning och smärta, segern över illusionen, uppfattandet av sanningen allena.

Hela tredje delen av vår kommentar till *Vid mästarens fötter* ägnas åt egenskapen vairāgya. Ordet vairāgya översätts här med begärsfrihet. Såsom tidigare sagts, översätts det vanligen med likgiltighet eller lidelsefrihet.

Denna egenskap äger den människa som är mycket vaken och uppmärksam vad gäller sitt arbete men aldrig låter personliga överväganden stå i vägen för sig. Hon har gjort sig av med känslor av sårbarhet men har icke mistat medkänslan. Hon är likgiltig för sådant som vanligen påverkar människor, låter sig ej störas av lidelser, utan har ett lugnt, kyligt omdöme. Denna så kallade likgiltighet betyder inte att människan inte lägger entusiasm i sitt arbete, utan att hon gör det, när arbetet är smärtsamt och tungt lika väl som när det är fullt av glädje. När denna

egenskap är fullt utvecklad, inser människan att det mesta av vår njutning och smärta är illusion och beror på ett felaktigt sätt att uppfatta tingen. Hon inser att den gamle stoikern talade sant, som sade att det som upprör oss icke är själva tingen utan åsikterna om tingen.

Vīrya, den oförskräckta energi som kämpar sig fram till den upphöjda sanningen, fjärran från de jordiska lögnernas dy.

Envar som nalkas vägen, har sina särskilda egenskaper på grund varav han finner någon av dessa portar lättare att gå igenom än de andra.

Exempelvis tålmodets egenskap torde i allmänhet vara lättare för de österländska lärjungarna och energins egenskap lättare för de västerländska. När denna förteckning först framlades för oss, undrade somliga av oss varför de svårare egenskaperna nämndes i början. I verkligheten var det inte så. Herren Buddha var indier och sammanställde förteckningen för det indiska folket. Förmodligen satte han då först på listan namnen på de steg som hans landsmän nog skulle finna lättast.

Det är förvisso svårt, när man först utvecklat en stark energi eller vīrya, att senare förvärva det ljuva tålmodet eller kshānti. En människa, som äger denna energi och hör talas om vägen, vill genast vandra den ända till slutet – men utan tålmod kommer han att vålla sådana störningar längs hela vägen och alstra en sådan mängd besvärlig karma att han kommer att hindra sig själv högst betydligt. Den människa däremot, som har tålmodet men inte energin, kommer nog att nöja sig med att vandra mycket sakta – och hennes framåtskridande sker då sannerligen mycket långsamt.

Det finns en dylik tendens för närvarande i Österlandet. Jag minns att jag på Ceylon en gång fick höra att människor i äldre tider verkligen nådde nirvāna, men att det numera rådde onda tider – det som kallas den mörka tidsåldern, kali yuga – så att dylika prestationer ej längre vore möjliga, ehuru de kanske i någon avlägsen, gyllene framtid åter skulle bli det. De stora lärarna är dock alltså hos oss, och såsom den kristna skriften säger, är porten trång och vägen smal, men likväl kan man finna denna port och vandra denna väg.

I dessa ting kan ingen människa säga var hon står. Många uppfattar esoteriken såsom en återerinring. Det betyder att de visste om den i tidigare liv. Om i dessa tidigare liv en människa arbetar hårt för att nå vägen, kommer hon i detta liv att nå den med något mera arbete. Men om det är först i detta liv hon börjat göra denna ansträngning, har hon ett långt stycke kvar och vore det en närmast övermänsklig prestation för henne att stiga ner i strömmen i denna inkarnation.

De ansträngningar många teosofier gör medför stora påfrestningar. Därför är det ibland så mycken störning i teosofiska samfundet, så mycken retlighet och så mycket grälände. Jag har hört folk säga att andra samfund har betydligt mindre av dylika besvär. Detta är naturligt. Om man går in i ett geografiskt, geologiskt eller liknande sällskap, ansluter man sig till en grupp människor, som samarbetar för att blott och bart förvärva större kunskap, vanligen av särskilt slag. Men i Teosofiska samfundet är det många människor, som utsätter sitt emotionalhölje och mentalhölje för stora påfrestningar, och detta återverkar på organismen. Vi kommer nog även i fortsättningen ha att göra med en samling känsliga och ännu inte fullkomliga människor, som kämpar sig fram snabbare än naturen i sitt normala förlopp avsett, varför det i Samfundets historia troligen blir ytterligare många störningar. Likväl kommer den tid för envar av medlemmarna, då han förvärvar "tålmodet, det ljuva, som av intet kan rubbas".

6. Dhyāna, vars gyllene port, en gång öppnad, leder naljoren till det rike, där sat evigt härskar och där kontemplerationen utan avbrott övas.

Ordet naljor är tibetanskt och betyder adept eller helgon eller rättare sagt yogi. Det är härlett från ett ord, som betyder "frid". Naljoren är därför en som strävar efter inre frid.

Det är dhyāna eller meditationen, som öppnar portarna till det högre jaget. Det mesta av vår teosofiska information och det som finns omnämnt i de forntida skrifterna har nått oss genom klärvoajans. Det återstår att utföra mycken forskning på klärvoajant väg. På den ockulta kemins

område har vi till exempel undersökt grundämnena och några föreningar av dessa, men ett mycket omfattande arbete återstår för någon som har den eteriska synens och förstoringens förmågor och tålmodet att iakttaga och räkna atomerna om och om igen.

Dzyāns sånger måste ha nedtecknats av någon, som kunde läsa de styrande devaernas tankar och således se vad deras avsikt var. Det vi säger om ringar och runder kanhända icke är exakt, men de uppgifter, som lämnats om emotionalvärlden och mentalvärlden, är resultat av tusentals iakttagelser och kan rimligtvis antagas vara det. Det kan alltså uppstå fel genom förhastade generaliseringar – dylikt sker i varje vetenskap – genom att man förväxlar det onormala med det normala eller genom att man förbiser någon kategori av fenomen som har med en allmän teori att göra. Ett dylikt fel var till exempel vår tidigare föreställning om uppehållen mellan inkarnationerna och det sätt på vilket jagen regelbundet inkarnerade i den ena underrasen efter den andra. Det sistnämnda förhållandet uppgavs vara det normala evolutionsförloppet och fick gälla som sådant, tills vi upptäckte en annan klass av jag, vilka mestadels höll sig till en och samma underras och reinkarnerade dubbelt så ofta som de övriga. Såvitt vi vet kan det finnas ett halvt dussin fler klasser, och det enda vi nu kan säga är att vi ännu inte påträffat dem.

De gamla skrifterna är av särskilt värde, eftersom de till stor del skrevs av människor som kunde se klärvoajant. Många stöts bort av dessa verk på grund av det sätt, på vilket de lägger fram sina ideer, ibland också av deras uråldriga karaktär. Varje tidsålder har haft sina egna uttryckssätt. Vår tidsålders är alldeles platta, vi uttrycker oss så vardagligt som möjligt. I det forna Egypten, för att ge ett annat exempel, ifördes tankarna en mycket poetisk skrud. Också de gnostiska böckerna insvepte allt i en sinnrik symbolik. Om man vill studera *De dödas bok* eller *Pistis Sofia*, förutsatt att man erhållit en tillförlitlig översättning, vilket inte alltid är fallet, måste man likväl söka leva sig in i det tänkesätt som rådde, när skrifterna ifråga författades, och detta är mycket svårt. Det tar också tid – mer än nutidsmänniskan vanligen kan lägga ner på det, om hon måste på annat sätt förtjäna sitt levebröd.

I gamla tider gick livet överallt i världen i en mycket långsammare takt. Det var bruk att göra saker och ting bekväma och lätta för alla och i allmänhet att skjuta upp till morgondagen alla göromål man möjligen kunde slippa göra innevarande dag. När jag studerade ett stort antal tidigare liv, fann jag detsamma överallt. Det fanns inga tåg att passa eller tidningar eller tidsskrifter att publicera en viss tid på dagen eller ett visst datum. Den närmaste motsvarighet till en periodiskt utkommande publikation jag funnit var en serie brev, som gavs ut med mellanrum som både var långa och ganska oregelbundna – så att det ibland gick månader mellan utgåvorna.

Allt detta till trots nådde människor faktiskt adeptskapet även i dessa gamla tider. Men de måste ha funnit det svårt att förvärva vīrya, den oförfärade energi som vandrandet av vägen fordrar. Ändock är det så att den nutida västvärldens rastlösa verksamhet, oupphörliga jäkt, icke är detsamma som vīrya. Det är ofta av yttre nödtvång människor visar sin energi. Om de inte är punktliga och trägna i affärlivet, är konkurrensen sådan att andra skördar framgångar i deras ställe, så att de inte kan förtjäna sitt livsuppehälle. Men den som studerar esoteriken drivs av sitt eget inre och arbetar alltid stadigt – men utan brådska eller jäkt, ty han vill att hans arbete skall bli väl gjort.

Den största faran i denna sak är nog att göra för litet, att lämna nödvändiga göromål ogjorda. Sedan finns det andra, som fördärvar sitt arbete genom att åtaga sig för mycket. Mrs Besant är ett utmärkt exempel på hur man vandrar medelvägen. Hon arbetar alltid och planerar all sin tid för bästa användning men försöker sig inte på mer än det hon kan göra. Hon säger ofta om något: "Det där är inte mitt arbete, ty jag har ingen tid för det."

Det är sant som sagts att den mest upptagne alltid har mesta tiden. Så är det därför att han tar väl vara på sin tid. Men sådana människor finns som åtar sig mer arbete än de faktiskt kan utföra, ibland därför att de har känslan, kanske välgrundad, att ingen i deras närmaste omgivning kan göra arbetet lika väl. Så var fallet en gång för många år sedan med en viss generalsekreterare för en av Teosofiska samfundets avdelningar. Han var en utmärkt arbetare med stor

förmåga, och hans uppfattning att han kunde göra saker och ting bäst var nog berättigad. Men han åtog sig så mycket att det på grund av tidsbrist ogjorda arbetet nådde en sådan omfattning att verksamheten var en nästan hopplös oreda, när hans efterträdare övertog posten.

Det är i denna sak bättre att vandra mittens väg, att noga dela upp sitt arbete och avsätta något av tiden till att undervisa och skola andra arbetare. Det är ofta mycket besvärligare att visa en annan hur han skall göra ett visst arbete än att göra det själv. Men man hoppas, när man visat honom en eller två gånger, eller tio gånger, om så erfordras, att han skall kunna göra det själv hundra gånger, så att man till sist vinner tid.

7. Prajñā, nyckeln till det som av människan gör en gud, förvandlar människan till en bodhisattva, en son av dhyānierna.

Sådana är portarnas gyllene nycklar.

Vi har nu kommit till den sista av dessa egenskaper. Det är prajñā, som betyder visdom – mer i bemärkelsen av en medvetenhets- än av en kunskapsförmåga. Den är visdom, emedan den når in i livet bakom formen. Jñāna, också översatt med visdom, är icke en förmåga, men prajñā är det.

Det sägs att det är denna egenskap, som gör bodhisattvan. Termen bodhisattva brukas här i en vid bemärkelse. I formell mening är en bodhisattva en som är bestämd att bli en buddha, en som till en levande buddha avgivit löftet att i ett framtida liv åtaga sig detta ämbete. Men alla människor, vilken utvecklingsväg de än följer, kommer att passera bodhisattvans stadium. Det finns sju stora planetariska utvecklingsvägar, och de mästare som antar lärjungar arbetar på dem alla. Varje människa, som vandrar någon av dessa sju, kommer till sist att föras i kontakt med den mästare som står i ledningen för denna väg. Möjlighet finns för en människa att genom hängivenhet för en särskild mästare byta från en väg till en annan. Detta förutsätter dock ett visst ytterligare studium och arbete, ty en människa anpassar sig lättast till den esoteriska skolning som består på den egna vägen.

Den som blir en buddha, måste tusentals år dessförinnan ha avgivit sitt löfte till en levande buddha. Det sägs att därefter buddhans inflytande överskuggar honom och att, när han i sinom tid når buddhaskapet, den andliga buddhans mäktiga inflytande svävar över den inkarnerade buddhan. Det sägs att herren Buddha avgav sitt löfte till Buddha Dīpānkara och att denne skall ha varit närvarande i bakgrunden under de år Buddha Gautama predikade. Man kan bara återge vad som sagts om dessa höga ting, men det är förvisso en mycket skön tanke. Det är också en naturlig tanke, ty vi vet att på ett mycket lägre stadium mästaren alltid överskuggar lärjungen, som utgör en del av hans medvetenhet.

ANDRA KAPITLET

ATT STÄMMA HJÄRTAT

Innan du kan nalkas den sista, o du som väver din frihet, har du att bemästra dessa fulländningens pāramitāer – de översvinnliga dygderna, sex och tio till antalet – längs den tröttande vägen.

Ty, o lärjunge, innan du gjordes värdig att möta din lärare ansikte mot ansikte, din mästare ljus mot ljus, vad fick du veta?

Innan du kan nalkas den främsta porten, måste du lära att skilja din kropp från din tanke, att skingra skuggan och att leva i det eviga. För detta måste du leva och andas i allt, såsom allt det du förnimmer andas i dig, att känna dig förbida i allting, allting i jaget.

C.W.L. – ”Att möta din mästare, ljus mot ljus” uttrycker en underbar sanning. När lärjungen kommer i beröring med sin mästares medvetenhet och denne omsluter honom för första gången, strålar hans aura glänsande fram med mästarens ljus, såsom jag förklarat i *The Masters and the Path*.

Dessa verser behandlar mycket av det som genomgicks i början av Första fragmentet. Att skilja kroppen från tanken betyder ord rätt att man måste lära sig göra māyāvī-rūpa och metaforiskt att man måste urskilja vad som är verklighet och förstå att man inte är kroppen. Emotionalkroppen är den fysiska kroppens skugga. Den fysiska kroppen får inte förstöras, men dess inflytande över lärjungen måste upphävas. Man måste använda den, men inte låta den behärska en. Att leva i det eviga är icke att lämna världen utan att hela tiden bedöma tingen från det eviga livets ståndpunkt. Allt detta begrundade vi, när vi studerade *Vid mästarens fötter*.

Den som lär sig att leva ur det evigas synvinkel, från det reinkarnerande jagets ståndpunkt, lär sig snart att ingenting som sker honom i det yttre betyder det allra minsta. När vi läser boken *The Lives of Alcyone*, erfar vi att många av de gestalter som framträder däri fick genomgå mycket lidande. Några av dessa individer var vi själva, och vi vet att lidandet var övergående och nu inte längre påverkar oss. När vi ser tillbaka, undrar vi ibland hur några av dessa gestalter kunde utstå ett dylikt lidande. Ja, det gjorde de och genomlevde det utan att egentligen taga skada. Det är inte alltid så lätt att känna att man nog kommer att klara sig igenom det lidande man just nu upplever, då man ju är mitt uppe i det och inte kan se på det i perspektiv. Man kan icke vänta sig att se klart på en upplevelse i dess helhet eller ett skeende, som man just nu är uppslukad av. Till exempel en soldat på slagfältet ser mycket litet av det som pågår omkring honom och vet vanligen inte vad den särskilda truppörelse eller operation han deltar i har för betydelse. Hans insats kan synas obetydlig men kan likväl vara en viktig faktor för slagets avgörande eller kan den vara iögonenfallande och framträdande men likväl icke av särskild betydelse för den egna sidans framgång.

Ändå tycker jag inte att vi kan överskatta betydelsen av Teosofiska samfundet. Det är en av de viktigaste rörelser världen någonsin skådat. För yttrevärlden, de härskande och politikerna, framstår det som vilket samfund som helst – något fåtal människor. Likväl grundades det av de två mästare som kommer att stå i ledningen för sjätte rotrasen, och bland oss gör de sitt urval av de människor som är skickade att deltaga i denna ras i dess tidiga utveckling. Men det är mycket lätt hänt att vi överskattar vår egen insats i arbetet för samfundet. Ingen är oersättlig, såsom vi fått tillfälle att erfara under loppet av samfundets historia. Också våra stora ledare madame Blavatsky och överste Olcott har gått hädan, men samfundet har överlevat förlusten av dem, fortsatt med att sprida sina ideal och genomsyra världen med dem, eftersom mästarna förbliver.

Mästarnas lärjungar måste lära sig att identifiera sin medvetenhet med sina medmänniskors medvetenhet, och därför föreläggs dem vissa övningar för detta ändamål. Resultaten är ofta överraskande, när lärjungen börjar försöka gå in i vissa djurs medvetenhet. Dessa har mycket begränsade tankegångar, och handlingar för vilka människor ofta vill tillerkänna dem motiv, som de hämtat från mänsklig erfarenhet, beror ofta på något annat. Å andra sidan är det så att djur följer sina egna fåtaliga tankegångar mycket längre än vanligen inses. I vissa avseenden tilltror vi dem alltså mycket mer än de själva äger, medan vi i andra avseenden tilltror dem mycket mindre.

Ofta försätts en lärjunge i någon annans kropp för att förstå denne andres belägenhet och även för att kunna behålla sin självinsikt i olika gestalter. En ganska drastisk upplevelse av detta slag omtalades för mig av Damodar K. Mavalankar för många år sedan. Han togs en dag ut ur sin kropp och slungades in i en berusad sjömans kropp i någon docka i främmande land. Han var en brahmin med brahminens hela nedärvda avsky mot allt lågt och orent – en känsla som nästan ingen västerlänning kan fullt förstå. Givetvis blev det en fruktansvärd chock. Han fann sig nedsänkt i det som för honom var obeskrivlig lort. Men mitt i denna fasa, som plötsligt drabbat honom, kunde han behålla sin självinsikt och säga sig själv: ”Jag är icke detta. Jag är Damodar.” Och han kunde förbli lugn och tänka: ”Också denne är en människa. Jag måste hysa medkänsla också med denne.” Han bestod alltså provet med heder.

Utsatta för ett dylikt prov, skulle många ha råkat i stark oro och svår förvirring, skulle ha uppfattat det som en fruktansvärd mardröm och i vanvettig kamp för att bli fria ha skadat sig

själva. Hos många skulle kanske deras första känsla ha varit avsky. Men en adept känner ingenting dylikt. Han överser icke med någon oförrätt. Han inser detta mycket starkare än vi, men han känner icke avsky. Han känner människolivets alla stadier. Han minns att han själv genomgått något liknande detta – i längst förflutna tidsåldrar, kanske på en annan planet. Hans buddhimedvetenhet är också fulländat utvecklad, och när så är fallet kan man innesluta dem som gjort orätt inom en själv. Då råder ingen motvilja mot den felande. Man känner då bara viljan att ge den hjälp som är möjlig att ge. Allmänt sett är det dock endast en ringa hjälp man kan ge de människor som befinner sig på dessa stadier, och den måste ges försiktigt. Icke endast medkänslan är nödvändig utan även visdomen att förstå vad denna människa kan taga emot. Därtill även tålmod och lyhördhet i försöket att få henne att inse hur mycket bättre det är att leva ett liv på en blott något litet högre nivå än den hon hittills levat på.

Det är genom denna upplevelse av identifiering man lär sig den visa medkänslan, och det är nog det enda sätt, på vilket man kan göra det fulländat. Man inser då varför en människa gör det hon gör och hur hon själv uppfattar detta. De som inte haft denna upplevelse måste göra sitt bästa att försöka se på tingen ur andras synvinkel.

Du skall icke låta dina sinnen göra din tanke till en lekplats.

Du skall icke avskilja din varelse från själva varat och det övriga, utan låt oceanen förenas med droppen, droppen med oceanen.

Så skall du komma i full samklang med allt som lever, visa människorna kärlek, som om de vore dina lärjungabröder, lärjungar till en och samme lärare, söner av en och samma ljuva moder.

Den första av dessa tre verser påminner om den tidigare delen av Första fragmentet, där det står: ”Det mentala är det verkligas stora dråpare. Må lärjungen dräpa dråparen.” Det är en dylik dråpare, emedan vi låtit fördomar växa inom det. Det är ett banalt konstaterande att vi aldrig ser en annan människa, utan bara vår tanke om henne. Att dräpa dråparen betyder dock inte att vi skall försöka klara oss utan intellektet och lita enbart till våra känslaimpulser, vilka ligger ett steg därunder. Vi måste försöka höja oss till intuitionens stadium, som ligger ovanför intellektet, och låta denna bestämma vilka föremål vi skall rikta vår tanke på.

Om människor kunde se vilken inverkan fördomar har i mentalkroppen, skulle de bli överraskade. Denna kropps materia är eller borde röra sig i ett ständigt rytmiskt flöde. Olika delar eller ringar av denna materia har samband med olika slags tankegångar. Om man hyser en fördom i ett visst avseende, har det uppstått en stockning i den ring, som avser denna tankegång, så att materien på detta ställe inte längre flödar fritt. Det utseende mentalkroppen får av en dylik stockning liknar precis en stor vårta. Vi borde kunna betrakta den omgivande världen genom vilken del av mentalkroppen som helst, men denna vårta får den inverkan att den stör vårt seende. När vi försöker skåda ut genom denna del av mentalkroppen, framstår tingen förvridna.

Det är på detta sätt som det mentala är det verkligas dråpare. Också de bästa människor har fördomar. Någon som berömmar sig av att vara fri från fördomar i ett visst avseende – till exempel gällande människors samhällsklass eller hudfärg – kan ha fördomar rörande omgångessätt. En dylik människa bryr sig inte om att en annan har brun, vit, röd eller gul hudfärg, men är ingalunda likgiltig, om hon vid måltiden stoppar kniven i munnen eller talar ett brett och lantligt mål.

De värsta av dessa fördomar är i allmänhet de som vi är alldeles omedvetna om och som vi kanske bär med oss sedan barndomen. De är ytterst svåra att utrota. Enda sättet att fullständigt övervinna dem är med kärlek. Om en människa uppför sig stötande mot oss, kommer hon att lära sig ett bättre uppförande med tiden – om ej i denna inkarnation så i nästa – men denna människa är liksom vi del av logos. Guds kärlek liksom Guds frid övergår allt förstånd. Det är inte riktigt att säga att den förlåter allt; den står över känslor av att behöva ge och få förlåtelse.

Vi måste lära oss att älska alla människor, som om de vore våra medlärjungar. Bandet mellan lärjungar till samme mästare är det starkaste i världen, näst efter det band som finns mellan

brödraskapets medlemmar. Med tiden lär sig lärjungen att utsträcka den kärlekens egenskap han förvärvat under dessa enhetens förhållanden, tills han hyser den för alla han möter.

Av lärare finns många: mästarsjälén är en, ālaya, världssjälén. Lev i denna mästare, såsom dess stråle i dig. Lev i dina medvandrare, såsom de lever i den.

Detta är samma enhetstanke, ännu skönare uttryckt.

Innan du står på tröskeln till vägen, innan du går genom den främsta porten, måste du förena de två i ett och offra det personliga för det opersonliga jaget och sålunda förstöra vägen mellan de två – antahkarana.

Den allmänna innebörden av denna vers är oss alldeles klar, men bruket av ordet antahkarana är en smula ovanligt, i synnerhet såsom madame Blavatsky har kommenterat det. Hon säger: ”Antahkarana är det lägre manas, förbindelseleden eller gemenskapen mellan personligheten och det högre manas eller den mänskliga själen. Vid döden förstöres det såsom väg eller förbindelsemedel, och dess återstoder överlever i en form såsom ett kāmārūpa – skalet.”

I senare delen av tredje volymen av *The Secret Doctrine* använder madame Blavatsky stundom ordet kāmā-manas för det vi numera kallar det lägre mentala, innebärande sådant mentalt som byggs under det personliga livet genom kāmas inverkan. Antahkarana kunde då betraktas såsom det lägre manas, rent och obefläckat, strålen av det högre manas. Under livstiden är det möjligt för en människa att genom denna kanal komma i kontakt med det högre manas. Såsom sägs i boken *The Masters and the Path* förelägger sig lärjungen uppgiften att så vidga kanalen att den alltid är helt öppen och det aktiva högre mentala kan uttrycka sig genom personligheten hela tiden. Men efter döden har genomsnittsmänniskan icke den frihet hon förut hade att sätta i gång nya verksamheter eller försöka sig på nya experiment. Hon befinner sig nämligen nu i den värld som är verkningarna av de orsaker hon bragte å bane under jordelivet och måste först bearbeta sina samlade lägre känslor i emotionalvärlden och sina samlade högre känslor i mentalvärldens lägre regioner, i det tillstånd som kallas devachan. På sätt och vis har därför hennes antahkarana slutat att fungera såsom en nedåtriktad kanal. Detta gäller dock icke den människa som är herre över sina känslor och tankar eller den lärjunge som efter behag vandrar i de emotionala och lägre mentala regionerna.

Under fysiska livet har det högre jaget i kausalkroppen så att säga avsatt en del av sin egen energi till sökandet av nyttig erfarenhet som dess personlighet anpassats till. I den mån personligheten misslyckats med sitt uppdrag, har denna energi, dessa strålar från det högre manas, gått förlorade och är kvar endast såsom ett centrum för skalet eller rent av för alstrandet av en tröskelns väktare, om de är starka nog att vara till nästa inkarnation.

För att uttrycka det i gängse esoteriska termer säger vi att människan efter döden stannar i emotionalvärlden för en kortare eller längre tid, som bestäms av mängden och vitaliteten av hennes själviska begär, antingen dessa är grova, förfinade eller en blandning av båda slagen. Sedan möter hon andra döden, emotionalkroppens död, och övergår till devachan, ett särskilt tillstånd i mentalvärldens lägre regioner, i sin lägre mentalkropp, vari hon intill fulländning bearbetar alla sina osjälviska strävanden och önskningsar. Medan hon befinner sig i detta senare tillstånd, kan någon del av hennes avlagda emotionala lik alltså ströva omkring i en med dess väsen befryndad omgivning, om denna kropp var av ett grövre slag. Allt detta har utförligt förklarats i mina små böcker *The Astral Plane* och *The Devachanic Plane*. Något motsvarande en fullständig beskrivning av dessa tillstånd efter döden skulle låta denna bok svälla till alltför stort omfång.

När jag skrev de uppsatser om förlorade själar som införts i boken *Det inre livet*, avsåg jag en enkel förklaring av förbindelsen mellan det högre mentala och det lägre mentala. Men det högre jaget hör mestadels till mentalvärldens högsta region, en mindre del till den näst högsta och en ännu mindre till den tredje uppiifrån räknat. Vi kan således tänka oss ett diagram, föreställande det högre jaget i dessa tre regioner och utformat ungefär såsom man brukar framställa

ett hjärta, som nedtill smalnar av i en spets och längst nere avslutas med en punkt. Hos den vanliga människan är det bara denna lilla punkt, som kommer ner i personligheten – så att en mycket liten del av det högre jaget är verksam i förhållande till denna.

Det är nog inte mer än en hundraedel av det som är aktivt hos utvecklade människor. Hos dem som studerar esoteriken är vanligen också en smula av det som tillhör andra regionen verksam. Mera framskridna studerande har åtskilligt av andra regionens materia i verksamhet, och på det stadium som närmast föregår arhatens är omkring hälften av högre jaget aktiv.

Det högre jagets grepp om sina lägre höljen är långt ifrån fullständigt, och antahkarana kan betraktas såsom den arm som sträckts ut mellan den lilla del av högre jaget som är vaken och den del som lagts ned, den hand som ofta glömmer det högre och rent av motverkar det. När de två fullkomligt förenats, upphör den förtunnade tråden att existera.

Antahkarana betyder på sanskrit det inre organet eller det inre redskapet. Dess förstörelse innebär endast att det högre jaget icke längre behöver redskap utan arbetar direkt med personligheten.

Det högre jaget mister faktiskt en del av sig självt, när sammanhållningen hos det såsom helhet är svagare än de krafter som invecklar det i det lägre. Men det har också vunnit något under livet, och allmänt sett (alltid med undantag för ett liv av utpräglad ondska) är vinsten större än den förlust högre jaget lidit genom att invecklas i det lägre mentala. En smula av det självt och en smula av det lägre mentala bli kvar i kāmārūpa vid den andra döden. Antahkarana bör således betraktas såsom den länk som förenar det högre jaget med det lägre och som försvinner, när en enda vilja styr dem båda.

Du måste vara beredd att svara dharma, den stränga lagen, vilkens röst skall fråga dig vid ditt första steg:

”Har du fogat dig i alla reglerna, o du som till det höga ställt ditt hopp?”

”Har du stämt ditt hjärta och din tanke efter hela mänsklighetens stora tanke och hjärta? Ty liksom dånet av den heliga flodens röst, varav alla ljud i naturen genljuder, så måste hjärtat hos den som vill inträda i strömmen dallra till gensvar på varje suckan och tanke hos allt som lever och andas.”

Madame Blavatsky anför här en lång fotnot och förklarar att de nordliga buddhisterna och i själva verket alla kineser anser att man i det djupa dånet av några av de stora och heliga floderna hör själva naturens ton. Hon påpekar det som i både naturvetenskapen och esoteriken är ett välkänt faktum, nämligen att naturens samlade ljud – sådant detta kan höras i dånet av stora floder, det ljud som alstras av vajande trädtoppar i stora skogar eller det man hör från en stor stad på avstånd – är en bestämd enda ton av en alldeles bestämbar tonhöjd. Detta är sant, och den som lärt sig att göra detta, kan alltid höra naturens underliggande ton. Även varje planet har sitt eget ljud och låter denna sin egen ton ljuda, alltmedan den rör sig i rymden. Genom denna ton vet logos om allt går väl med hans världar, ungefär på det sätt en erfaren maskinist av maskinens ljud kan avgöra, om allt går som det skall. Så måste aspiranten ständigt lyssna på livet i allt som omger honom.

Detta för oss tillbaka till att dryfta den medkänslans egenskap som denna bok starkt framhåller. Ofta tror vi att vi förstår våra närmaste vänner, men egentligen gör vi inte det, vilket ofta är alldeles tydligt för en utomstående iakttagare. Men en mästare förstår alltid. Han kan omöjligt missförstå. Han kanske säger att han icke gillar något han ser. Likväl hyser han alltid fullständig medkänsla och förstår utan att vi behöver säga ett enda ord. Vi måste söka förstå andra genom strävan att se saker och ting såsom de ser dem, genom förståelse för vad de tänker, inte vad de gör.

Lärjungar kan liknas vid strängarna av den i själen genljudande vīnan, mänskligheten vid dess resonansbotten, den hand, som far över strängarna, vid den stora världs-själen. Den sträng som ej svarar vid mästarens beröring i ljuv harmoni med alla de andra, brister och förkastas. Så även med lanooernas, shrāvakaernas kollektiva

medvetande. De måste stämmas efter āchāryans medvetande – ett med översjälén – eller falla bort.

Planethierarkin använder lärjungar liksom strängar på en vīna, på vilken den kan spela den härliga musik evolutionens frammarsch utgör, så att hela denna musik sedan kan genljuda hos mänskligheten. Vad skulle ni göra, om ni vore musiker och i ert instrument hade en sträng, som inte ville ljuda i samklang med de övriga utan sökte med en säregen ton tvinga till sig uppmärksamhet? Ni skulle kasta bort den. Den som har baktankar och vill driva egna intressen, den som söker kunskap eller frigörelse eller något annat för sig själv, duger icke till mästarens lärjunge. Enligt denna princip provas varje lärjunge. Han får vissa sysslor att utföra som, om han försummar dem, blir ogjorda. Om dessa sysslor är viktiga, har mästaren alltid en ersättare i beredskap. Men när det rör sig om något icke fullt så viktigt, kan han låta det vara och kasta bort den strängen.

Lärjungen måste vara i samklang icke endast med mästarens stora ändamål utan också med de övriga arbetarna. En människa måste göra sitt egen avdelnings arbete och inte blanda sig i andras. När deras arbete berör hans eget, kan han endast antingen hjälpa eller hindra dem, och det är hans plikt att hjälpa, att underlätta för en broder, så långt detta är möjligt. Denna ömse-sidiga fördragsamhet och hjälp verkar liksom olja i maskineriet. När oljan tryter, kan det fortfarande fungera, men inte längre så jämnt eller väl, och det behövs då mer kraft för att hålla det i gång. Om man lägger all sin kraft i arbetet och likväl slösar mycket av den genom friktion, så blir det nästan som att ge bara en del av kraften. Det man måste ha för ögonen är icke det egna framåtskridandet, icke ens den egna avdelningens framgång, utan det helas bästa.

Så gör skuggans bröder – de som mördar sin egen själ, den förskräckliga dad-dugpa-klanen.

Överallt i sina skrifter brukar madame Blavatsky beteckningen dugpa om skuggans bröder – svartmagiker, som vi ofta kallar dem. Måhända är det ett ganska olyckligt namnval, eftersom dugpaerna nog inte riktigt gjort sig förtjänta av de hårda ord hon yttrat om dem.

I Tibet, innan buddhismen vann insteg i detta land, rådde mycken dyrkan av elementaler och naturandar, och man frambar regelbundet offer till väsen för att blidka dem. Religionen stod på en låg nivå, liksom alla dylika religioner måste vara, som är inriktade på att blidka naturens makter. Madame Blavatsky säger: "Bhonerna och dugpaerna, liksom de olika sekterna av rödmössor, betraktas såsom de som är mest förfarna i trolldom. De bor i Västra och Lilla Tibet, liksom i Bhutan." Den gamla religionen lever således alltjämt.

Motsvarande har hänt i andra religioner. Till exempel i kristendomen lever Jehova alltjämt kvar – en stamgud, som var svartsjuk på andra gudar. Judarna visste ingenting om någon högsta enda gudom, förrän de fördes bort i fångenskap i Assyrien. Sedan försökte de likställa den högsta gud, de där fick höra talas om, med sin egen stamgud, och därav uppstod mycken förvirring. Olyckligt nog blev också kristendomen senare intrasslad i detta, vilket alltjämt framgår av anglikanska kyrkans nattvardsgudstjänst. I denna gudstjänsts tidigare del läses de judiska tio budorden, där det talas om en nitälskande, det vill säga svartsjuk gud, men senare i samma gudstjänst finner vi att Gud kallas "Gud av Gud, Ljus av Ljus, Sann Gud av Sann Gud". Även den gamla tanken om att offra till gudar för att blidka och försona dem togs över av kristendomen i den besynnerliga föreställningen att mänskligheten köpte Guds försoning genom att döda hans ende son.

Ehuru buddhister gjorde så många som tre missioner till Tibet och dess folk mestadels är ett slags buddhister, lever likväl den gamla religionen kvar och framträder på olika sätt, då den har ett starkt grepp om människornas hjärtan. Samma slags företeelse kan påträffas i de italienska Appeninerna, där den gamla etruskiska religionen, mycket äldre än den romerska, alltjämt kan beskådas. Katolska kyrkan har sökt motverka detta, men förgäves. Ett annat exempel är Ceylon. Öns befolkning är buddhister, och det finns också en del kristna, ättlingar av dem som omvändes av portugiserna. Likväl i fall av verklig nöd – såsom vid allvarlig sjukdom eller natur-

katastrof – återfaller buddhister och kristna tillika i den gamla ”djävulsdyrkan”. Om man frågar dem, varför de gör detta, svarar de: ”Visst är vi buddhister eller kristna och civiliserade, men det kan ändå ligga något mera i den gamla tron, och det skadar inte att vara på den säkra sidan.”

Har du stämt ditt vara till medkänsla med mänskligheten i dennas stora smärta, o du som strävar efter ljuset?

Det har du? ... Då må du inträda. Ändock, innan du anträder sorgens dystra väg, är det gott att du får veta om de fallgropar som lurar på denna.

Ännu en gång möter tanken på sorgens väg. Men på denna väg finns ingen sorg Visst fordrar den ihållande ansträngning, men därmed följer också den största glädje i arbetet. Om denna glädje har många lärare talat, med påföljd att deras lärjungar, då de stött på de första svårigheterna, ibland blivit besvikna. Āryasāṅga var tydligen angelägen om att icke vilseleda någon sin lärjunge, varför han framhävde svårigheterna.

Det finns ett besvärligt stadium, som alla måste genomgå – ett stadium som ligger mellan två vissheter. Många som nått därhän, bryr sig inte om världsliga ting. Det rör dem inte om de har pengar, fina hus och kläder eller ej. Om rikedom kom dem till del, skulle därmed följa ett ansvar, som de skulle taga på sig liksom andra, men de skulle vara lika nöjda, om de hade nått och jämnt vad de behövde. De lägre tingen har fallit bort, och likväl är de högre alltjämt blott en trossak, icke något de har egen kunskap om och erfarenhet av. Sålänge människan kvarstår i detta tillstånd, lever hon ett enformigt och ibland eländigt liv, vilket kan vara en kortare eller längre tid och möjligen återkomma flera gånger.

Men när hon klart skådar det högre, förändras allt och strålar vägen av lycka. Då har det lägre mistat all sin dragningskraft. Tänk på vår president. Om hon ägnade sin tid och förmåga åt världsliga ändamål, skulle hon säkerligen vinna stor berömmelse och hög ställning på en eller annan bana. Men om ni frågade henne, om hon gärna ville lämna det hon valt och följa en bana, som den världsliga äregirigheten anvisar, skulle hon säkerligen svara: ”Visst inte, varför skulle jag göra det? Ingenting kan mäta sig med glädjen att få tjäna mästaren.”

Lärjungen har en långt större glädje i sitt liv än i något världsligt liv, hur sköna miljöerna än må vara. Han avstår från varje slags personliga ägodelar, men vad skulle han göra med dem? I Indien sker icke sällan att någon stor man, som kanske varit premiärminister i en delstat och ägt stor makt, berömmelse och rikedom, en dag stilla släpper taget om allt detta, iför sig en gul klädnad och går ut alldeles utan ägodelar. Han gör det i full vetskap om båda levnadssätten och i klar insikt om att det liv han lämnat är fattigt på verklig rikedom och glädje i jämförelse med det liv han nu skall leva såsom eremit eller kringvandrande sannyāsī. Det sker ofta att någon i framträdande ställning, såsom framlidne tsaren av Ryssland, kan göra mycket litet för att hjälpa världen. En dylik ställning lockar därför icke esoterikern. Jag minns fallet med en framskriden lärjunge, som fick valet att förbli en okänd person och stiga till en ledande ställning i en av världens största länder. Han valde det senare alternativet och blev i sinom tid Storbritanniens premiärminister. I denna position fann han sig hämmad av mäktiga och själviska intressen och motverkad av kyrkans makt. Hans ansvars känsla drev honom till en försoningens politik. Fastän hans mål var att ge folket större frihet och befästa imperiet och han nådde framgång i det senare målet, beklagade han alltid sitt val – även om det varit fullständigt osjälviskt – och han dog såsom en besviken man.

TREDJE KAPITLET

DE TRE FÖRSTA PORTARNA

Utrustad med godhetens, kärlekens och ömma barmhärtighetens nyckel, är du trygg inför dānas port, den port som står vid ingången till vägen.

C.W.L. – Āryasanga räknar nu återigen upp de sju portarna, varvid han framställer dem såsom etapper på vägen och betraktar dem särskilt från synpunkten av de fallgropar som utgör faror för aspiranten. Den ljusare sidan av saken, den uppmuntran och styrka kandidaten mottar, beaktas för stunden icke. Det är önskvärt att minnas detta, för att vägen ej skall förefalla alltför sorgesam.

Såsom redan förklarats, är dāna mer än blotta givmildheten, även mer än känslan av godhet. Det betyder det fullständiga, förbehållslösa utgivandet av en själv i tjänandet av mänskligheten.

Skåda, lycklige pilgrim! Den port som möter dig är hög och bred, synes lätt att gå in genom. Den väg, som leder igenom den är rak och jämn och grön. Den är liksom en solbelyst glänta i skogens mörka djup, en fläck på jorden speglad från Amitābhas paradīs. Hoppets näktergalar och fåglar i lysande fjäderskrud sjunger, sittande på grönskande grenar, drillande framgång för orädda pilgrimer. De besjunger bodhisattvas dygder fem, bodhikraftens femfaldiga källa och kunskapens sju steg.

Gå vidare! Ty du har fört nyckeln med dig. Du är trygg.

Denna vers ger oss en skön och poetisk beskrivning av vägen såsom den först framträder för den lycklige pilgrimen. Till en början tror han den vara full av glädje, mycket behaglig och lätt att vandra. Det är lätt, när man sett den heliga Graal, att uppge allt annat och följa den. Men efter en tid kanske visionen bleknar, den första entusiasmen mattas och människan börjar tröttna. Det ligger i den mänskliga naturen att önska ständig omväxling. Se hur människor rusar efter en nyhet och hur efter en kort tid deras intresse slaknar, sysslan blir enformig och de riktar uppmärksamheten på något annat.

Undersökningar av Alcyones liv visade oss att de flesta människor gör mycket små framsteg även i en serie av tjugo eller trettio liv. Efter att ha fått veta vilket som var hans namn i *The Lives of Alcyone* och insett att han var i stort sett densamme för femtio tusen år sedan som nu, skrev han: "Om någon tidigare hade sagt mig att jag för tjugofem tusen år sedan var allt annat än en vilde i skogen, skulle jag inte ha kunnat tro det." Jag svarade honom: "Om ni för tjugofem tusen år sedan var en vilde i skogen, är det sannolikt att ni ännu i dag skulle ha varit en sådan."

Om en människa däremot grips av entusiasm för ett andligt mål, tar hon genast och snabbt ett steg framåt. Om hon inte kan behålla sin entusiasm, är det att beklaga, men troligen har hon i det hon rusade fram åstadkommit så mycket som avsågs för henne i innevarande liv. Nu har vi icke endast motivet att gå framåt utan även åtskillig kunskap, som sätter oss i stånd att göra det, och detta bidrar till att hindra oss från att falla tillbaka.

Vi måste alltid försöka behålla vår entusiasm och inte låta oss påverkas av lynneskast, så att entusiasmen blir utlämnad på nåd och onåd till det som sker oss i fysiska världen eller i de psykiska världarna. Vår entusiasm sattes på svåra prov, när madame Blavatsky avled. Jag minns hur den ville falna, när hon lämnade oss. Hon hade förmågan att hålla oss alla i gång, och när hon gick bort, kände vi oss kraftlösa, ehuru några av oss hade lyckats komma i direkt förbindelse med mästarna.

Och även vägen till den andra porten grönskar, men den är brant och vindlar uppför, ja, till toppens klippor. Grå dimmor sveper i dess oländiga och steniga höjd, och där bortom ligger allt i mörker. Alltmedan pilgrimen vandrar vidare, ljuder hoppets sång svagare i hans hjärta. Tvivlets rysning känner han nu. Hans steg blir mindre stadiga.

Tag dig i akt för detta, o kandidat. Ta dig i akt för fruktan, som breder sig, liksom de

svarta och ljudlösa vingarna av fladdermusen vid midnatt, mellan din själs månsken och ditt stora mål, som skymtar långt i fjärran.

Frukthan, o lärjunge, dödar viljan och hejdar varje handling. Om pilgrimen saknar shilas dygd, snubblar han och sårar karmiskt grus hans fötter längs den steniga vägen.

Lärjungen kommer vanligen in med ett strålande första krafttag och slaknar sedan. Så är det, eftersom han väntade sig, ehuru han kanske icke erkänt detta ens för sig själv, att hela hans liv skulle förändras. Måhända inbillade han sig att han skulle få ett liv fyllt av fenomen eller att han alltid skulle få erfara mästarens närvaro och så kunna ständigt hålla sig uppe på sin högsta nivå. Visst förändras hans liv, men icke så som han föreställt sig.

När tvivlet inställer sig, är detta för några studerande tvivlet på hela den esoteriska kunskapen. De har ännu ej kommit i medveten kontakt med mästarna, börjar tvivla på att dessa verkligen finns och undrar om det icke är så att de följer ett irrbloss. Jag hoppas att inget dylikt tvivel uppstår hos någon av oss, men om det uppstår, är det bäst att söka stöd hos de första principerna. Börja från början, granska era motiv, undersök bevisen.

Sedan finns tvivlet på en själv. Detta ansätter ibland nybörjaren. Det kan vara så att man inte framvisar de gudomliga egenskaper man önskar. Man måste dock fortsätta att försöka utan att tvivla, ty framgången är absolut viss för varje människa, och tvivlet är ett allvarligt hinder för målets uppnående. Låt den som från början är säker på att han aldrig kommer att lära sig simma, försöka göra det. Han kommer aldrig att lära sig det. Tvivlet starkare än något annat hindrar honom att hålla sig flytande. En annan, som har tilliten, lär sig nästan genast.

Problemet med många aspiranter på vägen är att de hyser detta tvivel på om de kan lyckas. De måste likväl fortsätta att kämpa och göra sig av med denna fördom de har mot sig själva, ty det är vad det är, genom att resonera bort den. De måste säga sig: "Jag skall göra detta, antingen jag kan eller inte."

Āryasangas bildspråk är alltid vackert. Han talar här om själens månsken. Den lyser med ljus lånat från logos, solen, och även från den andliga själen, buddhi, och anden ātma. Denna får icke låta något komma emellan, ty annars lämnas själen i mörker.

"De svarta och ljudlösa vingarna av fladdermusen vid midnatt" ger en levande bild av det sätt, på vilket frukthan smyger sig på en människa. Frukthan är något av det mest dödsbringande, och den tränger sig på oss från alla håll, ty världen är full av den i en mängd olika skepnader. Affärsmannen till exempel lever ständigt i ett litet inre tumult av rädsla. Den anställde är rädd för vad hans förman skall anse om honom eller för att mista sin plats. Religiösa är rädda för döden eller helvetet eller vad öde skall drabba deras bortgångna vänner, alla övriga slags absurditeter att förtiga. Många barn lever i ständig frukthan för de äldre, sina fäder och skollärare.

Āryasanga säger med rätta: "Tag dig i akt för frukthan." Den förmörkar själen och gör den till en svagare avbild av logos. Logos är kärlek och enligt evangelisten Johannes "driver fullkomlig kärlek ut rädslan".

Den dygd som heter shīla är harmoni, gott uppförande. Esoterikern har en rättsuppfattning, som skiljer sig från den i världen gängse däri att den är strängare. Han är icke bunden av sällskapslivets regler och konventioner utan av något långt starkare – det andliga livets principer, som icke tillåter minsta avvikelser från sanningen, kärleken och ett liv i tjänande, där intet utrymme över huvud taget ges för personlig njutningslystnad.

Var säker på foten, kandidat. Bada din själ i kshāntis essens, ty nu nalkas du den port, som bär detta namn, tapperhetens och tålmodets port.

Vi har nu kommit till den tredje porten. Kshānti är tålmod och tapperhet. Stadig entusiasm fordras, icke den nervösa, ängsliga, ryckiga entusiasm som sliter ut den som visar den, innan den hunnit uträtta något av värde.

Slut icke dina ögon, förlora heller ej dorje ur sikte. Māras pilar dräper alltid den som icke nått vairāgya.

Māra är begärets konung, begärets personifiering. Det sägs därför att hans pilar alltid träffar dem som icke nått vairāgya eller begärsfrihetens tillstånd.

Madame Blavatsky lämnar en anmärkning om dorje eller vajra, åskviggen eller maktens spira, som nämndes även i Andra fragmentet. Hon säger:

Dorje, på sanskrit vajra, är ett vapen eller redskap, som handhas av vissa gudar (de tibetanska dragshed, de devaer som skyddar människor), och betraktas såsom havande samma ockulta kraft att avvända onda inflytanden genom att rena luften såsom ozonet i kemin. Den är även en mudra, en åtbörd och kroppshållning, som man använder medan man sitter i meditation. Den är kort sagt en symbol för makten över osynligt ont inflytande, antingen den brukas såsom kroppshållning eller talisman. Bonerna och dugpaerna har emellertid lagt beslag på symbolen, missbrukar den för svartmagiska syften. Hos gulmössorna, gelugpaerna, är den en maktsymbol liksom korset hos de kristna, varvid den på intet sätt är mer vidskepligt brukad än denna. Hos bonerna är den i likhet med den omvända dubbla triangeln tecknet för trolldom.

Maktens spira, som förvaras i Shamballa och används vid initiationer samt vid andra tillfällen, är förmodligen den starkaste talismanen på denna planet. Samtidigt är den en stor symbol för den kraft som icke något kan motstå och som, när vi känner den inom oss själva, gör oss oförmögna att känna rädsla.

Talismaner är icke blotta kvarlevor av medeltida vidskepelse, vilket somliga människor tror. Den som är det minsta sensitiv och besöker den monter i British Museum, som innehåller gamla gnostiska gemmer, kan lätt övertyga sig om detta faktum, ty det inflytande några av dessa avger kan man känna mycket tydligt. En talisman är ett magnetiskt laddat, vanligen litet föremål, som har till uppgift att avvärja alla inflytanden, som inte harmonierar med dess magnetiska laddning. Dess verkan kan liknas vid gyroskopets. Ett dylikt roterar på ett sådant sätt att det ibland bryts i stycken förr än det låter ändra sin rörelseriktning.

Den bästa talismanen göres av en ädelsten, eftersom en dylik tillhör det högsta slaget av mineral och därför bäst behåller magnetismen. Under vanliga omständigheter börjar rädslan svagt och vinner styrka endast gradvis. I alla dylika fall är en talisman, laddad med rätt slags magnetism, till hjälp, ty den stöter bort dessa svaga vibrationer. Talismanens bärare får därmed tid att samla alla sina krafter, mönstra sin egen styrka och i sin emotionalkropp sätta i gång vibrationer av motsatt slag.

Āryasanga återkommer till ämnet fruktan:

Tag dig i akt för att darra. Under fruktans andedräkt rostar nyckeln till kshānti. Den rostiga nyckeln vägrar att låsa upp.

Ju längre du skrider framåt, desto fler fallgropar möter dina fötter. Den väg som leder vidare upplyses av blott en eld – ljuset av modets flamma i hjärtat. Ju mer man vågar, desto mer får man. Ju mer man fruktar, desto mer mattas detta ljus – och detta ljus ensamt kan leda. Ty liksom den dröjande solstråle, som belyser toppen av något högt berg, följes av den svarta natten, när den tonar bort, så är det även med ljuset i hjärtat. När detta ljus slocknar, faller en mörk och hotfull skugga på vägen och naglar fast dina fötter i skräck.

Tag dig i akt, lärjunge, för denna dödsbringande skugga. Intet ljus, som skiner från anden, kan skingra den nedre själens mörker, såvida ej all självisk tanke flytt därifrån och pilgrimen sagt: "Jag har uppgivit denna förgängliga kropp, jag har förintat orsaken, de skuggor som kastas kan ej längre, såsom verkningar, vara." Ty nu har den stora striden, det slutliga kriget mellan det högre jaget och det lägre jaget ägt rum. Skåda, själva slagfältet är nu uppslukat i det stora kriget och är ej mera.

Men sedan du väl gått genom kshāntis port, är det tredje steget taget. Din kropp är din slav.

Av dessa verser framgår att kandidaten måste lära sig att helt och hållet lägga det lägre jaget åt sidan. Frukten hör till detta lägre jag, ty det högre jaget kan inte ha något att frukta i hela världen – den enda frukten en verklig människa kan ha, säger en gammal romersk filosof, är att hon själv ej skulle förmå att till fullo bruka alla sina dygder eller förmågor för det goda.

Också självskheten hör till det lägre jaget, och i detta avseende kan hundratals inkarnationers vana behöva motverkas, ty ibland kan man finna att man är en smula självisk, även när man i sitt hjärta avgjort har vänt sig emot den. Detta kan jämföras med vad som sker, när man för att hejda en ångbåt i dess gång framåt plötsligt kastar om maskinerna. Båten fortsätter alltjämt framåt och emot maskinernas rörelse. Men snart nog har båtens egen fart fullständigt upphävts, och då lyder båten maskinerna fullkomligt.

Förrän man gjort sig kvitt denna självskhet, kan det högre jaget inte fullständigt lysa in i personligheten. Det högre jaget eller själva själen kan ha det som synes vara självskhet, fastän denna är av ett helt annat slag än personlighetens. Det kan bortse från andra, om det förblir blotta manas och inte manas-taijasī, manas starkt förbundet med buddhi. och kan därför vara på detta sätt själviskt. Men det skulle aldrig kunna begå misstaget att tro att det kunde vinna något genom att en annan förlorade, ett misstag som är så vanligt här nere. Människor gör ofta sådant som de vet vara orätt, till exempel i affärer. De tror sig ha vunnit något, när de har överlistat sin nästa. I stället har de gjort ett allvarligt misstag. Alldeles fränsett karmas lag, som alltid måste verka, har människan ställt in sig på att bedraga och kommer att få lida återverkan av all den tanke och allt det begär hon satt i rörelse i denna riktning. Hon har lagt grunden till en vana, och nästa gång ett tillfälle att göra något oärligt yppar sig, blir det litet lättare för henne att falla för frestelsen och litet svårare att övervinna den och göra det rätta. Om hon kunde se hela skeendet och icke endast ett litet utsnitt ur det, skulle hon inse att hon icke vunnit utan tvärtom förlorat något oerhört.

Ett högre jag kan inte vara så blint. Den som bedrar, därför att han inte ser längre än till de omedelbara frukterna i fysiska världen, är liksom en general, som inte skulle bry sig något om slagfältet i dess helhet utan bara inrikta sig på att intaga en enda obetydlig ställning. Denna kan han nog intaga, men till priset av att förlora hela slaget.

Om man nått det stadium att man förintat självskheten, kan man säga: ”Jag har förintat orsaken” – orsaken till allt besvär och all sorg här nere.

Det slagfält som nu är uppslukat och ej mera är, är antahkarana, som försvinner, när det högre har slukat det lägre och detta icke längre finns till.

Det visar sig att Āryasāṅga i bakgrunden haft i åtanke en motsvarighet mellan dessa sju portar och människans sju principer. De tre första portarna sammanhänger på visst sätt med de tre lägre principerna i personligheten, medan den fjärde porten har avseende på detta rena lägre mentala som är strålen från det högre manas och är antahkarana. Från och med nu börjar frestelserna att vara sådana som sammanhänger med de högre principerna och alltså hör till den inre människan.

FJÄRDE KAPITLET

DEN FJÄRDE PORTEN

Bered dig nu för den fjärde, porten till de frestelser som snärjer den inre människan.

Innan du kan nalkas detta mål, innan din hand är lyftad för att lossa den fjärde portens spärrhake, måste du ha bemästrat alla de mentala förändringarna hos dig själv och dräpt härskaran av tanke-känslor, vilka, svärfångade och lömska, oombedda smyger inom själens klart upplysta helgedom.

C.W.L. – Det hör till erfarenheten hos många aspiranter på vägen att de vanliga fel, som påträffats och övervunnits i det vanliga livet, senare återframträder i en annan skepnad. Man

kan till exempel ha dödat stoltheten i dennas vanliga, världsliga former, men den visar sig åter i det andliga högmodets gestalt. Likaledes kan man ha gjort sig av med begäret efter världslig vinning, men den återkommer såsom begäret efter eget framåtskridande eller kunskap för egen tillfredsställelse, för känslan av att äga kunskapen. Också sedan medkänslan börjat bli en makt i livet, försöker självisheten erövra den och få människan att begära endast att bli fri från orsaken till det egna obehaget och den egna bedrövelsen genom att flytta lidandets föremål utom synhåll. Det är som när en husmor – om det nu finns någon av det slaget – inte vill se damm i rummet och sopar det under mattan i stället för att städa ordentligt.

Också hatet kan dyka upp igen, otroligt som det kan tyckas att en sådan grov last kan framträda hos dem som strävar efter att leva det högre livet. Några av våra studerande har kommit detta farligt nära, om en annan haft en annan åsikt än de i någon fråga, till exempel rörande planetkedjorna eller om huruvida Mars och Merkurius hör till vår jordkedja eller inte! Om man utan omsvep frågar, ”Hatar ni den eller den på grund av att han tycker olika än ni i denna fråga?” förnekar han det givetvis. Men han umgås inte med den andre, och om de händelsevis möttes, skulle han känna sig mycket besvårad och vara otrevlig eller skyla över denna känsla med en konstlad otvungenhet, en slät yta liksom olja på vatten.

Detta är ett säreget envist fel och har varit grunden för några av mänsklighetens problem. Upprördes icke på 300-talet hela kristenheten och slets isär på grund av en enda bokstav i ett ord? Denna bokstav gjorde skillnaden mellan två annars likalydande ord, som bestämde huruvida den andre logos var av *samma* väsen eller av *liknande* väsen som den förste logos. Därom rörde sig hela den strid som rasade i Alexandria mellan de så kallade arianerna och de renläriga. Och är icke nu för tiden miljontals kristna samlade i det ena lägret och miljontals kristna i det motsatta rörande frågan om huruvida den tredje logos utgick omedelbart från den förste logos eller från den förste medelbart genom den andre logos? Detta är den beryktade lärostriden om ”filioque”, som lett till en oförsonlig söndring mellan de två stora kyrkorna. Den österländska eller grekisk-ortodoxa anser att den helige ande, den tredje logos, utgick från fadern – det enkla utgåendet – medan den västerländska eller romerska kyrkan anser att han utgick från fadern och sonen – det dubbla utgåendet. Detta gräl om något som ingen kan veta något om har ingen praktisk betydelse för någon. Av diagram som visats oss kan vi teosofer draga slutsatsen att båda har rätt, men ingendera parten välkomnar det förslaget.

I buddhismen, för att ge ett annat exempel, är anhängarna delade i frågan om huruvida den plattform, som skall uppföras på vattnet för utförandet av vissa ceremonier, skall bestå av tre plankor eller fyra. På grund av denna kontrovers måste de utföra ceremonierna var för sig!

Vad har det för betydelse, om Mars och Merkurius hör till vår kedja eller ej? Vi kan vara lika goda människor, lika goda medborgare, lika uppriktiga teosofer, lika goda tjänare av mästarna och – får man hoppas – lika goda vänner, vad vi än har för åsikter. För egen del studerar och iakttar jag så noga jag kan och uppger vad jag vet, då det synes mig vara min plikt att göra detta, men jag har aldrig hävdat ofelbarhet, och jag lär mig mera varje dag. Jag skulle aldrig klandra någon som inte håller med mig om det jag säger. Jag har faktiskt mer än en gång hört vår president säga hur djupt hon hoppas att ingen någonsin kommer att göra något hon sagt till dogm och därmed göra henne till ett hinder för fortsatt framåtskridande i vårt sällskap och ett frö till splittring. Om hon alls är ängslig för något, så är det för denna fara.

Teosofer förutsätts ha givit upp tanken om någon viss kunskapskällas ofelbarhet. Den fråga vi bör ställa, när en ny idé förkunnas, är ”Låter den riktig? Inspirerar, höjer, upplyser den oss? – icke ”Vem har sagt det? Vilken bok står det där i?” Det finns emellertid de som visserligen övergivit den blinda tron på Bibeln men i stället överfört den på *Den Hemliga Lärnan*. Denna bok är förvisso en skattgruva av underbar visdom, men den är icke fullkomlig, vilket författarinnan påpekat. Den är, sade hon, blott ett urval av brottstycken från den hemliga lärans grundläggande sats, varvid särskilt beaktats vissa fakta, som olika skribenter tagit fasta på och förvrängt bortom varje likhet med sanningen. Och hon citerade Montaignes ord: ”Jag har

här gjort blott en bukett av plockade blommor, och det enda egna jag medfört är det snöre som binder dem samman.” *Den Hemliga Lärnan* kommer att vara en skattkammare för teosofier i hundratals år, men låt oss ej knyta dogmatismens förbannelse till den. Ingen kan säga sista ordet i esoteriken. Den kunskap vi förvärvat hitintills är endast liksom en titt under en liten flik av ett stort täckelse. Vi har ingen aning om vad som kan avslöjas, när en annan del av täckelset lyfts.

Āryasanga säger att man, innan man kan hoppas att få gå igenom denna fjärde port, måste ha bemästrat de mentala förändringarna hos en själv. Stämningar kommer och går och färger mycket effektivt ens sätt att se. När en människa befinner sig i ett moln av nedslagenhet, är det svårt för henne att inse att världen där ute egentligen inte är svartare nu än den var förut. När en svår, skakande sorg har drabbat henne, är det med något liknande en chock hon går ut och ser att solen alltjämt skiner och människor ler och rent av skrattar.

En människa, som själv är mycket missmodig, känner sig ibland ganska arg, när hon ser att andra är lika glada som vanligt. Hon tycker att världen är mycket hård och att den inte bryr sig ett dugg om *henne*. Hon glömmmer då att i går, när hon själv var lycklig, var vissa andra olyckliga och att hon då själv inte brydde sig om dem utan nöjt levde sitt liv. Jag vet att nedslagenhet är något mycket verkligt men också att den alltid är något människan själv skapat och själv tillåtit. Ibland uppstår den ur ohälsa, överansträngning eller nervpåfrestning. Vid andra tillfällen kommer den från emotionalvärlden, där det finns många så kallade döda i tillstånd av nedslagenhet. Det är således icke alltid ens eget fel att nedslagenhet uppstår, men det är alltid ens eget fel, om man låter den stanna.

Ganska många människor tycks inbilla sig att deras tro eller icke-tro gör någon skillnad gentemot verkligheten. ”Ånej, det där kan du inte få mig att tro på!” säger en sådan människa i föreställningen att hennes icke-tro har något som helst med sakförhållandet att göra. Om något är ett faktum, förblir det ett faktum, antingen man tror det eller ej. Detta är ett av de besynnerliga små sätt, på vilka den mänskliga inbilskheten gör sig gällande.

Man måste även se upp, så att tillfälliga tankar inte verkar störande på ens tjänande, inte heller låta möjligheten att göra en människa en tjänst gå sig förbi, därför att det är något hos henne man inte tycker om – såsom hennes frisyr. Dylikt synes obetydligt men visar hur ens medvetenhet och karaktär är beskaffade. Ofta är det en tanke på ras, klass eller kast, som står i vägen. Indiens brahminer försummar ofta på grund av detta att göra sin plikt mot de kastlösa. Ingen förnekar den väldiga klasskillnaden, men envar borde ges tillfälle att höja sig socialt och moraliskt så mycket han förmår. Givetvis kan man icke på kort tid ändra förhållandena för miljontals människor, men man kan alltid visa dessa människor den största vänlighet och hänsyn och hjälpa envar av dem som kan mottaga hjälpen.

Om du icke vill dräpas av dem, så måste du oskadliggöra dina egna skapelser, dina tankars barn, osynliga, opåtagliga, som svärmar runt mänskligheten, människans avkomlingar och arvingar och hennes jordiska byte. Du har att studera den skenbara fullhetens tomhet, det skenbara tomrummets fullhet.

Det skenbara tomrummets fullhet är ett uttryck med djup innebörd. Det avser en mängd olika tillstånd. Först tänker man på koilon, rummets eter. Vanligen tänker människor på rummet såsom något tomt, men faktum är att det är fyllt med materia av en täthet som man knappast kan föreställa sig. Det är den skenbart fasta materien som är ”tom”. Den materia vi ser består av hål i den verkliga materien, bubblor som skapas i koilon. Såsom en fransk vetenskapsman nyligen sade: ”Il n’y a plus de matière. Il n’y a que des trous dans l’éthère.” (”Det finns icke längre någon materia. Det finns endast hål i etern.”). Vetenskapens senaste åsikt avseende rummets eter är att dess täthet är tio tusen gånger vattnets och ungefär fem hundra gånger den tyngsta metallens täthet.

Hinduerna talar om rotmaterien eller mūlaprakriti, varav koilon kanske är en förtätning. De säger att logos, när han förverkligar sig själv, när han differentierar sig ur det absoluta och liksom skådar tillbaka på detta absoluta, icke ser detta utan en slöja, kastad över det, och att

denna slöja är mūlaprakriti. I *Den Hemliga Lärnan* citerar madame Blavatsky swāmī T. Subba Row i denna fråga, såsom följer:

När den [det vill säga logos, ”... parabrahmans första manifestation (eller aspekt)”] väl fått tillvaro såsom ett medvetet väsen ... uppfattar den från sin objektiva ståndpunkt parabrahman såsom mūlaprakriti. Jag ber eder ihågkomma detta ... ty häri ligger roten till den svårighet att utreda förhållandet mellan purusha och prakriti som alla de författare erfar, vilka behandlar ämnen, tillhörande vedāntafilosofin. ... Denna mūlaprakriti är materiell för densamma [logos], liksom varje materiellt föremål är materiellt för oss. Men denna mūlaprakriti är lika litet parabrahman som de olika egenskaper, vi uppfattar hos en pelare, är pelaren själv. Parabrahman är en obetingad och absolut verklighet, och mūlaprakriti är ett slags slöja, kastad däröver. Parabrahman kan ej skådas sådant det är i sig självt. Dolt under en slöja skådas det av logos, och denna slöja är den kosmiska materien i dess mäktiga utbredning ...

Den logos som här omnämnes är logos för vårt universum, vari finns miljontals solsystem – icke solsystemets logos. Det var han som blåste sin ande i rotmaterien, som grävde hål i rummet, så att universum blev till. Fjorton miljarder dylika bubblor bildar en fysisk atom, och arton av dessa bildar en väteatom, och vätet är det lättaste grundämnet.

Det är således ett faktum att allt vi känner såsom materia intet annat är än hål i den verkliga materien. Denna rotmaterias tryck är flera miljoner ton per kvadrattum. När människorna lär sig att utesluta detta tryck, kommer de att kunna bruka denna oerhörda kraft till att driva sina maskiner. De kommer att kunna använda den kraft från logos som finns i atomen, vilken motstår detta väldiga tryck. Men först kommer de att utnyttja den kraft som frigöres vid den fysiska atomens upplösning.

Det skenbara tomrummets fullhet och den skenbara fullhetens tomrum kan studeras i en mängd vitt skiftande vardagliga erfarenheter. Atmosfären är full av andra människors och andra varelsers tankar. Såsom sägs i *Den dolda världen*:

Varje människotanke övergår vid sin utveckling till den inre världen och varder ett aktivt väsende genom att associera sig – sammansmälta skulle vi kunna säga – med en elemental, d.v.s. med en av de halvintelligenta krafterna i naturens riken. Den överlever såsom en aktiv intelligens – en varelse avlad av tanken för en längre eller kortare tid, proportionell till den ursprungliga intensiteten av den hjärnverksamhet som födde den. Sålunda fortlever en god tanke såsom en verksam, välgörande makt, en ond såsom en skadlig demon. Och sålunda befolkar människan oavbrutet sitt lopp genom rummet med en sin egen värld, uppfylld med avkomlingar av hennes fantasier, begär, impulser och passioner; ett lopp som återverkar på varje känslig och nervös organisation, som kommer i beröring med det, i proportion av dess dynamiska intensitet.

Återigen: en människa kan meditera i ett rum som är tomt eller fullt av folk. I det senare fallet kan det vara tomt för henne, eftersom dessa andra icke i någon högre grad påverkar henne. I det förra fallet kan det likväl vara fullt av mäktiga osynliga närvarande och inflytanden, som meditationen dragit dit och som ägnar sig åt att utgjuta sin kraft över den som synes sitta där ensam.

Något liknande detta kan man se i livets skiftande omständigheter. Många till synes viktiga skeenden går oss förbi och lämnar oss oberörda, medan någon liten händelse kan påverka hela vårt liv. En närståendes död eller förlusten av ens förmögenhet synes så allvarlig, när den inträffar, att man tror att den kommer att bli avgörande för hela livet, och likväl kanske den till sist knappt gör någon skillnad. Detta har jag själv erfarit. Såsom ung man förlorade jag alla mina pengar, förhållandevis mycket, i 1866 års stora finanskatastrof. Denna föreföll då vara en mycket betydelsefull händelse. Likväl gjorde den ingen skillnad för mig. Men mitt tillfälliga möte med en person, som berättade för mig om madame Blavatsky, har betytt allt för mitt liv. Detta möte tycktes ha skett av en slump, men det måste ha varit avsiktligt och arrangerat i detta skenbara tomrum, som egentligen är så fullt i varje tänkbart avseende.

Likaså skedde det att en förbifarande deva hälsade på hos mig en söndagsmorgon, när jag höll ett föredrag för några teosofer i Adyar. Han visade mig några av de sätt, på vilka devaerna skulle påverka människor genom religionen i sjätte rotrasens tidiga skeden. Jag uppfattade det då såsom endast en vänlig handling av en förbifarande vän, men numera och med tanke på vad

det har resulterat i är jag viss om att det var något vida större. Det ledde till vår kunskap om mycket av det som hör till den nya rasens begynnelse, till den forskning som andra delen av boken *Man: Whence, How and Whither* bygger på och något senare till den forskning som dr Besant och jag själv gemensamt utförde och som ledde till att första delen av samma bok blev skriven. När jag skådade framåt i detta framtida samhälle, såg jag att hon skulle bli ihågkommen för denna bok, när allt hon dessförinnan skrivit hade glömts men att hennes största bok, som skall bevara hennes minne för historien, är oskriven ännu.

O aspirant utan fruktan, skåda djupt i ditt eget hjärtas brunn och svara. Vet du om jagets krafter, o du som förnimmer de yttre skuggorna?

Renhet är något stort, men den räcker inte. Det lilla spädbarnet är rent, ty det vet intet vare sig av gott eller ont. Kunskapen behöver vi för att kunna handla och även viljan att omsätta denna kunskap i handling. Djuren är renare än människan, växterna ännu renare, de har icke människans föreställningsförmåga, som förmår henne att söka materiell njutning i strid mot eller utan att beakta naturlagarna. Likväl är det nödvändigt att människan går igenom denna erfarenhet av materien för att få kunskap och sedan kunna återvända till det gudomliga, från vilket hon stigit ner, och därvid återvinna sin renhet. Vi har kommit från logos såsom ett gudomligt moln men återvänder till honom såsom ett gudomligt väsen med bestämda förmågor.

Den människa som vandrar vägen har igenkänt det gudomliga jaget inom sig och är i färd med att frigöra sig från det inflytande skuggornas värld utövar. Dessa skuggors verklighet är endast relativ och är nu ingen verklighet för henne förutom det inneboende livet, vilket erbjuder henne ett långt rikare område för medvetenhetens upplevelse än den upphetsning som de yttre tingena alstrar vid sin kontakt med sinnena. Hon hade föreställt sig skuggorna verkliga, absolut verkliga, verkligare än något annat, många inkarnationer igenom. Allt detta var nödvändigt, ty utan den dragningskraft de utövade på henne hade hon aldrig vaknat, aldrig besinnat sig, aldrig lärt något över huvud taget.

Om du icke gör detta, så är du förlorad.

Ty på den fjärde vägen, skall lidelsens eller begärets lättaste bris rubba det stadiga ljuset på själens rena, vita murar. Den ringaste våg av längtan eller saknad efter mājās illusoriska gåvor, längs antahkarana – den väg som går mellan anden och dig själv, sinnesförnimmelsernas, ahamkāras råa upphetsares allfarväg – en tanke lika flyktig som blixten skall vålla att du förverkar dina tre byten – de byten du vunnit.

Āryasanga talar nu om vairāgya och han säger att den som strävar efter att fullända detta måste akta sig för det minsta gensvar på tingens dragningskraft eller begär efter dem, eftersom han annars kastas tillbaka in i de upphetsades skara. Detta påminner om liknelsen i Andra fragmentet om själen såsom lika genomskinlig och klar som en sjö i bergen. Här brukar han liknelsen om lampan för att uttrycka den stadga man på detta stadium måste ha uppnått. Visserligen kastar även en tillfällig tanke människan tillbaka, men vi måste betänka villkoret: att det är hennes egen tanke. Om det, som sagt, endast är en återspegling av någon annans tanke, endast en kringsvävande tankeform, som tilldragit sig människans uppmärksamhet och hon inte dröjer vid denna tanke och gör den till sin egen, så blir den inte till samma störning för hennes renhet och stillhet, hennes vairāgya.

Det händer att mycket goda människor plågas av dylika förbifarande tankar och anser att de måste vara mycket onda för att kunna hysa sådana. Men om de inte dröjer vid dem och inte när dem och inte sänder ut dem förstärkta att utföra ett ännu större förstörelseverk, så har de egentligen inte begått något fel. Visserligen är det så att vi aldrig skulle ha blivit medvetna om en ond eller oren tanke, om denna icke berörde något hos oss själva besläktat. Men detta innebär ju bara att vi ännu inte är fullkomliga. Om en tanke av sådant slag passerade genom en adepts medvetande, skulle han icke ens märka den, men om många sådana samlades runt honom, skulle han behöva avvisa dem ungefär såsom vi viftar bort flugor och myggor. Låt er alltså inte

onödigtvis besvärar sig av instinktiva impulser av vrede, självishet eller oönskade strömtänkar. De är återstoder från det förgångna eller kommer från omgivningen. Men tag icke över dem, ty om ni det gör, är det icke endast vairāgya ni går miste om utan även de tre byten ni redan vunnit, så att ni får börja om uppstigningen igen från vägens allra första början.

Antahkarana kallas här sinnesförmimmelsernas allfarväg. Det är det gåtfulla medel, varmed materiella ting kan påverka medvetenheten, kanalen mellan objektet och subjektet, det som gör så att en kontakt med ett sinnesorgan yttrar sig i medvetenheten såsom en förmimelse. Dylik förmimelse, omedelbar uppfattning av föremål, är mer levande än någon beskrivning med ord. Att ha hört, sett eller känt något ger människan en starkare känsla av verklighet än att blott ha tänkt på det. Det är därför den klärvoajanta förmimelsen av de andra världarna är värd så mycket mer än de beskrivningar vi kan lämna. Detta är också förklaringen till att yogaböckerna säger att alla de vittnesmål andra avlägger och alla de omdömen aspiranten fäller om ting han själv ännu icke sett måste han till sist ersätta med sin egen omedelbara förmimelse, som ensam kan ge en klar vision av sanningen.

Sinnesförmimmelserna kallas här ahamkāras råa upphetsare. Aham betyder ”jag” och kāra ”görare”, varför ahamkāra betyder ”jaggörare”. Den direkta erfarenhetens själva livlighet framkallar genom kontrasten livfullheten i förmimelsen av vår egen existens. Och eftersom detta är en process, som utspelas på alla nivåer, framkallar den livfullheten i den falska personligheten, medan människan alltjämt befinner sig i världen. Men när hon väl befinner sig på vägen och det personliga jagets illusion alldeles utplånats, framkallar den det jag som är ātma, viljan, hos den andliga människan. Redan i Första fragmentet studerade vi detta högre slag av ahamkāra som ofta nämnes i hinduisk filosofi.

Ty vet att det eviga icke vet av någon förändring.

Kort sagt måste man vara villig att uppgå det lägre för det högres skull. Man kan icke taga med sig världsliga ting in i himmelriket. De lagar och villkor, som gäller i den högre världen, ändras icke för att passa någon aspirants önskan.

Överge de åtta svåra plågorna för alltid. Om icke, kan du ej komma till den säkra visdomen, ej heller till frigörelsen, säger Herren, fullkomlighetens tathāgata, ”han som har följt i sina föregångares spår”.

De åtta svåra plågorna är: elakhet, slöhet, högmod, tvivel, begär, villfarelse, okunnighet och framtida liv. Den sistnämnda ter sig vid första anblicken egendomlig. Innebörden är dock alldeles tydlig – att livet i denna världen är en plåga i jämförelse med vad högre världar har att erbjuda oss.

Titeln tathāgata översätts här ”han som har följt i sina föregångares spår”. På Ceylon fick vi veta att det betyder ”han som har blivit rätt sänd”. Detta betyder någon som blivit sänd av det stora vita brödrskapet såsom dess budbärare till världen och ett dylikt sändebud följer med nödvändighet i spåren av dem som kommit före honom. Detta förklarar varför berättelsen om initiationerna förekommer med så ringa variation i olika folks traditioner, i synnerhet i den gestalt som kallas solmyten.

Sträng och krävande är vairāgyas dygd. Om du vill bemästra dess väg, måste du hålla din tanke och din förmimelse långt friare än förut från att döda handlandet.

Du har att mätta dig med ren ālaya, bli liksom ett med naturens själstanke. När du är ett med denna, är du oöverbärlig. Skild från denna, blir du en lekboll för samvritti, upphovet till all världens villfarelser.

Sedan kommer en lång fotnot, som förklarar samvritti:

Samvritti är det ena av de två slagen av sanning, det slags sanning som påvisar alla tings illusoriska beskaffenhet eller tomhet. Den är i detta fall den relativa sanningen. Mahāyānaskolan lär skillnaden mellan dessa båda sanningar – paramārthasatya och samvritisatya (satya, sanning). Detta är tvistefröet mellan madhyamikaerna och

yogāchāraerna, varav de förra förnekar och de senare hävdar att varje föremål finns till på grund av en tidigare orsak eller kedja av orsaker. Madhyamikaerna är de stora nihilisterna och förnekarna, för vilka allt är parikalpita, en illusion och en villfarelse i tankens värld och i det subjektiva lika mycket som i det objektiva världsalltet. Yogāchāraerna är de stora spiritualisterna. Samvritti är således i egenskap av blott relativ sanning all illusions ursprung.

Det är urskillningen, den första av de fyra förutsättningarna, som kan sätta människan i stånd att alltid skilja mellan det verkliga och det relativt verkliga, vilket vi ibland kallar det överkliga. Varje gång man tränger igenom det överkliga och ser det verkliga, blir det lättare att göra det igen, ty det, varmed vi igenkänner det verkliga, är guden inom oss. Ju mer detta väcks, desto lättare blir det se dess avsikt i alla ting och dess liv hos andra människor.

Samma rena ālaya, som finns inom oss och även bakom det gudomliga medvetandet i naturen, har insetts av insiktsfulla inom alla religioner. En lärd muslim sade mig en gång att det välbekanta yttrandet i islam: "Lā ilāha illā 'llāh" icke betyder "Det finns ingen gud utom gud", såsom det vanligen översätts, utan "Det finns intet utom gud". Han förklarade att de arabiska orden kunde bokstavligen uppfattas med den först anförda innebörden men att den senare var den esoteriska meningen, som lärdes i hemlighet dem emellan. Detta är den verkliga förkunelsen av monoteismen, inte bara den att det visserligen finns många gudar men bara en som förtjänar att så kallas och alltså dyrkas. Denna esoteriska tolkning, om riktig, utgör en stark länk med hinduismen, som talar om "Ett enda, utan ett annat", det enda, vari finns både vara och icke-vara.

Allt hos människan är obeständigt utom den rena, klara essensen av ālaya. Människan är en kristallstråle, en inom sig fläckfri ljusstråle, en gestalt av lera på den lägre ytan. Denna stråle är din vägledare i livet och ditt sanna jag, väktaren och den tyste tänkaren, offret för ditt lägre jag. Din själ kan skadas endast genom din vilsegångna kropp, styr och bemästra båda och du är trygg, när du går genom den annalkande "jämviktens port".

Intet annat än det enda är bestående. En människas personlighet varar en mycket kort tid – till slutet av hennes vistelse i devachan. Det högre jaget består genom hela serien mänskliga inkarnationer, kanske så länge som tiden för en planetkedja. Monaden varar utan tvivel ännu längre, men också den är obeständig. Blott det enda består. Vi skall icke gå förlorade.

Monaden hos människan är en gnista av den enda lågan. Så länge den förblir i tiden, synes den utvecklas. Med djupaste vördnad kan man säga att även logos synes göra detsamma. Han svarar mot allt det bästa och största i vår uppfattning om gud. Likväl gäller att han icke kommer att vara densamme vid slutet av ett solsystems tillvaro såsom han var i dess begynnelse, ty för honom är detta en inkarnation.

"Gestalten av lera" är brukbar för människan endast i den mån den hjälper henne att utveckla den gudomliga gnistan inom sig. Den materiella delen kan inte påverka den gudomliga gnistan i den meningen att den kunde skada den, men den kan påskynda eller sakta dess utveckling, vilket för den är liktydigt med att främja eller skada den. Därför kallas den det lägre jagets offer.

Den fjärde porten kallas här jämviktens port, eftersom den avser den mellersta principen hos människan. Det är alltid en fråga om huruvida det yttre eller det inre nu skall vinna övertaget. När kandidaten väl utvecklat och renat sina lägre principer, den fysiska, den emotionala och den mentala, måste han lägga all sin kraft på de högre principernas sida och göra deras utveckling till huvudsak.

Var vid gott mod, o du oförskräckte pilgrim till den andra stranden. Lyss ej på Māras härskarors viskningar, avvisa frestarna, dessa ondsinta andar, de svartsjuka lhamayin i ändlös rymd.

Till ordet lhamayin finns en not fogad, som säger att de är elementaler och onda andar, ogynn-

samt och fientligt inställda mot människor. Det finns inga varelser, som gör ont för det ondas skull, men det finns elementaler, som är skadliga för människan. De lever sitt eget liv, och vi kommer i deras väg. Elementaterna är i mångt och mycket liksom vilda djur. De är inte människans fiender, men de ogillar människans intrång på sitt område, och de hyser agg, emedan människor har behandlat dem illa.

Naturandar är glada varelser. Det sämsta man kan säga om dem är att de spelar små okynniga spratt, som är tröttsamma för de människor som utsätts för dem. De tål inte människan, eftersom hon gör så mycket sådant, som för dem är förhatligt och en källa till besvär. De lever ett glatt och förnöjt liv på landet och älskar att stoja omkring med vilda djurs ungar, och älskar dessa liksom även blommorna och träden. De har i sitt oskyldiga liv ingen möda och känner ej trycket av någon nödvändighet, ty de behöver inte slita för att föda och klä sig såsom människan måste. In i denna skogens lycka tränger så människan. Hon jagar och dödar de djur som är deras vänner. Hon hugger ner de träd de älskar för att odla jorden eller bygga hus. Hon besudlar luften med orena dunster av alkohol och tobak. Hela deras sköna land förvandlas till en fasansfull ödemark, och de tvingas fly undan. Måhända uppfattar de detta såsom en konstnär gör, när han ser ett vackert landskap fördärvas och förfulas med fabriker, vilkas skorstenar bolmar ut svart rök och ångor som dödar gräset, blommorna och träden. Vi kallar detta framåtskridande, vilket det kanske är för oss, men naturanden känner annorlunda, ty det är hans hem som ödeläggs och hans vänner som dödas.

Saken är alltså den att naturandarna skyr människan. När en människa tar en promenad genom skogen eller längs en stig i denna, flyr de därför undan allteftersom hon nalkas. Kanske hon kan övervinna denna deras motvilja, liksom man ibland kan vinna vilda djurs förtroende och få dem att överge sin skygghet. En yogi kan smeka vilda djur som kommer honom nära, medan han sitter och mediterar. Om man beger sig ut på landet och förmår sig att ligga ner alldeles tyst och stilla en timme eller två, händer det att små levande varelser, såsom ekorrar och fåglar, vågar sig nära. Likaledes om man lever en längre tid på samma ställe, upptäcker naturandarna till sist att man är ett ofarligt exemplar av mänskligheten, och de blir med tiden alldeles frivilligt ens vänner. Då leker de omkring en och är ganska stolta över att ha en människa till vän. I emotionalvärlden betraktar dessa varelser människor såsom inkräktare av besvärligt och farligt slag, i mångt och mycket såsom vi skulle se på en invaderande armé. De mödar sig därför med att försöka skrämman nykomlingen. Dessa varelser är dock inte frestare. Den rollen spelas främst av människans onda tankeformer.

Det finns vissa människor, vilka vi ibland kallar svartmagiker. Dessa arbetar för att motverka mänsklighetens andliga framåtskridande. De tror alldeles uppriktigt att våra högre känslor inte är något gott utan återstoder av djuriska begär och drifter. Dylika magiker kanske iakttar en människa, som gör snabba framsteg på vägen men för tillfället befinner sig i ett tillstånd, vari hon kan påverkas av dem. Det kan då synes dem värt besväret att mot denna människa skicka en elemental, avsedd att uppröra henne och så vålla en störning, som hindrar henne i utförandet av arbetet för mästaren. Detta är den närmaste motsvarigheten i verkligheten till den kristna folktron på frestande demoner. Likväl bör ingen aspirant frukta dessa, ty icke ens de värsta svartmagikerna kan uträtta något mot eller genom en människa, som är målmedveten, tänker endast på arbetet för mästaren och icke på sig själv.

Håll fast! Du nalkas nu den mellersta porten, sorgens port med dess tio tusen snaror.

Bemästra dina tankar, o du som strävar efter fulländning, om du vill skrida över dess tröskel.

Bemästra din själ, o du som söker odödliga sanningar, om du vill målet uppnå.

Rikta din själs skådande på det enda rena ljuset, det ljus som är fritt från berördhet, och bruka din gyllene nyckel.

Äryasanga kan nog tala om tio tusen snaror, ty mången gång inbillar sig kandidaten att han uppnått vairāgya eller begärsfrihet, blott för att finna att han på något svårgripbart sätt möter

samma snaror om och om igen. Även själen, det högre manas, måste ställas under buddhi-
naturens kontroll. Såsom vi sett, är det vid första initiationen som buddhilivet begynner, om
icke förr, och kandidaten vandrar genom denna värld region efter region. Arbetet kan föras till
fulländning endast om själva själen, det högre manas, samarbetar, i sin tur blir en tjänare åt
denna högre princip. Sedan, när arbetet utförts och kandidaten är redo för nästa värld, genomgår
han fjärde initiationen och skrider över ännu en tröskel.

Att vara fri från berörddhet betyder här att vara fri från sådant, som kan ge upphov till begär
efter något. Såsom vi redan sett, är detta innebörden av vairāgya.

FEMTE KAPITLET

FEMTE OCH SJÄTTE PORTARNA

**Den dystra uppgiften är nu fullgjord, din möda nära nog över. Den vida klyfta, som
gapade för att sluka dig, är nästan passerad.**

. . .

**Du har nu tagit dig över den vallgrav som omkretsar de mänskliga lidelsernas
portvalv. Du har nu besegrat Māra och hans rasande härskara.**

**Du har avlägsnat befläckelsen från ditt hjärta och låtit det blöda ut det orena
begäret.**

C.W.L. – Vi får ej missförstå utsagan att kandidatens möda nära nog är över. Nirmānakāyan
på sitt långt högre stadium, mödar sig alltjämt, och detsamma kan sägas om själva logos. Men
kanske en skillnad skall göras mellan det tröttsamma slit som arbetet med att avlägsna
personlighetens fel innebär och det härliga arbete som fortsätter i de högre världarna efter att
personligheten besegrats.

Samma tanke tillämpas på ansträngningen. Oupphörligt arbete medför en stor ansträngning
för fysiska kroppen. Men i det högre jagets världar är arbetet ren glädje. Där är då ingen sådan
skillnad mellan arbete och lek som råder i de lägre världarna. När en människa väl sett det stora
offer logos bragt och det sätt på vilket mästarna hänger sig åt hans arbete, finns ingen annan
möjlighet för henne än att själv kasta sig i dess ström och göra allt hon kan för att hjälpa till.

Vi betraktar alltjämt den människa som icke är alldeles ren, eftersom hon fortfarande kan
vara en smula självisk. Oren är den tanke som har den minsta anstrykning av själv i sig, hur god
den eljest må vara. Det kan röra sig om en liten tanke på stolthet, såsom ”Folk får en god
uppfattning om mig, därför att jag gör detta.” Detta kallas orent, när vi betraktar denna höga
nivå på vägen. Icke endast måste vi hålla undan orenheten, utan vi måste även se till att den
icke alls förekommer hos oss.

**Men du, o strålande stridsman, din uppgift är ännu icke fullgjord. Bygg hög, o
lanoo, den mur som skall omgärda den heliga ön, den damm som skall skydda ditt
sinne för högmod och tillfredsställelse över tankar på den stora utförda bragden.**

**En känsla av stolthet skulle besudla verket. Ja, bygg den stark, på det att icke det
vilda svallet av anfallande vågor, som stiger och slår på dess strand ur Māyās världs-
omspännande ocean, slukar pilgrimen och ön – ja, rent av när segern är vunnen.**

**Din ”ö” är hjorten, dina tankar är de hundar som tröttar och förföljer hans språng
till livets ström. Ve den hjort som de skällande hundarna hinner i kapp, innan han
når tillflyktens dal – som heter ”jñāna-mārga”, den ”rena kunskapens väg”.**

För att hålla den ställning han nu har vunnit emot det starka tryck miljontals omgivande
människors tankar övar på honom – något vi ofta talat om – behöver aspiranten nu bruka stark
koncentration och positiv tankekraft. Denna styrka är av nöden, innan han kan med framgång
utföra den meditation som skall lyfta honom till buddhivärldens högsta regioner.

Madame Blavatsky uppger att "ön" är det högre jaget eller det tänkande jaget. Ur detta måste alla lägre tankar utplånas, så att det högre kan framträda. Likväl får man icke i något avseende bli ett medium. Det är en stor skillnad mellan att tömma ett utrymme och att låta någon träda in i det och taga det i besittning. Detta är skillnaden mellan yogin och mediet. Här ligger också skillnaden mellan teosofen och spiritualisten. Båda är ense om att människan är evig och att hennes framåtskridande sker utan gräns. Men spiritualisten anser att det gagnar människan att bli ett medium åt goda andar, medan teosofen vidhåller att det egna, självbestämda medvetandet skall behållas under alla omständigheter och hävdar därtill att det inte finns något som det passiva mediumskalet kan ge som inte kan erhållas genom medveten klärvoajans.

Āryāsanga säger, "Ve den hjort som de skällande hundarna hinner i kapp". Detta betyder ve det jag som ger vika under de utifrån kommande tankarnas tryck. Ett dylikt jag kan icke nå det sanna tänkandets plats. Madame Blavatsky säger om den rena kunskapens väg eller jñāna-mārga att den "bokstavligen är jñānas väg eller den rena kunskapens väg, paramārthas eller (på sanskrit) svasamvedanas väg, den självklara eller självanalyserande reflektionen." Jñāna är hos hinduerna den högre kunskapen, visdomen, icke den lägre kunskapen om världen, vilken kallas vijñāna.

Innan du kan stadga dig på jñāna-mārga och kalla den din egen, måste din själ bli liksom den mogna mangofrukten: lika mjuk och ljuv som dess klara gyllene kött för andras lidanden, lika hård som fruktens kärna för dina egna plågor och sorger, o du besegrare av väl och ve.

Härda din själ mot självets snaror, låt den förtjäna namnet diamantsjäl.

Ty liksom diamanten, djupt begravnen inom jordens skälvande hjärta, aldrig kan återspegla de jordiska ljusen, sådana är din tanke och din själ. Djupt försänkta på jñāna-mārga, får dessa icke spegla något av māyās illusoriska rike.

Vi skall icke blott låta våra personliga sorger vika undan till förmån för andras. Vi måste gå ytterligare ett steg och icke låta några slags sorger kasta sin skugga över oss. När man endast känner en annans sorg, hjälper man honom ej, utan endast lägger något ytterligare till lidandet. När man däremot hyser verklig medkänsla, sänder man ut kärleksvibrationer och ger honom verklig hjälp. Mästaren hyser alltid medkänslan, men känner aldrig sorgen. Han kan inte lida, även om han i sanning är ett med dem som lider, ty han är ett med dem och vet glädjen av deras tillvaro i högre världar och den underbara härligheten i det tillstånd, mot vilka de utvecklas med osviklig säkerhet.

Faran för de flesta människor är den att när de fördriver sorgen ur sitt hjärta, kan de även förlora medkänslan, och i ett dylikt fall kan det hända att de slår in på vänsterhandsvägen, den svarta magins väg. Skuggans bröder blir fullkomligt förhårdade för andras känslor liksom för sina egna. De undertrycker obönhörligt alla känslor enligt sin föreställning att de är slöseri med kraft.

När du nått detta tillstånd, öppnas på vid gavel de portar du måste vinna för att kunna passera, och icke ens naturens starkaste makter förmår hejda din vandring. Du skall bli den sjufaldiga vägens mästare, men icke förrän då, o du kandidat till ousägliga prövningar.

Det förefaller sannolikt att de ousägliga prövningarna icke är faror och svårigheter av en sådan storlek att de är alldeles obeskrivliga, utan av ett slag som är okänt för vanliga människor och känt endast för det högre jaget. Den väg Āryāsanga leder sina trogna på är en inre väg för det högre jaget. När personligheten har övervunnits i de yttre världarna, har det högre jaget att bestiga höjderna i världarna därutöver och måste därför göra det som inte kan beskrivas. En annan möjlig tolkning är att kandidaten nu finner sig i stånd att göra det han i förstone ej kunde tro att han kunde. Den vanliga människan torde vara benägen att säga till exempel att den renhet och osjälviskhet vi ständigt talat om är ouppnåeliga för henne, att de är en uppmaning till full-

komlighet. Men om hon söker förvärva dem, fortsätter att vilja och försöka det, kommer hon att vakna till insikt om att det är fullkomligt naturligt och lätt för henne att ha dessa egenskaper.

Den vanliga människan säger att något visst är omöjligt och försöker därför inte, men vi har, liksom Napoleon sade, lärt oss att stryka ordet "omöjlig" ur vår ordbok. Det är för den som läser detta icke omöjligt att nå adeptskapet inom ett dygn. Det vore möjligt om han ägde tillräcklig vilja – en vilja som emellertid ingen tycks äga. Men om vi bortser från tidsfaktorn, är det möjligt för honom att nå adeptskapet. Om han stint riktar in sig på målet och går rakt fram utan att tänka på den tid som måste gå, kommer han också att nå målet förhållandevis snart.

Intill dess väntar dig alltjämt en ännu svårare uppgift. Du måste själv känna varje tanke och likväl avvisa alla tankar från din själ.

Du måste nå den sinnets fasthet, vari ingen vindstöt, hur stark den än är, kan kasta in en jordisk tanke. Sålunda renad måste helgedomen stå tom på varje handling, ljud eller jordiskt ljus. Liksom fjärilen, övervunnen av frosten, faller livlös på tröskeln – så måste alla jordiska tankar falla döda framför templet.

Se, det står skrivet:

"Innan den gyllene lågan kan brinna med stadigt ljus, måste lampan stå väl skyddad på ett ställe fritt från all vind." Utsatt för växlande vindar, fladdrar lågan och kastar skälvande bedrägliga skuggor, mörka och föränderliga, på själens vita helgedom.

Här får vi en poetisk beskrivning av koncentrationen – en sådan fasthet hos det högre manas att icke ens i dettas egen värld något kan tränga in utifrån. Detta är detsamma som dhāranā, omnämnd i Första fragmentet, ehuru det i detta fragment kallas vīrya, vilket betyder styrka – naturligtvis inte fysisk styrka utan det högre jagets orubbliga mod.

Dhāranā kallas i Första fragmentet sjätte stadiet, men här är vīrya femte porten. Det råder ingen förvirring om nummerordningen i detta, ty den femte porten leder till det sjätte stadiet. På detta stadium använder människan den egenskap hon förvärvat på femte stadiet för att vinna inträde på det sjätte genom den femte porten.

Samma egenskap är det pass som berättigar till inträde i buddhivärlden. När människan höjt sig till detta tillstånd, har hon för tillfället stillat det högre mentalas aktivitet, och nu, i stället för de egna tankarna, känner hon sig vara idel tanke – hon är ett med andra, och deras tankar är hennes. På detta stadium känner hon den egenskap av enhet sollogos äger. För henne är denna nu en avgjord verklighet, egen erfarenhet, icke längre blott en skön idé eller en tillfällig, gripande inspiration. Huruvida detta i någon utsträckning kommer ner i fysiska hjärnan – det är en annan sak; det mesta kan det inte. Och koncentration och meditation på dessa höga stadier utför man för det mesta, när man under sömnen lämnat de fysiska kropparna.

Vi talar ofta om att bekämpa jordiska tankar och känslor. Detta är ett stadium, där man ställer sig på jämlik fot med dessa. Men det stadium, vi nu talar om, är ett där de faller ner döda vid aurans "tröskel", yttre gräns. De respektive kropparnas vibrationstal är så oerhört höga att de lägre tankeformerna stöts bort och inte kan tränga igenom. Det finns många exempel på detta i fysiska världen. Om ett hjul snurrar sakta, kan man kasta en boll genom ekrarna, men inte om det snurrar hastigt. Om en vattenstråle är tillräckligt stark, kan man inte hugga igenom den med ett svärd, ty vapnet kastas undan, som vore vattnet ett fast ämne. En välkänd saga för barn handlar om en man, som kunde stå ute i regnet och svinga sitt svärd med en sådan fart över huvudet att icke en droppe kunde komma igenom cirkeln och falla på honom!

Citatet om lampan är hämtat från Bhagavad-Gītā. Försättningen lyder: "En sådan liknar den behärskade tankens yogī, försjunken i jagets yoga" och förklarar vidare att han då ser jaget genom jaget och är förnöjd i jaget, att han anser det icke finnas någon större vinst bortom detta och aldrig mer uppröres, ens av djup sorg.

Yogīns upplevelse är en verklig intuition, eftersom den kommer inifrån, från en del av naturen som är djupare än till och med det kausala. Hur en dylik intuition uppfattas i person-

ligheten, om den alls gör detta, beror på det slags människa som upplever den. Det finns två huvudsakliga överföringssätt – det ena genom det högre till det lägre mentala och det andra direkt från buddhi till emotionalkroppen.

Vilket av dessa två sätt som är lättast att tillämpa beror på det sätt på vilket man kausaliserade från djurriket för länge sedan. Somliga gjorde detta genom djup förståelse, andra genom en våg av högt driven känsla, sannolikt känsla av hängivenhet till en mänsklig husbonde. Med det först nämnda sättet når den ner i det lägre mentala såsom en övertygelse, som för att framstå såsom sanning numera inte behöver någon reflektion, även om människan måste ha förstått den i tidigare liv eller utanför fysiska kropparna i lägre mentalvärlden. I deras fall som kausaliserat genom känsla mottas intuitionen genom känslorna, inte genom det mentala.

I intetdera fallet kan dessa intuitioner komma igenom på ett tillfredsställande sätt, såvida höljena inte är stadgade. Det är liksom överföringen av en musikalisk ton. Om den kommit icke genom luften utan genom en tjock vägg, kan det hända att den är dämpad och att den låter alldeles annorlunda än den borde. Om den måste passera genom någon störning – till exempel en storm – blir den ännu mindre klar. Denna sist anförda liknelse motsvarar tydligt det fall, vari emotional- och mentalkropparna är fulla av störningar.

Och då, du sökare av sanningen, blir din tankesjäl liksom en galen elefant, som rasar i djungeln. Då han misstar skogens träd för levande fiender, förgås han i sina försök att döda de ständigt växlande skuggor som dansar på de solbelysta klippväggarna.

Jag vet inte om något dylikt faktiskt sker i djungeln, men tanken är att en elefant i raseri antingen misstar träden för levande fiender eller, vad värre är, anfaller klipporna och därvid förgås. På motsvarande sätt kan någon ha upplevat att det mentala, när det känner den nyväckta energin från det högre jaget komma ner ovanifrån, gör uppror med ett sista våldsam utbrott mot sin nya herre, då det i sitt högmod och sin fruktan är ovilligt att avstå från sin självständighet, som det så länge åtnjutit. Då rasar det mentala, och de sista reserverna av tvivlens och misstankarnas härskaror inkallas från varje håla och vrå och rusar fram för att strida mot ljuset, varvid de misstar varje rörelse för en arg vedersakare. Det mentala är högmodets fäste, och det som finns kvar av denna egenskap reser sig i hat mot den som är det överlägsen, alldeles liksom de som förföljde Jesus reste sig och dödade honom, då de icke stod ut med att jämföra sin egen jordiska läggning med hans renhet och storhet.

Tag dig i akt på det att i omsorgen om jaget din själ icke mister fotfästet på devakunskapens mark.

Ta dig i akt på det att i glömskan av jaget din själ icke mister herraväldet över det skälvande sinnet och sålunda förverkar sina erövringars välförtjänta frukter.

Devakunskapen avser här, liksom förut, kunskapen om det gudomliga som ligger till grund för hela manifestationen. Det finns en fara i att kandidaten i sin ängslan att förvissa sig om att han går den rätta vägen blir icke självisk utan självupptagen. Mellan dessa båda finns en verklig skillnad. Ingen av oss skulle avsiktligt taga något för sig själv med vetskapen om att det skadade en annan. Om ett dylikt fel funnes, skulle det framträda i auran i en matt brungrå färg. Men det finns en fara för att vara självcentrerad, att alltför mycket betrakta tingen ur den egna synvinkeln. Detta framträder i auran såsom ett hårdnande av den yttre begränsningsytan, vilket hindrar intryck utifrån att komma in.

Den andra varningen avser det enda jaget, som inte får glömmas. Aspiranten måste alltid minnas att alla är ett, att den gudomliga enheten finns i alla. Detta är en praktisk undervisning, giltig i alla världar. Fysiskt måste människan vara ren, uppriktig och sann, så att hon inte smittar samhället. Emotionalt och mentalt måste hennes känslor och tankar vara rena och upphöjda, icke för att hon själv skall njuta av det, utan för omgivningens skull.

Tag dig i akt för förändringen, ty förändringen är din store fiende. Denna föränd-

ring vill slå dig tillbaka och hålla dig ifrån den väg du vandrar, driva dig bort på tvivlets lömska myrar.

Varningen för förändring synes i förstone en smula egendomlig, i synnerhet när vi minns att vi alla ständigt förändras och att vi genom att vandra vägen har blivit denna väg och sålunda är mycket ivrigt upptagna med att förändras. Vad som här menas är att man måste taga sig i akt under detta skede av förändring, så att man icke ändrar sin grundval eller grundläggande inställning. Det finns ett skede av prövningar, då man uppger de världsliga ting man brukade sätta värde på och ännu icke har ett fast grepp om de nya och högre tingen. Dessa har varit synliga för oss i vissa stunder, när vi är som bäst, men vi har fallit undan från dem gång på gång, ner i detta tillstånd av andlig torka, som så många mystiker talat om. Det som fordras är att man håller fast vid visionen genom alla dessa växlingar, icke ändrar sin grundläggande hållning.

Dessa förändringar kan åstadkommas på flera sätt. Ibland rör det sig bara om att den fysiska hjärnan får något för mycket eller för litet blod. Dylikt påverkar höljena men får icke tillåtas påverka den verkliga människan. När växlingarna kommer, bör vi säga: ”Jag vet att detta skulle komma. Jag vet att jag förut såg klart. Nu ser jag otydligt och börjar tvivla, men jag vet att jag skall komma igenom denna nedslagenhet, att den blott är en växling i min emotionalkropp.”

Ibland är det en svår chock och prövning för människor att överge en åskådlig och målerisk barnatro, sedan de insett att denna inte är förenlig med det verkliga livets fakta och ej längre kan tillfredsställa tankens och hjärtats behov. Därefter följer ofta tvivel på allt och ett tillstånd utan inre styrning, som i ytterlighetsfall kunnat vara i flera liv. I ett dylikt fall måste man lyssna, läsa och tänka och hålla sig till de hypoteser som bäst förklarar fakta, tills tvivlet övervunnits genom den kunskap som förr eller senare säkerligen kommer. Det är förstås inte nödvändigt att gå igenom en sådan skeptisk period. Det är fullt möjligt att överge de senare gjorda tilläggen och vidga sin religion steg för steg, tills man kommer fram till den teosofiska förståelsen av dess budskap.

Stå redo och var förvarnad i god tid. Om du försökt och misslyckats, o du oförfärade kämpe, mist fördenskull icke modet. Kämpa vidare och gå på i anfalllet om och om igen.

Den oräddde krigaren med dyrbart livsblod rinnande ur vida och gapande sår fullföljer anfalllet på fienden, driver honom ut ur hans fäste, besegrar honom, innan han själv uppger andan. Handla alltså, alla ni som misslyckas och lider, handla liksom han, och ur er själs fäste jaga alla era fiender bort – äregirighet, vrede, hat, även skuggan av begär – även när ni misslyckats. . . .

Minns, du som strider för människans befrielse, varje misslyckande är framgång, och varje ärligt försök får med tiden sin belöning. De heliga frön, som gror och växer osedda i lärjungens själ, deras stjälkar växer sig starka vid varje ny prövning, de böjer sig likt vass men knäcks aldrig och kan heller aldrig förloras. Men när stunden är inne, slår de ut i blom.

.

Men om du kom beredd, så hys då ingen fruktan.

I en fotnot till detta hänvisar H.P.B. till den bekanta tron att varje tillkommande helgon är en ny soldat i härskaran av dessa, som verkar för mänsklighetens frigörelse och att i den nordliga buddhismens länder, där man undervisar i läran om nirmānakāyaer, varje ny bodhisattva kallas en mänsklighetens befriare. Vi måste förstås minnas att hon avser alla dem som blivit arhater, icke endast det stora väsen som fyller bodhisattvans uppgift. Envar som skrider framåt, gör det för alla.

Kandidaten kan på denna väg icke äga personlig äregirighet. Tanken på egen ära är självisk, och långt innan aspiranten nått detta stadium, har han bestämt riktat sin vilja mot dylika begär.

Mästarens lärjunge tänker ej "Vad är det jag önskar?" utan "Vad är det mästaren önskar?" När vi inser att vi är gnistor av den gudomliga elden, kan vi tänka endast på vad gud vill. Vi är delar av honom, var för sig kan vi inte ha någon ära, varför tanken på egen ära är en fullständig villfarelse.

Ingen människa, som fortsätter att försöka, kan misslyckas. Hon kanske inte lyckas med att göra just det hon vid ett visst tillfälle ville göra. Men om hon lagt kraft i sin ansträngning, kan den inte vara bortkastad. Varje gång hon försökte och det slog tillbaka på henne själv, erhöll hon större styrka för framtiden, detta eftersom verkan och återverkan är lika och motsatta. Vidare gäller att envar som försöker måste lyckas, eftersom evolutionens hela rörelse är på hans sida. Han vet ej hur tjock den mur av karmiska hinder är som han måste bryta igenom, icke heller i vilken stund han till sist kommer igenom till ljuset på andra sidan.

Under dessa omständigheter är det bara dåraktigt att förtvivla eller sluta försöka endast därför att man ännu icke lyckats. I sin stora dikt *Saint Paul* skriver Frederick Myers: "O människa, varför är du förtvivlad? Gud skall förlåta allt förutom din förtvivlan." Att förtvivla är att synda mot den helige ande, att förtvivla om sin egen kraft är att förtvivla om hans kraft som verkar genom dig, så att du stänger dig av från honom.

Āryāsanga uppmanar kandidaten att vara liksom krigaren, som strider och vinner slaget i samma stund han själv ger upp andan. Han måste hålla ut till det allra yttersta och aldrig ge upp. Läraren vet att döden blott är något obetydligt, ej värt att beakta i vårt arbete. Den blir vår lott i sinom tid, somliga äldre har kanske många år kvar, medan andra yngre plötsligt rycks bort. Vi fortsätter med vårt arbete lika fullt efter övergången som före.

Hädanefter är din väg röjd ända genom vīrya-porten, den femte av de sju portarna.

Du befinner dig nu på den väg som leder till dhyānas hamn, den sjätte porten, bodhi-porten.

Dhyāna-porten är lik en alabastervas, vit och genomskinlig. Därinom brinner en stadig gyllene eld, prajñās låga, som strålar ur ātma.

Du är denna vas.

Vi har här en underbart skön liknelse – alabastervasen med en stadig gyllene eld inom sig. Den är en god bild av buddhikroppen eller -höljet, som är ytterligt genomskinligt och icke bjuder något hinder för livets enhet i denna värld. Dhyāna är den högre meditation som utföres i denna kropp. I denna meditation söker man förstå meditationsföremålets innersta mening, eller om man riktar sin tanke på någon av de stora, söker man förstå sin medvetenhetsgemenskap med honom. Det finns i detta tillstånd icke längre någon yttre kunskap. Man står icke längre utanför, tänker ej på föremålet såsom något från en själv skilt, utan man inser dess natur genom att bli ett med det, kontempera det inifrån.

Du har fjärfat dig från sinnenas föremål, färdats på seendets väg, på hörandets väg och står i kunskapens ljus. Du har nu nått titikshā-tillståndet.

O naljor, du är trygg.

Samma ord, titikshā, har brukats, såsom vi sett, om en av förutsättningarna, ett av inslagen i det goda uppförandet, och betyder uthållighet. Termen brukas återigen, men nu på ett högre stadium. I en fotnot säger madame Blavatsky att den betyder "högsta likgiltighet för, uppgivelse, om så erfordras, för det som kallas 'behag och obehag för allt', men utan att känna något behag eller obehag av dylik uppgivelse – kort sagt, det att bli fysiskt, mentalt och moraliskt likgiltig och okänslig för vare sig behag eller obehag."

Detta är inte särskilt klart uttryckt. Kandidaten handlar inte av hänsyn till behag och obehag. Han helt enkelt gör det han vet vara sin plikt. Han känner alltjämt, liksom andra gör, behag och obehag i sina höljen. Ändock kan sägas att på hans stadium glädjen är så stor, tanken så stint riktad på målet att behag och obehag länge sedan mistat sin makt. Även om Kristus till fullo kan känna och ropa ut, "Min gud, min gud, varför har du övergivit mig?" ljuder ändock i hans

hjärta ropet, "Min gud, min gud, hur förhärligar du mig icke", såsom jag förklarat i boken *The Masters and the Path* i skildringen av fjärde initiationen.

SJÄTTE KAPITLET

DEN SJUNDE PORTEN

Vet, du övervinnare av synder, att när Sowani väl korsat den sjunde vägen, dallrar hela naturen av glädjerik bävan och känner sig kuvad. Silverstjärnan strålar nu ut nyheten till nattens blommor, bäcken porlar ut berättelsen till småstenarna, mörka havsvågar dånar den för de omspolade klipporna, väldoftande fläktar sjungen den för dälderna, och de ståtliga furorna viskar gåtfullt: "En mästare har uppstått, en mästare för dagen."

C.W.L. – Mästaren för dagen betyder den som blivit trygg för den innevarande cykeln, avser alltså den kandidat som genomgått första initiationen liksom även den som nått den andra stranden. Att hela naturen gläds åt en dylik händelse är ett enkelt faktum, som här uttrycks skönt och poetiskt. I en sådan stund är det många som märker att de på ett sätt de ej kan förklara känner sig glada och ibland är medvetna om en dallring av bestämt andligt slag. De flesta människor av våra civiliserade raser är sällan tillräckligt känsliga för att bli medvetna om dessa skeenden, men känsliga individer kan mycket väl vara det: "Jag känner mig så egendomligt lycklig i dag. Jag undrar vad som kan ha hänt." Det förnims i naturen på detta sätt – såsom en skön känsla av välbehag.

De flesta människor är fullt i färd med att utveckla det mentala och har till följd därav mistat mycken känslighet, som uppstår mera i samband med känslornas utveckling än med intellektets. Högre stående vilda folkslag är på många sätt långt känsligare men vanligen endast på ett oklart och obestämt sätt och utan någon kontroll över denna känslighet. De mottar intryck och kan ofta förutsäga händelser i allmänna ordalag. Allt detta kommer åter oss till del, men i en klar och bestämd form på ett högre varv i spiralen, i samband med att de högre känslorna utvecklas. När denna utveckling kommer, får vi icke endast erfara den känsla av välbehag och lycka som åtföljer dessa stora händelser utan även veta varför vi känner detta och ur vilket centrum den stora glädjesången höjes. Den övriga naturen, som visserligen ligger nedanför vårt stadium, är ännu inte centrad på det materiella så som många människor är. Såvida djuret ej är fullt upptaget med något begär, som härrör ur hunger eller något annat kroppsligt behov, är det i allmänhet i någon mån mottagligt för denna dallring.

Teosofiska samfundets stora ändamål är icke så mycket att främja den mentala utvecklingen som att höja dem som är redo för detta till att bli mottagliga för buddhiska inflytanden, att återuppväcka medlemmarnas känslighet på ett högre varv av spiralen och förbereda dem för den nya rasen. Samfundet ogillar inte mental utveckling – långt därifrån – men förbereder för nästa stadium, när intuitionens kärlek kommer att frambringa harmoni och broderskap och använda det utvecklade intellektet för att bygga en ny civilisation, byggd på dessa ideal. Eftersom vårt samfund är i nära samklang med de högre världarna, är det mycket känsligt för de krafter som frigöres, när ännu en "människoson" födes. Det mottar den första känningen av det stora utflödet, och detta ger det en ny eggelse. Dess arbete ökar och sprider sig, och det blir ett framsteg i antal och broderskänslor.

Ibland framkallar dock denna stimulans friktion på grund av brist på känsla för proportioner. Någon mäktig tanke uppstår hos en medlem. Inflödet av kraft intensifierar den – och det är mycket gott, om det är en välbalanserad människa, som därför kan fullfölja sina ideer utan att nedvärdera andras. Men där det råder obalans och ett inskränkt synsätt, kan meningsskiljaktigheter stärkas. Vi har i teosofin olika inriktningar i vårt arbete. Somliga ägnar sig åt ett visst slags verksamhet och andra åt andra slags, men det är fara å färde, när en människa börjar tro

att hennes inriktning är den som hela Samfundet borde följa och framhäva. När andra söker förverkliga sina ideer, tenderar denna person anse att de inte verkar för Samfundets bästa, då de ju inte kommer till hennes hjälp. Det är ej att undra på att entusiasmen ibland vållar friktion i dylika fall, när broderskärleken och den verkliga toleransen blir något eftersatta.

Vår stora president har stundom förklarat att hon ofta arbetat med andra på en sådan idé hos dessa som ”kommit i andra eller tredje hand”. Hon visste vad som var bäst men gav i tysthet efter för samsjans skull och för att människor skulle få erfarenheten av att genomföra sina ideer. Om någon kommer till henne med planer som han är mycket uppfylld av, avråder hon honom icke utan säger, ”Gör det, försök och lycka till!” Han försöker och finner kanske något år senare att det inte var det bästa, så att han ändrar det. Men ibland har goda resultat uppnåtts på detta sätt.

Det är nästan alltid klokt att låta människor pröva sina uppslag, men alltid ledsamt, när de söker tvinga dem på andra. Erfarenheten lär oss allt mer att det viktigaste i Samfundet är harmonin mellan dess arbetare. Man kan rentav säga att harmonin mellan arbetarna är viktigare än framgång i något enskilt arbete. Må därför envar följa den bästa inspiration som kommer honom till del, men må han också hysa fullast möjliga medkänsla för andra i dessas egna ideer. Om vi utan men för den anda av harmoni som gör Samfundet till en fulländad kanal för högre krafter, en öppen dörr för de stora, kan hänge oss åt kraftfull verksamhet, är det mycket väl ställt, men annars icke.

Den silverstjärna, som nämns i texten, kan också betraktas såsom initiationens stjärna. Den är tecknet på konungens tanke och närvaro. I initiationsceremonin kallar den som officierar i hans, den ende initiators ställe, på honom att stadfästa det som utförts, och svaret blir silverstjärnans framstrålning.

Han står nu liksom en vit pelare i väster på vars yta den eviga tankens uppgående sol utgjuter sina härligaste strålar. Hans medvetenhet, lik en stillad ocean utan stränder, utbreder sig i gränslös rymd. Han håller liv och död i sin starka hand.

Ja, han är mäktig. Den levande kraft, som frigjorts hos honom, den kraft som är han själv, kan lyfta illusionens tabernakel högt ovan gudarna, ovan Brahma och Indra.

Genom det stora vita brödraskapet kommer till världen allt det ljus som avlyfter människolivets mörker och i oerhörd grad påskyndar mänsklighetens evolution. Ofta har ”öster” brukats såsom en symbol att ange brödraskapet med avseende på dess lokalisering. De av dess medlemmar, som har ansiktet vänt till att hjälpa dem i den yttre världen, kan därför sägas vara vända mot väster.

Den illusion som här åsyftas är avskildhetens. Aspiranten har nu vunnit sin frihet från denna illusion, och på vägen kommer han nu att höja sig steg för steg, värld för värld, tills han förintat illusionen på vart och ett, i var och en av dessa och är sin egen herre i människolivets alla världar. Det synes icke finnas någon gräns för hur högt människan kan stiga, så att hänvisningen till Brahma och Indra är ingen överdrift. Den påminner även om en rad i *Asiens ljus*: ”Högre än till Indras lott mån I lyfta eder egen.”

Ett exempel på hur denna bild tillämpas i praktiken är det byte av stråle som beskrivs i boken *The Masters and the Path*. Det är i vår jords hierarki möjligt att skrida längre framåt på första strålen än på andra, och längre på andra än på någon av de fem övriga. Den som har stigit ända till sjunde initiationen på någon av de fem senare strålarna, måste alltså övergå till andra eller första strålen, om han vill fortsätta till åttonde initiationen och till första strålen ensam, om han vill gå ännu längre. I *Den Hemliga Lära*n jämföres Indra med andre logos, solguden, och Brahmā tredje logos, skaparen. I hierarkin representeras dessa båda av (1) chefen för andra strålen, Buddha, och (2) Mahachohan, som styr de fem strålarna tre till och med sju. Världens herre är på första strålen, och han har lyftat sin lott högre än de båda andra.

Nu skall han förvisso nå sin stora belöning!

Skall han icke bruka de gåvor den skänker till hans egen vila och sällhet, sin välförtjänta välgång och härlighet – han, som kuvat den stora villfarelsen?

Nej, o du store sökare av naturens dolda kunskap! Om man vill följa den helige Tathāgata i spåren, är dessa gåvor och krafter icke för jaget.

Ville du så dämna de vatten som fötts på Sumeru? Skall du avleda strömmen för din egen skull eller driva den tillbaka till sin urkälla på cyklernas vågkammare?

Än en gång kommer vi till frågan om befrielse från kretsloppet av födelse och död med den därmed sammanhängande tanken på vila. På detta stadium kan det icke finnas någon känsla av trötthet och möda, sådan som vi har här nere, men när man nerifrån gör sig en föreställning av adepten, som förblir i inkarnation i miljoner år, förefaller hans lott skrämmande tröttsam. Likväl betraktar kandidaten, som Āryāśaṅga tilltalar, detta nedifrån. Läraren önskar att han ej skall vara ovillig att möta denna framtid, även om han för närvarande kan se blott den mörkare delen av bilden. Det är kanske omöjligt för läraren att beskriva detta högre livs glädjeämnen. Dessa kan ej uttryckas i ord som brukas för någon sådan jordisk lycka vi vet av. Det är således en smula farligt att framhålla dess glädjeämnen såsom något lockmedel för kandidaten, då detta kunde förmå honom att, alldeles oavsiktligt, rikta sin tanke på något lägre slags lycka och därmed försena sin vandring framåt.

Berget Meru eller Sumeru är gudarnas berg, i största allmänhet motsvarande grekernas Olympen. Allt gott flödar ur denna källa. Denna ström flödar in i varje brödraskapets medlem och bör flöda genom honom vidare ut i världen – annars skulle han formligen dämna upp strömmen. Men om så vore fallet, skulle han naturligtvis bli en av de misslyckade.

Om du vill att denna ström av med möda förvärvad kunskap, av himlafödd visdom förblir ljuvt rinnande vatten, får du icke låta den förvandlas till en trög och osund pöl.

Vet, om du vill bli Amitābhas, den uråldriges medhjälpare, så måste du avlägga det ljus du förvärvat, likt de tvenne bodhisattvaerna, så långt alla tre världarna når.

Till detta fogar madame Blavatsky följande not:

I den nordbuddhistiska symboliken sägs Amitābha eller den gränslösa rymden (Parabrahman) i sitt paradiset ha två bodhisattvaer – Kwan-shi-yin och Tashishi – vilka alltid utstrålar ljus över de tre världar, vari de levde, däribland vår egen, för att med detta (kunskapens) ljus hjälpa i undervisningen av yogier, som i sin tur frälser människor. Deras upphöjda ställning i Amitābhas rike beror på de barmhärtighetsgärningar de utförde, när de själva var dylika yogier, säger allegorin.

Detta är en smula invecklat och tarvar någon förklaring. Madame Blavatsky sätter här Amitābha lika med Parabrahman, men det är svårt att förstå hur det så skulle kunna förhålla sig, när den förstnämnde är det oändliga ljuset, den oändliga visdomen, alla buddhaernas essens. Parabrahman är den första medlemmen av den stora treenigheten. Avalokiteshvara är den andre, som också är Amitābha, betecknad såsom Buddhas ”mellersta princip”. Med denna andra eller mellersta princip kan vi bli medarbetare, men icke med Parabrahman.

Emellertid talar hon ofta om de två såsom en, eftersom Parabrahman är den dolda visdomen, och han manifesterar sig såsom Avalokiteshvara, den manifesterade īshvara, logos. När vi skådar uppåt nedifrån, inser vi att det inom oss och inom allt finns en gud som ses (den andre av de tre) och en gud som är dold (den förste av de tre).

Den mellersta principen kallas även bodhisattvan och beskrivs såsom tvåfaldig, manlig och kvinnlig, nämligen Kwan-shi-yin, den manliga aspekten, och Kwan-yin, den kvinnliga aspekten av Avalokiteshvara. Den sistnämnda sägs ”efter behag antaga vilken form som helst för att frälsa mänskligheten”.

En fotnot uppger att alla tre världarna avser ”varats tre världar, den jordiska, den astrala och den andliga”. Madame Blavatsky använder här termen ”astral” på ett ovanligt sätt, såsom hon också gjort i *Den Hemliga Lära*n, när hon berört detta ämne. Hon delar människans hela tillvaro från monaden till de materiella kropparna i tre delar: först den andliga delen, som är monaden,

sedan den astrala, som omfattar ātma-buddhi-manas eller det översinnliga rūpa, och tredje delen, den materiella eller jordiska, omfattande de lägre mentala, astrala (emotionala) och fysiska kropparna.

Hänvisningen till de två bodhisattvaerna kan uppfattas även i en annan betydelse, såsom avseende de två stora bröderna, herren Gautama och herren Maitreya, vilka företräder den mellersta principen i hierarkin, varvid den sistnämnde är liksom vänd nedåt, för att ägna sig åt människorna såsom personligheter i de lägre världarna. Berättelsen om dessa båda bröders underbara ansträngning och uppoffring har återgivits i boken *Mästarna och vägen*.

Men från mänsklig synpunkt kanske den mest praktiska tolkningen av allegorin är denna. Gautama blev ett med Amitābha – det vill säga han blev Buddha. Han fortsätter sitt arbete i de högre världarna, men bland människorna. Han verkar genom den tvåfaldiga bodhisattvan, vilkens manliga gestalt är Kwan-shi-yin, herren Maitreya, och vilkens kvinnliga gestalt är Kwan-yin, den förres gåtfulla följeslagerska och shakti i nästan alla religioner.

Vet att den ström av övermänsklig kunskap och devavisdom du vunnit, måste ur dig själv utgjutas i en annan fåra.

Vet, o naljor, du av den hemliga vägen, att dess rena, friska vatten måste brukas att göra oceanens bittra vatten ljuvare. Detta mäktiga sorgens hav har bildats av människors tårar.

Den övermänskliga kunskapen avser förmodligen den nyckel till kunskapen som den invigde får, när han tar sitt första steg. Den som genomgått flera initiationer, äger vissa kvantiteter kunskap han ej får meddela andra. Han handlar med denna kunskap, och det gör med nödvändighet en viss skillnad i vad han gör och hur han lever. Andra kanske iakttar dessa skillnader och anammar dem genom efterapning eller hängivenhet. De som av naturen är fallna för protest, invänder mot detta slags imitation av stora människor. De påpekar att en människa kan vara stor i vissa avseenden men icke alls i många andra, att de som blir dylika anhängare lätteligen blir offer för vidskepelse, såsom människorna gjorde i berättelsen om katten och sängstolpen. De säger även att den som lever livet med självtillit utvecklar kraft. Allt detta är sant, men man kan ha gagn av och råka i fara med vardera metoden. Därför bör envar vandra den väg som för honom är den naturliga, varvid han samtidigt bemödar sig om att söka förstå och respektera den som väljer den andra vägen. Det är inte oförnuftigt att följa dens handlande som vet litet mer än vi själva. Barn gör och säger efter vuxna, eftersom de känner sig vissa om att de vuxna vet mer än de själva gör, och i många fall har de ju rätt. Det är lika så riktigt att de flesta barn i allmänhet ser sin far som den störste mannen i världen, och ingen torde väl säga dem att de har fel.

Devavisdomen är förmodligen den gudomliga visdom som vi kallar teosofi. Den är kunskap om världarna såsom boningar för gudomligt liv, icke endast områden i yttre mening. Āryāsanga håller alltid isär vad man verkligen vet och vad man blott tror sig veta. Om han bevistade någon av våra teosofiska sammankomster, skulle han kanske säga: "Ni borde tro på att emotional-världen och mentalvärlden finns, eftersom det är en nödvändighet för förnuftet. Men ni vet det inte, såvida ni inte har egen direkt erfarenhet av dem." En dylik kunskap är övermänsklig endast i den meningen att den för närvarande ligger utom räckhåll för den normala mänskligheten, ehuru den i sinom tid kommer att bli tillgänglig för den genomsnittliga människan.

Direkt egen erfarenhet gör en stor skillnad för insikten om dessa sanningar. Jag minns att W. T. Stead en gång sade att han gjort omfattande studier och undersökningar av psykiska fenomen men att han en dag fick en klärvoajant vision, som gav det hela ny färg och verklighet. Han höll på att somna, när han framför sig såg en liten bild av en havsstrand, där vågorna slog mot klipporna. Det var en obetydlig sak, men den lärde honom mycket. Han sade: "Nu förstår jag vad en klärvoajant menar, när han säger att han ser det ena eller andra."

Det gjorde en mycket stor skillnad för dr Besant och mig själv, när vi själva började se de. Vi var utifrån bekanta med fakta om emotionalvärlden och mentalvärlden, men att direkt se

dem gjorde dem levande för oss. Också vad gäller den fysiska världen har den som lärt sig enbart genom böcker ett slags livlös och torr kunskap, medan den som levat denna kunskap har den full av färg och ljus. Jag minns väl denna skillnad, sådan den framträdde hos buddhistmunkar jag brukade träffa på Ceylon. En av dem behärskade fulländat böckernas innehåll och kunde citera ur dem för att belysa varje enskildhet i sin religion, medan en annan, som hade viss erfarenhet av meditation, citerade mindre men hade långt mer att säga.

Det är icke så att klärvoajans är något som genast uppstår och i en sådan form att den är tillförlitlig. Mycken noggrann träning fordras för att en människa skall kunna se rätt, inse betydelsen av vad hon ser och utesluta de personliga felkällorna. Man kan lägga ett teleskop i händerna på en människa och sedan vänta sig att hon skall veta allt om stjärnorna – men egentligen är det mycket litet hon får veta, förrän hon utbildats i att använda teleskopet rätt och har lärt sig att tolka det hon ser med mycken kunskap och intelligens. Astronomer har funnit att de i dessa undersökningar också måste taga hänsyn till den personliga faktorn.

I klärvoajansen visar sig detta i många olika former – det kan hända att man ser tingen något för stora, något för blå, något för röda och så vidare. Egna förutfattade åsikter gör sig också gällande. Ett exempel är en klärvoajant dam, som också var en ivrig kristen och envisades med att förknippa tankar om dopet med olika slags utgjutande av vatten hon händelsevis kunde se och blev ganska stött, när andra inte kunde hålla med henne om hennes uppfattning. Hur vi än bemödar oss, kan vi ej se allt fullständigt, såsom skulle behövas för exakthet. Det kan rent av vara så att mästarna på sitt adeptstadium måste taga hänsyn till sin ”personliga faktor”, när de arbetar i de lägre världarna.

Den invigde har emellertid en på erfarenhet grundad absolut visshet, som sätter honom i stand att vara en kanal för de högre krafterna. Detta ändrar hans mental- och kausalhöljens polaritet, så att han kan användas såsom andra icke kan, hur högt dessa än må vara utvecklade i andra avseenden.

Ack! När du väl blivit liksom fixstjärnan högst på himmelen, måste detta klart lysande klot skina ut ur rymdens djup för alla utom för dig själv, giva alla ljus utan att taga av någon.

Man får ej fatta detta som om stjärnan sörjde över att behöva skina. Den skiner därför att den icke kan annat. ”Varelserna lyder sin egen natur, vad nyttar det att söka hindra dem?” säger Bhagavad-Gītā. Hinder vållar alltid sorg. Den som älskar världen, vill skina på den för alltid. Sorgligt vore det, om han ej finge göra det.

Ett storslaget exempel på detta får vi av de mäktiga väsen som lever i de former som för oss ter sig såsom ”risgryn” eller ”solägg” för att genom dessa stråla ut ljus, värme och livskraft över systemet. Detta omtalas alltid såsom ett offer för deras del. Men det sker spontant, det är deras sätt att uttrycka sin inre natur. I stället för att leva ett liv av härlig aktivitet i någon högre värld, som vi ej kan begripa, behåller de fysisk kropp och lever i det fysiska till gagn för de världar som vandrar runt vår sol. De bildar i sannaste mening en skyddsmur, en kanal genom vilken ālaya kan flöda i ännu en fåra.

Ack! När du en gång blivit lik den rena snön i bergsdalar, kall och okänslig för beröring, varm och skyddande för det frö som sover djupt i dess sköte – den är nu denna snö som måste mottaga den bitande frosten, nordanvindens stötar, och därvid för vassa och grymma tänder skydda den jord som gömmer den utlovade skörden, den skörd som skall nära de hungrande.

Liknelsen vid snö är mycket skön men får icke drivas för långt. Lärjungen måste bli lik ren snö – vit, fläckfri, obesudlad. När Āryasanga talade om detta för sina lärjungar, pekade han nog på de snöklädda toppar som alltid fanns inom synhåll.

Snön är okänslig, men icke i den mening att den skulle på något sätt kunna skada, utan i den mening att den själv ej påverkas av kölden. Hur kall den omgivande luften än må vara, förblir

snön alldeles densamma. Eftersom den själv är opåverkad, förmår den skydda jorden för den starkare kylan. Det är till denna förmåga aspiranten måste höja sig. Han får vara okänslig endast i den bemärkelse att det inte rör honom, om han själv besväras eller skadas av något yttre ting, vad detta än må vara, men måste förbli ett skydd för det frö som sover därunder.

Fröet är det gudomliga hos människan. Detta börjar vakna hos alla dem som riktar sin uppmärksamhet på högre ting och strävar att utveckla sig. Det är detta frö som måste näras och vårdas hos andra. En upanishad säger oss att eken ligger potentiell i ekollonet. Den behöver blott utvecklas och ur luften, jorden, vattnet och solljuset hämta det som skall sätta den i stånd att manifesteras sig. På samma sätt har den gudomliga gnistan inom oss, monaden, fulla möjligheten till den logos som vi en gång skall bli, men denna möjlighet måste först utvecklas.

Vi måste ge dessa gudomliga frön dessa förutsättningar, med vilka de bäst kan utvecklas i lägre världar. Vi måste därför taga emot den bitande frosten, nordanvindens stötar, så att vi skyddar dessa andra som kan drabbas och hindras av detta. Det finns vissa som är redo för andlig undervisning, och de måste få andlig näring. Dessa är de hungrande, och dem måste vi ge den föda de behöver för sitt växande. De vet inte riktigt vad de vill, men så snart det bjuds dem, tar de emot. Detta har somliga av oss erfarit med avseende på teosofin. I samma stund vi fick del av den, kände vi: "Det är just detta jag väntat på", fastän vi dessförinnan icke visste vad det var vi ville ha. Det finns många andra som på samma sätt väntar på att känna igen det, och vi måste vara liksom snön, vars uppgift är att skydda så länge kölden varar och sedan, när solen skiner, smälta bort och försvinna.

Det är just detta vi gör för barn i hemmet. När tiderna är svåra eller det råder något slags bekymmer, ser vi till att barnen inte får veta om det. Om det blir livsmedelsbrist, får barnen först mat, medan far och mor avstår. Barmhärtigt nog finns så mycket av den gudomliga instinkten inom oss att vi vet att det är vår plikt att skydda de unga och hjälplösa.

Samma anda måste tränga in på andra livsområden. Vi har kommit litet längre än de som ingenting vet. Dessa är de mest ömkansvärda, icke de som tror att de har stora intellektuella problem och svårigheter, medan de kämpar upp mot ljuset, såsom de som bekymras av att deras religion ej innehåller allt de anser sig behöva. Det är inte dessa som mest behöver vår medkänsla, ty de är åtminstone medvetna om att de strävar mot ljuset. Det är mänsklighetens stora föräldralösa massa, dessa som inte vet att det finns något att kämpa för, som mest behöver vår medkänsla. Vi kan icke göra så mycket för dem. Det enda man kan göra för en okläckt kyckling i sitt skal är att hålla den varm. Livets värme är vad vi kan stråla ut. Vi måste vara vänliga, visa broderskärlek och rättrådighet. När de behöver undervisningen, kan vi ge dem denna. Men vi kan alltid ge dem kärlek och tänka vackra tankar om dem, ty även om de inte mottar tanken exakt såsom vi tänkte den, känner de värmen liksom kycklingen gör i ägget.

Det har sagts att det är mycket gott att förkunna och lära, men den största av alla förkunnelser är att leva ädelt. En grund till detta är att det påverkar de människor som ännu inte vet vad de vill ha. De flesta människor är upptagna med att förtjäna sitt levebröd och försörja familjen och bryr sig inte om teosofi eller religion. I England, som i Europa betraktas såsom ett religiöst land, räcker gudstjänstlokalerna endast för en tiondedel av befolkningen. Kyrkor och olika slags kapell är vanligen icke ens halvfulla, så vi kan säga att icke ens en tjugonedel av befolkningen brukar besöka någon gudstjänst. Våra föredrag om teosofi gör föga eller intet intryck på folkets stora massa. Man hade i det avseendet lika gärna kunnat vissla en melodi eller läsa upp en dikt. Men de många iakttar alltid de mer bildade och utvecklade och bildar sig en uppfattning om dessa som har en bättre utbildning och ställning i samhället. Den som lever ett gott, hederligt, rent, osjälviskt liv, predikar därmed hela tiden för alla dessa, som inte kan påverkas genom det talade eller skrivna ordet.

En invändning mot mycket av missionärers arbete är att de sätter förkunnelsen framom exemplet. En missionär kanske bosätter sig i en enplansvilla i en indisk landsortsstad, nära den europeiske domaren och skatteindrivaren, som i sitt slag är nästan en kung. Nästan alla de

hinduer som bor i omgivningen är stränga vegetarianer och absolutister, men missionären låter döda djur till kött för egen förtäring och har vanligen en karaff med whiskey eller någon annan spritdryck till reds, även om han inte själv deltar i den jakt på fåglar och mindre däggdjur som hans europeiska vänner hänger sig åt. Sedan förkunnar han Kristi renhet och kärlek och dristar sig ibland till att skymfa föremålen för folkets dyrkan. Vanligen vinner han därmed ingenting annat än hos somliga hycklare, som kan skaffa sig materiella förmåner genom förbindelsen med honom. I skolorna lyckas han ofta undergräva barnens religion utan att ge dem sin egen. Det är sällan han omvänder en god hindu till en god kristen, vilket hursomhelst ej torde vara till något gagn, men ibland förvandlar han en god hindu till en likgiltig kristen. Det hade varit bättre om han föresatt sig att leva ett helgonlikt liv, sådant som hinduerna kan förstå, och sedan tala om Kristus såsom sin gudomlige guru, som inspirerat honom och gjort honom till den han är. Även för hans egna syften vore detta bättre propaganda, eftersom hinduer är vidsynta och i allmänhet inställda på att låta andra religioners bekännare placera sina gudomligheter vid sidan om deras egna inkarnationer av gudomen.

Vi hör ofta människor säga att Österns länder är i färd med att snabbt kristnas, när vad de menar är att dessa länder antar den moderna civilisationen med det som därtill hör, såsom elektricitet och hygien och samtidigt överger vissa seder och bruk, såsom att kvinnor i högre samhällsställning hålls instängda i hemmet och att äktenskap ingås i mycket tidig ålder, vilket för några hundra år sedan var ganska vanligt även i det kristna Europa. Kanske de glömmer att Europas renläriga kristna kämpade emot vetenskap och samhällsreformer och hur dessa förbättringar behövde bana sig väg i trots av det slags "kristendom" som missionärerna själva mestadels alltjämt förkunnar. Situationen vore komisk, om den icke vore både skenhelig och grym.

Självdömda att genomleva framtida kalpaer utan tack och förbisedda av människorna, inkilad liksom en sten med otaliga andra stenar att bilda skyddsmuren. Sådan är din framtid, om du går igenom den sjunde porten. Byggd av många medkänslans mästares händer, uppförd med deras plågor, hopfogad med deras blod, värnar den mänskligheten, eftersom människan är människa, skyddar den för ytterligare och än större lidande och sorg.

Därtill ser människan den ej, förnimmer den ej, ej heller lyssnar hon på visdomsordet ... ty hon känner det icke.

Men du har hört det, du vet allt, o du som har en ivrig, sveklös själ ... Och du måste välja. Lyss då ännu en gång.

Jag kan icke värja mig för tanken att Āryāsangas lärjungar måste ha stått ganska lågt i vissa avseenden, eftersom han finner det nödvändigt att gång på gång upprepa att de inte skall vänta sig något för egen del. Detta har vi också fått höra, men jag vågar hoppas att vi som studerar esoteriken, nått ett stadium, där vi inte bryr oss om att vi inte får någon tack och uppmärksamhet av människorna.

Föreställningen om att man behöver dylika erkännanden synes vara betecknande för ett ganska lågt stadium. Man frågar inte efter något tack eller behag i samband med frukterna av ens arbete, likväl handlar man noggrant och med förutseende. Det är esoterikerns plikt att söka i förväg se vad hans handling eller tal kan få för konsekvenser och icke göra något överilad. Det är vår sak att göra vårt bästa och se till att ett möjligt misslyckande ej skall bero på något som brustit i vår ansträngning. Det skall också vara oss likgiltigt om vi får se resultat eller ej av vår insats.

Antag till exempel att en medlem av vårt samfund får i uppdrag att grunda en loge i något nytt område. På denna uppgift sätter han in all sin hängivenhet, visar all den takt han äger och gör sitt bästa på allt sätt. Om det sedan blir många eller få, som ansluter sig, bekymrar honom icke. Det vore dåraktigt av honom att med beklagande säga: "Om någon annan hade fått uppdraget, hade han lyckats bättre." Han skickades dit för att göra sitt eget, inte någon annans

bästa. Det är misstag av en människa att jämföra sig med andra.

Uttrycket ”skyddsmuren” har vållat åtskilligt missförstånd. Det är en skön symbol, men lika litet som andra symboler får den drivas för långt. Intet annat ont hotar mänskligheten än det som den själv har åstadkommit. Vi själva är våra enda möjliga fiender. Ingen annan än hon själv kan skada en människa, och ingen annan än hon själv kan hjälpa henne. Det andra kan göra är endast att visa henne hur hon kan hjälpa sig själv eller försätta henne i en belägenhet, där hon kan skada sig själv, om hon inte tar sig i akt. Människan i den yttre världen säger att hon skadats av någon annan, som skymfar henne, men saken är den att hon i sin vrede skadar sig själv. Hon behöver inte känna vrede. Man säger att det är naturligt att göra det, och det kan det ju vara för den utvecklade människan, men inte för den som lärt sig något mera.

Uttrycket ”eftersom människan är människa” kan tolkas på två sätt. Det kan uppfattas i betydelsen att skyddsmuren har funnits alltsedan människan blev människa eller kan det betyda att den uppfördes därför att människan är bara människa och därför kan skada sig mycket illa, såvida hon icke får hjälp, skydd och ledning ovanifrån. Antagligen är båda tolkningarna riktiga. Vi vet att adepternas loge är mycket gammal, att den fanns långt innan vår mänsklighet nådde det stadium, där den kunde frambringa adepter och att dessa vid denna tid hörde till andra och föregående klotkedjor.

SJUNDE KAPITLET

ÄRYAVÄGEN

På sowans väg, o srotaāpatti, är du trygg. Ja, på denna marga, där intet annat än mörker möter den trötte pilgrimen, där riven av törnen handen droppar blod, fötterna skurits av vassa, hårda flintstenar och Mära svingar sina starkaste armar – där ligger en stor belöning omedelbart bortom.

Lugn och oberörd skrider pilgrimen uppför den ström som leder till nirvāna. Han vet att han själv skall tvås vitare, ju mer hans fötter blöder. Han vet väl att efter sju korta, snart övergående födelser skall nirvāna bli hans . . .

Sådan är dhyānas väg, yogīns hamn, det välsignade mål srotaāpattierna eftersträvar.

C.W.L. – Termen sowan är ytterligare ett buddhistiskt uttryck, som betyder detsamma som srotaāpatti – den som genomgått första initiationen. I slutet av det som här kallas dhyānas väg, den meditation, varmed han stadigt arbetar sig upp genom buddhivärldens regioner, genomgår han sin fjärde initiation och inträder omedelbart i den nirvāniska världen.

Men han vilar inte där utan anträder arhatens väg till prajñās port. Med denna term menas utan tvivel avläggandet av den sista bojan, som är okunnigheten eller avidyā. Det har framkastats att översättningen ”okunnighet”, som är så vanlig, är något olycklig och att ”ovishet” vore bättre. Tanken är denna: oavsett hur mycken kunskap en människa må äga, är hon likväl okunnig, så länge hon erhållit denna kunskap endast genom att betrakta tingen utifrån. Men när hon insett att samma enda medvetenhet innebor i alla ting, kan hon erfara dessas inre sida och äger då vishet, prajñā.

Praktiskt betyder detta att adepten icke äger all kunskap men är i stånd att erhålla resultatet av varje kunskap han vill ha. Ett exempel: När jag första gången fick förmånen att träffa mästaren Moria, talade han engelska långt ifrån fullkomligt och med en kraftig brytning. Sedan dess har han blivit avsevärt mycket bättre på att tala språket, även om något av brytningen är kvar. Mästaren Kūthūmi har alltid, så vitt vi erfarit, talat engelska fullkomligt flytande och utan minsta brytning men samtidigt med några sådana små särdrag som finns i vars och ens tal och som man känner igen såsom hans egen stil.

Jag minns en upplevelse i ett tidigt skede, då en av mästarna ville skicka ett brev, skrivet på

tamil. Eftersom han inte kunde detta språk, bad han en sin lärjunge, som kunde språket, att tänka det han, mästaren, ville meddela. Sedan iakttog han hur lärjungen i sitt medvetande formade tankarna och precipiterade därefter ett brev, som var korrekt, ehuru han själv i det fysiska inte visste betydelsen av de använda skrivtecknen.

Jag minns att mina inre känslor av hängivenhet och vördnad fick sig en liten törn vid tanken att en mästare inte kunde tamil. Men jag fann ganska snart att det för en adept inte vore mödan värt att veta allt på samma sätt som vi skaffar oss kunskap. Jag minns en anmärkning, som en utomordentligt intelligent man fällde med avseende på något som hade med astronomi eller någon annan naturvetenskap att göra. En vän till honom hade uttryckt förvåning över att han visat sig okunnig om saken ifråga och sagt: "Vad, menar du att du inte visste detta?" Han svarade: "Nej, jag visste det inte, och även nu, när du har sagt mig det, kommer jag att lägga det åt sidan och troligen glömma alltihop. Min hjärna rymmer bara en viss mängd information, och jag tänker bli specialist på mitt eget område."

Hjärnkapaciteten är begränsad, och det är oklokt att tillägna sig en väldig mängd information som knappast har någon betydelse för vårt liv och arbete. Jag kände en gång en ung man, som sade mig att han mycket ivrigt läst böcker, som fanns i ett stort referensbibliotek i norra England, tills han en dag beräknade hur lång tid det skulle taga honom att läsa alla de böcker han ville studera enbart i detta särskilda bibliotek. Beräkningen visade att det skulle krävas fem hundra livstider, om han ägnade åtta timmar varje dag åt denna verksamhet! Han beslöt då att göra ett mycket noggrant urval av vad han skulle läsa i framtiden.

Ett av de stora problemen i livet är att besluta just vad slags kunskap man bör söka förvärva. Karma för inom vårt räckhåll allt vi behöver veta för vårt närmaste framtidskridande. Det är möjligt för oss att nå utöver detta och ägna vår tid och kraft åt studium, som ej är till gagn för oss själva men som kan vara av vikt för någon annan. Ju mer vi lär, desto mer inser vi tingens förflammande ofantlighet. Vi är liksom små kryp i ett stort rum, som vi beskådar ur ett av dess hörn.

Vi insåg något av denna ofantlighet, när vi undersökte en lång serie liv. För den långa tid detta omfattade behöver vi göra bruk av dagjämningspunkternas precession för att kunna markera tidsperioderna. Astronomerna anger denna precessionscykel till ungefär tjugofem tusen år, men högre slags seende visade att den uppgår till trettioen tusen. Att de uppgifter vetenskapen lämnat härutinnan är inexakta beror på begränsningen av den tid forskningen kunnat sträcka sig över – några hundra år eller några tusen, om man beaktar kaldeernas uppgifter. Observationerna har således begränsats till en mycket liten del av en cirkel, från vilken det helas storlek skulle beräknas, så att minsta fel i närmevärdet multipliceras flera gånger om. Men detta är ändå intet i jämförelse med en brahmā-ålder med sina 311 040 000 000 000 år. Och de största avstånd, vi kan klart föreställa oss, är ingenting mot de ljusår som skiljer stjärnorna åt.

Vi kan föreställa oss två slag eller typer av lärda. En lärd av ena slaget har blivit det genom att skaffa sig en oerhörd mängd kunskap. En av det andra slaget har blivit lärd genom att omge sig med en noga utvald samling böcker, ur vilka han hämtar de uppgifter han behöver. Adeptens kunskap är något av det andra slaget. Han äger inte nödvändigtvis böcker men har förmågan att nästan ögonblickligen erhålla varje slags kunskap han önskar. Om adepten önskar kunskap i något särskilt ämne, kan han göra sig ett med detta och omedelbart nå in i dess väsentliga kärna och därefter iakttaga de omgivande detaljerna, om han så skulle behöva.

Adepten närmar sig ämnet från en högre värld, varför det för oss i lägre världar kan förefalla som om det funnes mycket som han ej visste. Om en adept vore mitt ibland oss just nu, kunde det kanske förefalla att vi visste mer än han i vissa frågor, men om det vore verkliga förhållanden vi behövde ägna oss åt, tränga in i själva kärnan av något, få grepp om det väsentliga i detta, torde mästaren veta mer än någon av oss. Låt oss söka förstå detta genom ett exempel: studiet av geologi. Den studerande köper ett antal handböcker och studerar ämnet i

månad efter månad, kanske år efter år. Vad skulle då en mästare göra, om han ville sätta sig in i ämnet geologi? Någonstans i den buddhiska eller nirvåniska världen skulle han fatta den idé som ligger bakom denna vetenskap och göra sig ett med denna. Därefter skulle han från denna medvetenhets ståndpunkt gå ner i vilka detaljer han än ville veta. Således kan visserligen några av oss ha en detaljerad kunskap som mästaren icke äger, medan han har förmågor till kunskap vilka skiljer sig från våra.

En adept, som önskar bruka sina fysiska energier och sin tid för mycket bestämda syften, som han alltid har i åtanke, kan mycket väl lägga många saker åt sidan och icke bry sig om dessa. Men förutom detta måste vi också taga hänsyn till att hans medvetenhet icke endast är betydligt större än vår, utan också av annat slag och säkerligen obeskrivlig för oss som ännu icke nått detta tillstånd.

Arhaten har i allmänhet sju liv kvar framför sig, innan han når adeptskapet, men dessa liv behöver han inte leva i en fysisk kropp. Han måste gå ända ner till emotionalvärlden, men att antaga ett fysiskt hölje för dessa sju liv är hans fria val. Medan han befinner sig i emotional-kroppen, kan han, när han så önskar, uppleva den nirvåniska medvetenheten. Men eftersom man i fysiska kroppen kan nå endast den värld som är närmast lägre den man kan nå i emotionalkroppen, kan den arhat som inkarnerar fysiskt få den nirvåniska erfarenheten först sedan han under sömnen eller i tillstånd av trans lämnat det fysiska. Den normala hemvisten för arhatens medvetenhet är buddhivärlden. Om han talade med någon i fysiska världen eller där utförde ett arbete, som fordrade hans uppmärksamhet, skulle hans medvetenhet vara fokuserad i fysiska hjärnan, men när han vänder uppmärksamheten ifrån det fysiska och för ögonblick vilar, glider den tillbaka till sitt normala hem. För honom ligger flera världar öppna, och han kan fokusera sin medvetenhet på vilken som helst han väljer, ehuru den buddhiska eller nirvåniska medvetenheten alltid utgör en bakgrund.

Man måste akta sig för att missbedöma människor, som har för vana att bruka högre medvetenhet. Det har förekommit att en sådan blev missförstådd av andra, som talade med honom och inte genast fick ett begripligt svar, eftersom hans uppmärksamhet för tillfället var riktad på något i högre verklighet. Ibland har människor under dylika omständigheter fått intrycket av kyla eller högdragenhet. Man gör klokt i att vara på det klara med vad det är som då sker och att, om vi får ett svar liksom av en icke fullt närvarande, avlägsna oss och försöka en annan gång. Mången gång har jag nalkats mästaren i hans hem och av hans aura märkt att han var upptagen. I ett dylikt fall väntar man tills mästaren är klar eller avlägsnar man sig för att göra något annat och återvänder därefter.

All den symbolik, som i detta stycke och liknande handlar om att den trötte pilgrimen blir riven blodig av törnen och stenar och liknande, synes mig ganska obehaglig. Det är naturligtvis ett materialistiskt sätt att symboliskt framställa svårigheter som alla aspiranter i någon utsträckning får erfara, men jag skulle föredraga att detta belystes på ett trevligare sätt. Människor är olika, och vi inser nog att det som vissa uppfattar såsom nästan frånstötande, tar andra såsom något självklart. Jag har aldrig kunnat förmå mig att tycka om den sūfisymbolism, enligt vilken tillägnelsen av visdom liknas vid drickande av vin eller vissa delar av symboliken i Purāṇaerna, där gopīernas hängivenhet för shrī Krishna framställs såsom av alldeles materiell beskaffenhet. Givetvis vet jag vad sūfin menar – att liksom den som är alldeles full av vin och glömmar allt annat, så måste den som är full av den gudomliga visdomen vara, tills denna är allt för honom. Jag säger hellre med psalmisten: ”Såsom hjorten trängtar till vattenbäckar, så trängtar min själ efter dig, o Gud.” Likväl vill vi ej kritisera dem som brukar en annan symbolism än vår.

Icke så, när han har nått till andra sidan och vunnit arhat-vägen.

**Där är klesha förintad för alltid, tanhās rötter uppräckta. Men stanna, lärjunge ...
ännu ett ord. Kan du förstöra den gudomliga medkänslan? Medkänslan är ingen
egenskap. Den är lagarnas lag – evig harmoni, ālayas jag, en gränslös universell
essens, den evigt bestående rättens ljus och alla tings ändamålsenlighet, den eviga**

kärlekens lag.

Ju mer du blir ett med den, varvid ditt vara uppgår i dess vara, desto mer förenas din själ med det som är, desto mer blir du ovillkorliga medkänslan.

Sådan är āryavāgen, fulländningens buddhaers väg.

I fotnoter till detta avsnitt skriver madame Blavatsky: "Klesha är njutningslystnaden, ond eller god" och "tanhā livsviljan, det som förorsakar återfödelse." Klesha är en fackterm hinduerna brukar att beteckna fem slag av fasthållande vid världen, fem slag av besvär och hinder på vägen. De har behandlats i våra kommentarer till Första fragmentet. Tanhā är, såsom tidigare förklarats, jagets törst efter den materiella tillvarons starka vibrationer, vilka på de tidiga utvecklingsstadierna bidrar till att väcka det till en livligare insikt om dess egen existens.

I ämnet medkänsla finns även en fotnot, som lyder:

Denna medkänsla får ej betraktas i samma ljus som teisternas "Gud, den gudomliga kärleken". Medkänslan står här för en abstrakt, opersonlig lag, vars natur, som är ovillkorlig harmoni, bringas i oordning av tvedräkt, lidande och synd.

Jag har alltid ansett att vår stora grundarinna kanske icke gjorde de gudstroende full rättvisa här. Hon säger att man ej får betrakta den villkorslösa medkänslan såsom gud, den gudomliga kärleken. Jag anser själv att man borde så betrakta den, blott att man borde göra sin föreställning om gud, den gudomliga kärleken, högre, större och ädlare än många gjort den.

I många andaktsböcker har man sannerligen gjort den mycket personlig. I romersk-katolska andaktsböcker och i kvietisternas böcker finner vi sådana uttryck som "Kristus, sin kyrkas älskare", vilka lämpar sig bättre om kärlek mellan människor i fysiska världen. De i Indien som är anhängare av Chaitanya och vissa andra hängivna, brukar liknande materiella uttryck. De talar om en kärlek lik den mänskliga, ehuru förhålligad.

Madame Blavatsky tänkte nog på dylikt och ville varna oss för att likställa den ovillkorliga medkänslan med denna uppfattning om gudomlig kärlek. Den gudomliga kärleken är starkare än så, likväl alltför abstrakt för att klädas i ord: den är icke en guds egenskap utan den är *han*. Han är alltigenom kärlek, och det finns intet som icke är kärlek. Så jag tror att denna ovillkorliga medkänsla helt enkelt är det vi menar med gud, icke en personlig gud, utan den yttersta verkligheten, som ligger bakom allt. Och eftersom den är ovillkorlig kärlek, måste vi, eftersom vi i denna är ett med alla andra, känna behovet av att hjälpa andra.

Vad menar då de heliga bokrullarna, som får dig att säga:

"Aum! Jag tror att icke alla arhaterna erhåller nirvāna-vāgens ljuva frukt."

"Aum! Jag tror att icke alla buddhaerna inträder i nirvāna-dharma."

Ja, på ārya-vāgen är du icke längre srota-āpatti, du är en bodhisattva. Strömmen är överfaren.

När det sägs att icke alla buddhaerna inträder i nirvāna-dharma, används termen buddha i en vidare betydelse om alla dem som nått upplysning eller förvärvat visdom. Madame Blavatsky har sagt: "I de nordliga buddhisternas språkbruk kallas alla de stora arhaterna, adepterna och helgonen buddhaer." Och när det står: "Du är en bodhisattva" betyder det en som bereder sig på att bli en buddha i denna allmänna bemärkelse och kan fattas såsom liktydigt med termen "arhat". Här talas i texten om ārya-vāgen, där det tidigare hette "arhat-vāgen". Ordet "ārya" betyder ädel, och det kan vara så att termen "arhat", när den brukas om vägen, behåller något av sin allmänna innebörd av värdig eller ärevördig, så att det icke är blott arhatens väg utan även den ärevärdiga eller ädla vägen till skillnad från den andra vägen, den väg på vilken man mottar nirvāna och vilken, såsom vi tidigare sett, Āryāsanga eller hans sekreterare är böjd att ringakta.

Det har redan förklarats att ordet "bodhisattva" har åtminstone tre betydelser, varav en avser det ämbete i den framtida buddhans hierarki som innehas av den som är lärare för devaer och människor tillika i en viss rotras. I en härtill fogad fotnot säger madame Blavatsky att folkets känsla sätter detta stora väsen rentav i sin vördnad högre än en fulländad buddha. Buddha är

naturligtvis en högre ämbetsinnehavare, men eftersom den bodhisattva, som för vår rotas är herren Maitreya, är den store läraren i de lägre världarna, kan han sägas vara mer omedelbart och närmare i beröring med dessa och därför spela en mer levande och livligare roll i deras hängivenhet, ungefär på samma sätt som tillgivenheten och lojaliteten mot någon furste som styr en provins kan vara större än den folket känner för den store kejsaren i fjärran som man sällan eller aldrig får se.

Man har ofta ställt frågan: ”dyrkar buddhisterna Buddha?” Vid författandet av sin *Buddhistiska katekes* fick överste Olcott taga upp denna fråga till behandling: ”Var Buddha gud?” Mot hans svar: ”Nej” reste de burmesiska buddhisterna en invändning, medan de singalesiska buddhisterna var alldeles nöjda därmed. Herren Buddha betraktas på Ceylon såsom den fulländade människan. Men i Burma är religionen mer färgad av hängivenhet och praktiskt taget dyrkar man herren Buddha. På sätt och vis är båda hållningarna riktiga. Alla människor är till sitt väsen gudomliga. Hos ofullkomliga människor är gudomligheten dold, men hos herren Buddha lyste gudomligheten fram.

Dessa lokala skillnader i filosofiska och religiösa betraktelsesätt beror på skillnader i temperament mellan de två ländernas befolkningar. Buddhismen innehåller båda aspekterna. Varje större religion har börjat med att tillgodose behoven hos alla slags människor. Men allteftersom århundradena gick lät man vissa delar eller sidor av religionen dö bort, medan man lät andra framträda desto starkare. Kristendomen av i dag vänder sig nästan uteslutande till den hängivna människotypen, och av den kunskap i form av den gnostiska läran den en gång hade är blott föga övrigt. Också Muhammeds religion vädjar huvudsakligen till hängivenheten, ehuru det hos sūfierna också finns filosofi. Den judiska religionen är i samma svåra belägenhet, men däri erbjuder dock Talmud ett filosofiskt system. Av alla religionerna kanske endast hinduismen uppvisar såväl filosofi som hängivenhet med lika lyskraft och iver.

ÅTTONDE KAPITLET

DE TRE KLÄDNADERNA

Du har visserligen rätt till dharmakāya-klädnaden, men sambhoga-kāya är större än en nirvāṇī, och ännu större är en nirmānakāya – medkänslans buddha.

C.W.L. – Vi kommer nu till de tre klädnaderna, varom madame Blavatsky författat en mycket lång not, som jag skall kommentera stycke för stycke. Klädnaderna avser de olika verksamhetsområden som öppnas för den som genomgått femte initiationen. Mycket litet har någonsin sagts om de sju vägar som ligger bortom adeptskapet, men vi har sammanfattat den tillgängliga informationen i följande text:

När människoriket är genomgånet och människan står på tröskeln till det övermänniskliga livet, en frigjord ande, ligger sju vägar öppna för hennes val. Hon kan ingå i nirvāṇas sälla allvetenhet och allmakt med verksamheter långt bortom vår kunskap, för att bli, måhända, i någon framtida värld en avatāra eller inkarnation av gudomen – detta kallas ibland ”att antaga dharmakāya-klädnaden”. Hon kanske inträder i den ”andliga perioden” – ett uttryck av okänd innebörd, vari möjligen ingår ”antagandet av sambhogakāya-klädnaden”. Hon kan ingå i den skattgömma av andliga energier, varur logos’ agenter hämtar krafter för sitt arbete, varvid hon antar ”nirmānakāya-klädnaden”. Hon kan förbli en medlem av planethierarkin, som styr och vakar över den värld, vari han nått fullkomning. Hon kan fortsätta till nästa kedja för att hjälpa till med att bygga upp dess former. Hon kan ingå i den lysande ängla-deva-evolutionen. Hon kan ägna sig åt att omedelbart tjäna logos att brukas av denne var som helst i solsystemet såsom hans tjänare och budbärare, som lever blott för att verkställa hans vilja och utföra hans verk i hela det system, varöver han härskar. Liksom en general har sin stab, vars medlemmar befordrar hans meddelanden över hela frontavsnittet, så utgör dessa den stab som är underställd honom som styr allt, ”hans tjänare som fullgör hans vilja”.

I äldre tider, i mÅnkedjan, låg dessa vÅgar öppna troligen redan för arhaten, eftersom arhatens stadium var det mål som uppsatts för denna kedjas mänsklighet. De som stannar kvar i vår planethierarki, följer en utvecklingslinje som leder till sjätte initiationen, chohanens initiation, och vidare till sjunde, mahāchohanens. Denna sjunde är den sista initiation som är möjlig på tredje, fjärde, femte, sjätte och sjunde strålarna, men på andra strålen kan ytterligare ett steg tagas och på första strålen Ännu ett, det som världens herre tagit.

I det ordnande av de sju vÅgarna i tre avdelningar som här gjorts torde nog den vÅg, som innefattar arbete i hierarkin, hÅra till dem som räknas till *nirmānakāya*ernas tillsammans med den vÅg som hör till *nirmānakāya*erna i egentlig mening. VÅra mÅstare, som behÅller fysiska kroppen för särskilda syften i samband med sitt arbete, Ägnar alltjÅmt det mesta av sin hÅlps Åt människor pÅ hÅgre stadier. De arbetar vanligen med människors kausalkropp och ibland med buddhi- och ÅtmahÅljena.

*Nirmānakāya*n behÅller vanligen sin kausalkropp, det vill sÅga Augoeides, den fÅrhÅrligade form han byggt under loppet av sin evolution. Med denna bibehÅller han vanligen Även de lÅgre mentala, emotionala och fysiska kropparnas permanenta atomer, sÅ att han, nÅr han sÅ Ånskar (vilket dock sker mycket sÅllan), i nÅgon av dessa vÅrldar gÅr sig ett hÅlje och visar sig i detta. Vanligen lever han i sin kausalkropp och Ägnar sin tid Åt att alstra andlig kraft, som strÅmmar in i behÅllaren och sedan anvÄnds av planethiearkins medlemmar och dessas lÅrjungar. Madame Blavatsky sade att bÅda dessa klasser ”fÅredrar att fÅrbli i osynlig form (i anden, sÅ att sÅga) i vÅrlden och frÅmja människornas frÅlsning genom att pÅverka dem att fÅlja den goda Lagen.”

Vidare talar hon om *nirmānakāya*n sÅsom ”den eteriska form man antar, nÅr man, efter att ha lÅmnat sin fysiska, framtrÅder i sin astralkropp – och dessutom har all den kunskap en adept Äger. Bodhisattvan utvecklar den inom sig sjÅlv, alltmedan han skrider framÅt pÅ vÅgen. NÅr han nÅtt mÅlet och vÅgrat dess frukt, fÅrbliR han pÅ jorden sÅsom en adept, och nÅr han dÅr, ingÅr han icke i nirvÅna utan fÅrbliR i denna hÅrliga kropp han vÅvt Åt sig, osynlig fÅr den oinvigda mänskligheten, fÅr att vaka Åver och skydda denna.”

Madame Blavatsky brukar hÅr termen ”astralkropp” i en alldeles annan mening Än den, vari hon vanligen brukade den och den numera brukade, men hon anvÄnde den i denna mening Även i sin artikel om Buddhas mysterium i tredje volymen av *The Secret Doctrine*. DÅr fÅrklarar hon att Shrī ShankarÅchÅrya, som framtrÅdde kort efter herren Buddhas dÅd, var i en viss mening en reinkarnation av Buddha, sÅ till vida som han brukade de ”astrala” Återstoderna av Gautama, och hon sÅger att dylika ”astralkroppar” mÅste betraktas sÅsom sjÅlvstÅndiga makter eller gudar snarare Än sÅsom materiella fÅremÅl. Avslutningsvis sÅger hon: ”Det rÅtta sÅttet att framstÅlla sanningen vore dÅrför att sÅga att Gautama Buddhas olika principer, bodhisattvan, som ej ingick i nirvÅna, ÅterfÅrenades fÅr att bilda ShankarÅchÅryas mellersta princip, det jordiska vÅsendet.”

FÅr att fÅrstÅ detta Buddhas mysterium mÅste vi fÅrst fatta hur de fysiska atomerna År byggda och sedan hur dessa utvecklas genom att anvÄndas i människans kropp, bÅde pÅ ett allmÅnt sÅtt i att bygga upp dess partiklar och pÅ ett sÅrskilt sÅtt sÅsom permanenta atomer. NÅr man med eterisk syn betraktar en fysisk yttersta atom, ser man fÅrst och frÅmst att den liknar ett klotformigt trÅdnÅt. NÅr man sedan ser mer noggrant efter, mÅrker man att varje trÅd bestÅr av en finare spiral och att det finns inalles sju dylika uppsÅttningar av spiraler. En av dessa spiraler utvecklas till aktivitet i varje evolutionsrond. Eftersom vi nu befinner oss i fjÅrde rondens av vÅr jordkedjas inkarnation, År fÅr nÅrvarande i de flesta atomer endast fyra spiraler aktiva. I varje rond utvecklas en ny uppsÅttning, sÅ att i sjunde rondens alla sju spiraler kommer att vara aktiva. I sjunde rondens kommer atomerna alltsÅ att vara bÅttre Än de År nu, och de människor som lever i denna rond kommer dÅrför att ha betydligt lÅttare Än dagens människor att uppfatta tingens inre sida och att leva det hÅgre livet.

Detta atomernas uppvaknande eller evolution beror pÅ att de anvÄnds i levande varelsers kroppar alltifrÅn mineral till mÅnniska. Allt År byggt av atomer, som i ofattbart antal svÅvar omkring. Det mÅste finnas sÅdana som aldrig anvÅnts, medan andra upptagits och avgivits av

levande varelsers kroppar. Några har erfarenhet av ständig förbindelse med människan, då de tagits i bruk såsom permanenta atomer att medföras från liv till liv genom människans reinkarnationer. Atomerna lever alltså med oss och utgör våra kroppar. Det sägs att alla partiklar i fysiska kroppen byts ut på sju år, och somliga vetenskapsmän har uppgivit att tidrymden ifråga är tre år. Benstrukturen förändras troligen mycket långsammare, men det synes mig finnas skäl för antagandet att de mjukare vävnaderna förnyas helt och hållet på omkring tre år. Blodkropparna byts ut ännu snabbare, och det skulle ej förvåna, om de helt ersätts på några få dagar.

Alla atomer, som upptas av levande varelser, förändras i avsevärd grad. De som ingår i jorden utvecklas mycket litet därigenom, medan de som sammansätter ädelstenar utvecklas mycket. Växter och djur erbjuder ännu bättre tillfällen, men bästa möjliga evolution för atomer är att ingå i människors kroppar. Av människor erbjuder de som lever det esoteriska livet bättre förhållanden än mindre framskridna människor, eftersom de på grund av vad de äter och dricker (eller snarare icke äter och icke dricker) har renare kroppar. Allt eftersom vi utvecklas, drar vi också till oss bättre atomer och tenderar våra kroppar att avvisa mindre utvecklade.

När en människa når adeptskapet, kan hon inte uttrycka sig genom de vanliga atomer som omger oss. Det måste då vara särskilt avancerade och förfinade atomer, eftersom hennes olika höljen behöver vara så mycket renare än våra och kunna vibrera i frekvenser, som våra inte kan hålla. När en individ når en buddhas stadium, blir det alldeles omöjligt för honom att finna brukbara atomer förutom sådana som använts såsom permanenta atomer och således funnits i en mänsklig kropp hela tiden, utom under intervallerna mellan inkarnationerna. Permanenta atomer är betydligt mer utvecklade än andra. De når sin fullaste utveckling såsom atomer i sjunde rondan hos människor, som står i begrepp att bli adepter.

Alla permanenta atomer hos alla, som i samband med vårt klot eller förmodligen även vår klotkedja har uppnått adeptskapet och avgivit dem, har samlats ihop av eller åt herren Gautama. Han blev den första buddhan av vår mänsklighet. Alla buddhaer före honom hade kommit från andra evolutioner och hade otvivelaktigt medfört vad de behövde för sina kroppar. Men herren Buddha, som var den förste verkligt mänskliga buddhan, var tvungen bilda sina kroppar av denna kedjas materia. Därför gjorde han dessa kroppar eller gjorde några ännu högre väsen dem åt honom av. Hans kausalkropp byggdes upp av "återstoder" eller permanenta atomer av alla de kausalkroppar som brukats av dylika stora väsen. Hans mentalkropp byggdes av de mentalmolekyler som samlats från dessa individer, och hans emotionalkropp gjordes av deras permanenta emotionalatomer. Det fanns icke tillräckligt många dylika för att bilda hela höljet, varför även vanliga atomer, de bästa som fanns att tillgå, fick användas. Men dessa vitaliserades av de andra till aktivitet, och de ersätts efter hand med permanenta atomer erhållna från varje ny adept, som antar sambhogakāya- eller dharmakāya-klädnaden. Således har det byggts en samling kroppar som är absolut unik. Det finns inga andra dylika kroppar i världen, och det finns inget material till att förfärdiga ytterligare en dylik uppsättning. De användes av Gautama Buddha och har sedan dess bevarats.

Nu är vi färdiga att förstå madame Blavatskys uttalande om att Buddhas principer togs i bruk såsom Shrī Shankarāchāryas mellersta principer, men att den fysiske Shankarāchārya var en alldeles annan människa och Shankarāchāryas ātma var helt och hållet skild från Buddhas. Dessa tre mellersta kroppar brukades av Shankarāchārya och brukas nu av herren Maitreya. Madame Blavatsky använde en egendomlig terminologi i sin artikel. Paulus indelade människan i tre – ande, själ och kropp. Med anden menade han det vi kallar monaden, med själen det högre jaget och med kroppen personligheten. Madame Blavatsky hänvisar till samma tredelning men säger att Buddha är ett så upphöjt väsen att man icke kan föreställa sig hans konstitution på samma sätt som en människas. I stället för att tala om Buddhas monad talar hon därför om denna såsom dhyāni-buddhan. Sedan kallar hon de mellersta principerna för hans bodhisattva. Slutligen kallar hon Buddhas fysiska kropp manushya-buddha. Således har vi dessa tre, som kallas Buddhas tre principer: Buddhas monad, som kallas dhyāni-buddhan,

eftersom han är ett med den på ett sätt som inte är fallet med oss nu; bodhisattvan; och sist manushya-buddhan, som är hans manifestation i fysiska världen. De emotionala och mentala kropparna, som inte upplösts, räknas också till bodhisattvan.

I förstone blev många av oss mycket förvirrade av madame Blavatskys terminologi, men när vi sedan blev mer insatta i fakta, började vi inse vad hon menar, när hon säger att manushya-buddhan dör och försvinner, dhyāni-buddhan ingår i nirvāna och bodhisattvan förblir på jorden för att fortsätta Buddhas verk. Bodhisattvan betyder de av Buddhas principer som den nuvarande bodhisattvan använder. Eftersom herren Maitreya använder dessa, är det icke de som vi ser på wesakdagen, ty det kallas Buddhas skugga. Den är blott en spegling av honom, liksom den levande gestalten är en spegling av lärjungens emotional- och mentalkroppar, men han verkar genom den och brukar den.

Jag har i boken *Mästarna och vägen* förklarat att herren Buddhas verk på ett för oss obegripligt sätt inte var alldeles framgångsrikt. Han och herren Maitreya var båda långt före övriga mänskligheten, men vid den tid, då den första buddhan av vår mänsklighet behövdes, var ingen av dem tillräckligt framskriden för att intaga denna höga ställning. När tiden var inne, sade herren Gautama i sin stora kärlek till mänskligheten att han, vad det än skulle kosta honom själv, beslutat att fylla denna uppgift, att bringa detta stora offer, nödvändigt för att driva honom framåt mycket snabbare.

Detta gjorde han, och all världens buddhister vördar honom för detta till en grad ingen kan förstå som ej levat bland buddhister. Han levde buddhalivet och fullgjorde verket, och för oss synes det ha varit ett underbart liv. Det är omöjligt att däri finna något fel, något mindre än fullkomligt i hans liv, lära och verk, och likväl sägs det att vissa delar därav ej blev fullgjorda. Två föranstaltningar gjordes till fyllandet av denna brist. Den första bestod i att herren Buddha själv åtog sig att framträda en gång om året och därunder ge sin välsignelse – han framträder på wesakdagen och utgjuter då andlig kraft till mycket stor hjälp för världen. Vidare skulle det ske en inkarnation nästan genast efter hans död, och detta krav uppfylldes genom Shrī Shankarāchāryas födelse.

Det första vi någonsin fick höra om det esoteriska förhållandet mellan herren Buddha och Shrī Shankarāchārya var genom den undervisning som gavs genom A.P. Sinnetts bok *Esoteric Buddhism*. I denna sägs att Buddha reinkarnerade såsom Shrī Shankarāchārya, att Shankarāchārya helt enkelt var Gautama i en ny kropp. Mycket snart fick vi veta att så icke var fallet, på den grund – bland flera andra – att Shankarāchārya var en individ tillhörande första strålen och herren Buddha var chef för andra strålen. Madame Blavatsky anför denna mr Sinnetts anmärkning och säger att den på ett visst esoteriskt sätt är riktig men att den var mycket vilseledande såsom den var formulerad. Hon fick då frågan om Shankarāchārya var herren Gautama i en ny gestalt. Hon svarade att den astrale Gautama fanns inom den yttre Shankarāchārya, vilkens ätma likväl var hans egen gudomliga urtyp, den himmelske tankeborne ljusets son.

När madame Blavatsky säger att Shrī Shankarāchārya var en buddha men ej en inkarnation av Buddha, menar hon att han är en pratyeka-buddha, det vill säga en buddha tillhörande första strålen. Han lever alltså i Shamballa i den kropp han medförde från Venus. Flammans herrars kroppar liknar icke alls våra. Dessa kroppar får icke sina partiklar utbytta och har därför liknats vid kroppar av glas. De liknar våra men är mycket mer förhärlicade. Jag förmodar att de medförde dem i fullständigt skick från Venus och att de är byggda av den fysiska materia som hör till denna evolution. Madame Blavatsky säger att Shankarāchārya var en avatar i fulla bemärkelsen av ordet "avatar", behållaren för en flamma av de högsta av manifesterade andliga varelser. Eftersom en avatar ordrätt är en som "far över" eller "stiger ner", icke tillhör vår mänsklighet, är termen avatar i sträng mening tillämplig på detta fall, eftersom han är en av de tre flammans herrar från Venus som stannat kvar på vår jord såsom medhjälpare och lärjungar till världens herre.

För att återkomma till ämnet nirmānakāyaerna skall vi anföra vad madame Blavatsky vidare uttalar i sin fotnot: "Det ingår i den exoteriska nordliga buddhismen att hedra alla dylika stora

gestalter såsom helgon och även rikta böner till dem, liksom grekerna och katolikerna gör till sina helgon. Däremot gillar de esoteriska lärorna intet dylikt.” Med greker menar hon medlemmar av den grekisk-ortodoxa kyrkan – de gamla grekerna hade icke för vana att bedja och förvisso icke till helgon. När hon säger att de esoteriska lärorna icke gillar bön till nirmānakāyaerna, menar hon att ingen esoterikstuderande skulle bedja till en nirmānakāya om hjälp, eftersom han vet att de icke har något med individer att göra utan är fullt upptagna med att gjuta ut sina storartade energier enligt sina egna arbetsuppgifter.

Likväl sägs det att dessa stora väsen, medkänslans buddhaer, åtnjuter större vördnad hos folket än de som vandrat andra vägar. Madame Blavatsky säger även ”Samma folkliga vördnad ger namnet ”medkänslans buddhaer” åt de bodhisattvaer som, efter att ha nått arhatens rang (det vill säga vandrat den fjärde vägen av sju till slutet), vägrar att ingå i nirvānatillståndet eller ’iföra sig dharmakāya-klädnaden och överfara till den andra stranden’, eftersom det då skulle bli dem omöjligt att bistå människor ens med det lilla som karma tillåter.”

De huvudsakliga ideerna här är fullständigt klara, men terminologin är en smula förvirrande. Varje adept har farit över till den andra stranden, det vill säga nått slutet av den väg han började vandra, när han steg ner i strömmen. Texten säger att ”strömmen är överfaren”, innan valet av dessa tre klädnader träffats, och det är adepten, icke arhaten i vanlig mening, som väljer. Den som iför sig dharmakāya-klädnaden, far över till den andra stranden, men i en fullständigare bemärkelse.

Madame Blavatsky fortsätter: ”Det är detsamma med sambhogakāyan men med den tillkommande glansen av tre fullkomligheter, varav en är fullständigt utplånande av alla jordiska bekymmer.” Han anträder en andlig utvecklingsväg och ingår i nirvāna på ett senare stadium. Han behåller den nirvāniska atomen, den nirvāniska kroppen men förmodligen ingen av de lägre atomerna. Han visar sig vanligen i sin egen värld såsom den trefaldiga anden. Till denna klass hör förmodligen även den ordning av fullkomliggjorda människor som ingått i logos’ stab. De är inte längre särskilt knutna till vår jord utan tjänstgör hos logos för att av honom skickas ut vart som helst inom hans system.

Sedan kommer dharmakāya-klädnaden, som är ”en fulländad buddhas klädnad, det vill säga ingen kropp alls, utan en ideal andefläkt, medvetenhet förenad med den universella medvetenheten eller själen utan varje attribut.” Detta betyder att den individ, som antagit dharmakāya-klädnaden, drar sig tillbaka in i monaden. Han undvarar de permanenta atomerna helt och hållet och verkar endast i höga världar, varav den lägsta för honom är den nirvāniska. Han så att säga bränner sina skepp efter sig och inträder i det kosmiska livet men kan nog, om han så önskar, alltjämt visa sig såsom trefaldig ande, men behåller troligen icke ens den nirvāniska atomen.

Hela evolutionen igenom behåller vi samma kausalkropp, tills vi kan höja vår medvetenhet till buddhivärlden. Därefter medför vår blotta handling att fokusera oss i buddhikroppen att kausalhöljet försvinner. Men så snart man återigen för ner sin medvetenhet i högre mentalvärlden, återframträder kausalkroppen. Den är då icke densamma som förut, eftersom partiklarna har skingrats, men den synes på alla sätt vara exakt samma kropp. Något liknande sker beträffande dharmakāya-klädnaden. Individen har övergivit sin nirvāniska atom, sin manifestation i den nirvāniska världen. Men om han för ett ögonblick sänker sig till denna värld, drar han nog genast till sig en exakt likadan atom, en nirvānisk klädnad, genom vilken han kan manifestera sig såsom den trefaldiga anden.

När vi jämför dessa tre, kan vi säga att dharmakāyan ej behåller något lägre än monaden, ehuru vi ej vet vad monadens klädnad i dess egen värld kan vara för något. Sambhogakāyan behåller sin manifestation såsom trefaldig ande, och han kan troligen nå ner och visa sig i en tillfällig augoeides. Nirmānakāyan förefaller behålla sin augoeides och behåller alla sina permanenta atomer och besitter således förmågan att visa sig i vilken värld han önskar. Likväl är de tre lika i utveckling. Skillnaden består endast i att den som lägger bort de permanenta atomerna därigenom saknar förmågan att framträda i synlig måtto i de lägre världarna och överger dem därför att han

ej längre behöver dem för det slags arbete han utför. Den som behåller dem har förmågan att komma ner till dessa världar och arbeta i dem, men det kan inte rätteligen sägas att de som väljer att göra det andra arbetet är på något sätt mindre viktiga, lägre i värde eller ära. Vi skulle kunna tänka på den som är verksam i en högre värld med stora solsystemiska krafter såsom viktigare, men det vore ett misstag, ty hela solsystemet är en manifestation av logos.

Madame Blavatsky talar om alla tre kâyaerna såsom buddhiska kroppar. Därmed använder hon termen "buddhisk" såsom ett adjektiv till buddha och termen "buddha" såsom likvärdig med vår term "asekha-adept", betecknande den som genomgått femte initiationen. Vi har inskränkt termen till att beteckna dem som genomgått buddha-initiationen. Våra mästare står två steg lägre än denna men kallas i Tibet "levande buddhaer".

Anmärkningens avslutande stycke lyder: "Den esoteriska skolan lär att Gautama Buddha, jämte flera av hans arhater, är en dylik *nirmānakāya*. På grund av sin stora försakelse och uppoffring för mänskligheten har han nått så högt att ingen *nirmānakāya* högre än han är bekant." Vi får icke uppfatta detta som om Gautama Buddha och flera av hans arhater skulle tillsammans bilda en *nirmānakā*, utan innebörden är den att han är ett dylikt väsen och att även flera av hans lärjungar vandrat samma väg. Därefter sägs att ingen högre är bekant för mänskligheten. Detta uttalande är alldeles riktigt, om det betyder att ingen medlem av vår mänsklighet ännu nått ett så högt stadium som herren Gautama.

Icke ens bodhisattvan, herren Maitreya själv, som för länge sedan nått lika långt som Gautama, såsom jag förklarat i boken *Mästarna och vägen*, har ännu tagit det steg, som skulle förvandlat honom till en buddha. Hade han det gjort, skulle han icke ha kunnat inneha sin nuvarande ställning av chef för planethierarkins undervisningsdepartement. Av buddhisterna kallas han ofta Maitreya Buddha, men det är en hederstitel.

Det finns i hierarkin en grad, som är ännu högre än Buddhas – den grad, som innehas av den store konungen, den ende invigaren, men eftersom han är en av flammans herrar, som kom från Venus, är det alltså sant att Gautama Buddha är den av vår mänsklighet som nått längst.

Böj nu ditt huvud och lyssna väl, o bodhisattva – medkänslan säger och talar: "Kan det finnas sällhet, när allt som lever måste lida? Skall du frälsas och höra hela världen gråta?"

Nu har du hört det som sades.

Nu skall du nå det sjunde steget och gå genom porten till den slutliga kunskapen, men endast för att smaka sorgen – om du vill bli Tathāgata, följ då i din föregångares spår, förbli osjälvisk till den ändlösa änden.

Du är upplyst – välj din väg.

Än en gång framför Āryāsanga sin centrala tanke och uppmanar sina anhängare att vandra medkänslans väg. Han säger att man icke kan överge sina bröder när de lider. Vi har redan betraktat frågan om lidande ganska fullständigt och insett att, ehuru arhaten alltså kan verka i den värld som är full av lidande, hans medvetenhet i de högre världarna vet den härlighet som finns bakom allt detta, vet de höjder av lycka som alla människor ofelbart skall nå, så att det är honom omöjligt att lida såsom vanliga människor gör, vilka ser så litet av livets härlighet. Arhaten, som här tilltalas såsom en bodhisattva, kan stämma in i herren Buddhas triumfsång, så väl uttryckt i *Asiens Ljus*:

I ären frie! Tingens Själv är god,
och Varats hjärta är en himmelsk vila;
mer stark än ve är vilja; vad var gott
när upp till bättre – bäst.
Jag, Buddh, som grät med alla bröders tårar,
vars hjärta hela världens tunga bar;
nu jublar jag, ty frihet givs!

När Āryāsanga uppmanar sina anhängare att förbli osjälviska till den ändlösa änden, använder han ett uttryck, som är egendomligt snarlikt en formulering, som i kristendomen översätts med ”i evigheters evighet”, varav den latinska formen är *in saecula saeculorum*. Detta betyder till änden av vår uppsättning världar eller kanske till änden av vår nuvarande klotkedja. Den bakomliggande tanken är att vi bör förbli i förbindelse med mänskligheten, tills arbetet i den nuvarande cykeln i medvetenhetens utveckling är fullbordad och mänskligheten nått sitt mål.

Vårt eget sätt att erbjuda oss själva till tjänst är något annorlunda än detta. Vi har ställt oss helt och hållet till mästarnas förfogande, utan att bedja dem om att skicka oss att arbeta med det eller detta, utan fullständigt överlämna avgörandet till dem med orden: ”Här är jag, skicka mig! Det var Āryāsangas önskan att hans lärjungar skulle följa den väg han själv valt. Kanske anade han att många fler arbetare behövdes på just detta område. Han talade om ett visst skede i Indiens historia, under kung Harshas regering, när det synes ha rått förfall i religionen och människor brydde sig mer om dennas yttre former än om det verkliga livet bakom dessa, när allt hade blivit mycket specialiserat och i viss mån förkonstlat. Under dessa omständigheter måhända ansåg han att det behövdes fler lärare att blåsa nytt liv i religionen och tjänandet såsom ideal.

Till sist uppmanar han lärjungarna att bli tathāgataer, att följa i herren Buddhas spår. Han säger dem att de nu är upplysta och att de bör välja sin väg. Därefter kommer en linje av punkter – vilket tydligen anger att valet göres, och sedan avslutar han med ett storslaget tal:

Skåda det milda ljus som fyller himmelen i öster. I tecken på lovprisning förenar sig både himmel och jord. Och från de fyrfaldiga manifesterade makterna stiger en sång av kärlek, både från den lågande elden och det flödande vattnet, och från den ljuvt doftande jorden och den susande vinden.

Lyss! ... ur den djupa outgrundliga virveln av detta gyllenskimrande ljus, vari Segraren badar, höjes hela naturens ordlösa röst i tusen toner att förkunna:

Glädje vare eder, o människor av Myalba. En pilgrim har vänt åter från den andra stranden. En ny arhan är född.

Jag har redan talar om det sätt, på vilket hela naturen fröjdats, när en ny invigd födes. I detta förenar sig, som sagt, både himmel och jord. Jordens ande får känna av ett ökat välbefinnande. Denna ande är ett stort väsen, som inte alls tillhör vår mänskliga evolutionslinje och som använder hela jorden såsom fysisk kropp. Det är svårt att begripa ett dylikt väsens natur. När vi föreställer oss jorden såsom blott och bart ett väldigt klot, som snurrar genom världsrymden, utan specialiserade organ, undrar vi nog hur den kan tjäna till kropp åt något väsen. Men om alla de varelser som lever på den bidrar till jordens andes medvetenhet, behöver detta väsen inga andra ögon än deras. Det lever i deras liv och vinner sålunda erfarenhet. Jorden rör sig i sin bana såsom en i en mäktig kör av planeter, som var och en låter sin egen ton ljuda i sfärernas musik och äger inom sig allt detta som vi måste söka utom oss.

Detta väsen lever i en skala, som mycket skiljer sig från vår. Våra kroppar har en viss storlek och lever en viss tid, och denna utsträckning i rum och tid synes oss vara den rätta måttstocken, varför en liten varelse med kortare livslängd synes mindre värd att beakta och en annan, större med lång levnadsålder mera värd. Men storlek och livslängd är inga grunder att bedöma utveckling och framåtskridande efter. Somliga urtida djur var betydligt större än elefanten men mycket mindre intelligenta, liksom dagens noshörning och flodhäst ej är lika kloka som hunden. Vi behöver alltså ej antaga att jordens ande är mer intelligent än vi är, endast därför att han har ett klot, som är tolv tusen kilometer i diameter till fysisk kropp och därför att en inkarnation för honom är en hel klotperiod. Medvetenheten är en punkt hos var och en av oss. Jordens andes medvetenhet synes vara egendomligt mångfaldig och oaktat sin väldiga storlek icke mer framskriden i vissa avseenden än medvetenheten hos många av de stora devaer som rör sig i hans kropp.

Om vi står uppe på en kulle och ser ut över det omgivande landskapet, finner vi detta

genomsyrat av något av jordens andes liv. Detta liv synes dela upp sig självt, tillfälligt eller bestående, i mindre enheter. En skön utsikt, som många människor beundrat, besjålas av en obestämd individualitet, som utgör del av denna ande. Dylik beundran, antingen den härrör från människor eller stora devaer, synes egga livet i denna enhet, så att det gensvarar på denna känsla av glädje. När vi beundrar en skön vy, påverkar den oss, men också vi påverkar den. Detta gensvar tillkommer till det som livet i mineral-, växt- och djurrikerna känner.

När en människa initieras, strömmar det inflytande, hon är instämd på i högre världar, genom varje del av hennes varelse. Fastän effekten är ringa i fysiska världens fasta, flytande och gasformiga materia, sker det åtskillig utstrålning från eterhöljet liksom från emotional- och mentalkropparna, och denna förnims, såsom vi redan sett, av naturrikerna och av sådana människor som är förmögna till gensvar.

De fyrfaldiga manifesterade makterna är jordens, vattnets, eldens och luftens – de fyra deva-rājaer eller mahārājaer som förvaltar karma åt oss här nere, lipikaernas eller karmaherrarnas så att säga underordnade. Hinduerna kallar dem Dhritarāshtra, Virūdhaka, Virūpāksha och Vaishravana, och envar anför en utvecklingslinje. Dhritarāshtra sägs vara chef för gandharvaerna, luftens andar, de stora devaer som uttrycker sig genom musik. Av väderstrecken är alltid östern deras, och de symboliseras alltid med den vita färgen, såsom ryttare skrudade i vitt, ridande på vita hästar och bärande pärlvita sköldar. Under Virūdhaka kommer kumbhandaerna. Dessa är söderns änglar, vattnets andar, eftersom södra delen av vår värld täcks långt mer av vatten än av land. De framställs blå, vattnets färg, och sägs bära safirfärgade sköldar. Under Virūpāksha samlas nāgaerna, västerns änglar, eldens andar, röda till färgen och bärande sköldar av korall. Dessa beskrev Hesekiel såsom eldsväsen fulla av ögon inuti och även såsom bevingade hjul. Sedan kommer yakshaerna under Vaishravanas välde. Åt dem är norden helgad. De är jordens devaer eller änglar, och deras färg är alltid guldets – ty guldets ligger dolt i jorden.

Madame Blavatsky förklarar Myalba såsom ”vår jord – av den esoteriska skolan träffande nog kallad helvetet och det värsta av alla helveten. Den esoteriska läran vet ej av något helvete eller pinorum annat än en planet eller jord, som är hemvist för människor. Avīchi är ett tillstånd, icke en plats.” Ehuru somliga människor lider efter döden i emotionalvärlden, kan denna egentligen inte betraktas såsom en straffort. De lider av sina egna störda inbillningar eller låga begär, och även om förhållandena ibland kan vara dåliga i denna värld, är icke ens de värsta dylika fullt så otäcka och smutsiga som vissa av dem som råder här nere. Alla som haft någon erfarenhet av högre världar, torde instämma med madame Blavatsky i att det ingen annan stans finns något lika dåligt som det fysiska livet.

”En pilgrim har vänt åter från den andra stranden” betyder uppenbarligen att någon uppnått det högre riket men likväl väljer att förbli och arbeta bland människorna i denna värld. Vanligen tänker vi på den andra stranden såsom femte initiationen, icke såsom fjärde, men här brukas uttrycket i den mer inskränkta betydelsen.

Āryāsanga avslutar med hälsningen:

FRID VARE ALLA VÄSEN

Liknande välsignelser återfinns i slutet av varje buddhistisk eller hinduisk religiös bok. Āryāsanga avslutar sin bok i en mycket stark glädje. Han har ibland talat om sorgens väg men stämmer till sist upp en segersång av underbar glädje och skön frid.